

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KIRSAL YERLEŞİMLERİN GELİŞİMİ İÇİN ALTERNATİF TURİZM
OLANAKLARI ÜZERİNE BİR MODEL ÖNERİSİ: YOZGAT ÖRNEĞİ**

Sinem TAPKI

DOKTORA TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Mimari Tasarım Programı

Danışman

Prof. Dr. Ömür BARKUL

Şubat, 2020

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KIRSAL YERLEŞİMLERİN GELİŞİMİ İÇİN ALTERNATİFTURİZM
OLANAKLARI ÜZERİNE BİR MODEL ÖNERİSİ: YOZGAT ÖRNEĞİ**

Sinem TAPKI tarafından hazırlanan tez çalışması 24.02.2020 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Tasarım Programı **DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ömür BARKUL
Yıldız Teknik Üniversitesi
Danışman

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Ömür BARKUL, Danışman
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Çiğdem POLATOĞLU, Üye
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Gülçin PULAT GÖKMEN, Üye
İstanbul Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Tülin GÖRGÜLÜ, Üye
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Hürriyet ÖĞDÜL, Üye
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Danışmanım Prof. Dr. Ömür BARKUL sorumluluğunda tarafımca hazırlanan Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bir Model Önerisi: Yozgat Örneği başlıklı çalışmada veri toplama ve veri kullanımında gerekli yasal izinleri aldığımı, diğer kaynaklardan aldığım bilgileri ana metin ve referanslarda eksiksiz gösterdiğimi, araştırma verilerine ve sonuçlarına ilişkin çarpıtma ve/veya sahtecilik yapmadığımı, çalışmam süresince bilimsel araştırma ve etik ilkelerine uygun davrandığımı beyan ederim. Beyanımın aksinin ispatı halinde her türlü yasal sonucu kabul ederim.

Sinem TAPKI

İmza

Bu alışma, TÜBİTAK'ın 2211-A Genel Yurtiçi Doktora Burs programı ile desteklenmiştir.

Aileme

TEŞEKKÜR

Bu tez, kırsal yerleşimlerin gelişimi için alternatif turizm olanaklarının belirlenmesi üzerine model önerisinin üretilmesi ve uygulama alanında yol gösterici, bütünlük bir yaklaşımı ortaya koymaktır.

Doktora çalışma süreci boyunca, analitik bakış açısı, yenilikçi fikirleri ile beni her aşamada destekleyen ve yönlendiren, her detay ile ilgilenerek süreç boyunca en büyük motive kaynağım, etik ve bilimsel açıdan örnek aldığım danışman hocam Sayın Prof. Dr. Ömür Barkul'a;

Her türlü bilgi ve tecrübesini paylaşan, hep daha iyisini hedeflemeyi öğrendiğim, çalışmam boyunca verdiği destek ve gösterdiği sabırdan Sayın Prof. Dr. Çiğdem Polatoğlu'na;

Jürimde bulunmayı kabul eden ve bu süreçte yardımlarını esirgemeyen, tez izlemelerde önemli katkıları ve farklı bakış açıları kazandırdığı için Sayın Prof. Dr. Gülçin Pulat Gökmen'e;

Tezimin sonuçlanmasında değerli katkıları bulunan diğer jüri üyeleri: Sn. Şayeste Tülin Görgülü'ye; Sn. Hürriyet Ögdül'e;

Son olarak, hayatım boyunca her zaman eğitimin önemini vurgulayıp akademik yaşamımı koşulsuz destekleyen, bugünlere gelmemde en büyük paya sahip olan, bana her zaman güç veren anneme, babama;

teşekkür ederim.

Sinem TAPKI

İÇİNDEKİLER

KISALTMA LİSTESİ	viii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
TABLO LİSTESİ	xii
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xv
1 GİRİŞ	1
1.1 Literatür Özeti	1
1.2 Tezin Amacı	6
1.3 Hipotez	10
2 ALTERNATİF TURİZM KAVRAMI VE TANIMLAR	11
2.1 Alternatif Turizm Kavramı ve Ortaya Çıkışı	11
2.2 Alternatif Turizm Özellikleri.....	13
2.3 Alternatif Turizm Türleri	14
2.4 Bölüm Sonucu.....	33
3 YOZGAT İLİ ÖZELLİKLERİ	34
3.1 Fiziksel ve Çevresel Özellikler	34
3.2 Tarihi Özellikler	37
3.3 Demografik Özellikler.....	43
3.4 Ekonomik Yapı Özellikleri	48
3.5 Bölüm Sonucu.....	62
4 KIRSAL YERLEŞİMLERİN GELİŞİMİ İÇİN ALTERNATİF TURİZM OLANAKLARI ÜZERİNE BİR MODEL ÖNERİSİ	65
4.1 Model Kapsamının İrdelenmesi.....	71
4.2 Kırsal Yerleşimlerde Mevcut Durumun Belirlenmesi	72
4.3 Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması; Uygulamaya Yönelik Araç Graph Commons	74
4.4 Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bilgi Geliştirme Modeli	80
4.5 Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bilgi Geliştirme Modelinin İşleyişi	83

4.6 Bölüm Sonucu.....	91
5 ALAN ÇALIŞMASI VE GELİŞTİRİLEN MODELİN İRDELENMESİ	93
5.1 Birinci Aşama: Pilot Çalışma (İpek Yolu ve Kral Yolu Üzerindeki Kırsal Yerleşimler).....	94
5.1.1 Seçilen Kırsal Yerleşimler ve Genel Özellikleri.....	94
5.1.2 Bulgular.....	97
5.2 İkinci Aşama: Alternatif Turizm Olanaklarının Değerlendirilmesi (Kral Yolu Üzerindeki Kırsal Yerleşimler)	113
5.3 Bölüm Sonucu.....	130
6 SONUÇ VE ÖNERİLER	134
KAYNAKÇA	143
A KIRSAL ALAN SORU FORMU	151
B KÖYLERİN DEĞERLENDİRME FORMLARI	155
C KRAL YOLU ÜZERİNDEKİ KIRSAL YERLEŞİMLERİN BİLGİ FÖYLERİ	173
TEZDEN ÜRETİLMİŞ YAYINLAR	187

KISALTMA LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
BM	Birleşmiş Milletler
FIYTO	Uluslararası Gençlik Seyahat Kuruluşları Federasyonu
IPARD	Instrument for Pre-Accession Assistance for Rural Development (Katılım Öncesi Yardım Aracının Kırsal Kalkınma Bileşeni)
ISTC	Uluslararası Öğrenci Gezi Birliği
LEADER	Liaison Entre Actions de Developpement de l'Economie Rurale (Kırsal Ekonominin Kalkındırılması için Faaliyetler Arasındaki Bağlantılar)
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development
TKDK	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
UN	Birleşmiş Milletler
UNWTO	The United Nations World Tourism Organization (Dünya Turizm Örgütü)
WTTC	World Travel and Tourism Council (Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi)
WYSTC	Dünya Genç ve Öğrenci Seyahatleri Konfederasyonu

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.1 Dünya’da Nüfusun Kır-Kent Dağılımı	2
Şekil 1.2 Ülkelere Göre Kır-Kent Nüfusu	2
Şekil 1.3 Türkiye’de Nüfusun Kır-Kent Dağılımı.....	2
Şekil 1.4 Tez Yöntem Şeması.....	9
Şekil 2.1 Kültür Turizmi Çeşitleri	18
Şekil 2.2 Doğa Temelli Alternatif Turizm Çeşitleri	24
Şekil 2.3 Spor Turizmi Çeşitleri.....	25
Şekil 3.1 Yozgat İlinin Konumu.....	35
Şekil 3.2 Yozgat İl Topraklarının Yeryüzü Şekillerine Göre Dağılımı	36
Şekil 3.3 Yozgat İli Zaman Çizelgesi	39
Şekil 3.4 Kral Yolunun Yozgat’tan Geçen Bölümü	40
Şekil 3.5 İpek Yolunun Yozgat’tan Geçen Birinci Kolu	41
Şekil 3.6 İpek Yolunun Yozgat’tan Geçen İkinci Kolu.....	42
Şekil 3.7 Yozgat’tan Geçen Yolların Toplu Gösterimi.....	42
Şekil 3.8 Yıllara Göre Kentsel-Kırsal Nüfus Değişimi	45
Şekil 3.9 Yozgat İli Göç Farkı	46
Şekil 3.10 İlçelere Göre Nüfus Dağılımı.....	47
Şekil 3.11 Tarım Arazilerinin Kullanım Durumu	49
Şekil 3.12 Nadasa Bırakılan Tarla Alanları	49
Şekil 3.13 Yozgat’ta Üretilen Ürün Çeşitleri	49
Şekil 3.14 Yozgat’ta Yıllara Göre Buğday, Arpa, Çavdar Üretimi.....	50
Şekil 3.15 Yozgat’ta Yıllara Göre Şeker Pancarı, Domates Üretimi	51
Şekil 3.16 Yozgat İli Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Sayısı.....	54
Şekil 3.17 Yozgat İli Hayvansal Ürünler Üretimi	54
Şekil 3.18 Yozgat İli Jeotermal Kaynak Haritası	58
Şekil 3.19 Yozgat İli Turizm Tesisi Haritası.....	60
Şekil 3.20 Yozgat İli Maden Haritası.....	62
Şekil 3.21 Yozgat İli SWOT Analizi	64
Şekil 4.1 Modelin Yapısı	66
Şekil 4.2 Model İşleyiş Grafiği	67

Şekil 4.3 Çalışmanın Adımları	70
Şekil 4.4 İlişkiler Ağı	71
Şekil 4.5 Kırsal Yerleşim Değerlendirme Ölçütleri	73
Şekil 4.6 Graph Commons Terimleri	75
Şekil 4.7 Graph Commons İle Bilginin Oluşumu	77
Şekil 4.8 Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması Tüm Kırsal Yerleşimlerde Uygulanması	78
Şekil 4.9 Graph Commons'ta Elde Edilen Ağ Haritalarının Kırsal Yerleşimle Bütünleşmesi.....	79
Şekil 4.10 Modelin Uygulama Adımları	80
Şekil 4.11 Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Üzerine Bilgi Geliştirmesi Modeli Planlama Süreci	82
Şekil 4.12 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi	83
Şekil 4.13 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Özellikleri	84
Şekil 4.14 Şahmuratlı Çapanoğlu Cami	86
Şekil 4.15 Kerkenes Antik Kentinin Görüntüsü	86
Şekil 4.16 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Kırsal Veri Tabanı	87
Şekil 4.17 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Kültürel Miras- Tescilli Yapı Ağ Haritası..	88
Şekil 4.18 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Kültürel Miras- Arkeolojik Ören Yeri Ağ Haritası	89
Şekil 4.19 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Mevcut Turizm Durumu Ağ Haritası	89
Şekil 4.20 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Potansiyel Alternatif Turizm Ağ Haritası..	90
Şekil 4.21 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması	90
Şekil 5.1 Alan Çalışmasında Birinci Aşamaya Ait Veri Toplama Teknikleri.....	94
Şekil 5.2 Birinci Aşama Çalışma Alanları	95
Şekil 5.3 M-1,2,3 Kırsal Yerleşimlerden Örnekler	97
Şekil 5.4 A1-1,3 Kırsal Yerleşimlerden Örnekler	98
Şekil 5.5 A1-2 Kırsal Yerleşiminden Örnek	99
Şekil 5.6 S2 Kırsal Yerleşiminden Örnek	104
Şekil 5.7 Terzili Kilisesi.....	105
Şekil 5.8 S3 Kırsal Yerleşiminden Örnek	105
Şekil 5.9 Y Kırsal Yerleşimlerinden Örnekler	106
Şekil 5.10 Alan Çalışmasında İkinci Aşamaya Ait Veri Toplama Teknikleri	113

Şekil 5.11 İkinci Aşama Çalışma Alanları	114
Şekil 5.12 Terzili Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması.....	116
Şekil 5.13 Büyüknefes Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması.....	118
Şekil 5.14 Köçekkömü Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması.....	120
Şekil 5.15 Şahmuratlı Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması.....	122
Şekil 5.16 Yeniye (Karakız) Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının	124
Şekil 5.17 Oluközü Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması	126
Şekil 5.18 Muşallikalesi Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması.....	128
Şekil 5.19 Tüm Kırsal Alanlarda Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması	129

TABLO LİSTESİ

Tablo 2.1 Kitle Turizmi ve Alternatif Turizmin Karşılaştırılması	13
Tablo 2.2 Kültür Turizmi Kaynakları	15
Tablo 2.3 Doğa Temelli Alternatif Turizm Etkinlikleri ve Amaçları	22
Tablo 2.4 Gastronomi Turizminin Katkıları	30
Tablo 3.1 1831 Yılı Nüfus Sayımı.....	43
Tablo 3.2 1882 Yılı Nüfus Durumu	44
Tablo 3.3 1899 Yılı Nüfus Durumu	44
Tablo 3.4 Yozgat'ta Tarım Sektöründe Yaşanan Sorunlar	52
Tablo 3.5 Yozgat'ta Hayvancılık Sektöründe Yaşanan Sorunlar.....	55
Tablo 3.6 Yozgat'ta Sanayi-Ticaret Sektöründe Yaşanan Sorunlar	56
Tablo 3.7 Turist Sayıları.....	59
Tablo 3.8 Yozgat İli Konaklama Tesisleri, Oda ve Yatak Sayısı.....	59
Tablo 3.9 Yozgat İli Turizm Sektöründe Yaşanan Sorunlar	60
Tablo 5.1 Seçilen Kırsal Yerleşimlerin Genel Özellikleri	96
Tablo 5.2 Pilot Çalışmadan Elde Edilen Veriler	108
Tablo 5.3 Terzili Köyü Kırsal Yerleşim Analizi.....	115
Tablo 5.4 Büyüknefes Köyü Kırsal Yerleşim Analizi	117
Tablo 5.5 Köçekkömü Köyü Kırsal Alan Analizi.....	119
Tablo 5.6 Şahmuratlı Köyü Kırsal Yerleşim Analizi.....	121
Tablo 5.7 Yeniyer (Karakız) Köyü Kırsal Yerleşim Analizi	123
Tablo 5.8 Oluközü Köyü Kırsal Yerleşim Analizi	125
Tablo 5.9 Muşallikalesi Köyü Kırsal Yerleşim Analizi	127

Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bir Model Önerisi: Yozgat Örneği

Sinem TAPKI

Mimarlık Anabilim Dalı

Doktora Tezi

Danışman: Prof. Dr. Ömür BARKUL

Sanayi devriminden sonra kırsal nüfusun giderek azalması sonucunda, Dünya'da ve Türkiye'de kırsal alanların kalkındırılmasının lokomotiflerinden olan alternatif turizm ana gündem konularından biridir. Bu çalışma "turizm kırsal yerleşimlerin gelişimi için itici bir güç olabilir" savından hareket ederek, kırsal yerleşimlerin gelişimi için alternatif turizm olanaklarından yararlanmayı amaçlamaktadır. Giriş bölümünde, problemin tanımı, çalışmanın kapsamı, kuramsal çerçevesi, yöntemi, literatür özeti, çalışmanın kuramsal çerçevesi ve yöntemi ortaya konmuştur. Çalışmanın kırsal yerleşimlere yapabileceği katkılar tartışılmıştır. İkinci bölümde; tez kapsamındaki alternatif turizm ve türleri araştırılmıştır. Üçüncü bölümde, geliştirilecek modelin uygulanacağı, alan çalışmasının yapılacağı Yozgat ili incelenmiştir. Tezin amacı, alternatif turizm kapsamında kırsal yerleşimlerin gelişimi için alternatif turizm olanaklarının belirlenmesi, üretilmesi ve uygulama konusunda yol gösterici bir model ortaya koymaktır. Dördüncü bölümde; kırsal yerleşimlerin gelişimi için alternatif turizm olanakları üzerine bir model ortaya konmuştur. Tez kapsamında üretilen model; bilgi geliştirme ve gelişim modeli oluşturma, uygulama, değerlendirme ve geliştirme olarak üç adımdan oluşmaktadır. Bu tez bilgi geliştirme ve gelişim modeli oluşturma adımı üzerine

odaklanmaktadır. Çalışmanın beşinci bölümü; alan çalışması, verilerin analizi, değerlendirilmesi ve yorumlanmasından oluşmaktadır. Bu bölümde ileri sürülen modelin sınanması yapılmaktadır. Alan çalışması iki aşamalı olarak gerçekleşmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında mevcut durum değerlendirmesi için Yozgat ilindeki İpek Yolu ve Kral Yolu üzerindeki yirmi iki adet kırsal yerleşimler mekansal, ekonomik, sosyo-kültürel, mevcut turizm durumu açısından değerlendirilmiş olup, Kırsal Alan Veri Tabanı hazırlanıp yorumlanmış ve kırsal yerleşimlere ait çalışmalara sistematik ve eleştirel bakış getirilmiştir. Çalışmanın ikinci aşamasında, alternatif turizm bağlamında kırsal yerleşimlerin gelişim modeli *graph commons* aracılığıyla ortaya konularak Türkiye'deki diğer kırsal yerleşimler için de "Bilgi Geliştirme Modeli" oluşturulmuştur. Modelin uygulanabilirliği, *graph commons* rehberinde yer alan ölçütler ile yapılmıştır. Kırsal yerleşimlerin mevcut durumları ile alternatif turizm karşılaştırılarak Kırsal Yerleşim Veri Tabanı ile *Graph Commons*'taki tescilli yapı, arkeolojik ören yeri, mevcut turizm – potansiyel turizm durumu ölçütleri ile harmanlanarak her kırsal yerleşim için alternatif turizm olanakları uygulanmıştır. **Son olarak**, kuramsal olan model geliştirme çalışması ve saha uygulamasını birleştiren, kırsal yerleşimler alanında çalışan mimarlar, plancılar, tasarımcılar, yatırımcılar ve yöneticiler için kırsal yerleşimlerin gelişiminde alternatif turizm olanakları açısından yol gösterici olan model ile; kırsal yerleşimler alternatif turizm alanında özelleştirilerek yeni bilgiler üretilmektedir. Model ile hangi kırsal yerleşimlerin hangi alternatif turizm çeşidinden daha yoğun faydalanacağı hangi alternatif turizm çeşidinden daha az faydalanacağı, hangi kırsal yerleşime kısa vadede yatırım yapılabileceği, hangi kırsal yerleşime uzun vadede yatırım yapılabileceği, öncelikli olarak gelişimi desteklenecek kırsal yerleşimler, belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal yerleşimler, alternatif turizm, Yozgat.

A Modal Proposal On Alternative Tourism Opportunities For The Development of Rural Settlements: The Yozgat Case

Sinem TAPKI

Department of Architecture

Doctor of Philosophy Thesis

Advisor: Prof. Dr. Ömür BARKUL

A As a result of the progressive reduction of the rural population after the industrial revolution, one of the locomotives for development of rural areas in the world and Turkey is alternative tourism. This study aims to take advantage of alternative tourism opportunities for the development of rural settlements based on argument that tourism can be a driving force for the development of rural settlements. In the introduction, the definition of problem, the scope of the study, the literature summary, the theoretical framework of the study and the method of the study are presented. The contributions of the study to rural settlements were discussed. In the theoretical framework; researches and studies conducted with the development of rural settlements with tourism for the purpose of the thesis are discussed. In the second part; the terminology of alternative tourism and alternative tourism types within the scope of the thesis has been researched and their properties have been clarified. In the third part, Yozgat province, where the model to be developed and the case study will be applied, is examined. In this part, the reason why Yozgat is chosen is examined. The main aim of the thesis is to

present an integrated, guiding model for determining, producing and implementing alternative tourism opportunities for the development of rural settlements within the scope of alternative tourism. In the fourth part, in this study, a model on a alternative tourism opportunities for the development of the proposed rural settlements is presented. Model produced within the scope of the thesis; It consists of three steps: information development and development model creation, implementation, evaluation and development. The model generates new information for the development of rural areas. This thesis focuses on the step of developing information and developing a model. Rural settlements are evaluated as a whole, including the current situation assessment and the application of suggestion possibilities. The fifth part of the study; field study consists of data analysis, data evaluation and data interpretation. In this section, the proposed model is tested. The research study took place in two stages. In the first stage of the research, twenty-two rural settlements on Silk Road and Kral Road in Yozgat province were evaluated in terms of spatial, economic, socio-cultural and current tourism situation and Rural Area Database was prepared. A systematic and critical view of the rural settlements has been brought with the rural database and its interpretation and 'current status of rural settlements' has been determined. It has been concluded that the development of rural settlements is not alone, but in the whole and together, the factor that will ensure the development of rural settlements with alternative tourism is its own power. In the most extensive part of the thesis, model of rural development with alternative tourism in the context of being introduced through graph commons and for other rural settlements in Turkey, " Information Development Model 'has been created. For the applicability of alternative tourism opportunities under the guidance of Graph commons, the second stage of the research was carried out with the criteria in the graph commons guide. By combining the existing conditions of rural settlements with alternative tourism, the model of implementation of alternative tourism opportunities for each rural settlement was created by blending the rural heritage database with the cultural heritage- registered structure, cultural heritage-archaeological sites, current tourism status, and potential tourism status criteria in Graph commons.

Finally, it provides guidance for architects, planners, designers, investors and managers working in the field of rural settlements, combining the theoretical model development work and field implementation, in terms of alternative tourism opportunities in the development of rural settlements. An interdisciplinary model is produced. Rural settlements are privatized in the field of alternative tourism and new information is produced with the model. At the same time this information on a common platform to bring about the development of the information contained in scattered rural settlements in Turkey together has evolved into an integrated model. **As a result**, the thesis with the information obtained from different disciplines an important role in the development of rural areas in Turkey, alternative tourism for knowledge development model produced primarily alternative forms of tourism in the development of rural settlements identified which of rural settlements will benefit more intense than what alternative forms of tourism which alternative It has been shown that the rural type will benefit less from the tourism type, which rural settlements can be invested in the short term, which rural settlements can be invested in the long term, the rural settlements whose development will be supported primarily, the development of rural settlements can be achieved with small changes.

Keywords: Rural settlement, alternative tourism, Yozgat.

1.1 Literatür Özeti

Problem Tanımı

Kırsal yerleşimler, hayat tarzı, üretim biçimleri ve doğa ile olan ilişkileri açısından farklı ve özel yerleşmelerdir. Kırsal yerleşimlere dair 1924 tarihli Köy Kanununda yapılan tanımlama "Bir yerleşimin nüfusu 2000'nin altında ise köy olarak adlandırılır. Cami, mektep, otlak, yaylak, bataklık gibi kamusal alanları bulunan ve toplu veya dağınık yerleşimlerde yaşayan insanlar tarla, bağ ve bahçeleri ile birlikte köyü oluşturlar" (442 Köy Kanunu, 1924) şeklindedir.

Küreselleşme çağında sanayileşme ve kentleşme eğilimleri kırsal yerleşimlerde yaşayan toplumu etkilemiştir. Kentsel alan ve kırsal alan arasındaki gelişmişlik seviyesi farkı belirgin hale gelmiştir. Kırdan kente göçün de nedeni olarak görülen bu süreçte, gelişen ve gelişmekte olan ülkeler için kırsal alanlardaki nüfusun azalması en önemli sorundur.

1800'lü yıllarda dünya nüfusunun %1.70'i kentlerde yaşıyorken 1900'da %5.50'si, 1970'de %22,00'si ve günümüzde nüfusun %30 üzeri kentte yaşamaktadır (Şekil 1.1) (Şekil 1.2). Bu oran 1995 yılında % 45,0'dir. Birleşmiş Milletler Örgütü, 2030 yılına kadar olan süreçte, Dünya nüfusunun %60'ının kentlerde yaşayacağını öngörmektedir (UN, 2018).

Kırsal yerleşimlerin nüfuslarını kaybetmesi sorunu, Dünya'da birçok ülkede görülmektedir. 2015 TÜİK verilerine göre Türkiye nüfusunun sadece %7,9'u belde ve köylerde yaşamaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2015) (Şekil 1.3).

Bugün yerleşimlerde bozulan kır-kent dengesi; tarımsal üretimin biçim değiştirmesine ya da tamamen sona ermesine neden olurken başka sorunları da oluşturmaktadır. Bu sorunlar; nüfus kaybı, sosyal yaşamın zayıflaması, yeni tüketim alışkanlıkları, çevreyi tahrip eden uygulamaların artması ve yerel koşullara uygun olmayan yapılaşma vb. gibi mevcut dengeyi bozacak ve kırsal hayatı tehdit edecek şekildedir. Kırsal nüfusun kentsel alanlara kayması, kentsel alanlarda da toplumsal, ekonomik, sosyal pek çok soruna yol açmaktadır. Bu sorunlardan bazıları; kentlerde aşırı nüfus artışı, gecekondulaşma, çarpık kentleşme, kayıt dışı ekonomi, sosyal dışlanma şeklindedir.

Kırsal kalkınma; kırsal yerleşimlerde yaşayan halkın yaşam koşullarını iyileştirme, halkın kente göç etmeden ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik imkanlara ulaşmasını sağlayan, politikaların toplamıdır (Cengiz & Çelem, 2003).

Kırsal kalkınmadaki temel amaçlar;

- Yerel potansiyellerin ve kaynakların değerlendirilmesi,
- Kırsal nüfusa iş gücü sağlanarak göçün azaltılması,
- Kalkınmayla ilişkili konularda insanların söz hakkının olması,
- Altyapının iyileştirilip geliştirilmesi,
- İnsanların kamusal hizmetlere erişim imkanının iyileştirilmesi,
- Doğal kaynakların ve kırsal çevrenin bilinçli kullanılması,
- Sürdürülebilir yönetimin uygulanmasıdır.

Ekonomik değer yaratacak ve kalkınmada etkin olarak kullanılabilecek kaynakları kısıtlı olan ve turistik değerlere sahip bölgelerde turizm, kalkınma için itici güç olmaktadır. Günümüzde birçok kırsal yerleşim, sahip olduğu turistik değerleri kırsal kalkınmada etkin olarak kullanmaya gitmektedir.

AB, 2000-2006 yılları arasında, kırsal kalkınmayı desteklemek için SAPARD projesini, 2007-2013 yılları arasında IPARD projesini uygulamıştır. IPARD II projelerini 2014-2020 yılları arasında uygulayacaktır (Işık & Baysal, 2011).

AB'nin 1698/2005 sayılı Konsey Tüzüğünde "Kırsal Kalkınma Politikalarının Yapısı 2007-2013 dönemi" adlı yayınında kırsal yerleşimlerde yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ve kırsal yerleşimlerde ekonomik çeşitlilik hedefini belirlemiştir. Bu hedefe yaklaşımda LEADER öngörülmüştür. LEADER yaklaşımının amacı; kırsal yerleşimlerin kalkındırılması için yenilikçi modellerin oluşturulmasını teşvik etmek ve bütünleşmeyi sağlamaktır. Eksen 3 (Kırsal yerleşimlerde hayat standartlarının yükseltilmesi ve kırsal ekonomide çeşitli sektörlerin oluşturulması) 61.madde politikası ile tarım dışı faaliyetlerin çeşitlendirilmesi, kırsal mirasın korunması ve iyileştirilmesi, yerel halk için iş oluşturma ve geliştirme, turizm faaliyetlerinin teşviki önlemleri alınmıştır. LEADER adlı çalışmada, Avrupa'nın çeşitli kırsal yerlerinde tarım, hayvancılık, kültür, yerel lezzetler, sürdürülebilirlik, sosyal çevre, yerel iş kaynakları ve turizm konularında çeşitli strateji ve projeler üretilmiştir.

2017 yılını, Birleşmiş Milletler "Kalkınma İçin Sürdürülebilir Turizm Uluslararası Yılı" olarak ilan etmiştir (Birleşmiş Milletler Kentler, 2019). 2017 Sürdürülebilir Turizm Yılı, turizmi bir katalizör yerine koyarak tüm karar vericileri ve halkı; kısacası tüm paydaşları biraraya getirerek harekete geçirip kalkınmada sürdürülebilir turizmin önemi farkındalığını amaçlamaktadır.

Bu çalışmaların öncelikli amaçlarından biri de, kırsal yerleşimlerin gelişiminin sağlanmasında ekonomik çeşitlilik oluşturulmasıdır. Kırsal yerleşimlerin turizm çerçevesinde geleceğe dönük mimari tasarım alanında bilgi üretimi ve uygulamaya aktarılmasına Türkiye'de de ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planındaki konu başlıklarından biri de "Turizm Çeşitlendirilmesi Stratejisi"dir. Bu başlıkta "turizm sezonunun on iki aya yayılması ve turizm ürünlerinin çeşitlerinin arttırılması" strateji olarak belirlenmiş ve alternatif turizmden bahsedilmiştir. Turizm Gelişim Bölgeleri bölümünde, "varış noktası olarak geliştirilecek ve birden fazla ili kapsayan turizm gelişim bölgelerinde yerel ve bölgesel kalkınmada turizmin güçlü bir araç olarak kullanılması" stratejisi belirlenmiştir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007). Turizm Gelişim Bölgeleri stratejisi, bölgedeki alternatif turizm çeşitlerinin gelişimini bölgedeki potansiyellerle ilişkilendirmeyi amaçlamaktadır. Bu strateji

kapsamında dokuz adet tematik bölge önerilmiştir. Yedinci Bölge Hitit Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesidir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007). Bu bölge bu çalışmada irdelenecek alan olan Yozgat ilini kapsamaktadır.

Bu çalışmada; kırsal yerleşimlerin gelişiminin turizme bağlı sağlanması perspektifinden Türkiye'deki orta büyüklükteki kentlerden biri olan Yozgat İli kırsal yerleşimleri incelenecektir. Yozgat ili, 2000 yılından sonra büyük oranda göç veren iller arasında yer almaktadır. Yozgat'ın nüfusu 2007 yılı sonunda 492 bin 127 iken 2014 yılı sonunda 432 bin 560'a düşerek nüfus 59 bin 567 kişi azalmıştır. Yozgat 2015 yılında 13 bin 230 kişi göç vermiştir. 2023 yılında ilin nüfusunun 290 bine düşmesi öngörülmektedir. Her sene düzenli olarak 10 bin kişi ilden göç etmektedir. İlin kırsal nüfusunu kaybettiği görülmektedir.

Yozgat'ta kırsal yerleşimlerde turizm değerlendirmesi için Yozgat Turizm ve Sosyal Altyapı Raporu (2011) adlı yayın incelenmiştir. Yayının bölümlerinden biri de "Yozgat İli Turizm Sektörü Mevcut Durum, Sorunları ve Çözüm Önerileri "dir (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2011). Bu bölümde; Yozgat konaklama tesis çeşitlerine göre yerli ve yabancı turist sayısı, tesis çeşitlerine göre ortalama kalış süresi, Yozgat ili ve Türkiye geneli belediye belgeli konaklama tesisi oda ve yatak sayısı, Yozgat ili seyahat acentaları, Yozgat iline gelen turist profili ve ortalama harcamaları, turizm alt sektörleri, turizm sektöründe yapılabilecek yatırım bileşenlerinin uygunluğu, Yozgat ili turizm bileşenlerinin bulunabilirlikleri, Yozgat'ta düzenlenen festival ve şenliklerden bahsedilmektedir (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2011) .

Yozgat Yatırım Rehberi 2017 adlı yayındaki "Kültür ve Turizm" bölümünde Ekonomi Bakanlığı Destekleri ve TKDK Kırsal Turizm Destekleri hakkında bilgi verilmiştir. Ekonomi Bakanlığı Destekleri; 15/06/2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yeni teşvik sistemini oluşturan madde, "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde yapılacak turizm yatırımlarından bölgesel desteklerden yararlanabilecek nitelikteki turizm konaklama yatırımları öncelikli yatırımlar içerisindedir" şeklindedir (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2017). Yozgat ili Sarıkaya, Boğazlıyan, Yerköy, Sorgun ilçeleri Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri arasında yer alır (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2011). TKDK Kırsal

Turizm Destekleri; küçük girişimciler veya çiftçiler tarafından kurulacak konaklama ve restoran hizmetlerinin gelişimi, turizmi destekleyen tesislerin kurulması ve geliştirilmesi ve turistik rekreasyonel tesislerin gelişimi için destekler vermektedir (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2017). Yozgat ili 1. Uygulama Dönemi illeri arasında yer alır.

Kırsal yerleşimler tek başına düşünülemez, bulundukları fiziksel, sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel çevre ile bütünleşik çözülmesi gerekli problem alanlarıdır. Yerelde kalkınmanın öncelikli koşulu, bölgenin kalkınmasına engel oluşturan sorunların doğru tespit edilip, bu sorunlara yönelik çözümlerin getirilmesidir. Kırsal yerleşimlerde turizm çalışmalarında mimarlık, şehir planlama, ekonomi vb. gibi diğer bilim dallarının içinde yer aldığı disiplinlerarası platformlara ihtiyaç vardır. Bu bağlamda Türkiye’de turizm için önemli bir kaynak olan, kırsal yerleşimlere yönelik kalkınma ve gelişim çalışmalarına model geliştirmek için Kırsal Yerleşimler ve Alternatif Turizm Olanakları araştırmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

1.2 Tezin Amacı

Nüfusunu kaybeden kırsal yerleşimlerde “kırsal yerleşimlerin gelişimi” için her türlü kırsal kalkınma çalışmalarına hız ve önem vermek gerekmektedir. Bu bağlamda tezin amacı; alternatif turizm kapsamında kırsal yerleşimlerin gelişimini sağlamak, kırsal yerleşimlerin olanaklarını geliştirmek için turizmin bir yöreyi kalkındırmada araç olarak kullanılması ilkelerinin belirlenmesi, üretilmesi ve uygulamada bütünleşik bir model ortaya koymaktır. Bu amaca ulaşmak için ilk olarak konu ile ilgili tezin diğer adımlarında da yardımcı olacak kaynak araştırması yapılmıştır. Tez kapsamında “alternatif turizm” ve “alternatif turizm çeşitleri” terimlerinin terminolojisi incelenip anlamları anlaşılır duruma getirilmiş, kırsal yerleşimler hakkındaki ulusal ve uluslararası mevzuatlar, yasalar ve kırsal kalkınma ve turizm konusunda Türkiye’de ve Dünya’da faaliyet gösteren çeşitli sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları incelenmiştir. Tezin kuramsal altyapısı oluşturulduktan sonra, tezin amacında belirtilen “bütünleşik yaklaşım”a uygun bir model geliştirilmiştir. Kuramsal tabanlı çalışma olan alan çalışmasını gerçekleştiren, literatüre katkı sağlayacak **Kırsal Yerleşmelerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bilgi Geliştirme Modeli** oluşturulmuştur.

Model oluşturulurken; veri tabanı üretimi, uygulamaya yönelik *graph commons* aracı oluşturma çalışmaları bu tezin kurgusundaki özgün hali oluşturmaktadır. Bu model ile kırsal yerleşimlerin gelişimi ekseninde alternatif turizm ve kırsal yerleşim ile olan ilişkinin devamlılığını sağlamak amacıyla gerek yerel ölçekte gerek evrensel ölçekte, literatüre katkı sağlayacak turizm alanında çalışan mimarlar, tasarımcılar, planlamacılar, yöneticiler ve yatırımcılar için kırsal yerleşimlerdeki temel gerekliliklere yol gösterecektir.

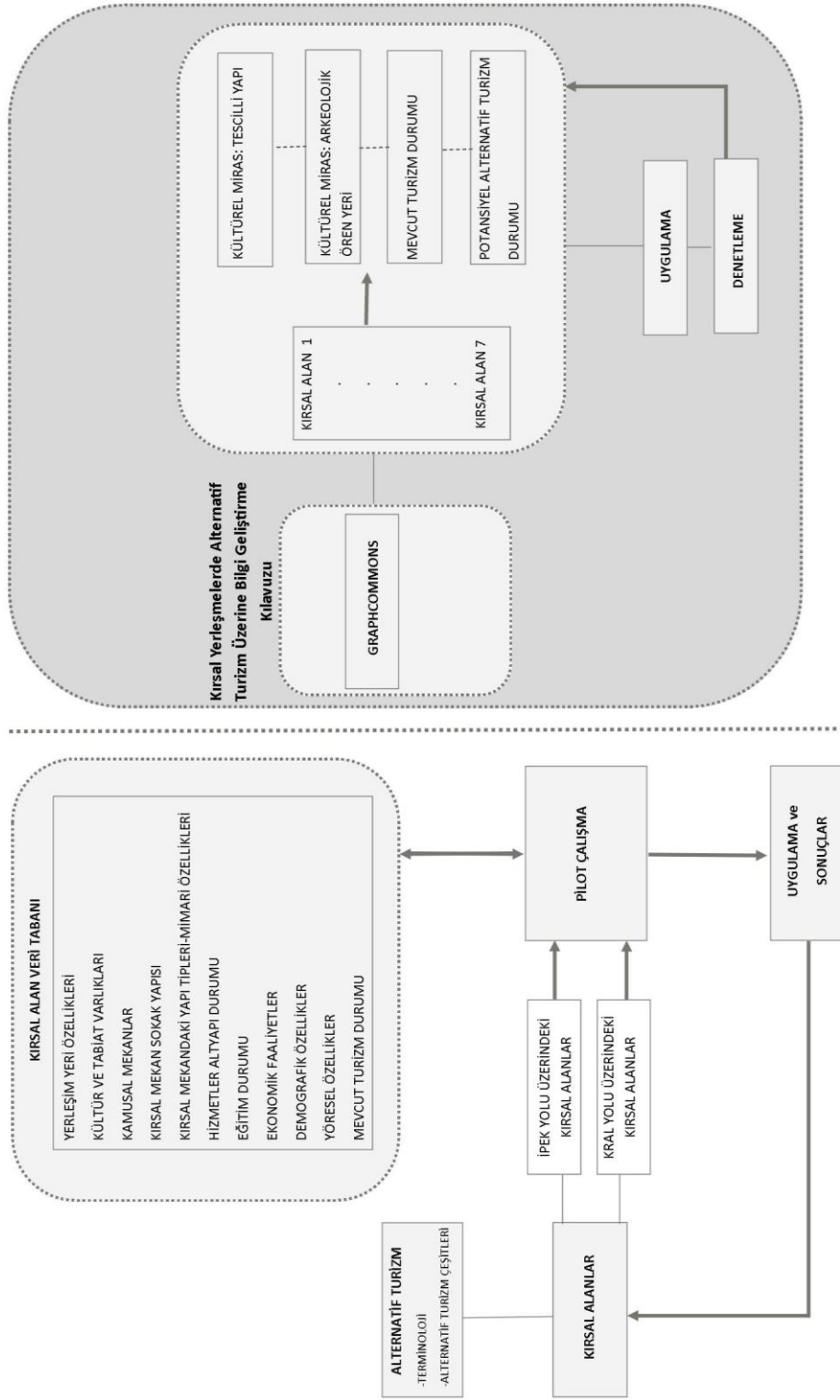
Üretilen modelin irdelenmesi için alan çalışması Yozgat ilinin kırsal yerleşimlerinde yapılmaktadır. Bu tez kapsamında İpek Yolu ve Kral Yolu üzerindeki 22 adet kırsal yerleşimde yapılan değerlendirme pilot çalışma seviyesinde olup, Kral Yolu üzerindeki kırsal yerleşimlere göre daha genel bir çalışmadır. Pilot çalışmada, İpek Yolu ve Kral Yolu üzerindeki kırsal yerleşimlerin kırsal mekan analizi yapıp, mevcut turizm durumu değerlendirilmiş olup, kırsal alanların bir çok turizm olanakları olduğu ama bu olanakları kullanamadığı saptanmıştır. Değerlendirme yapılmadan önce kırsal mekanın alt açılımları ve özellikleri Kral Yolu üzerindeki ve İpek yolu Üzerindeki kırsal yerleşimler başlıklar altında sistematize edilmiştir (Şekil 1.4).

Bu çalışmaların **ikinci aşaması** olan tezin en kapsamlı bölümünü oluşturan, verileri ağ haritası şeklinde gösteren, ilişkilendiren analiz platformu olan *Graph Commons'dan* hareketle, **Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanmasına Yönelik Kılavuzun** oluşturulmasıdır. Kırsal veri tabanı çalışmasından alınan bilgiler ışığında “kültürel miras- arkeolojik ören yeri”, “kültürel miras- tescilli yapı”, “mevcut turizm durumu” ile “potansiyel turizm durumu” başlıkları harmanlanarak çalışmanın geliştirilen ölçütler dizgesini oluşturmaktadır. Bu ölçütlerin yorumu ile Türkiye’deki kırsal yerleşimlerin gelişimi konusunda yapılan çalışmalara sistematik ve eleştirel bakış geliştirilmiştir.

Bu tez konusu bağlamında;

- Dünya’nın gündemindeki konulardan biri olan “Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi” bağlamında mimarlık ve turizm disiplinleri arasında Alternatif Turizm aracılığıyla bağ kurması açısından ilk örneklerden biri olmaya adaydır.

- Geliştirilen “Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bilgi Geliştirme Modeli” ile Yozgat ilinin kırsal yerleşimlerinin turizm alanında özelleşmesi bakımından önemlidir.
- Türkiye’de alternatif turizm hakkında yapılmış olan dağınık haldeki birçok çalışmanın bir platformda buluşması açısından önemlidir.
- Üretilen “Model” ile kırsal yerleşimlerin turizme bağlı gelişim olanakları konusuna tasarımcı ve mimar bakış açısını getiren çalışmadır.
- Geleceğe yönelik kırsal yerleşimlerin alternatif turizm olanaklarına bağlı gelişiminin sağlanması yönünden kırsal yerleşimlere model geliştirecek çalışmaların dayandırabilecekleri temel kaynak olmaya aday bir çalışma olup bu konuda bilgi vermektedir.

Şekil 1.4 Tez Yöntem Şeması (S.TAPKI, 2019)

1.3 Hipotez

Literatür özetinde detaylı olarak verilen, tezin argümanını oluşturan problemlerin arka planı;

1. Eksik ve yanlış uygulamalar (Kırsal yerleşimlerin gelişiminde turizmden itici güç olarak faydalanılabılır. Kırsal yerleşimler ve turizm ilişkisinde kırsal yerleşimler bir bütün olarak ele alınmalı ve kırsal yerleşimlerin bütünlüğü korunmaya çalışılmalı. Ülkemizdeki kırsal yerleşimlerin gelişimi için turizm modeli oluşturulurken; kırsal yerleşimlerin tüm özelliklerinin incelenmeden planlama yapılması, yanlış uygulamaları oluşturmaktadır.)

2. Düşünce sorunları (Türkiye’de turizm algısının sadece deniz-kum-güneş tatili olarak benimsenmesi. Bu görüşün Alternatif Turizm felsefesi ile bağdaşmaması. Ayrıca kırsal yerleşmelerin değerli olduğu, kırsal yerleşimlerde konforlu yaşamın mümkün olduğu ve kırsal yerleşimlerin değerlerine sahip çıkıldığı sürece bu değerlerle kırsal yerleşimlerin gelişeceğinin farkındalığının az olması)

olarak temel iki ana madde ile özetlenebilir.

Bütün bu soruların temelindeki ortak ana nokta “Bilgi eksikliği”nden kaynaklanmaktadır. Ülkemizdeki nüfusu giderek azalan kırsal yerleşimlerde alternatif turizmin itici güç olarak kullanılması konusundaki sistematik bakış açısı eksikliği sorunu ortak model üretilerek çözülebilir. Kırsal yerleşimlerin turizm ile gelişiminin sağlanmasında uygulamaya yönelik bilgi üretimi için mimarlık, turizm, şehir planlama gibi disiplinlerarası ortak bir platforma ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tez; Turizm, nüfusu giderek azalan kırsal alanları kalkındırmada araç olarak kullanılır mı? sorusuna geliştirilen model ile yeni bilgiler üretmektedir. Bu bilgilerin modele dönüştürülmesi ve tüm kırsal yerleşimlere kolay adapte edilip uygulanmasıyla genel problem çözecektir.

ALTERNATİF TURİZM KAVRAMI VE TANIMLAR

2.1 Alternatif Turizm Kavramı ve Ortaya Çıkışı

Turizm, sürekli yaşanılan yerden başka bir yere farklı nedenlerle gerçekleştirilen, bir yıldan kısa bir günden uzun seyahatleri içerir. Yakın zamana kadar bu seyahatler deniz, kum, güneş amacıyla yapılırken; günümüzde alternatif faaliyetler ön plana çıkmaktadır (Albayrak, 2013).

Alternatif turizm kavramı, geleneksel turizme yeni bir boyut getirmek amacıyla, yeni turistik ürünlerin bir araya getirilmesi ve turizmde çeşitlilik üzerine ortaya çıkmıştır. Alternatif turizmin ortaya çıkmasındaki temel neden; insanların seyahatler konusunda farklılaşan beklentilerine cevap vermek, ülkelerin turizme kaynak olarak kullanabileceği potansiyelleri daha verimli kullanmalarını sağlayarak sosyal, ekonomik, kültürel kazanımları arttırmaktır.

Ülkelerin bu potansiyelleri canlandıracak yeni yatırımlar gerçekleştirerek, turizm gelirlerinden daha fazla yararlanma istekleri de alternatif turizm kavramını gündeme getirmiştir.

Alternatif turizm, ülkelerin sahip oldukları değerleri olduğu gibi koruyarak, bozulmadan turistik eylemlerini gerçekleştirmesini amaçlar. Bu yüzden ülkeler sahip oldukları değerleri, yerel yaşam ve kültürü canlı tutarak alternatif turizmi destekleyecektir.

Alternatif turizm, soft turizm, yeşil turizm, yumuşak turizm, korumacı turizm, uygun turizm, ilerleyici turizm, sürdürülebilir turizm ve ekoturizm gibi tanımlamalar için kullanılsa da alternatif turizm bütün bu tanımlamaları kapsar. Alternatif turizm ile ilgili bir çok çalışmada tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlar incelenirse:

- Alternatif Turizm, yerel malzeme kullanmaya öncelik veren, bulunduğu yerin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapısına uyan, yerel veya yabancı

girişimcilerin işbirliğine dayalı olmayı amaçlayan turizm türüdür (TC.Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019).

- Alternatif Turizm, popüler turistik olmayan destinasyonlara, küçük gruplar veya bireysel seyahatleri içeren turizm çeşididir (World Tourism Organisation, 2016).
- Alternatif turizm, kitle turizminin olumsuz yanlarını azaltmak için oluşturulmuş, farklı turistik öğelerin birarada bulunmasına olanak sağlayan turizm çeşididir (Erdoğan, 2003).
- Kaliteli bir evre oluşturmayı, yerel ekonomiğe katkı sağlamayı amaçlayan doğal kaynakları dengeli kullanıp, koruyan bir turizm çeşididir (Oral & Başarır, 1995).
- Bir bölgede var olan turizm çeşidine ve bu turizm çeşitlerinin yarattığı olumsuz etkilere alternatif olarak oluşan ve o bölgedeki ekonomik kazançları azaltmadan var olan turizm türüdür ( zg  , 1998).
- Yerel halk tarafından geliştirilmiş, bulunduğu yerin doğası ve kültürü sayesinde var olan küçük ölçekli turizmdir (Oruç, 2004).

Kitle turizmi, yirminci yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkan, orta sınıf insanların tercih ettiği hızlı ulaşım ağı, konaklama ve düşük maaliyetlerle kitlelerin seyahat etmesine denir (Kısa Ovalı, 2007). Kitle turizmine seçenek olarak alternatif turizm geliştirilmiştir. Turizmin eşitlendirilmesindeki amaç; turizmin ülke geneline ve yılın on iki ayna yaygınlaştırılmasıdır. Böylece çok çeşitli alternatif turizm türleri oluşmuştur. Alternatif turizm, kitle turizminin küreselleşme boyutundan uzaktır.

Dünyanın bir çok yerinde kitle turizmi görülmektedir. Kitlesele turizmin yoğun olması doğal değerlerin, arkeolojik değerlerin, kültürel değerlerin yeterince değerlendirilememesine sebep olmaktadır.

Tüm bu tanımlamalardan anlaşılan; alternatif turizm kitle turizminin olumsuz etkilerini en aza indirmek veya kaldırmak, turizme kaynak olabilecek yeni alternatif ürünler üretmek, uzun vadeli programlar ile çevreyi korumayı ilke edinen, turizmin sürdürülebilir olmasını sağlayan, turistlerin çeşitli istek ve ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan turizm faaliyetlerini ifade eder.

Alternatif turizm ile kitle turizmi arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar Tablo 2.1’de gösterilmiştir.

Tablo 2.1 Kitle ve Alternatif Turizmin Karşılaştırılması

KİTLE TURİZMİ	ALTERNATİF TURİZM
Büyük ölçekli	Küçük ölçekli
Planlı ve kısa vadede	Planlı, uzun vadede
Geniş gruplarla turistler	Küçük turist grupları
Hızlı ulaşım	Uygun ulaşım, yavaş olabilir
Gürültülü turist imajı	Sessiz turist imajı
Zayıf işçi eğitimi	İşçiler için eğitim
En çok kapasite için inşa	Yerel geliştiriciler
Zaman paradır	Tarihi korumak
KontROLSÜZ	Kontrollü
Manzara amaçlı	Deneyim amaçlı
Uluslararası restoranlar	Yerel yemek yerleri
Sabit program	Yerel mevcudu keşfetmek
Rahat ve pasif	Deneyimin değeri

2.2 Alternatif Turizm Özellikleri

BM, UNWTO, Dünya Bankası, AB ve UNESCO vb. kuruluşlar alternatif turizmi teşvik edici çalışmalar yapmaktadır.

Her alternatif turizmin kendine özgü özellikleri olsa da genel olarak alternatif turizm şu özelliklere sahiptir:

- Her bölgede ve her zaman gerçekleştirilebilecek turizm türüdür.

- Yerellik ön plandadır.
- Küçük ölçeklidir. Doğal ve kültürel kaynakların kullanımı kontrollüdür.
- Yerel halka öncelik verir. Turistik işletmeler yerel girişimcilere ve bölge halkının istihdamına öncelik verir.
- Alternatif turizmin gelişimi, yavaş ve sürdürülebilir özelliktedir.
- Sürdürülebilirlik çerçevesinde taşıma kapasitesini göz önüne alır.
- Gelişimleri planlı ve yerel yönetimlerin aldığı kararlara dayalıdır.
- Gelişim sürecinde tüm paydaşların katılımını destekler.
- Özgün ve yerel ürünlerin üretilmesine, korunmasına önem verir.
- Yerel halkın yaşam kalitesine öncelik verir.
- Yerel halk ile turistlerin pozitif yönde kaynaşmasını öngörür. Kültürler arası diyalog ile kültürlerin birbirlerini olumlu etkilemesine izin verir.
- Kitlesele tüketime karşı olarak bireysel ve küçük ölçekli turizm faaliyetlerini ön plana çıkarır.

2.3 Alternatif Turizm Türleri

Kültür Turizmi

Kültürün turizm etkinliklerinde önemli bir yeri vardır. İnsanlar günümüzde, geçmişlerine ait kültürel izleri tanımaya ek olarak farklı kültürleri de tanımak istemektedirler. Farklı kültürleri tanımak için yaptıkları, turizm etkinliklerini ortaya çıkarmıştır (Tablo 2.2). Bu etkinlikler yılın her hangi bir zamanı gerçekleştirilebilecek, kültürel değerlerin yerli ve yabancı turistlere tanıtılmasını sağlayan, koruma bilincinin oluşumuna katkı sağlayan turistik faaliyetleri ortaya çıkarmıştır. Bu faaliyetler kültür turizminin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Kültür turizmi; Kanada'nın Ontoria şehrinde 1969 yılında, ilk kez bir kongrede kültürel istekleri için yolculuk yapmak anlamında tanımlanmıştır. İleriki yıllarda birçok tanımlamalar yapılmıştır (Toskay, 1993).

Kültürlerin ve kültürel eserlerin öğrenilmesi, görülmesi için yapılan seyahatler kültür turizmi olarak adlandırılır (TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018).

Ziyaretçilerin seyahat etmelerindeki temel motivasyonu, bir turizm merkezindeki somut ve somut olmayan kültürel cazibe merkezlerini öğrenmek, keşfetmek, deneyimlemek olduğu bir turizm çeşididir. Bu cazibe merkezleri; sanat, mimarlık, tarih, kültürel miras, mutfak mirası, edebiyat, müzik, yaşam kültürleri, değerler sistemi, inançlar ve gelenekler gibi kültürel özelliklere sahiptir (World Tourism Organisation, 2016).

Turistlerin seyahat ettikleri alanlardaki tarihi olan ve bir ulusa ait değerleri görmesine kültür turizmi denir (Öztürk & Yazıcıoğlu, 2002).

Sanat etkinliklerine katılmak, uygarlıkları öğrenmek, tarihi mekanları ve toplumun hayat biçimlerini görmek amacıyla gerçekleştirilen seyahatlere kültür turizmi denir (Aydın, 1990).

Tablo 2.2 Kültür Turizmi Kaynakları (Greg, Tourism Attraction Systems Exploring Cultural Behavior, 2002'den uyarlanarak)

KÜLTÜR TURİZMİ KAYNAKLARI
Tarihsel olaylar ve ünlü isimler
Miras çekicilikleri
Festivaller ve özel olaylar
Modern kültür
Yerel lezzetler
Yerel el sanatları
Temalı etkinlikler ve geziler
Özel ilgi seyahatleri
Sportif ve boş zaman faaliyetleri
Endüstri ve ticaret

Tablo 2.2 Kültür Turizmi Kaynakları (Greg, Tourism Attraction Systems Exploring Cultural Behavior, 2002’den uyarlanarak) (devamı)

İnanç merkezleri
Dil
Mimari eşitlilik
Sanatsal faaliyetler

Kültür turizminin genel  zellikleri:

- Kültür turizmini gerçekleştirmek için zaman önemli değildir. İnsanların istekleri doğrultusunda gerçekleşir. Kültür turizmi, bir bölgede turizmin on iki ay boyunca gerçekleştirilmesine katkı sağlar.

- Her bölgenin kültürel değerleri kendine özgü, biriciktir. Kültür turizminde avantaj veya dezavantajlardan bahsedilemez. Çünkü her bölgenin kendine özgü ve o bölgeyi diğer bölgelerden ayıran özellikler olduğu için, kültür turizmi deneyimlenerek, görülerek, yaşanarak gerçekleşir.

-Kültürler arası etkileşime katkı sağlar.

-Bir  lke veya bölgenin sahip olduğu kaynakların korunmasına önem verilmesi gereken turizm türüdür.

-Uzun vadede sürdürülebilir turizme katkı sağlar.

-Yerel halka iş gücü sağlarken yöreye de ek gelir sağlamaktadır. Ayrıca bölgeler arasında oluşan geri kalmışlık seviyesinin azalmasına yardımcı olur.

-Bir  lke veya bölgenin turizm adına reklam ve tanıtım aracıdır.

Kültür Turizmi Türleri

Küreselleşme ve teknolojinin hızla gelişmesi ile turistlerin turizm ürünleri isteklerinde değişimler olmaktadır. Bu istekler giderek daha kişiye özgü ve farklı kültürleri tanıma şeklinededir. Turistlerin bu isteklerine karşısında turizm pazarlamacıları isteklere cevap verecek düzenlemeler yaparak, kültürel amaçlı yapılan seyahatler günümüzde önemli hale gelmektedir.

Kültürle ilgili çevreleri ve bu kültürlerde yaşayan insanların ihtiyaçlarını tanımak ve korumak isteyen küçük sayıda grupların katıldığı turistik etkinlikleri içeren kültür turizmi son yıllarda daha fazla tercih edilmektedir.

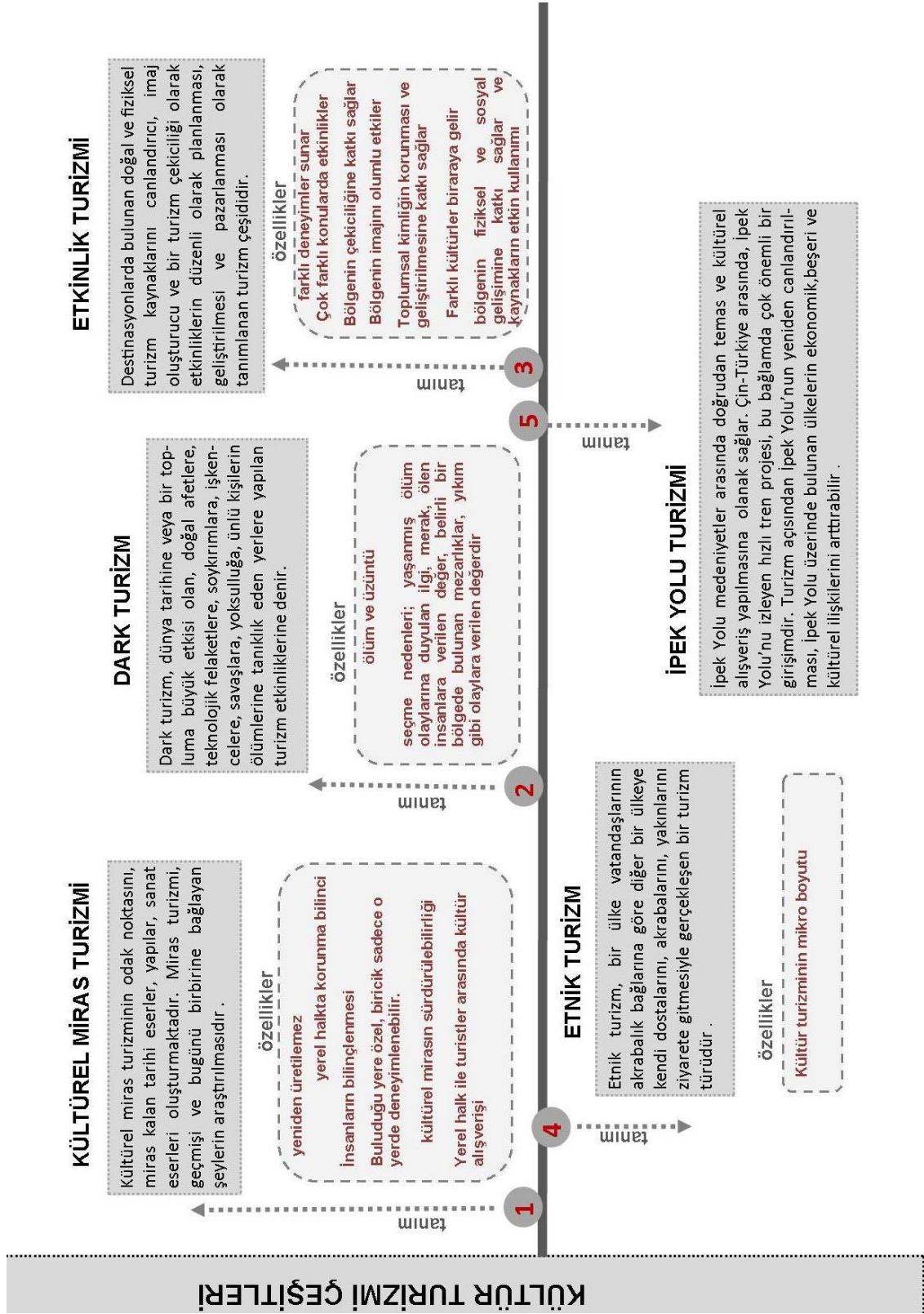
Kültür turizmini kendi içinde farklı bölümlere ayırmak mümkündür. Bu bölümler; kültürel miras turizmi, dark turizm, etnik turizm, etkinlik turizmi, İpek Yolu turizmi şeklinde dir (şekil 2.1).

Sağlık Turizmi

Sağlık turizmi, sa ekimi, tüp bebek tedavisi, diş tedavisi, estetik, göz gibi çok geniş alanları kapsar. Sağlık turizmine katılan insanların amacı; sağlıklarına kavuşma veya sağlıklı yaşam durumlarını devam ettirmedir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2018), sağlık turizmini tedavi amacı ile gerçekleştirilen seyahatleri içeren turizm türü olarak tanımlamaktadır.

Sağlık turizmi, kişilerin zihinsel ve fiziksel olarak iyi olma durumlarının devamlılığını sağlamalarını, yenilenmelerini ve medikal olarak tedavi olmayı bünyesinde barındıran turizm türüdür (Carrera & Bridges, 2006).

Şekil 2.1 Kültür Turizmi Çeşitleri (S.TAPKI, 2018)

Sağlık turizmi, sağlıklı olma durumunu devam ettirme ve iyileşmek için yapılan, turistlerin doğal kaynakları içeren turizm yapısına girerek kür uygulaması, konaklama, beslenme ve eğlence ihtiyaçlarına cevap vermesi sonucu oluşan aktivitedir (Doğan, 2000).

Sağlık turizminin hedeflediği insan profili, sağlığı bozulmuş olan insanlar ile sağlıklı olma durumunu devam ettirme niyetinde olan insanlardır.

Sağlık turizminin karakteristik özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

-Sağlık turizmi mevsimsel özellik gösteren bir turizm türü değildir. Yılın on iki ayı gerçekleştirilebilir. Turistler her yaş grubundan olabilmektedir.

-Sağlık turizmi, gerçekleştirildiği yere yabancı turistlerin girdisi ile bölgeye ekonomik katkı yapmaktadır.

-Uluslararası hasta potansiyeli kullanılarak sağlık kuruluşlarının büyümesini, gelişmesini sağlar.

-Teknoloji, bilgi ve kültür alışverişini sağlar.

-Sağlık turizminin gerçekleştirildiği bölgenin tanıtımını yapmada olumlu rol oynar ve o bölgenin olumlu imaj geliştirmesini sağlar.

Sağlık turizmi çeşitleri şunlardır:

Medikal Turizm: Tıbbi turizm ve tedavi turizmi gibi adlarla da anılmaktadır. Medikal turizm, tıp doktorlarından tedavi hizmeti almak için hastanın ikamet ettiği yerden farklı bir yere gerçekleştirdiği seyahatlere denir. Genellikle daha ekonomik olarak sağlık hizmetine kavuşmak için, yüksek gelirli ülkelerden düşük gelirli ve orta gelirli ülkelere yapılan turizm etkinlikleridir (Healism, 2018). Dünya’da medikal turizmde önde olan ülkeler; Hindistan, Polonya, Malezya, Karayipler, Singapur, Tayland, Kostarika, İran, Lübnan, Küba şeklindedir. Medikal turizm sağlık kuruluşlarının büyümesine imkan verir.

Yaşlı Turizmi: Bakıma muhtaç yaşlı insanların tedavi olmak için yaptıkları seyahatlere denir. Yaşlı turizmde turist profilini; genellikle altmış beş yaş ve üzeri, birden fazla kronik hastalık ve bakıma muhtaç olma durumu oluşturur. Yaşlı

turizmi, bu hastaların farklı iklim ve farklı hava koşulları ile sosyal tesislerde tedavi olmalarını kapsar.

Termal Turizm: Termal tesisler, içerisinde çeşitli mineral ve tuzların bulunduğu, belirli bir sıcaklığa sahip olan suları insanların kullanımına sunan tesisler, insanlara dinlenme, eğlenme ve rahatlama imkanı vermektedir. Geleneksel tedavi yöntemlerinde su önemlidir ve suyun çeşitli biçimlerde insanlara uygulanması ile çeşitli hastalıkların tedavi edilmesi mümkündür (Albayrak, 2013). Termaller, tıbbi müdahale gerektirmeyen çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanılan bir yöntemdir.

Sağlık turizminin alanına giren termal turizm, doğal yollarla belirli bir sıcaklıkta yer üstüne çıkan, içeriğinde mineraller bulunan, şifalı su, çamur ve buharın olduğu yerlerde, o yere özgü iklim şartlarında gerçekleştirilen turizm türüdür (Tutar, 1991).

Termal turizm, mineralize termal su banyosu, içme, inhalasyon, çamur banyosu gibi farklı yöntemlerle birlikte, fizik tedavi, iklim kürü, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi ve diyet gibi destekleyici tedavileri de içeren turizm çeşididir. (Akad, 2000).

Termal turizmin özellikleri şöyledir:

-Termal turizm her bölgede gerçekleştirilebilecek turizm çeşidi değildir. Bölgenin coğrafi özelliklerinin, çeşitli minerallerce zengin ve belirli sıcaklıktaki yer altı sularının çıkmasına imkan vermesi gereklidir.

-Termal turizm, sağlıklı ve hasta insanlara hizmet eder.

-Bölgenin, termal turizm amaçlı olarak kullanılabilmesi için, o bölgede çıkan suların tedavi edici olduğu bilimsel açıdan ispatlanmış olmalıdır.

- Uzmanlık gerektiren turizm türüdür.

-Termal turizmden yararlanan turistlerin seyahat ettikleri yerlerde kalış süreleri diğer turizm çeşitlerine göre daha uzundur.

Avrupa'da pek çok tedavi edici termal tesis bulunmaktadır. İsviçre, Almanya, Rusya, Fransa, İtalya, Yunanistan, Macaristan ve Çekya vb. ülkeler termal turizmde başta gelmektedir. Türkiye jeotermal kaynaklar açısından Dünya'da yedinci sırada

Avrupa’da ise birinci sıradadır. Ülkemizdeki termal tesislere yerli ve yabancı turistler büyük ilgi göstermektedir.

Engelli Turizmi: Engellilerin tedavi olma ve seyahat etme, eğlenme ihtiyaçlarına cevap vermek için gelişen sağlık turizmi türüdür (Kördeve, 2016). Başka bir tanıma göre de engelli turistler için özel bakımları içeren seyahat etkinlikleridir.

Rekreasyonel Turizm

Latince karşılığı “Recreation” olan rekreasyon kelimesinin Türkçe anlamı boş zamanları değerlendirmedir. Rekreasyon, insanların temel gereksinimleri dışında kalan boş zamanlarını değerlendirme etkinliğidir. Rekreasyon, insanın eğlenmek, sağlıklı verimli yaşamak, olumsuz çevre etkenlerinden oluşan sıkıntı ve stresi azaltmak için yapılan planlı faaliyetlerdir (Koral, 1993).

Rekreasyon, insanların özgürce gerçekleştirdikleri, bulundukları mekandan farklı bir mekana giderek hava değişimi, dinlenme, gezme ve farklı deneyimler kazanmak için açık alanlarda veya kapalı alanlarda, aktif veya pasif olarak etkinliklere katılmaktır (Hacıoğlu, Gökdeniz & Dinç 2003).

İnsanlar becerilerini ve yeteneklerini arttırma, çalışma başarısını yükseltme, iş verimini arttırma, mutlu olmak için rekreasyonel faaliyetlere ihtiyacı duyarken; toplumsal bütünleşme, dayanışma, demokratik toplum olmak için rekreasyonel faaliyetlere de ihtiyaç duyarlar (Karaküçük, 2008).

Rekreasyonel turizmin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Bir yöredeki insanların rekreasyonel turizme yönlendirilmesi ile yöre turizminin gelişmesine katkı sağlanır.
- Rekreasyonel turizmin konusu çok geniştir. Sanattan spora, kültürel faaliyetlerden sağlıkla ilgili faaliyetlere kadar pek çok farklı konuda olabilir.
- Kişisel veya grup olarak bir ya da birden çok faaliyet aynı anda gerçekleştirilebilir.
- Yılın her zamanı gerçekleştirilebilen bir turizm türüdür. Turistler istedikleri zaman bu turizm türünü yapabilir. Böylece gerçekleştiği bölgede turizm on iki aya yayılmış olur.

-Gerçekleştiği yörenin ekonomik açıdan kalkınmasına, istihdamın artmasına olanak tanır. Gerçekleştiği bölgenin imajını olumlu yönde etkiler.

Doğa Temelli Alternatif Turizm

Doğa temelli turizm doğa ile ilişki içinde olmayı isteyen ve doğa ile ilgili çalışmalar gerçekleştiren, kültürel çekiciliği de bulunan, genellikle doğal değerini kaybetmemiş alanlara yapılan seyahatleri kapsayan turizm türüdür (Luzar, Diagne, Ecgan, & Henning, 1998). Doğa temelli turizm, doğada gerçekleşen aktiviteleri, doğaya bağlı deneyimleri, doğal ortama bağlı olarak tesadüfi oluşan deneyimleri içerir. Yaban hayat, manzara, su, topoğrafya, bitkilendirme vb. doğal kaynakların kullanımını içeren etkinlikleri kapsar.

Hall ve Weiler (1992) doğaya temelli alternatif turizm faaliyetlerini çeşitlendirmişler ve ziyaretçilerin bu etkinliklere katılma amaçlarını belirlemişlerdir (Tablo 2.3).

Tablo 2.3 Doğa Temelli Alternatif Turizm Etkinlikleri ve Amaçları (Weiler & Hall, 1992'den uyarlanarak)

ETKİNLİKLER	AMAÇLARI
Kültürel Etnik Seyahatler	Eğitim,yenilik, sosyal ilişki, merak, sessizlik
Sanat ve Halk Festivalleri	Duygu, otantiklik, merak
Macera Seyahatleri	Atmoosfer, keşif, çevre, sezgi, otantiklik, heyecan
Sağlık Turizmi	Fiziki açıdan güçlenme, yenilenme
Spor Turizmi	Fiziki açıdan güçlenme, sosyal ilişki
Çiftlik ve Hayvan Turizmi	Doğa vekırsal çevrelerle ilişki, sosyal ilişki, keşif, sağlık
Doğa Turizmi	Doğa ile ilişki, keşif, eğitim, bilgilenme, bilimsel merak

Doğa temelli turizmin ortaya çıkmasına; gelişmiş endüstri kentlerinin betonlaşmış kentsel yapısından, insan ve araç trafiğinden uzaklaşma, yeniden canlanma isteği neden olmuştur. Ayrıca kitle turizminin yapılaşmayı teşvik etmesi, doğayı tahrip etmesi, doğa temelli alternatif turizminin oluşmasına etken olmuştur. Doğa temelli

alternatif turizmin amacı; çevreye duyarlı, doğanın dengesi bozulmadan, doğaya zarar vermeden, doğayı kirletmeden doğayı geliştiren turizm etkinliklerinin yapılmasıdır. Doğa ile insanı biraraya getirmek, çevreye saygılı ve duyarlı turizm bilinci geliştirmek, doğal kaynakların sürdürülebilirliğini sağlamak doğa temelli alternatif turizmin hedefleridir. Gelişmekte olan ülkelerde doğa temelli alternatif turizm, yerel ekonomiye doğrudan ve dolaylı yararları vardır.

Günümüzde doğa temelli alternatif turizm çeşidi sayısında bir artış söz konusudur. Başlıca doğa temelli turizm etkinlikleri; kırsal turizm, çiftlik turizmi, mağara turizmi, ekoturizm, botanik turizm, yayla turizmi, atlı doğa turizmi, yön bulma turizmi, kamp ve karavan turizmi, yaban hayat gözlemciliği turizmi, kuş gözlemciliği turizmi, olağanüstü olaylar izleme turizmi olarak sayılabilir (Şekil 2.2).

Spor Turizmi

Spor turizmi en genel tanımıyla, turistlerin belirli bir sporu gerçekleştirmek için yaptıkları seyahatleri içeren turizm çeşididir. Spor turizmi içerisinde yer alan etkinlikler; yamaç paraşütü, dağcılık, rafting, dalgıçlık, dalga sörfü, rüzgar sörfü, kayak, av ve benzeri yöreye özgü doğa sporları, golf, voleybol, basketbol, tenis, futbol vb, şeklindedir. Spor turizmini diğer turizm çeşitlerinden ayıran özellik, turistlerin bir spor türünü uygulamak veya nasıl uygulandığını öğrenmek için yer değiştirmesidir (Alpullu, 2011). Spor turizmi, insanların önceden kararlaştırılan spor faaliyetine aktif ya da pasif katılımları ile gerçekleşir (Turco, Riley, & Swart, 2002).

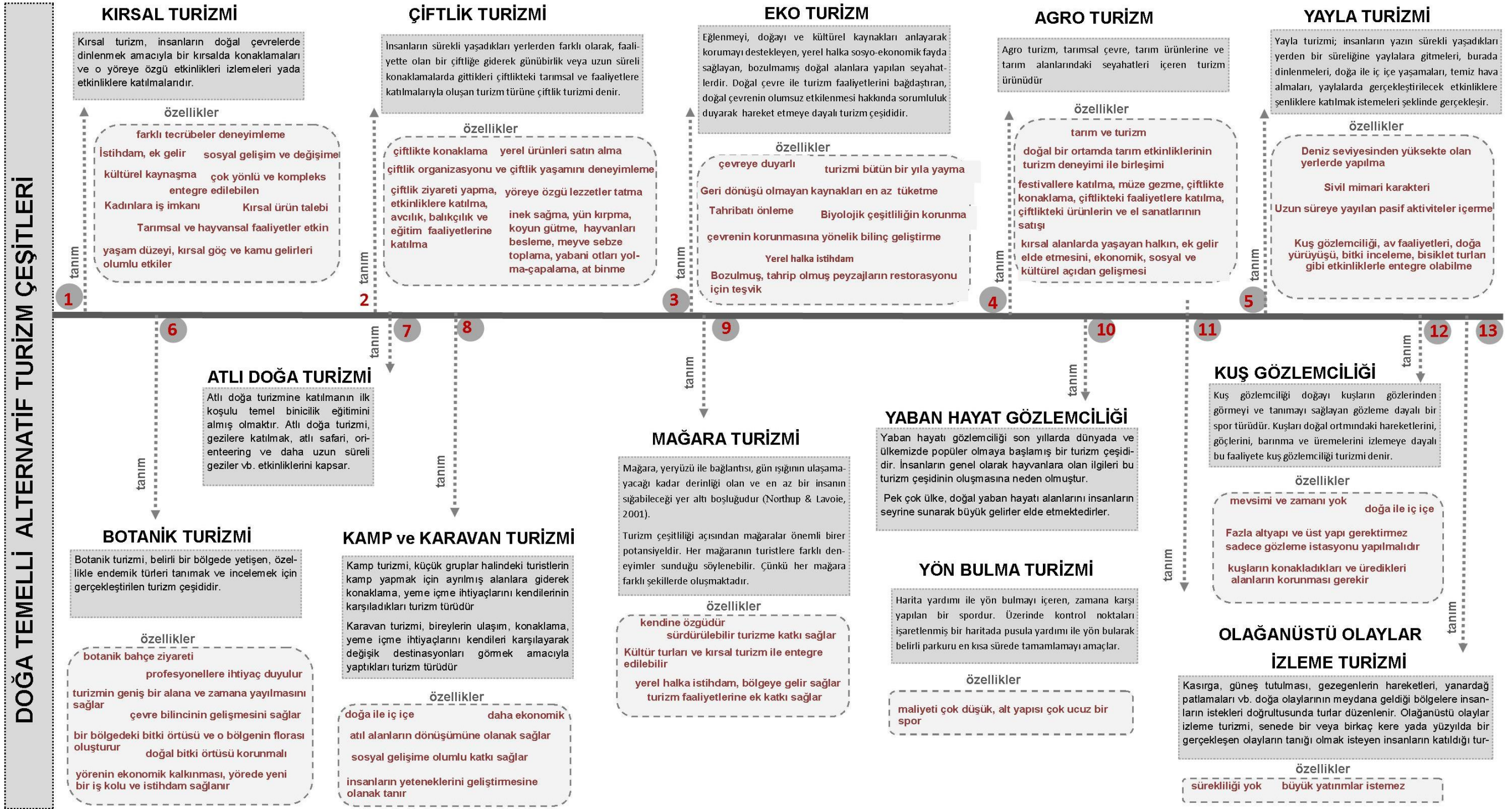
Spor turizmi kendi içinde çeşitlere ayrılır. Bunlar; golf turizmi, av turizmi, hava sporları turizmi, su sporları turizmi, futbol turizmi, kış turizmi ve dağcılık, şeklinde sıralanabilir (Şekil 2.3).

Spor turizminin özellikleri:

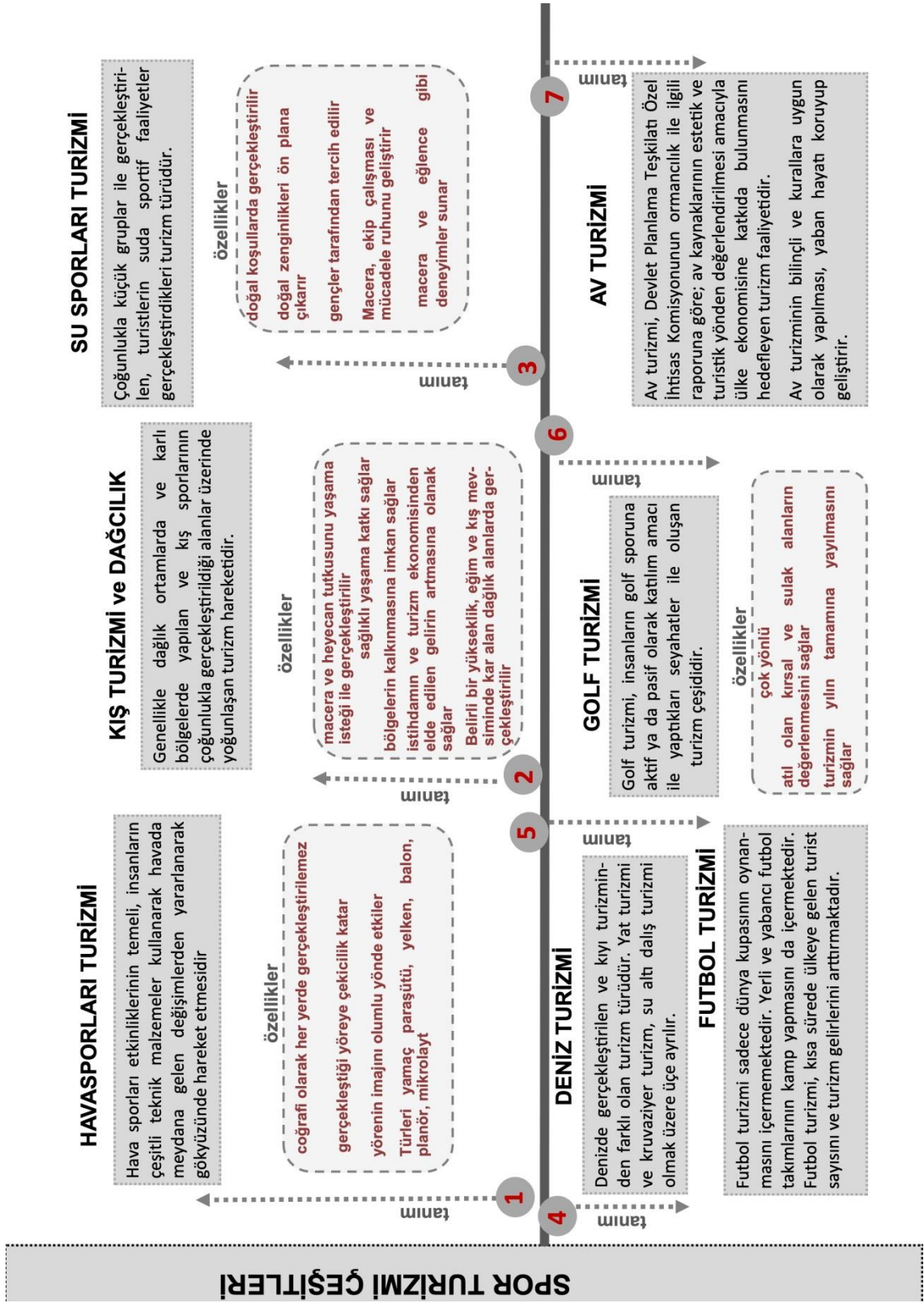
-Spor turizmi çok yönlüdür. Diğer turizm türleri ile entegre edilebilir.

-Yılın on iki ayı gerçekleştirilebilir.

-Uluslararası spor faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ülkelerin tanıtımı için önemlidir. Spor turizminin gerçekleştiği yörede sosyal, kültürel, ekonomik ve politik değişimler yaşanabilmektedir.

Şekil 2.2 Doğa Temelli Alternatif Turizm Çeşitleri (S.TAPKI, 2018)

Şekil 2.3 Spor Turizmi Çeşitleri (S.TAPKI, 2018)

İnanç Turizmi

Dinin yapılan seyahatlerde etkisi vardır ve turizmle yakın ilişkilidir. Dini yapılar, özel dini günler, dini festivaller, dini olaylar geçmişten beri turistlerin turizm davranışları üzerinde etkilidir. Bu olay inanç turizminin oluşmasına etken olmuştur.

İnsanların inançlarını gerçekleştirmek amacıyla kutsal yerleri ziyaret etmeleri inanç turizmini ortaya çıkarmıştır. İnsanlar inandıkları dinin gerekliliklerini yapmak amacıyla kutsal kabul ettikleri yerlere seyahat ve bu kutsal yerlere doğru kitlesel hareketin gerçekleşmesine sebep olmuşlardır.

İnanç turizmi farklı çalışmalarda şu şekilde tanımlanmıştır:

Kutsal kabul edilen yerleri ziyaret etme, dini törenlere katılma veya izleme, hac şeklindeki dini görevleri yerine getirmek için gerçekleştirilen seyahatlerin veya faaliyetlerin tümü inanç turizmidir (Küçük, 2003).

İnanç turizmi, kutsal yerlerin o dine inanan turistlerce ziyaret edilmesi ve bu yerlerin turizm olgusuna kazandırılmasıdır (Sargın, 2006).

İnanç turizmi çoğunlukla insanların manevi ihtiyaçlarını gidermek için yapılan turizm çeşididir. Özellikle manevi olarak güçlenmek ve rahatlamak isteyenler için inanç turizmine katılma isteği itici bir güçtür.

İnanç turizmi gerçekleştiği bölgeye ekonomik katkı sağladığı gibi kültür alışverişi açısından da önemlidir. İnanç turizminin gerçekleşmesinde aşağıdaki hedefler söz konusudur (Albayrak, 2013):

- Hac görevini yerine getirmek,
- Şükranlarını sunma, günahlarından arınma, adağı yerine getirme, ve isteklerini bildirme,
- Sosyal ve manevi yönlerden üstün bir konuma ulaşma,
- Dini olayları anma ve kutlama,
- Aynı dinden olanlarla ilişki ve bağlantı kurma,
- Gerçeği daha geniş kitlelere ulaştırma,

- Dini konferanslar ve dini toplantılar düzenleme,
- Psikolojik faktörler

Pasif inanç turizmi ve aktif inanç turizmi olarak inanç turizmi ikiye ayrılır (Kaya, 1998).

Pasif İnanç Turizmi

Bir bölgede yaşayan insanların dinsel ihtiyaçlarını gidermek amacıyla başka bölgelere gitmesi, turistik ürünlerden yararlanması, kendi bölgesi bakımından pasif inanç turizmi olarak adlandırılır.

Pasif inanç turizminde önemli olan hac ziyareti yapılan dini merkezlere sahip olmak değil, dini merkezlere sahip olan bölgelere gitmektir.

Aktif İnanç Turizmi

Bir bölgede yaşayan insanların dinsel ihtiyaçlarını gidermek amacıyla başka bölgelere gitmesi, turistik ürünlerden yararlanması gittiği bölge açısından aktif inanç turizmi olarak adlandırılır.

Aktif inanç turizminde önemli olan hac ziyareti yapılan dini merkezlere sahip olmak ve bu merkezlere ziyaretlerin yapılmasıdır.

İnanç turizminin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Çeşitli dinler tarafından kutsal kabul edilen yerlere bireysel veya grup halinde gerçekleştirilen seyahatlerdir.
- Bazı etkinlikler zamana ve mekana bağlı olarak yapılmaktadır.
- İnanç turizmi insanların ruhsal, zihinsel, sosyal olarak rahat hissetmelerini sağlar.
- İnanç turizminde kalış süresi diğer turizm çeşitlerine göre daha uzundur. Bu durum hac nedeni ile gerçekleştirilen seyahatlerden oluşur.
- Üçüncü yaş turizmi ile yakından ilişkilidir.
- Kültür ve kültürel miras turizmi ile de ilişkilidir. Çünkü ibadet mekanları çeşitli kültürlerin izlerini taşımaktadır.

-Her bölgede gerçekleştirilebilen bir turizm türü değildir. Gerçekleştirilecek bölgede dini çekim noktası olmalıdır. İtalya-Vatikan-Asisi, İsrail-Kudüs, Portekiz-Fatima, Suudi Arabistan-Mekke-Medine, Fransa-Laurdes, Bosna Hersek-Medjugorje, önemli inanç turizmi merkezlerindendir.

Gastronomi Turizmi

Her toplumun kendine özgü bir kültürü vardır. Bir yörenin sahip olduğu kültür, coğrafi özellikler, hayat tarzları, karakteristik özellikler o yörenin yiyecek-içecek üretimi ve tüketimi üzerinde etkilidir. Her toplum, kendine özgü kültürel özelliklerini gösteren yiyecek ve içecek yapısına sahiptir ve bu yiyecek ve içecekler insanların damak tadları ve yemek zevkleri doğrultusunda geliştirdikleri, çağlar öncesinden günümüze yansıyan bir sanattır (Albayrak, 2013).

Yiyecek-içecek sektörü turistlerin tatil davranışlarını ve seçeneklerini etkilemektedir. Turistler bilinmeyen yöresel lezzetleri deneyimleme ve yeni kültürleri, gelenekleri tanıma eğilimindedirler (Cook, Yale, & Marqua, 1999). Turistlerin bilmedikleri ve merak ettikleri yöresel lezzetleri denemek, tanımak amacıyla seyahat etmeleri, gastronomi turizmini ortaya çıkarmıştır.

Çeşitli araştırmacılar gastronomi turizmi yerine, mutfak turizmi, clunary turizm kavramlarını kullanmıştır.

Gastronomi turizmi kavramı sadece bir ürünün hazırlanması, yeme tarzı değil, ekonomik ve sosyal boyutları da içerir. Gastronomi turizmi; insanların sağlıklarını korurken iyi beslenmelerini, yeme ve içmeden zevk almasını, damak ve göz zevkine hitap etmesini, yiyecek ve içecekleri deneyimlemeyi farklı kültürlerle ait yemek kültürlerinin tanınmayı ve öğrenmeyi amaçlayan ve tarım ürünlerinin üretildiği çiftlikleri ziyaretten yiyecek içecek festivallerine katılmaya kadar farklı aktiviteleri bünyesinde barındıran turizm türüdür (Albayrak, 2013).

Hall ve Mitchell (2001) gastronomi turizmini; yemek tadımları ve özel lezzetlerin üretimini belirli yörelerde deneyimlemek için birinci ve ikinci dereceden yiyecek üreticilerine, yiyecek festivallerine, özellikli yerlere, restoranlara gerçekleştirilen seyahatler olarak tanımlamaktadır.

Gastronomi turizmi tarım ve kültürün birleşiminden oluşmaktadır. Gastronomi kültürü, yerel kültürün parçasıdır ve bölgede gerçekleştirilen turizmin gelişmesinde önemli unsurdur. Gastronomi turizmi yerel tarım ve ekonomik gelişimin bir parçası, turistler tarafından tüketilen ürün ve hizmetlerdir (Yüncü, 2010).

Yiyecek-içecek festivalleri, yöresel pazarlar, restaurant ziyaretleri, yemek kursları etkinlikleri gastronomi turizmi olarak değerlendirilir. Yemek ile ilgili aktiviteler, başarılı bir yiyecek turizmi ve yörenin markalaşması için kriter haline gelmekte ve yemek destinasyonunun turistlerin zihninde konumlanmasına olanak tanımaktadır (Okumuş, Okumuş, & Mckercher, 2007).

Gastronomi turizminin özellikleri şunlardır:

- Bölgeye ait geleneksel yiyecek ve içecekler deneyimlenir.
- Gastronomi turizmi, yöreye-bölgeye-ülkeye has olduğu için sadece görülebilir ve deneyimlenebilir.
- Yörenin ekonomisine katkı sağlamaktadır. Çünkü her yörenin kendine has yiyecekleri-içecekleri mevcuttur.
- Bir yere özgü yiyecek ve içeceklerin kendine özgü dokusunun korunarak günümüze taşınmasına, kültürün korunmasına imkan verir.
- Her zaman gerçekleştirilebilme olanağı sağlayarak turizmin bir yıla yayılmasına imkan verir.
- Her yaş grubunda, yüksek düzeyde gelir ve eğitim durumuna sahip turistler tarafından gerçekleştirilir.
- Gastronomi turizmi, yöresel ya da ulusal yiyecek ve içecek kültürünün markalaşmasına imkan tanır.
- Sürdürülebilir turizme katkı sağlar.
- Ulusal, bölgesel ve yerel katkılar sağlar (Tablo 2.4).

-Bölgede bulunan yerel halk turizm endüstrisi içinde çalışmaktadır. Böylece hem bölge ekonomisinin gelişimine katkı sağlanmakta, hem istihdam artmakta hem de kadınların çalışma hayatına katılımları artmaktadır.

Tablo 2.4 Gastronomi Turizminin Katkıları

ULUSAL KATKILAR
Ulusal gastronomiyi ve turizmi teşvike eder.
Ulusal gastronomi ve turizm stratejilerinin belirlenmesinde kılavuzluk eder.
Devlet desteği sağlar.
Ulusal marka geliştirmeye yardımcı olur.
Büyüme potansiyeli taşıyan, yeni piyasa oluşturur.
BÖLGESEL KATKILAR
Bölgesel gastronomiyi ve turizmi teşvik eder.
Bölgesel gastronomi ve turizm stratejilerinin belirlenmesine kılavuzluk eder.
Yerel kimlik ve özgünlüğün vurgulandığı bölgesel marka geliştirir.
Yerel yönetimin müdahalesini sağlar.
Finansal kaynakların geri dönüşümüne katkı sağlar.
Finans ve işgücünü bölgeye çeker.
Bölgedeki turizm tesislerinin dolmasını sağlar.
İş imkanları ortaya çıkartır.
YEREL KATKILAR
Yerel üretici ağlarının oluşturulmasını sağlar.
Çiftçi ve üretici pazarlarının kurulmasını sağlar.
Müşterilerle üreticiler arasında bire bir etkileşim sağlar.

Tablo 2.4 Gastronomi Turizminin Katkıları (devamı)

Direkt tüketiciye ve restoranlara satış sağlar.
Festival ve organizasyonlar düzenlenir.
Yiyecek ve içecek güzergahları oluşturur.
Yerel yiyecek ürünleriyle değer yaratır.
Yerel ürünlerin değerlendirilmesini sağlar.
Müşterilere direkt satış imkanı sağlar.
Bölgesel farklılığa odaklanır.

Gençlik Turizmi

On beş- yirmi beş yaş arasındaki gençlerin, kamu ve özel sektörün imkanlarından faydalanarak bireysel ya da grup halindeki seyahatleridir (Oral, 1999).

Maddi imkanı kısıtlı genç nüfusun, Dünya'yı tanımak ve görmek amacıyla, tek başına ya da aynı yaştaki bireylerle kendilerine sağlanan ulaşım, konaklama ve diğer imkanları kullanarak seyahat etmeleridir (Usta Öcal, Genel Turizm, 2002).

Gençlik turizmine katılanlar, genellikle az gelire sahip, gittikleri yerin ulaşım, konaklama gibi imkanlarının kalitesine önem vermeyen, tatilde iyi vakit geçirmek isteyen bireylerdir. Gençleri bu seyahatlere iten neden, ebeveynlerinden uzak aynı yaş grubundaki kişilerle tatil yapacak olmalarıdır. Gençlerin bir birey olarak ebeveynleri olmadan kültürlerinin, kişiliklerinin, sosyal ilişkilerinin gelişmesine katkı sağlayan, yeni yerler görme, farklı deneyimler yaşama, farklı insanlarla iletişim kurma, sosyalleşmelerini sağlama, bakış açılarının genişlemesine imkan veren gençlik turizminin özellikleri şöyle sıralanabilir:

-13-25 yaş arasındaki gençler tarafından gerçekleştirilir.

-Okulların tatil olduğu yaz aylarında gerçekleşir.

-Ucuz ulaşım ve konaklama imkanlarından yararlanırlar.

-Bu turizmin temel amacı sorumluluk alma bilincinin gelişmesine katkı sağlamaktır.

Gençleri bu turizme iten nedenler; gençlerin ebeveynleri olmadan kendi yaş grupları ile farklı hayatları tanıma ve macera arayışlarıdır. Dünya’da gençlik turizmi kapsamında faaliyet gösteren işletmelere WYSTC, FIYTO, ISTC örnek verilebilir.

Üçüncü Yaş Turizmi

Dünya nüfusu yaş ortalaması gün geçtikçe artmaktadır. Ortalama insan ömrü uzamaktadır. Üçüncü yaş turizmi, aktif çalışma hayatından ayrılmış kişilerin turizm hareketine katılmasını öngeren ve bu alandaki çalışmaları destekleyen turizm çeşididir (Hacıoğlu & Bayram, 2008).

Üçüncü yaş turizmi, alternatif turizm çeşitleri arasında uygulanabilirliği en fazla olan turizm çeşididir.

Üçüncü yaş turizmi, turizmin yaşa göre sınıflandırılması içerisinde yer alır. Bir tanıma göre; altmış yaş ve üzeri yaş grubundaki insanların gerçekleştirdikleri turizm faaliyetleridir (Kozak, Kozak Akoğlu, & Kozak, 2001, s. 15).

Yeterli boş zamanı olan, belirli bir geliri mevcut olan ve aile sorumluluğunun da azaldığı dönem olan üçüncü yaştaki kişiler önemli bir turist potansiyelini oluşturmaktadır. Üçüncü yaş turizmi bir çok ülkede geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Üçüncü yaş turizminin kapsamına giren insanlar genellikle emeklilik hakkını kazandıkları için çalışma zorunlulukları yoktur. Böylece turizmin düşük sezonunda da turistik organizasyonlara katılma imkanına sahiptirler (Hacıoğlu & Bayram, 2008).

Bu turizm türünün özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

-Katılımcıların yaşı ve fiziksel özellikleri nedeniyle genellikle durağan aktivitelerin gerçekleştiği turizm türüdür.

-Zamana bağlı olarak yapılan turizm türü değildir.

-İnanç turizmi, kültür turizmi, sağlık turizmi ile entegre edilebilen bir turizm çeşididir.

-Üçüncü yaş grubunda yer alan bireyler spor ve yayla turizmini de tercih ederler. Spor turizmi kapsamında yürüyüş ve golf aktiviteleri yer alır.

-Üçüncü yaş turizmi sürdürülebilir turizme katkı sağlayan bir turizm çeşididir.

-Turist profili; 55 yaş üstü, emekli, boş zamanını dinlenmek ve kendi yaş grubundaki kişilerle geçirmek isteyen bireyler şeklindedir.

Yeni Çağ Turizmi

Metafizik inançların seyahat amacı olarak kullanıldığı turizm çeşididir. Bu turizm kapsamında, genellikle manevi ve kutsal ritüellerle tasarlanan, metafizik ve tarih öncesi efsanelerle ün yapan alanlara gerçekleştirilen ve katılımcıları yaşadıkları yerlerin materyalist havasından soyutlayan turları içermektedir (Kahraman & Türkay, 2004).

2.4 Bölüm Sonucu

Bu bölümde alternatif turizm tanımından yola çıkılarak, konu ile ilgili çeşitli ulusal ve uluslararası çalışmalardan tanımlar aktarılmıştır. Alternatif turizm ve alternatif turizm çeşitleri kavramlarının turizm literatüründeki karşılıkları ile de tartışılmıştır. Turizmin genel olarak kitle turizmi ile sınırlandığı, oysa alternatif turizmde her zaman söz konusu edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Alternatif turizm felsefesinde öncelikle yerellik ve sürdürülebilirlik olduğu belirtilmiştir.

Bu çalışmalardan edinilen bilgiler ışığında on başlık altında toplanan alternatif turizm türlerinin (kültür turizmi, sağlık turizmi, rekreasyonel turizm, doğa temelli alternatif turizm, spor turizmi, inanç turizmi, gastronomi turizmi, gençlik turizmi, üçüncü yaş turizmi, yeni çağ turizmi) tanımları yapılmıştır.

Bir kırsal yerleşimin olanaklarını hangi alternatif turizm türü bağlamında değerlendirmek için alternatif turizm türlerinin özellikleri denetleme mekanizması ile örneklendirilmiştir.

Tezde oluşturulan Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bilgi Geliştirme Modelinin sınandığı, alan çalışmasının gerçekleştiği il olan Yozgat, kavşak noktasında bulunmasının avantajlarından dolayı çok farklı kültürel, etnik özelliğe sahip uygarlık merkezleri ile ilişki halinde olmuştur. Yozgat coğrafyası doğal özellikler, jeotermal kaynaklar, maden kaynakları, hayvancılık, tarım için uygun ortamlara sahip olması ve tarihi yolların kesişme noktasında bulunması gibi stratejik ve ekonomik özellikler bakımından önemli avantajlara sahiptir. İl sahip olduğu avantajlardan yeterince yararlanamamaktadır.

İl 2000 yılından beri yüksek oranda göç vermektedir. 2015 yılında Yozgat en fazla göç veren il olmuştur. İldeki kırsal nüfus giderek azalmaktadır.

Turizm, kalkınma ve bölgesel gelişmede itici bir güç olup çevre ve doğal kaynaklarla ilişki içindedir. Kırsal yerleşimlerin gelişiminin sağlanması ve göç oranının azalmasında turizmden itici güç olarak yararlanılabilir argümanını değerlendirmek için Yozgat ili araştırılmıştır. Turizmin, ilgili olduğu alanın tarihi, fiziksel, demografik ve ekonomik yapısı ile ilişkili olduğu düşünülerek Yozgat ilinin coğrafi yapısı, iklim ve bitki örtüsü, tarihi, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapı özellikleri incelenmiştir. Yozgat ili kırsal alanlarında alternatif turizm olanaklarının belirlenmesinden önce kentin genel bilgilerinin ve değerlerinin incelenmesinde yarar vardır.

Çalışmanın bu bölümü Yozgat ili genelinde yapılan incelemeler sonucu, elde edilen veriler bir ön değerlendirme olup, ilde çalışma yapılan kırsal yerleşimler belirlendikten sonra, konu ile ilgili daha detaylı araştırmalara yer verilmiştir.

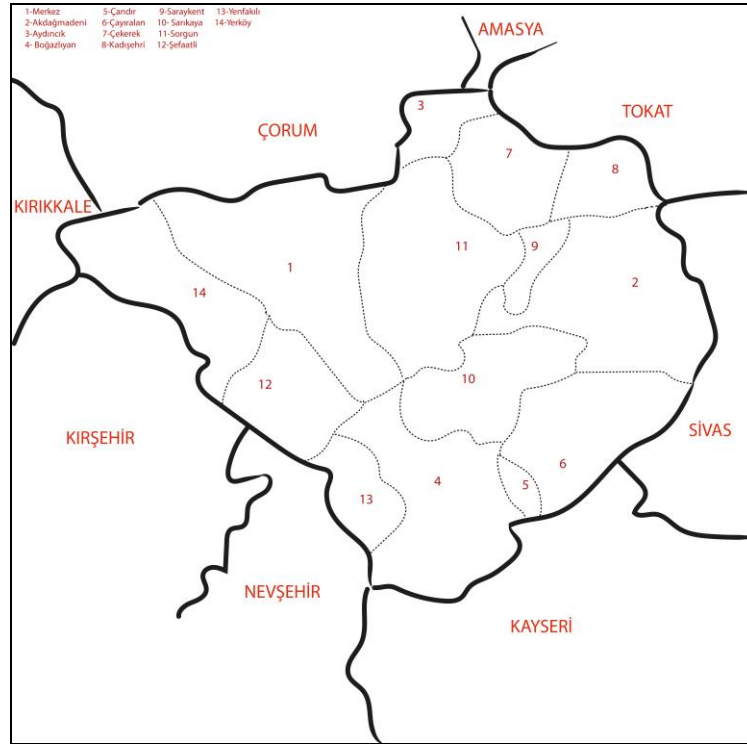
3.1 Fiziksel ve Çevresel Özellikler

Yozgat, İç Anadolu Bölgesinde yer almaktadır. İlin doğuda sınırını Sivas, güneydeki sınırını Kayseri ve Nevşehir, batıdaki sınırını Ankara, kuzeydeki sınırını Çorum,

Amasya ve Tokat illeri oluşturmaktadır. Yozgat iline bağlı 14 ilçe vardır. Bu ilçeler: Merkez, Yerköy, Sorgun, Sarıkaya, Boğazlıyan, Aydıncık, Akdağmadeni, Çayıralan, Çandır, Çekerek, Kadışehri, Saraykent, Şefaati şeklinde (Şekil 3.1).

Coğrafya

Yozgat ilinin büyük bölümünü, Orta Anadolu platoları oluşturur. İl topraklarının % 51,4'ünü platolar, % 37,7'sini dağlar, % 10,9'unu ovalar oluşturur (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2011). Yeryüzü şekillerinden dolayı il, "Bozok Platosu, Bozok Yaylası" olarak da adlandırılır. Bozok platosunun yükseltisi 1200-1400 m. arasındadır. Bozok Platosunda karasal iklimin görüldüğünden, doğal bitki örtüsü zengin değildir. Bozok platosu, ilin ekonomik faaliyetlerinden olan hayvancılık için önemlidir. İlde ovalık alanlar az olduğundan, kuru tarım yapılır.

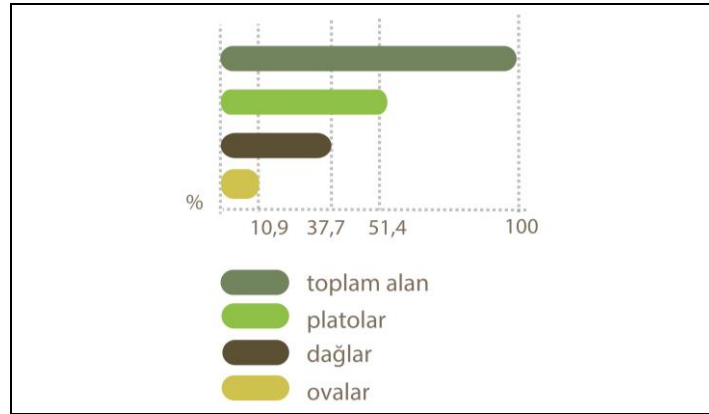
Şekil 3.1 Yozgat İlının Konumu (S.TAPKI, 2019)

İlin doğu, batı ve orta bölümleri dağlıktır. İlin dağlık alanları sınır bölgelerindedir. İlin ortalama yükseltisi 1500 m. civarındadır. Yozgat'ın kuzeydoğu ve doğu bölümü, ilin rakımı fazla yerini oluşturmaktadır. Sivas il sınırını oluşturan Akdağlar, sıradağ şeklinde, kıvrımlı ve Yozgat'ın yüksek doruklarını oluşturur (Yozgat Valiliği, 1973).

Yozgat plato ve dağlarla kaplıdır ve vadiler sarp, dik büyük ovalar oluşturacak kadar geniş değildir (Şekil 3.2). Delice Irmak Vadisi, ilin önemli vadisidir. Vadi, Sorgun, Boğazlıyan, Şefaati ve Yerköy ilçelerinde genişleyerek, verimli toprakların kümелendiğı düzlükleri- ovaları oluşturur. Şefaati ve Yerköy ovaları; alüvyonlarla kaplı verimli topraklardan oluşmaktadır. Çekerek Vadisi, Yozgat'ta kuzeye doğru daralır ve ilin tarım sektöründe önemli yerini oluşturan Kümbet, Koyunculu ve Kadışehri ovalarını meydana getirir (Saraçoğlu, 1961).

Kızılırmak Havza'sında bulunan Delice Irmak ile Yeşilirmak Havza'sında bulunan Çekerek Irmağı, Yozgat'taki iki önemli akarsudur. Delice Irmak, Kızılırmak'ın en büyük koludur. Çekerek Irmağı ise Yeşilirmak'ın önemli kollarından biridir ve il topraklarında yaklaşık 110 km. uzunluğa sahiptir (Yozgat Valiliğı, 1973).

Yozgat ilinde doğal göl yoktur. Fakat, Boğazlıyan ilçesinde jeotermal kaynaklar ve bu kaynakların oluşturduğu Cavlak gölü bulunmaktadır. İlde çok sayıda sulama amaçlı gölet bulunur. Yozgat'ta sulama amaçlı barajlar bulunmaktadır. Bunlar: Merkezde bulunan Gelingüllü Barajı, Çayıralan'da Yahyasaray Barajı, Boğazlıyan'da Uzunlu Barajı şeklindedir. Çekerek ilçesindeki Süreyyabey Barajı, hem enerji hem de sulama amaçlıdır. Ayrıca Süreyyabey Barajında balık üretimi yapılmaktadır. İlde yirmi iki adet sulama üç adet (Çamlık, Kirazlı 1, Kirazlı 2 göletleri) içme suyu amaçlı, toplam yirmi beş adet gölet vardır.

Şekil 3.2 Yozgat İl Topraklarının Yeryüzü Şekillerine Göre Dağılımı (S.TAPKI, 2019)

İklim

Yozgat'ın etrafının dağ ve tepelerle çevrili olması ilin denizden tamamen etkisiz kalmasını sağlamıştır. Yozgat ilinde karasal iklim hakimdir. İl topraklarının büyük oranını içeren Bozok Platosu, Güney ve Kuzey Anadolu dağları ile çevrelendiğinden deniz etkilerine kapalıdır. Bu sebeple, yaz-kış, gündüz-gece arasındaki sıcaklık farkı fazladır. Yozgat'ta yıllık ortalama don olan gün sayısı 108,6'dır. Yozgat'ın yıllık sıcaklık ortalaması değeri 8,9 derecedir. İlde sıcaklığın yüksek olduğu günler Temmuz, Ağustos aylarında, sıcaklığın en düşük olduğu günler Ocak, Şubat aylarında yaşanmaktadır. İlin yıllık ortalama yağış miktarı 451,1 mm'dir ve yağış miktarının en fazla olduğu ay Aralık ayı, en düşük olduğu ay ise Ağustos ayıdır. İldeki sert iklim, Çekerek vadisinde yumuşayarak Karadeniz ardı ikliminin tesirleri hissedilmektedir (Yozgat Valiliği, 1973).

Bitki Örtüsü

İl topraklarının %18,9'u ormanlarla kaplıdır. Ormanlar daha çok Akdağmadeni, Çayıralan, Çekerek ilçelerinde bulunur. Akdağ ormanlarında meşe, çam, alıç, dağ kavağı bulunmaktadır (Yozgat Valiliği, 1973).

Merkez ilçede 264 hektar alan kaplayan ve Kafkas Çamlarından oluşan Yozgat Çamlığı ise 1958 yılında Milli Park haline gelmiştir (Yozgat Valiliği İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2008).

Yozgat Milli Park'ın dışında, doğal bitki örtüsünün zengin olduğu alanlar Akdağlar ile Bozok Platosu üzerindeki tepelerdir. Bu alanlarda, ladin, karaçam, ardıç ve meşe ağaçlarının hakim olduğu ormanlar yer alır. İl topraklarının diğer bölümlerinde bitki örtüsü çayırdır. İl topraklarının bitki örtüsü açısından zayıf olması, erozyon etkilerini arttırmaktadır.

3.2 Tarihi Özellikler

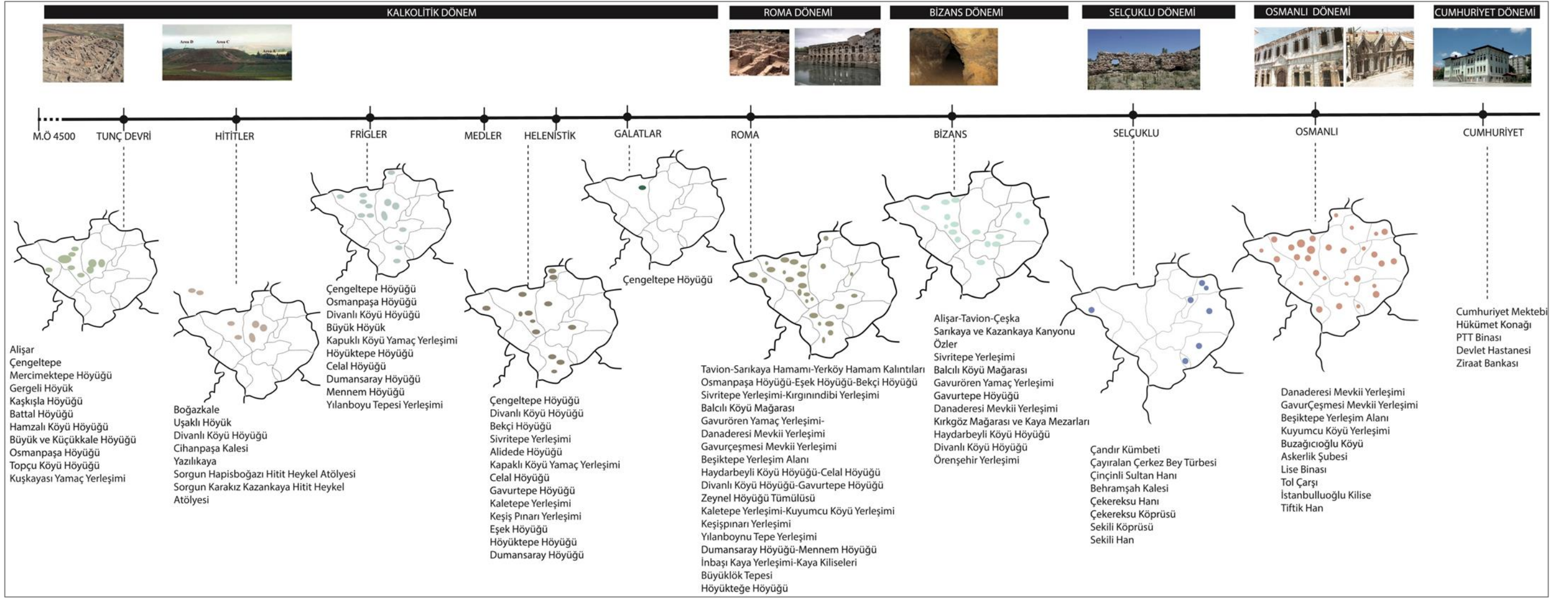
Yozgat eski çağlardan beri farklı kavimlerin yerleşip medeniyet merkezleri meydana getirdiği önemli coğrafi konumlardan biridir. Yozgat, Anadolu'da doğu-batı ve güney-kuzey kavşağında yer alması ve güvenlik açısından korunaklı olması, coğrafi özellikleri insanların yerleşip medeniyetler kurabilmesine imkan vermesi

nedeniyle ilk çağlardan bu yana çeşitli medeniyetlerin yerleşmeyi tercih ettikleri bir alan olmuştur.

Mordtmann (1925) Yozgat'ın Orta Anadolu'daki önemini, bölgenin savunma amaçlı kullanımı olarak belirler. Bunun nedeni; Yozgat'ın Orta Anadolu'da bir platoda yer alması ve önemli geçiş yolları topografyanın kısıtlayıcıları olan dağ ve tepelerle çevrili olmasıdır.

Yozgat iline ait ilk yerleşim izleri tarih öncesi dönemlere aittir (Kınalı, 1987). İlde 1927 yılında yapılan kazı ve araştırmalar sonucunda; ilin tarihinin ilk Tunç Devrinin başlarına kadar (M.Ö.4500) uzandığı tespit edilmiştir. Bu durumu; Alişar, Çengeltepe, Mercimektepe höyüklerinde yapılan kazılar kanıtlamaktadır (Yozgat Valiliği, 1973).

Alişar Höyüğü kalıntılarıyla başlayan Yozgat ve çevresinin tarihi zenginliği Hatti, Hitit, Frig, Lidya, Med-Pers, İskender İmparatorluğu-Hellenistik Krallıklar (Galatlar), Roma-Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemleri olmak üzere günümüze kadar kesintisiz devam etmiştir (Yozgat Valiliği, 1973). İl, kavşak noktasında bulunmasının avantajlarından dolayı çok farklı kültürel, etnik özelliğe sahip uygarlık merkezleriyle ilişki halinde bulunmuştur (Şekil 3.3).

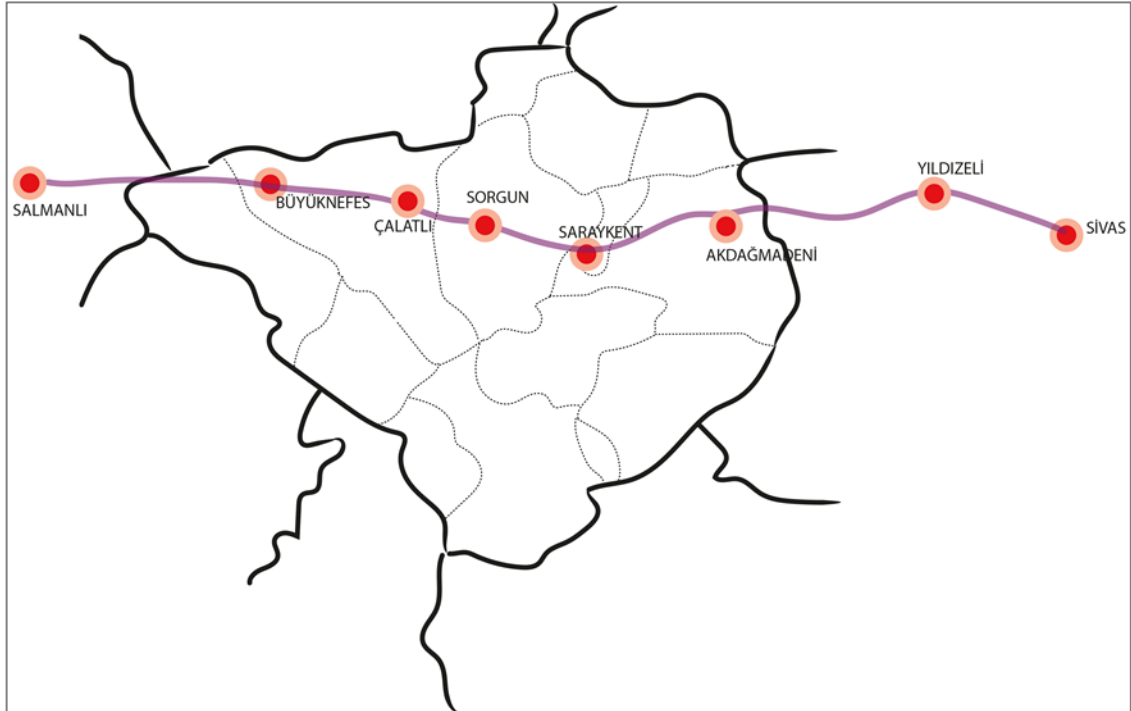

Şekil 3.3 Yozgat İli Zaman Çizelgesi (S.Tapkı, 2019)

Kültürel Miras

Eski çağlardan beri Anadolu toprakları, birçok kervan ve ticaret yollarına sahip olmuştur. Bu yolların geçtiği kesişme noktalarından birisi Yozgat coğrafyasıdır. Yozgat önemli yol güzergahları üzerinde yer alır. Doğu ile batı arasında bağlantı kuran Kral Yolu, güney ile kuzey arasındaki bağlantı olan Kadim Yol Sorgun'dan geçer. Ayrıca doğu ve güneyi batıya bağlayan İpek Yolu da Yozgat il topraklarından geçmektedir (Acun, 2005) (Şekil 3.7).

Persler'in Anadolu hakimiyetleri zamanında Batı Anadolu'da Sard'dan başlayıp İran'da Sus'a kadar devam eden Kral yolunun; Salmanlı, Büyüknefes (Tavium), Çalatlı, Sorgun, Karamağara, Muşallimkale'sinden geçerek Yıldızeli üzerinden Sivas'a bağlandığı anlaşılmaktadır (Acun, 2005) (Şekil 3.4).

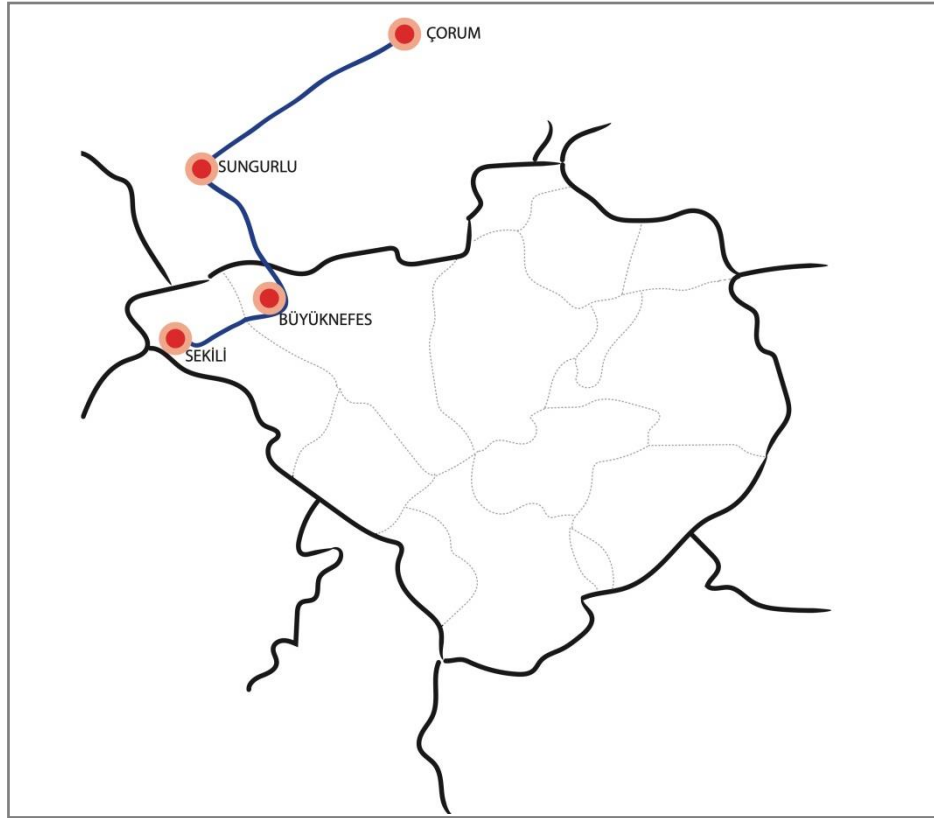

Şekil 3.4 Kral Yolu'nun Yozgat'tan Geçen Bölümü (S.Tapkı, 2019)

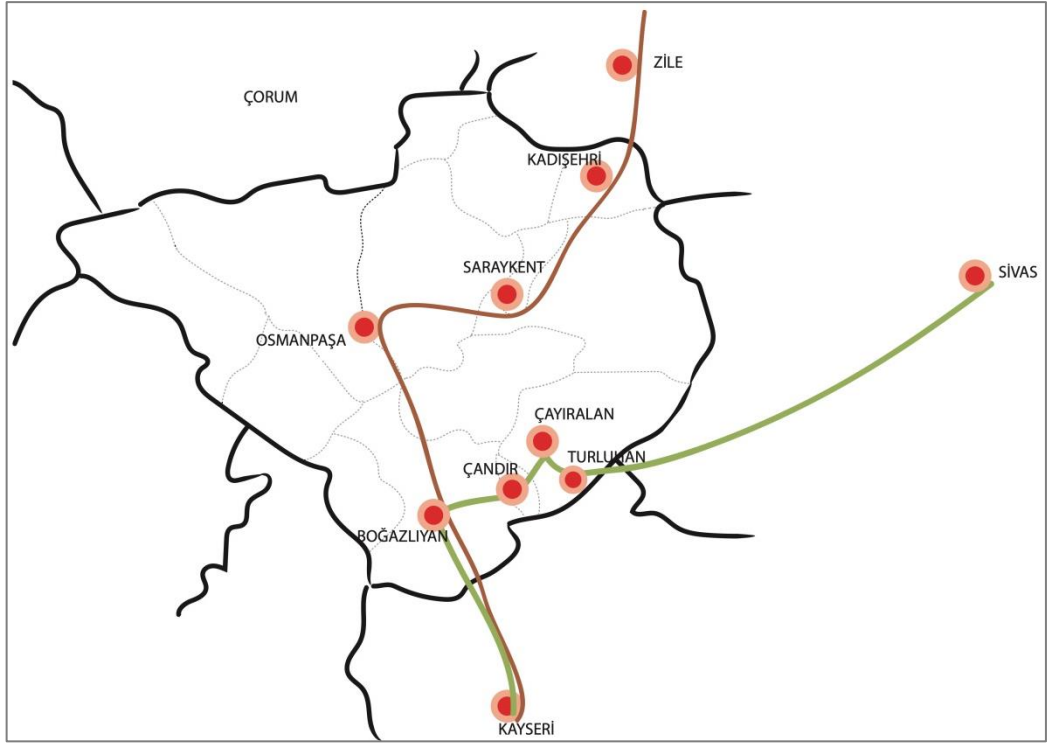
İpek Yolu, Çin'in en uç noktasından başlayıp, Orta Asya'dan, İran'dan ve Anadolu'nun farklı yerlerinden geçerek İstanbul'da bir araya gelen ve daha sonra Avrupa'ya kadar ulaşan ve üzerinde birçok yerleşim alanının olduğu bir yoldur. İpek yolu Asya ile Avrupa'ya arasındaki ticaret yolu olmasından öte, bölgedeki

insanların kültürlerinin, hayat tarzlarının, dillerinin, dinlerinin izlerini aktarmakta ve tarihsel, kültürel açıdan zenginlik sunmaktadır.

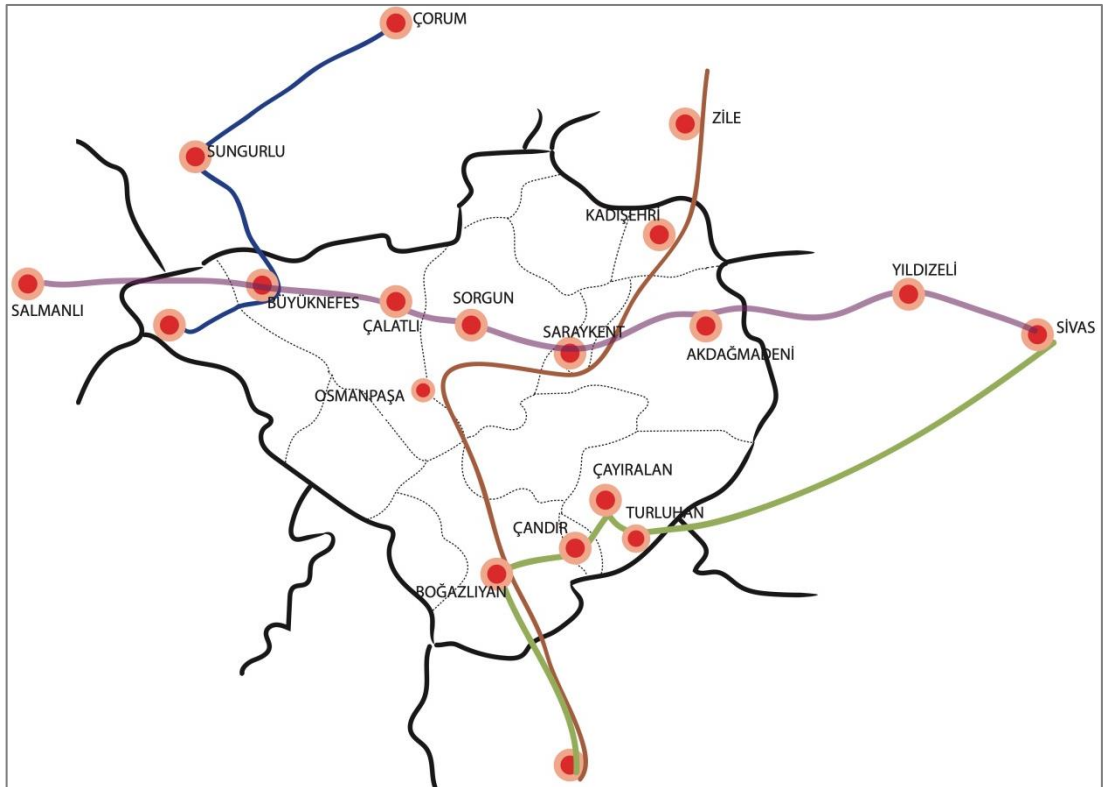
İpek Yolu Yozgat'tan iki ayrı kol şeklinde geçmektedir (Acun, 2005). Birinci yol; Kırşehir'den gelip Sekili'den geçerek, Tavium'a uğrayarak Sungurlu üzerinden Çorum'a giden yoldur (Şekil 3.5). İkinci yol ise; Kayseri üzerinden gelen yoldur. Bu yol Boğazlıyan'da ikiye ayrılır. Birinci kol, Boğazlıyan Osmanpaşa, Karamağara, Kadışehri'nden Zile'ye ulaşmaktadır. İkinci kol Boğazlıyan Çandır, Çayıralan, Turluhan üzerinden Sivas'a gitmektedir (Acun, 2005) (Şekil 3.6). Yozgat'tan geçen İpek Yolunda dört farklı han ve kervansaray bulunmaktadır. Saraykent ilçesinde Çinçinli Han ve Çekereksu Han, Kadışehri ilçesinde Kesikköprü Kervansarayı İpek Yolu üzerindeki önemli tarihi han ve kervansaraylardır (Acun, 2005).

Şekil 3.5 İpek Yolunun Yozgat'tan Geçen Birinci Kolu (S.Tapkı, 2019)

Şekil 3.6 İpek Yolunun Yozgat'tan Geçen İkinci Kolu (S.Tapkı, 2019)

Şekil 3.7 Yozgat'tan Geçen Yolların Toplu Gösterimi (S. Tapkı, 2019)

3.3 Demografik Özellikler

TÜİK'in yaptığı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarında Türkiye'de bir milyon yüz yetmiş üç bin yüz yetmiş üç Yozgatlı bulunmaktadır. Yozgat'ta üç yüz yetmiş iki bin otuz Yozgatlı ikamet ederken, il nüfusunun iki katına yakını başka illerde yaşamaktadır. Ankara üç yüz altmış iki bin dokuz yüz sekiz kişi ile Yozgatlıların en çok yaşadığı il olurken, İstanbul yüz kırk beş bin sekiz yüz yirmi iki kişi ile ikinci sırada yer alır ve Kayseri altmış bin beş yüz elli sekiz kişi ile üçüncü sıradadır (TÜİK, 2018).

Yozgat ilinde ilk nüfus bilgilerine Kartal'ın eserinde rastlamaktadır (Kartal, 1997) (Tablo 3.1):

Tablo 3.1 1831 Yılı Nüfus Sayımı (Kartal, 1997):

İlçeler	İslam
Yozgat Merkez	3218
Kızılkoca	7997
Salmanlı	2914
Budaközü	6731
Akdağ	7371
Sorgun	8573
Karahisar Behramşah	3819
Gedikçubuk	2512
Emlak	2919
Süleymanlı	1389
Boğazlıyan	2745
Toplam	50188

Cumhuriyet öncesi ikinci nüfus bilgileri 1299 Hicri yılı (1882 Miladi yıl) salnamede yer almaktadır. Bu salnameden, 1831 yılında on ilçeden oluşan Yozgat 1882 yılında dört ilçeden oluşmaktadır (Yozgat Valiliği, 1973). Bu nüfusun din ve mezheplere göre dağılışı aşağıda gösterilmiştir (Tablo 3.2).

Tablo 3.2 1882 Yılı Nüfus Durumu (Yozgat Valiliği, 1973)

İlçeler	İslam	Rum	Ermeni	Protestan	Gıptı	Gay. Müs.	Toplam
Yozgat Merkez	34511	378	4019	312	-	126	39346
Boğazlıyan	14365	74	609	109	104	-	15261
Maden	12771	1322	1749	143	-	-	15985
Sungurlu	13471	194	529	6	-	225	14425
Çorum	21543	4	80	-	288	-	21915
Toplam	96661	1972	6986	570	392	351	106932

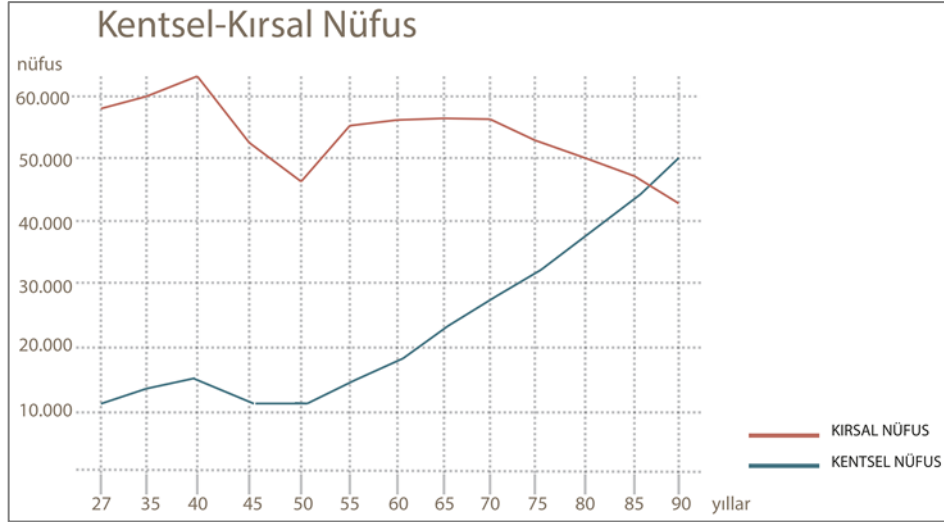
1899 yılı Yozgat hakkındaki nüfus bilgileri Kamus'u Alam'da bulunmaktadır. Bu belgeye göre o tarihte Yozgat üç ilçeden oluşur (Yozgat Valiliği, 1973) (Tablo 3.3).

Tablo 3.3 1899 Yılı Nüfus Durumu (Yozgat Valiliği, 1973)

İlçeler	İslam
Yozgat Merkez	95582
Akdağmadeni	46668
Boğazlıyan	30000
Toplam	172250

Yozgat'ın nüfusu 1927 yılında 10.998 iken, 1990 yılında 50.335'e çıkmıştır. 1927 - 1990 yılları arasında, kent nüfusu 39.337 kişi artış göstermiştir. Sayım devrelerinden 1940 yılında, 14.913'e ulaşan kent nüfusu bu tarihten sonra azalarak 1945 yılında 11.576, 1950 yılında 11.885 kişiye düşmüştür. Kırsal Nüfus 1927 yılında 58.896 iken, 1990 yılında 43.089 kişiye düşmüştür. Kırsal nüfus sayım devreleri içinde en fazla nüfus, 1940 yılında tespit edilmiştir. Bu tarihte kırsal nüfus 63.278 kişiye ulaşmıştır.

Şekil 3.8'de Cumhuriyet sonrasında Yozgat nüfusunun kırsal ve kentsel büyümesi yer almaktadır (Devlet İstatistik Enstitüsü, 1990).

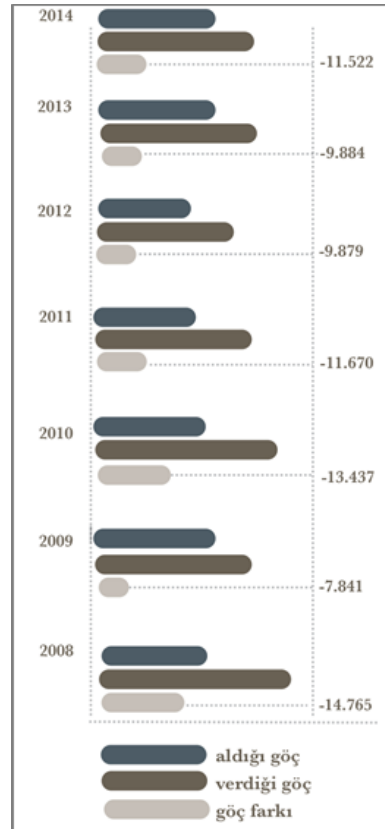
Şekil 3.8 Yıllara Göre Kentsel-Kırsal Nüfus Değişimi (Devlet İstatistik Enstitüsü 1990 verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

- 1927 (ilk nüfus sayımı) - 1990 yılı arasında kentsel nüfus artmıştır. Kırsal nüfus ise azalmıştır. Bu değerler kırsal nüfusun kente doğru göç ettiğini göstermektedir. Kırsal nüfusun kente göç etmesinin en önemli nedeni, tarımda makinalaşmanın başlamasıyla kırsal alanlarda işçi ihtiyacının azalmış olmasıdır. Kır sahalarında artan iş gücü kentsel alanlara kaymıştır.
- Kent nüfusu sürekli artış izlenimi verse de yıllık artış hızı aynı olmamıştır. 1927-1990 yılları arasındaki sayım yıllarında en yüksek yıllık artış hızı, 1960-1965 yılları arasında meydana gelmiştir. Bu sayım devreleri arasındaki yıllık artış hızı %52 olmuştur.
- Kentsel nüfus, 1927-1990 yılları arasındaki sayım devrelerinden, 1940-1945 döneminde %44 azalmıştır.
- Kırsal nüfus 1927-1940 ve 1950-1955 yılları haricinde sürekli azalmıştır. En yüksek yıllık artış hızı, 1935-1940 sayım devresinde %9 olarak gerçekleşmiştir. Sayım devrelerinde nüfusun en fazla azaldığı dönem ise 1940-1945 döneminde %34 olmuştur. Sayım devrelerinde nüfusun en fazla azaldığı dönem ise 1940-1945 döneminde %34 olmuştur.
- Kentsel nüfusun 1990 sayım yılında kırsal nüfustan fazla olması, Yozgat'ın kentleşme sürecine girdiğini ve hızlı bir kentleşmenin yaşandığının en büyük kanıtıdır.

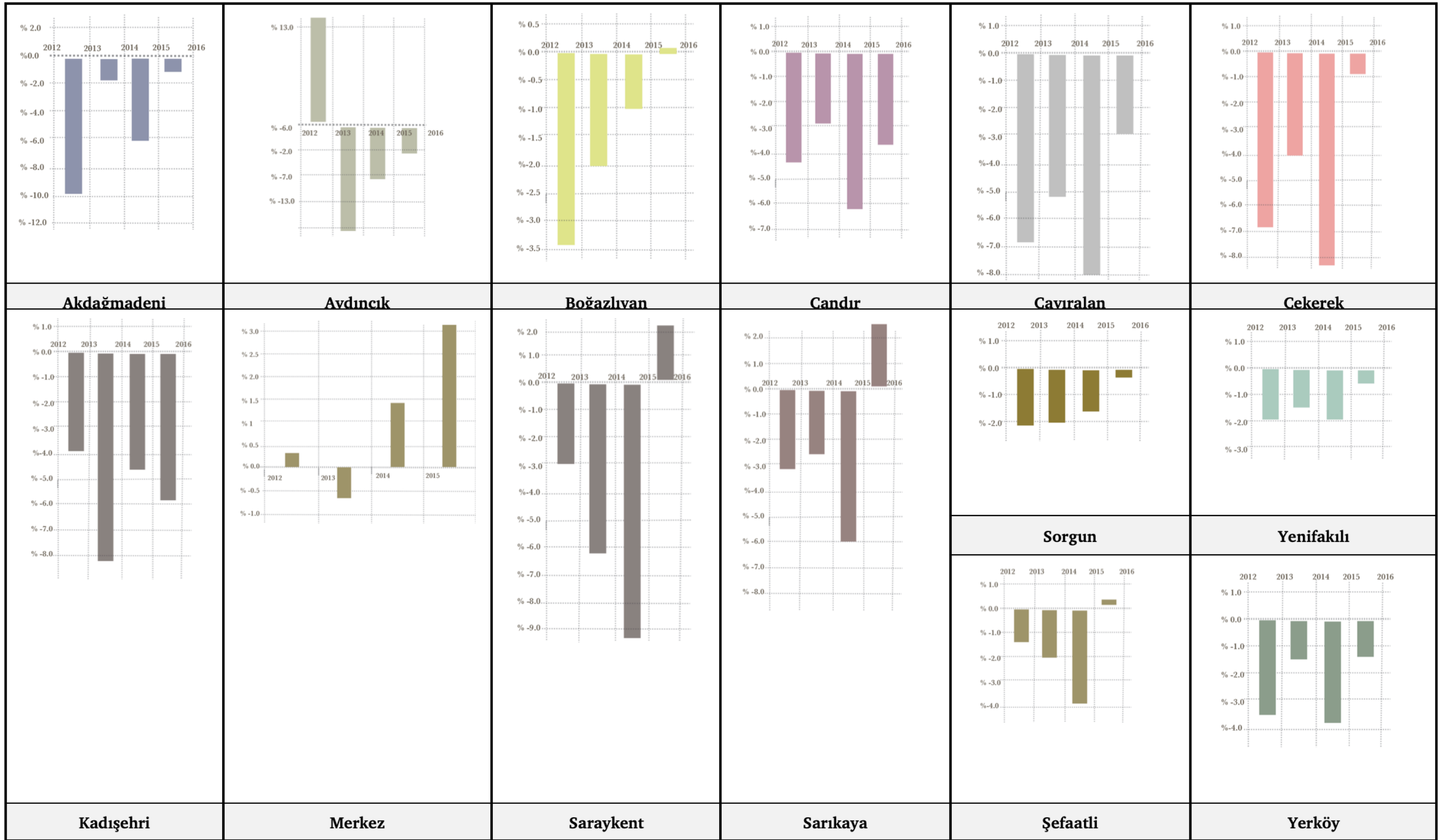
- Yozgat'ta 2000'li yıllara kadar olan süreçte nüfus artışı olurken, 2000'li yıllardan sonra nüfus azalışı olmuştur. 2012 yılında Yozgat nüfus artış hızı açısından tüm iller arasında sonuncu olmuştur. 2000 yılından bugüne kadar il, yüksek oranda göç veren iller arasında yer alır. Genel Nüfus Sayımına göre 2000 yılı net göç hızı ‰-40 civarında iken, 2011 yılında ‰-24.75'tir. Bu sonuçlara göre 2011 yılında Yozgat en çok göç veren iller arasında ikinci olmuştur.

Yozgat 2015 yılında en fazla göç veren il olmuştur. 2007 yılı sonu verilerine göre il nüfusu 492 bin 127 iken, 2014 yılı sonunda il nüfusu 432 bin 560'a düşerek 59 bin 567 kişi azalmıştır. Yozgat 2015 yılında 13 bin 230 kişi göç vermiştir. İlde her sene düzenli olarak 10 bin kişi göç etmiştir.

Yozgat'ın nüfusunun 2023 yılında 290 bine kişiye düşmesi öngörülmektedir (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2011). Nüfus olarak il büyük bir şekilde erimektedir (Şekil 3.9, 3.10).

Şekil 3.9 Yozgat İli Göç Farkı (Yozgat İl Nüfus Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

Şekil 3.10 İlçelere Göre Nüfus Dağılımı (Yozgat İl Nüfus Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

3.4 Ekonomik Özellikler

Yozgat ilinin ekonomisi, ilin doğal yapı özellikleri nedeniyle büyük oranda tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Yozgat'ın en önemli sorunlarından biri göçtür. Sosyo-ekonomik yapıda yaşanan sorunlar göçün tetiklenmesine etken oluşturmaktadır. İlin 2010 yılındaki işsizlik oranı %13'tür. İl işsizlik oranı en yüksek 21. il durumundadır (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2013). İşsizlik nedeniyle çalışma çağındaki genç nüfus başka illere göç etmektedir. Bu durum ekonomik yapıda iyileştirmelere, yatırımlara, gelişim çalışmalarına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Göçün nedeni olan işsizliğe ekonomik yapıdaki mevcut olanakların değerlendirilmesi, istihdam olanaklarının artması ile çözüm bulunacaktır. Yozgat ili, ekonomik kalkınmasını henüz tamamlayamamış iller arasında bulunmaktadır. Ancak ilin ekonomik kaynakları, rasyonel bir şekilde harekete geçirilir ise il bunu başarabilecek sosyo-ekonomik altyapıya sahiptir. İl kalkınmasını öz kaynaklara dayandırılarak yerine getirilebilmesi için, kırsal yerleşimlerdeki mevcut kaynakların harekete geçirilmesi önemlidir.

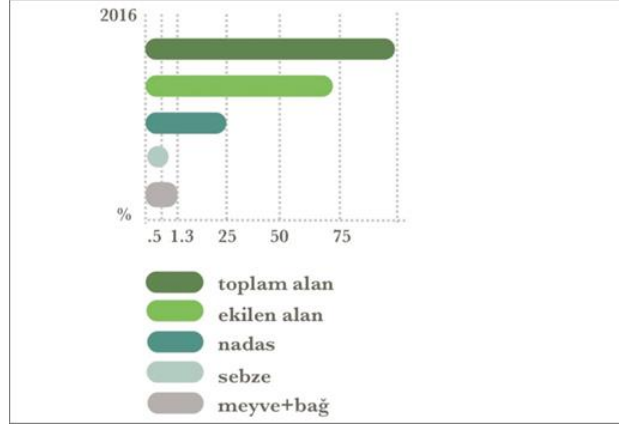
Tarım

Yozgat ili topraklarının yeryüzü şekillerinde, yaylalar ve dağlar egemen konumdadır. Çöküntü alanlara rastlanan Delice ve Çekerek vadileri, tarımsal üretim için önemlidir. Sarp ve dik olmayan yerleşim yerlerine yakın platolarda kuru tarım yapılmaktadır.

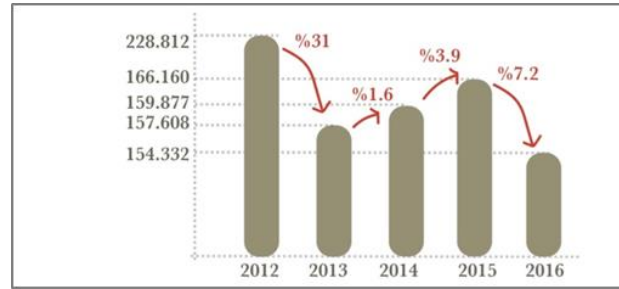
İlde tarımı etkileyen önemli olaylar olmuştur. İlk olay, 1930 yılında Yozgat'tan geçen Ankara-Kayseri demiryolunun açılmasıdır. Demiryolunun açılmasından sonra, Yozgat'ı çevre illere ulaştıran karayolları bağlantısı sağlanmıştır. Böylece, ildeki kapalı ekonomik yapı açık hale gelmiştir. İkinci önemli olay, 1950'lerde tarımda yaşanan makineleşmedir. Yapay gübrenin 1960'lar ve 1970'lerde kullanımı, makineleşmenin yaygınlaşması ve sulama üçüncü gelişmedir. Bu gelişme ile ilde sadece tarım ürünleri olan buğday, arpa ve çavdar dışında patates, soğan ve şeker pancarı da üretilmeye başlanmıştır.

Yozgat, tarımsal üretimin yoğun olduğu iller arasındadır. Yozgat, ekilebilir alanların sadece yaklaşık %6'sının sulandığı bir ildir (Şekil 3.11). Bu nedenle kuru

tarım hakim olup, bu durum daha nitelikli, verimli, getiri sağlayan ürünlerin üretimini kısıtlamaktadır. Yozgat'ta, toplam ekilebilir alanın büyük kısmında buğday ekimi yapılmaktadır. Sulanabilir tarım arazilerinde şeker pancarı, patates üretimi yaygındır.

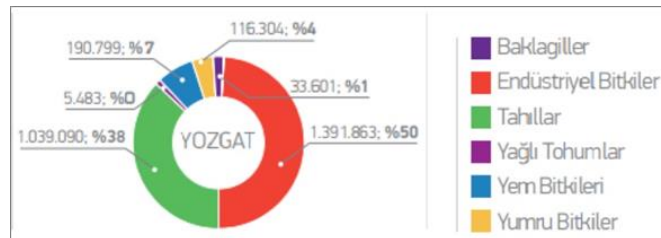

Şekil 3.11 Tarım Arazilerinin Kullanım Durumu (Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

Şekil 3.12 Nadasa Bırakılan Tarla Alanları (Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

Tarım arazilerinin % 25'i her yıl nadasa bırakılmaktadır (Şekil 3.12). Nadasa bırakılan tarım arailerinde aspir ekimi ve hayvancılığın gelişmesine katkı sağlayan yem bitkisi ekimi yapılmaktadır.

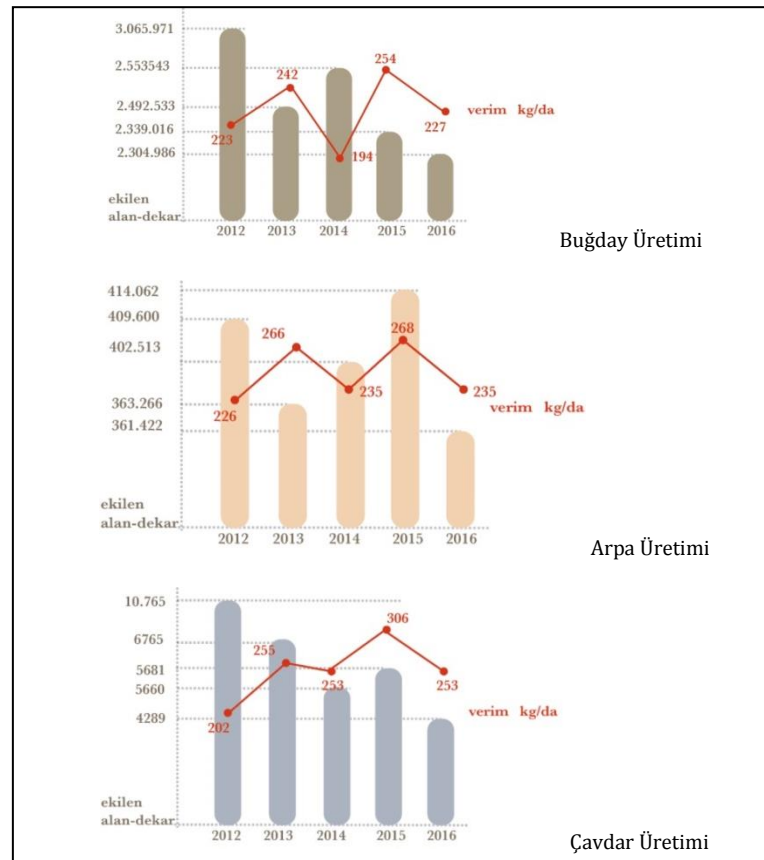

Şekil 3.13 Yozgat'ta Üretilen Ürün Çeşitleri

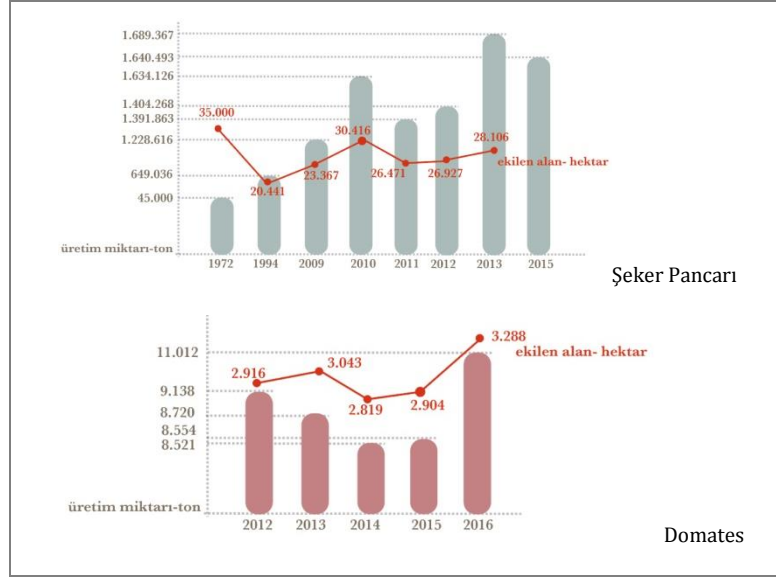
Yozgat'ın tarım ürünlerinde tahıl üretimi oldukça fazladır. Tahıl üretiminde, buğday, arpa ve çavdar en çok ekilen ürünlerdir. Yozgat, buğday üretiminde Türkiye genelinde beşinci sırada yer alır. İlde tahıl üretiminden sonra, en önemli ürünler sanayi bitkileridir. Sulama imkanlarının artmasıyla patates, soğan, şeker pancarı ve ayçiçeği üretilmektedir. Aydıncık ilçesi soğan ekimi ile ön plandadır (Şekil 3.13, 3.14).

Baklagil ürünlerinde ilde en yaygın olarak mercimek, fasulye ve nohut türleri ekilmektedir. Yozgat yeşil mercimek üretiminde Türkiye genelinde 1. sıradadır.

Yozgat'ın Türkiye meyve üretimindeki payı çok düşüktür. 2009 yılında Kabalı köyünde başlayan ve devam eden meyvecilik projesi ile meyve üretimi gerçekleştirilmektedir. Bu proje ile ildeki meyve üretimi artmıştır. Kadışehri ilçesine bağlı Kabalı köyünde, vatandaşların tarlalarını birleştirip, meyve bahçesi haline getirdikleri beş bin dönümlük arazide kiraz yetiştirilmektedir. Köyde işsizliğin sona ermesi ile, köye geri göç başlamıştır.

Şekil 3.14 Yozgat'ta Yıllara Göre Buğday, Arpa, Çavdar Üretimi (Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

Şekil 3.15 Yozgat'ta Yıllara Göre Şeker Pancarı ve Domates Üretimi (Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

Yozgat'ta üretimi gerçekleştirilen şekerpancarı, Sorgun ve Boğazlıyan ilçelerindeki ve Kayseri, Çorum illerindeki fabrikalarında hammadde olarak kullanılmaktadır. Bölgede üretilen şekerpancarı dört fabrikanın hammadde ihtiyacını karşılamaktadır. Yozgat şeker pancarı üretiminde ülkede 2. sıradadır (Şekil 3.15).

Sebzecilik ilin ihtiyacına göre akarsu boylarında yapılmaktadır. Sebze üretiminde domates, lahana, yeşil fasulye ilk sıralarda yer alır. İlde sebzecilik yerleşimlere yakın, sulanabilen arazilerde yapılır. Antalya'da 35 ton domates üretimi varken, Yozgat'ta jeotermal seralarda 55 ton domates üretimi yapılır (Şekil 3.15).

Tıbbi aromatik bitkiler yönünden Yozgat'a bakıldığında; ekinezya ildeki bazı alanlarda çok az miktarda doğal ortamda yetişmektedir. Sarıkaya ilçesindeki Akbucak köyünde profesyonel olarak ekinezya ve karabuğday bitkileri yetiştirilmektedir. Bu bitkilerden elde edilen hasadın verimi oldukça yüksektir.

Yozgat'ta yapılan araştırmalar sonucundaki veriler, ilin tıbbi ve aromatik bitki florasının zengin olduğu ve bu bitkilerin yetişmesine olanak sağladığı görülmüştür. Bu bitkilerin Yerköy, Sarıkaya ve Sorgun ilçelerinde uygun yetiştirme imkanına sahip olacağı tespit edilmiştir.

Yozgat ilinde tarım sektöründeki sorunlar Tablo 3.4'te gösterilmiştir.

Tablo 3.4 Yozgat'ta Tarım Sektöründe Yaşanan Sorunlar (Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

TARIM SEKTÖRÜNDEKİ SORUNLAR
Tarım arazilerinin parçalı ve dağınık olması
Alternatif ürün yetiştirilememesi ve alternative ürünlerin değerlendirilememesi
Çiftçilerin bilinçsiz ve geleneksel yöntemlerle üretim yapması
Üniversite işbirliğinin zayıf olması
Jeotermal kaynakların tarım sektöründe yeterince değerlendirilememesi
Yatırım ve teşvikler konusunda çiftçilerin yeterli bilgiye sahip olmaması
Kırsal alanlarda uygulanan projelerde kadınların katılımının az olması
Tarıma dayalı sanayinin (süt, baklagil vb.) yeterince gelişmemiş olması
Sulanan tarım arazilerinin yetersiz olması ve geleneksel yöntemlerle sulama yapılması
Yeterli düzeyde ve sayıda tarımsal bitkilerin ve kooperatiflerin bulunmaması
Tarımsal ürün çeşitliliğinin az olması
Var olan meyve yetiştirme potansiyelinin kullanılamaması
Yanlış toprak işleme uygulamaları ve nadas alanların fazla olması
Tarımda verim düşüklüğü
Sertifikalı tohumun yeterince kullanılamaması
Sertifikalı ürün yetiştirme konusunda bilinç eksikliği (organik ve iyi tarım uygulamaları)
Tarımsal ürün işleme tesislerinin azlığı
Tarımsal ürünlerin tasnif, paketlenme ve depolama problemi
Yenilenebilir enerji kaynaklarının tarımda yeterince kullanılamaması

Hayvancılık

Yozgat'ta hayvancılık potansiyeli oldukça fazladır. İlde hayvan varlığının yüksek olması, hayvancılık geleneğinin bilinmesi, hayvancılığın il ekonomisinde önemli bir payı olmasına rağmen; Yozgat'taki hayvancılık pek gelişmemiştir. Yozgat'taki hayvancılık geleneksel yöntemlerle devam etmektedir. İl topraklarının büyük kısmının çayır ve meralardan oluşmasına rağmen bu alanlar verimsizdir. Meraların otlatma kapasitesi düşük, otlatma süreleri kısadır.

İldeki hayvan varlığına bakıldığında; hayvanların çoğu yerli hayvanlardır. Yapılan ıslah çalışmaları ile önemli gelişmeler olmaktadır.

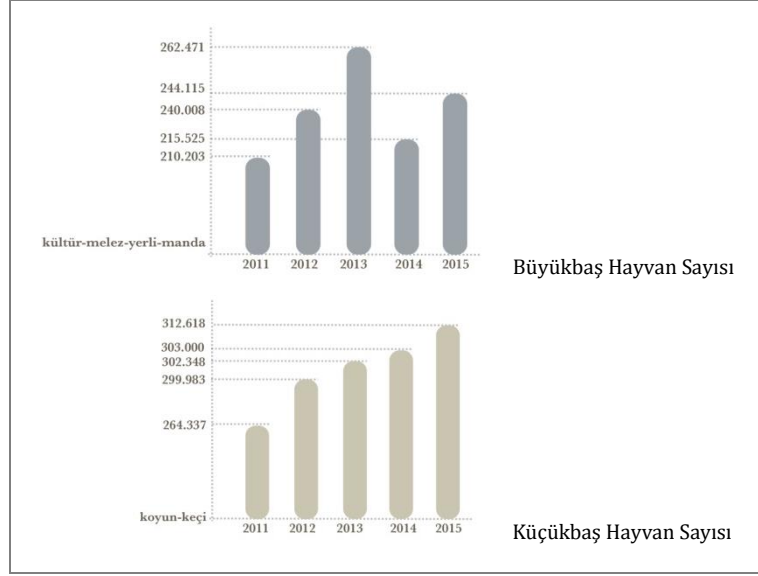
Çayır ve meraların azlığı, hayvan yemi üretiminin yeterli miktarlarda yapılmaması, kaliteli damızlık bulma güçlüğü, Yozgat hayvancılığının başlıca sorunlarıdır. Yozgat Tarım İl Müdürlüğünce ıslah çalışmaları, verimi yüksek hayvan sayısının arttırılması, hayvanların iyi bakımı, beslenmesi ve hastalıklara karşı önlem alınması vb. konularda projeler ve çalışmalar yapılmaktadır. Yapılacak bu çalışmaların geliştirilmesi ile hayvancılıktan elde edilecek gelir artacaktır.

Bozok platosu küçükbaş hayvancılık için çok elverişlidir. Yozgat ilinde ağırlıklı olarak küçükbaş hayvancılık yapılır. İl toprakları, iklim özellikleri, fiziksel çevre verileri bakımından Yozgat, daha çok küçükbaş hayvancılığa uygundur.

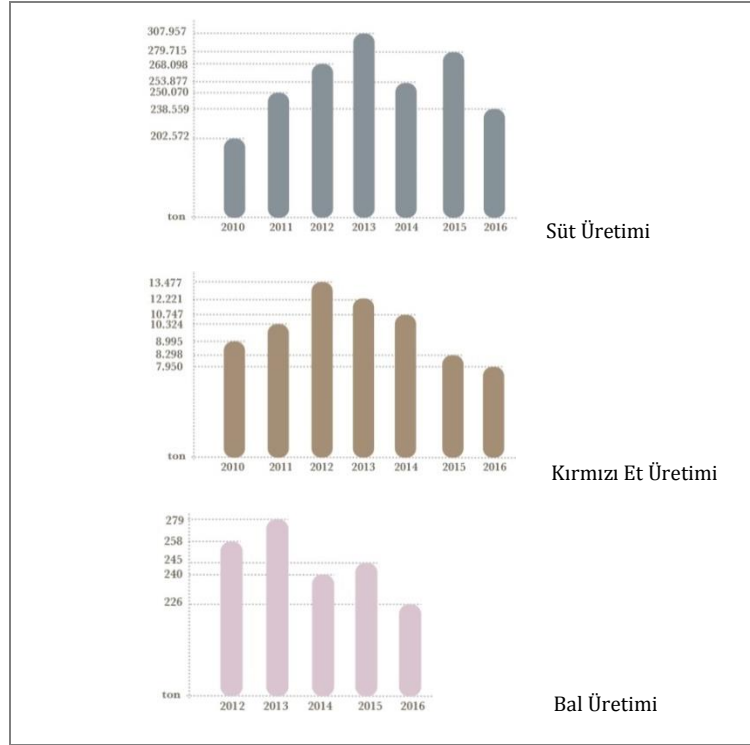
Yozgat'ta büyükbaş hayvanlar, yerli kara sığır ve manda; küçükbaş hayvanlar ise akkaraman koyunu, tiftik keçisi ve kıl keçisi türlerindendir. Boğazlıyan, Şefaati, Yerköy ilçelerinde sığır, Çayıralan, Akdağmadeni'nde kıl kıcisi, Merkez ilçesinde ve Sorgun'da koyun besiciliği yapılmaktadır. Manda yetiştiriciliği çoğunlukla Akdağmadeni, Kadişehri, Çekerek ilçelerinde yapılır (Şekil 3.16).

Yozgat, arıcılık sektöründe son yıllarda gelişme göstermektedir. Arıcılık yapan köy sayısı 342 olup, arıcılık yapan köyler Sorgun, Yerköy, Akdağmadeni, Merkez ilçelerinde yer alır.

Aşağıdaki şekilde Yozgat ilinin yıllara göre süt, et, bal üretimi görülmektedir (Şekil 3.17).

Şekil 3.16 Yozgat İli Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Sayısı (Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

Şekil 3.17 Yozgat İli Hayvansal Ürünler Üretimi (Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

Yozgat ilinde hayvancılık konusunda yapılan araştırmalar sonucunda aşağıdaki sorunlar belirlenmiştir (Tablo 3.5). Bu sorunlar, Yozgat'ın ekonomik yapısının geliştirilmesi konusunda alınacak kararlarda ve yapılacak çalışmalarda önemli olacaktır.

Yozgat'ta su ürünleri üretimi yapılsa da, ekonomik potansiyeli il üzerinde çok düşüktür. Balıkçılık, Yozgat'ta akarsu ve göl balıkçılığı olarak yapılmaktadır. Çekerek ilçesindeki Süreyya Bey Barajında yılda yaklaşık 400 ton gümüş balığı avlanmaktadır. Avlanan balıklar paketlenip, İtalya, Fransa, İngiltere başta olmak üzere Hollanda, Almanya gibi birçok Avrupa ülkesine ihraç edilmektedir. Yozgat bu özelliği ile denize sınırı olmayan ve yurt dışına balık ihracatı yapan tek ildir.

Tablo 3.5 Yozgat'ta Hayvancılık Sektöründe Yaşanan Sorunlar (Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

HAYVANCILIK SEKTÖRÜNDEKİ SORUNLAR
Meraların ıslah sorununun bulunması
Arıcılık ile ilgili potansiyelin yeterince değerlendirilememesi ve ürün çeşitliliği eksikliği
Üreticilerin ve yetiştiricilerin biraraya gelme sorunu (örgütlenme)
Kırsal alanda uygulanan projelerde kadınların katılımının az olması
Üretilen ürünlerin pazarlama sorununun bulunması
Yem bitkileri ekim alanının az olması
Su ürünleri potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi
Hayvancılıkta üşgücünün yetersiz olması
Hayvancılığın ilkel ve geleneksel yöntemler kullanılarak yapılması
Bölge koşulları süt üretimine uygun olmasına rağmen yeterince süt üretiminin yapılamaması
Geleneksel yöntemlerle süt sığırcılığı ve besicilik yapılması
Hayvancılıkta verim düşüklüğü, veterinerlik hizmetlerinin yetersiz kalması
Süt toplama ağının olmaması (soğuk zincirinin oluşmaması), süt işleme tesislerinin azlığı
Manda yetiştiriciliğinin giderek azalması
Modern hayvan barınaklarının yetersizliği

Sanayi

Yozgat ilinde sanayi sektörünün fazla gelişmediği gözlenmektedir. Yozgat'ta çoğunlukla gıda sanayisi tesisleri vardır. İlde sanayi, ağırlıkla tarımsal ve doğal kaynaklara bağlı bir şekilde gelişmiştir. İlde; baklagiller, tahıl, sanayi bitkileri, şeker ve şekerli ürünler, un ve unlu mamüller, yapağı, tiftik, canlı et, tekstil, mobilya, çimento, kiremit, tuğla, makina araç ve yedek parçaları ticarete konu olan ürün çeşitleridir.

Tekel Genel Müdürlüğü'nce ildeki ilk büyük yatırım bira fabrikasıdır. Fabrika, 1972'de işletmeye açılmış, bira üretim kapasitesi yılda on milyon litreyi bulmuştur. 2004 yılında bira fabrikası kapatılmıştır.

İlde ağırlıklı üretim kolları; konfeksiyon, metal işleme, gıda, tuğla ve hazır beton vb.'dir. 2016 yılı sonu ile ilde toplam beş yüz kırk dokuz işletme yer alır. Yozgat'ta orta büyüklükteki işletmeler, çoğunluğu oluşturmaktadır. İlde gıda sanayi ağırlıklı sektördür. Fabrikaların çoğunluğu un fabrikasıdır. Un fabrikaları, toplam işletmelerin %30'unu oluşturmaktadır. İlde gıda sanayinden sonra taş ve toprak sanayi gelmektedir. Yozgat Organize Sanayi Bölgesi, Yozgat-Ankara karayolunda, Yozgat'a 27 km. mesafedeki Saray köyündedir.

Yozgat'ta özel sektörde yapılan yatırımlar çok düşüktür. İşyerlerinde 1-9 kişi arasında çalışan vardır. Çalışan erkek iş gücü sayısı, kadın iş gücü sayısından fazladır. Tablo 3.6'da sanayi- ticaret sektöründe yaşanan sorunlar gösterilmiştir.

Tablo 3.6 Yozgat'ta Sanayi-Ticaret Sektöründe Yaşanan Sorunlar (Yozgat Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

SANAYİ-TİCARET SEKTÖRÜNDEKİ SORUNLAR
Sanayide kalifiye eleman eksikliği
Üniveriste- sanayi-meslek odaları işbirliğinin yetersiz olması
Sanayide rekabet üstünlüğü sağlayacak ihracata yönelik öncelikli ürünlerin belirlenmemiş olması
Oluşturulan sermaye birikiminin il bazında yatırıma dönüştürülememesi
AR-GE inovasyon altyapısı ve çalışmalarının yetersiz olması

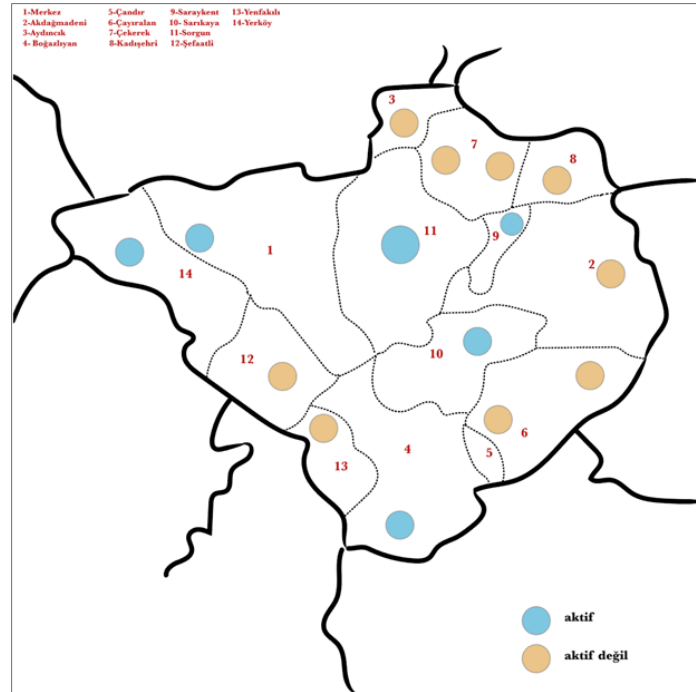
Tablo 3.6 Yozgat'ta Sanayi-Ticaret Sektöründe Yaşanan Sorunlar (Yozgat Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019) (devamı)

İlde girişimci sayısının az olması, girişimcilik altyapısının yetersiz olması
Büyük firmaların ilde bulunmaması
Sanayicinin ihracat odaklı üretim yapmaması
Yerel sermaye birikiminin az olması
Tarım ürünlerinin işlenmesine dayalı sanayinin gelişmemiş olması
Lojistik altyapısı ve lojistik ağlarının yetersiz olması
İldeki yatırımları destekleyen yan sanayinin yetersiz olması
Şehrin ticaret alanında tanıtım eksikliğinin bulunması
İhtisas fuarları için şehirde modern fuar alanının bulunmaması
Dış ticaret yapılabilecek ürün eksikliği
Ticarette standartlaşma, kalite ve denetim eksikliği
Ticari işletme sayılarının yetersizliğinden dolayı çevre illere ticaret için gidilmesi
Şehre özgü yöresel ve coğrafi ürünlerin yeterince bilinmemesi ve tanıtılmaması
Ticari örgütler arası koordinasyon ve işbirliğinin yetersizliği
Ticari işletmelerin faaliyet gösterebileceği mekan eksikliği (alternative cadde, iş merkezi vb.)
Ticaretin canlanması açısından önemli olan alışveriş festivallerinin yapılmaması

Jeotermal

Yozgat, jeolojik özellikleri, coğrafi konumu nedeniyle önemli potansiyellere sahiptir. Ama il jeotermal enerjiden yeterince yararlanamamaktadır. Boğazlıyan, Sarıkaya, Sorgun, Saraykent, Yerköy, Akdağmadeni ilçeleri önemli jeotermal kaynakları barındırır (Şekil 3.18). Merkez ilçedeki Çatakboğazı, Saraykent, Sarıkaya, Boğazlıyan, Sorgun ve Yerköy ilçelerinde jeotermal kaynaklar; konut ısıtma, seracılık ve termal turizmde kullanılmaktadır. Konut ısıtmasında jeotermal

enerjiyi Sarıkaya'daki jeotermal kaynaktan 400 konut, Yerköy'deki jeotermal kaynaktan 500 konut (alt yapısı hazırlanmıştır), Sorgun'daki jeotermal kaynaktan 1500 konut ısıtmada kullanılmaktadır. 2013 yılında faaliyete başlayan Boğazlıyan ilçesindeki jeotermal kaynaklar kullanılarak 60.000 m² alanda kurulan serada, yılda 3500 ton domates üretimi yapılmaktadır. Sorgun ilçesindeki 25.000 m² alandaki jeotermal seralarda yılda 1200 ton domates üretimi yapılmaktadır. Jeotermal kaynakların, konut ısıtmasında, seracılıkta, tesis kurularak kullanılması ve işletilmesi Yozgat'ın ekonomisine katkı sağlayacaktır. Jeotermal kaynakların önemi bilinerek kontrollü kullanımı, ilin kalkınmasına önemli katkı yapması beklenmektedir.

Şekil 3.18 Yozgat İli Jeotermal Kaynak Haritası (Yozgat Özel İdaresi verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

Turizm

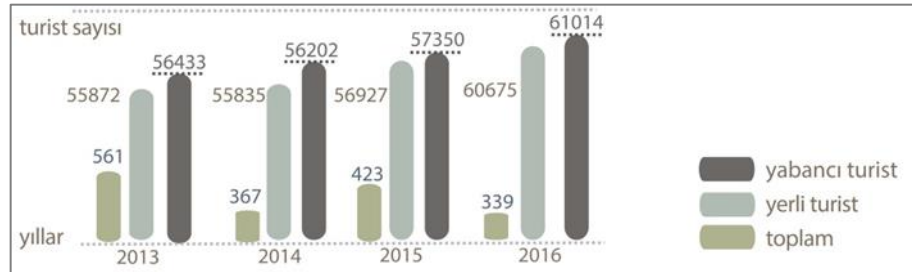
Yozgat, eski çağlardan günümüze kadar yerleşim yeri olan, pek çok medeniyetin izlerini barındıran ildir. İl; Hititler, Frigler, Kimmerler, Lidyalılar, Persler, İskender, Galatlar, Roma ve Bizans İmparatorlukları, Anadolu Selçuklu, Osmanlı İmparatorluğu dönemlerini yaşamıştır. Bu yerleşim yerlerinin yeterli seviyede tanıtımının yapılmamış olması gelen turist sayısının azlığına neden olmaktadır (Tablo 3.7).

İl kültürel, tarih, doğal değerler bakımından zengindir. Tarım ve hayvancılığa dayalı ekonomik bir il özelliği gösteren Yozgat tüm turistik değerlerine rağmen turizm açısından gelişmemiştir. Sağlık turizmine yönelik ve yerli turistler tarafından ziyaret edilen kaplıcalar dışında, bölgenin turizmden elde ettiği pay çok düşüktür. İldeki jeotermal kaynaklar, sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyeldir. Yerköy, Sarıkaya, Saraykent, Sorgun ilçelerindeki kaplıcalar başlıca termal kaynaklardır. Bu bölgelerde Sorgun'da üç adet, Saraykent'te bir adet, Sarıkaya'da bir adet, Yerköy'de bir adet konaklama tesisi vardır (Genç, 2004).

İldeki konaklama tesislerinin ilçelere göre dağılımına bakıldığında, turizm işletme belgeli tesisler Merkez ilçede, Sarıkaya ve Sorgun'dadır (Şekil 3.19). İldeki konaklama tesisi sayısı ve bu tesislerde ortalama kalış süresi Türkiye geneli ortalamasından düşüktür (Tablo 3.8).

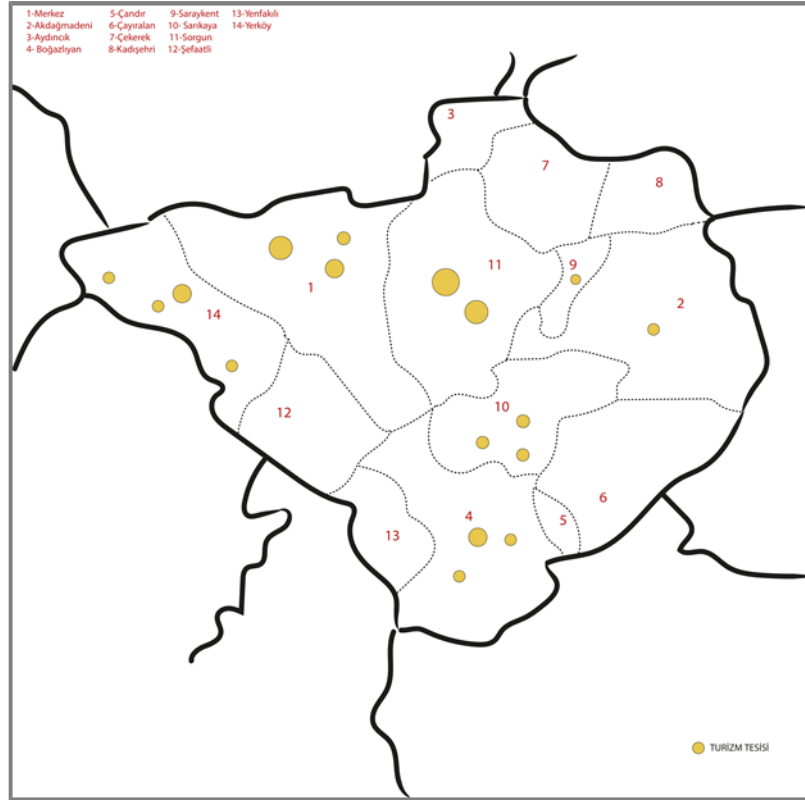
İlde etkinlik turizmi kapsamında değerlendirilebilecek festival ve şenlikler düzenlenmektedir. Yozgat konaklama dışında yer alan yeme-içme, eğlence gibi turizm aktivitelerinde yetersiz durumdadır.

Tablo 3.7 Turist Sayıları (Yozgat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

Tablo 3.8 Yozgat İli Konaklama Tesisleri, Oda ve Yatak Sayısı (Yozgat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

	YOZGAT	TÜRKİYE
Tesis Sayısı	23	7115
Oda Sayısı	492	176637
Yatak Sayısı	1251	402289

Şekil 3.19 Yozgat İli Turizm Tesisi Haritası (Yozgat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

Yozgat'ta turizm konusunda bilimsel bir çalışmanın yapılmamasının eksikliği görülmektedir. Genel gözlemlere bakılarak Yozgat'ta turizm alanında aşağıdaki sorunlar tespit edilmiştir (Tablo 3.9).

Tablo 3.9 Yozgat İli Turizm Sektöründe Yaşanan Sorunlar (Yozgat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019)

TURİZM SEKTÖRÜNDEKİ SORUNLAR
Hava ulaşımının bulunmaması
Konaklama tesislerinin standartlarının düşük olması
Sosyal tesis, turistik tesis yetersizliği
Çevresel düzenlemelerin yetersizliği
İle ait kapsamlı gezi rehberinin bulunmaması

Tablo 3.9 Yozgat İli Turizm Sektöründe Yaşanan Sorunlar (Yozgat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinden hazırlayan S.TAPKI, 2019) (devamı)

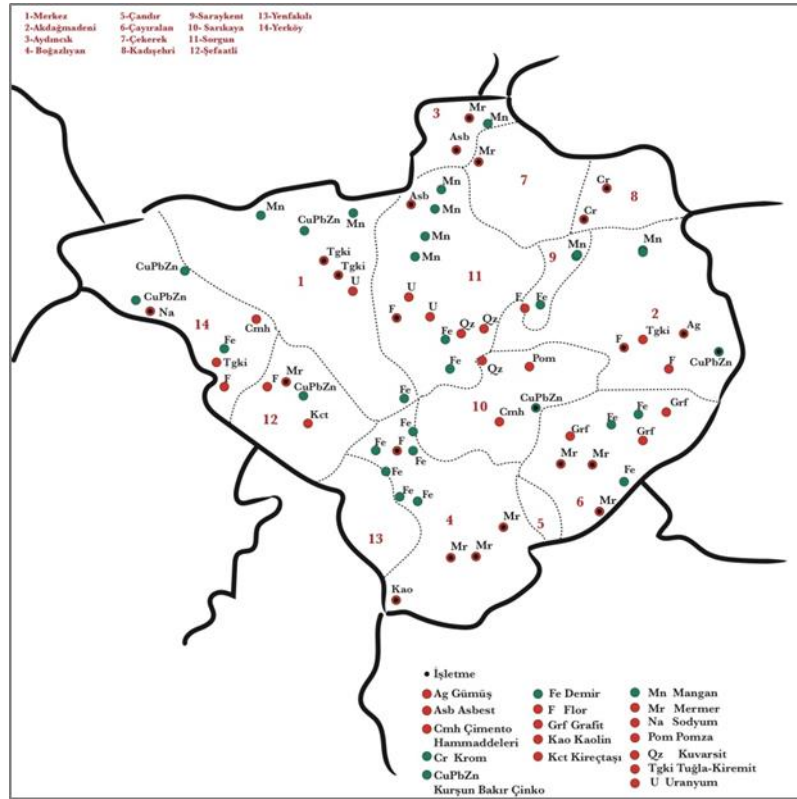
Turizm farkındalığının yetersizliği
Turizm ile ilgili acente, işletme eksikliği
Turizmde ve ticarete standartlaşma, kalite ve denetim eksikliği
İl ve ilçelerdeki jeotermal kapasiteden yeterince faydalanılmaması, termal tesisleşme eksikliği
Turizm sektöründe nitelikli eğitimli eleman sıkıntısı
Şehrin turizm ve ticaret alanında tanıtım eksikliğinin bulunması
İl ve ilçelerde bulunan tarihi eserlerin gün yüzüne çıkarılması ve restorasyonlarının yapılmasında eksikliklerin bulunması
İlçelerde kültür merkezi yetersizliği
Akdağmadeni ormanlarının turizm amaçlı değerlendirilmemesi

Maden

Yozgat jeolojik yapı olarak, Anadolu bindirme kuşağı ile Ecemiş-Tuzgölü fay sistemleri ve ona bağlı fay sistemlerinin etkisi altındadır. (MTA, 2018). Yozgat sahip olduğu jeolojik yapı nedeniyle yeraltı zenginlikleri bakımından oldukça zengindir. MTA'ya (2018) göre il sınırlarında; kömür (linyit), demir, manganez, uranyum, bakır-kurşun-çinko, florit, feldspat, çimento hammaddeleri, grafit, kuvarsit, kireç taşı, kaya tuzu, tuğla ve kiremit hammaddesi bulunmaktadır. Ama bu madenlerin çok az bir bölümü işletilmektedir (Şekil 3.20).

Enerji hammaddesi olan linyit Yozgat'ın Sorgun ilçesinde bulunur. Linyit kömürü Yozgat'ta üretimi yapılan madenlerin başında gelir. Sorgun ilçesindeki linyit yataklarından yılda yaklaşık 250.000 ton kömür üretilerek, ilin kömür ihtiyacının büyük bir bölümü karşılanmaktadır. Ayrıca Yozgat'ta Akdağmadeni ilçesinde çinko ve kurşun madenleri, Yerköy ilçesinde florit madenleri işletilmektedir. İldeki madencilik sektöründe endüstriyel hammaddeler olan kireçtaşı, feldspat ve kaya tuzudur ön plandadır. Bu hammadelere ilave fluorit, basalt, kuvarsit, tuğla-kiremit

hammadeleri, çimento hammaddesi marn'dır. İnşaat sektörü bakımından il önemli hammadde kaynaklarına sahiptir. Demir yatak ve zuhurları Akdağmadeni, Sarıkaya ve Sorgun ilçelerinde çoğunlukla yer almaktadır. Yerköy Sekili'nde önceleri Tekel işletmeleri tarafından işletilen kaya tuzu yatağı bulunmaktadır. Şefaati-Kaletepe ve Sorgun-Kayakışla sahalarında kireçtaşı bulunmaktadır. Kuvarsit Sorgun ve Sarıkaya'da yer alır. İrili ufaklı bir çok florit ve grafit zuhurları Akdağmadeni ve Yerköy ilçelerinde bulunmaktadır. Yerköy ilçesinde yer alan çimentonun hammaddesi olan kireçtaşı, tuğla-kiremit endüstrisinde kullanılmaktadır. Günümüzde önemli bir konu olan nükleer santrallerin hammaddesi uranyum Sorgun'da bulunur (MTA, 2018). Bu alandaki uranyum rezervinin Türkiye rezervinin yarısı olduğu tahmin edilmektedir.

Şekil 3.20 Yozgat İli Maden Haritası (MTA, 2018'den hazırlayan S.TAPKI, 2019)

3.5 Bölüm Sonucu

Kırsal gelişim modelinin oluşturulabilmesi; gelişim modeli oluşturulacak ilin gelişim modelinin başarılı olabilmesi için o ilin sorunlarının, potansiyellerinin doğru değerlendirilip doğru stratejiler geliştirilmesi gereklidir.

Bu amaçla 2000’li yıllardan günümüze kadar yüksek oranda göç veren Yozgat ili araştırılmıştır. İlin fiziksel çevre özellikleri, tarihi özellikleri, sosyo-kültürel özellikleri, sosyo-ekonomik özellikleri analiz edilmiştir. İlin gelişiminin önünde engel olan sorunlar belirlenmiştir. Bu sorunlardan en önemlisini; ildeki kırsal nüfusta azalma oluşturmaktır. Ayrıca ilde işsizlik oranı yüksektir. İldeki işsizlik nedeniyle çalışma çağındaki nüfus, sanayileşmiş illere doğru göç etmektedir. İlin ekonomik yapısındaki (tarım, hayvancılık, turizm, sanayi-ticaret) sorunlar ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Durum tespiti niteliğini taşıyan SWOT analizi Yozgat ilinin değerlendirilmesine stratejik bir bakış getirmektedir (Şekil 3.21). Stratejik bakış açısı getirilirken “Yerel değerler nedir? ”, “Yerel kalkınmaya hız verecek neler olabilir?” “Kentin yerel kalkınmasını engelleyen faktörler nelerdir?” sorularının çözümlerine dayanmaktadır. Bu bölüm sonucunda nasıl kırsal gelişim sağlanabilir? Nasıl kısa ve uzun vadede sonuçlar getirilebileceği düşünülmektedir.

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
-İldeki kişilerin ve bürokratik kesimin ilin ekonomik sorunları ile yakından ilgilenmesi. -Nüfusun az ve fazla dağınık olmaması nedeniyle herkese kolayca ulaşılabilir olması, -Konu ile ilgili olarak yapılacak eğitim çalışmaları için gerekli altyapının oluşturulma potansiyelinin var olması, -Sorunların biliniyor olması, -İşletme türleri tüketicilerin isteklerine cevap verebilecek güce sahip olması, -İl genelinde stratejik planların yapılması, -İlin genel olarak güvenli illerden birisi olması, -Coğrafi yapı olarak Ankara ve Kayseri gibi büyük illere yakın olması, -Meslek lisesi sayısı olarak Türkiye ortalamasının çok üzerinde bir sayıya sahip olması nedeniyle ara teknik eleman konusunda potansiyelin yüksek olması, -Üniversite bünyesinde Mühendislik fakültesinin bulunması, -Jeotermal ve doğalgazın konut ısıtımında kullanılması ve sanayi de kullanılma potansiyelinin bulunması, -İl nüfusunun yaklaşık yüzde 60'ının şehir merkezlerinde yaşıyor olması, -Yeni uygulamaya konulacak projelerin uygulanmasında kolay adapte olabilecek potansiyel genç sayısının fazla olması, -Yerel yönetimlerin ve bir çok sivil toplum kuruluşunun konu ile ilgili çalışmalar yapması ve yapılan çalışmaları desteklemesi, -İlk çağdan beri büyük medeniyetlerce yerleşim merkezi olarak kullanılmış olması ve buna bağlı olarak sahip olduğu tarihi miras, -Kültürel değerleri oldukça zengin bir il olması -Çevresel doğal yapının bozulmamış olması, -Kent merkezinde katı atık ve biyolojik atık tesisini varlığı, -Teşvik Kanunu uygulama kapsamında olması, -Merkezi ve yerel yönetim birimlerin istihdama ve yatırıma yönelik destekler vermesi, -Kalkınmada 1. derece öncelikli yöre ve yatırımların ve istihdamın teşviki (5084 ve 5350 Sayılı Kanun) Hakkında Kanun kapsamında olması sebebiyle yatırım teşviklerinden ve Devlet desteklerinden faydalanması, -Avrupa Birliği Katılım Öncesi Operasyonel Programları kapsamındaki iller içerisinde yer alması, -Yeterli iletişim ağına sahip olması.	-Özellikle eğitim çağındaki çocukların birleştirilmiş okullarda eğitim görmeleri nedeniyle yeterli eğitim görememeleri, -İller Bankası ve bakanlıklar tarafından Yozgat iline verilen ödeneklerin yetersiz olması, -İl genelinde görülen ihtiyaçlar ile ülke politikaları neticesinde görülen ihtiyaçların birbirleri ile örtüşmemesi -İlde yaşayan insanların her alanda karar alma sürecine katılmamaları, -İşsizliğin ülke ortalamasının çok üzerinde olması, -Bölgedeki mesleki eğitim çıktılarının işgücü piyasasının taleplerini karşılamıyor olması, -İlde hemen her konuda elde edilen istatistiksel verilerin güvenilirlik derecesinin düşük olması, -Fiziksel koşulların yetersizliği, -Kamu-özel sektör arasındaki işbirliğinin yetersiz olması, - İl genelinde yapılan devlet teşviklerinin oldukça yetersiz olması, -Yaşlı nüfusun fazla olması, -Kırsal kesimde yaşayanların yeterli bilinç seviyesine erişmemiş olmaları, -İl genelinde stratejik planların yapılması, ancak uygulamanın sağlıklı bir şekilde yapılamaması, -Kurumların vermiş oldukları hizmetlerden halkın haberdar olmaması yada yeterince haberdar edilmemeleri, -Hizmet sektörünün yeterince gelişmemiş olması ve buna bağlı olarak karşılaşılan sorunların olması, -Özellikle ekonomik alanda faaliyet gösteren işletmelerin ekonomik olarak sıklıkla yetersiz duruma düşmeleri, -İlgili kurumlarca sürekli olarak değişen mevzuat ve teşviklerde tanıtım eksikliği, -Hemen her alanda gerekli olan tesislerin ihtiyacı karşılamada yetersiz kalması, -Mevcut olan tesislerde çalışan personel sayısının ve hizmet kalitelerinin yetersiz olması, -Kurumlar arasında yeterli koordinasyonun bulunmaması, -Termal enerji kaynaklarının sadece ticari kaygılar dikkate alınarak işletilmesi, -Yozgat iline karşı uzun yıllardan beri devam eden olumsuz imaj algısı, -Kent merkezlerinde elektrik iletim hatları ve içme suyu şebekeleri gibi halkın temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yatırımlardaki kalite düşüklüğü, -Köylerde devamlı yaşayanların daha çok yaşlılar olması nedeniyle ORKÖY kredilerine ilgisiz kalmaları, -İlde çok sayıda toprağa dayalı sanayi tesisi olması nedeniyle, tarım arazilerinden toprak sanayinde kullanılmak üzere toprak alınması, -İldeki büyük sulama barajlarından tarımsal sulama açısından, yeteri kadar faydalanamaması, -Ortak hareket etme kültürünün yetersizliği, -Hava ulaşımının bulunmaması, -İlde müteşebbis sayısının beklenilen düzeyde bulunmaması, -KOBİ'lerin rekabet güçlerinin eksikliği, -İl dışına göçün fazlalığı ve bunun önüne geçilememesi, -Sermaye birikimin yatırım yapılacak seviyelerin çok altında olması ve birikimlerin de yeterince istenen alana yönlendirilememesi, -Devlet yatırımları yönünden tamamen ihmal edilmiş bir il olması, -Mevcut olan sanayi tesislerinde alt yapının yetersizliği.	-Az gelişmiş bir il olan Yozgat'ın gelişmişliğinin sağlanmasını doğru yönlendirilecek küçük çaplı projelerle sağlanabilecek olması, -Yurt dışında çalışan Yozgatlıların ikna edilmeleri halinde ekonomik anlamda yönlendirilebilecek olması, -Eğitim kurumlarının yerel yönetimler ile işbirliğinin kolay olması, -Yozgat'ın bürokratik güç ve kapasitesinin Yozgat'ın kalkınmasına yönelik çalışmalara yönlenebilecek yapıda olması, -Proje hazırlama, yürütme ve sonuçlandırma konusunda yeterli uzman personelin bulunması, -Şehrin Ankara'ya yakınlığı nedeniyle gerekli olan mal ve hizmetleri kolay bir şekilde temin edebilme potansiyelinin var olması, -Yapılması planlanmış olan Ankara-Sivas hızlı tren güzergahının ilden geçmesi, -Yozgat'ın karayolu açısından ülkenin hem ulaşım kolaylığı olan hem de merkezi bir yerinde olması, -Maden kaynakları bakımından oldukça zengin olması, -Hemen her alanda toplumsal duyarlılığının sürekli artıyor olması, -Teknoloji ve bilişimdeki gelişmelerin olası olumlu etkilerinin yüksek olarak beklenmesi, -Ülke genelinde tanınmış Yozgatlı başarılı yatırımcı ve iş adamlarının olması, -İlin, jeotermal enerji kaynakları bakımından bölge illerine göre fazla potansiyele sahip olduğu gibi, turizm amaçlı yatırımlara uygun ve açık olması, -Sanayi tesislerinin azlığı, toprakların kirlenmemiş olması ve doğal kaynakların zenginliği nedeniyle organik tarım ve buna dayalı tesis açılması potansiyelinin yüksek olması, -İldeki jeotermal kaynaklara yapılacak yatırımlarla, ilde yeni istihdam alanlarının oluşturulacak olması, -İlin, Kalkınmada Öncelikli Yörelers kapsamında 5084, 5350 ve 5615 sayılı istihdamın teşviki ile ilgili kanundan yararlanması, -Kalkınma ajanslarının kuruluşu, koordinasyonu ve görevleri, hakkında kanun kapsamında bölge kalkınma ajansları ve yatırım ajanslarının olması, -İlde İhtisas Organize Hayvancılık ve Tarım Bölgelerinin Kurulacak Olması,	-Kalifiye nitelikte olsun ya da olmasın il dışına göç etme eğiliminin yüksek olması, -Sivil toplum örgütlerinin kurumsal kapasitelerinin ve sayılarının yetersiz olması ve eğitim alanına duyarsız kalmaları, -İdari olarak yöneticilerin kendi başlarına karar almakta sıkıntı yaşamaları, alınan kararların ise siyasi olarak müdahalelere açık olmaları, -Yurt dışında çok sayıda vatandaşın olması nedeniyle akrabalarını ilk fırsatta yurt dışına götürme isteklerinin olması, -Ekonomik olarak yaşanan yetersizlikle aile içerisine de fazlasıyla yansımakta ve aile içerisinde yaşanan huzursuzlukların ve geçimsizliklerin sürekli olarak artması, -Çevre illerin Yozgat'a göre gelişmişlik seviyelerinin yüksek oluşu ve bunun sonucu olarak komşu illerin bir çekim merkezi etkisi yapmaları, -Kişi ve kurumlar arası iletişim yetersizliği, -Çarpık kentleşmenin bütün örneklerinin bulunması, -İlin iş gücü ihtiyacının belirlenmemiş olması, -Yozgat ilinde tarihi ve turistik yerlerin envanterinin bulunmaması, -Hemen her alanda yapılan işlerde toplumsal denetimin olmaması ve toplumsal denetimden kaçılması, -Genel olarak ülkede yaşanan eğitimdeki kalite düşüklüğünün il genelinde de yaşanması, -Yozgat'ın sosyal yaşam standardının düşük olması, -Yardım yapılan kişilerin, kendilerini üretimden soyutlayarak, yardımla geçinmeyi alışkanlık haline getirmeye başlamaları ve aslında devlet tarafından bir anlamda tembelliğe teşvik edilmeleri, -Yozgat'taki gelir seviyesinin düşük olması ve buna paralel olarak alım gücünün düşmesi, -Kişi ve kurumlar arası iletişim ve koordinasyon eksikliği, -Teşvik kapsamında olmasına rağmen teşviklerden çok az pay alması, -Küresel gelişmeler ve serbest piyasa sistemine hazırlıklı olmaması ve bu konuda yeterli bilince sahip olunmaması, -Coğrafi konum olarak bazı sıkıntıların bulunması, -Çevre illerle yeterince rekabet edememesi, -İşgücü maliyetlerinden dolayı işsizliğin artması, -Ekonomik istikrarsızlıklar ve ekonomideki dalgalanmalar, -Mesleki eğitimin içeriğinin zayıflığı,

Şekil 3.21 Yozgat İli SWOT Analizi (S.TAPKI, 2019)

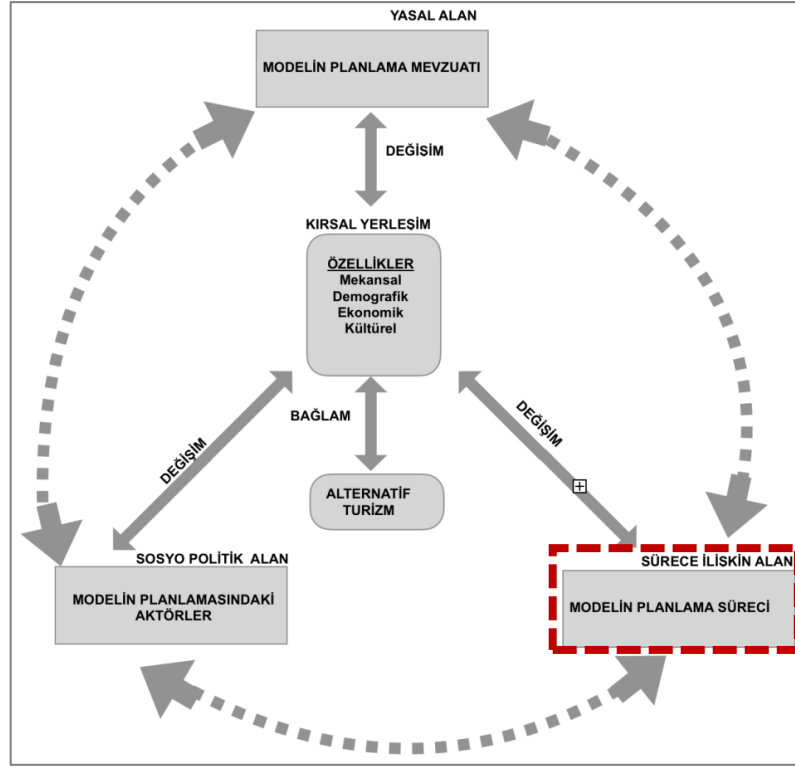
KIRSAL YERLEŞİMLERİN GELİŞİMİ İÇİN ALTERNATİF TURİZM OLANAKLARI ÜZERİNE BİR MODEL ÖNERİSİ

Dünya’da kentler giderek kalabalıklaşırken, kırsal yerleşimler nüfusunu kaybetmektedir. Kırsal yerleşimlerin insan etkeni ile var olduğu gerçeğiyle yola çıkılarak kırsal yerleşimlerde nüfusun yitirilmesi, kültürel mirasın kaybı, doğal yaşam, tarımsal üretim, biyo çeşitlilik gibi konuları da olumsuz yönde etkilemektedir. Dünya’da ve ülkemizde kırsal yerleşimlerin korunması ve geliştirilmesi ile ilgili çeşitli projelerin olmasının yanında, nüfusunu kaybeden kırsal yerleşimlerin gelişimi için özelleşmiş bir modelin eksikliği görülmektedir. Ülke genelindeki kırsal yerleşimlerin alternatif turizm olanakları ile gelişimi konusundaki teorik bilgi ve sistematik bakış açısı eksikliği ortak model oluşturularak çözülebilir.

Bu çalışmada yukarıda anlatılan eksikliğe kırsal yerleşimlerin gelişimi için alternatif turizm olanakları üzerine model önerisine planlama süreci konusundan yaklaşılmaya karar verilmiştir (Şekil 4.1). Bu planlama modelinden üretilecek yeni bilgi kırsal yerleşimlerin gelişimi literatürüne adapte olmasıyla, problemi çözmeye yönelik bilgileri üretmeye çalışacaktır.

Nüfusu giderek azalan kırsal yerleşimlerin alternatif turizm olanakları üzerine gelişimi yaklaşımlarının, disiplinler arası katkılarla geliştirilebileceği ve gelecekte kırsal yerleşimlerin turizm ile gelişimi konusunda yapılacak çalışmalarda kullanılabileceği düşünülmektedir.

Bu bölümde, geliştirilen kırsal yerleşimlerin gelişimi için alternatif turizm olanakları üzerine bilgi geliştirme modeli ve modelin yapısı açıklanmaktadır (Şekil 4.2).

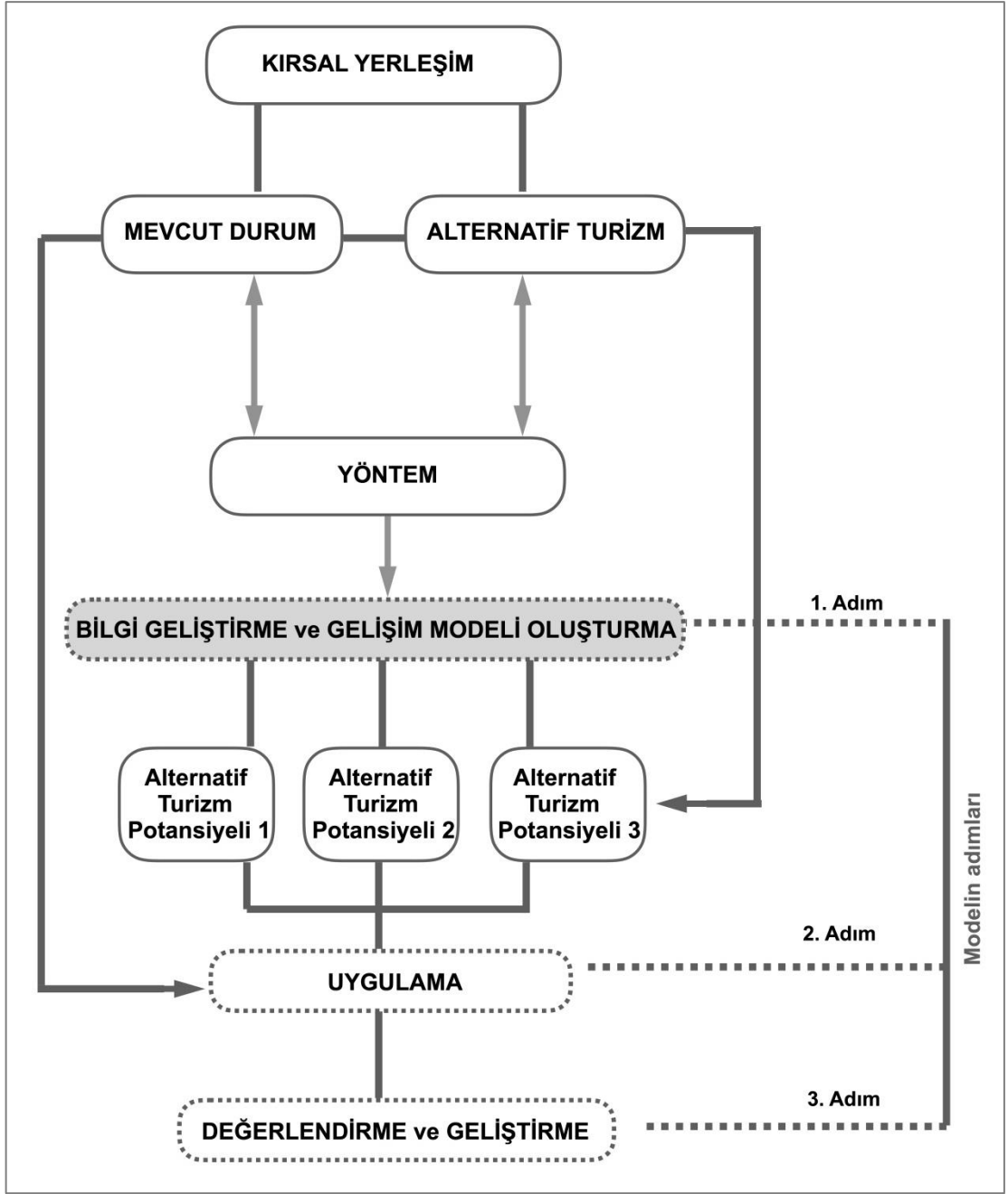

Şekil 4.1 Modelin Yapısı (S.TAPKI, 2019)

Tezde, kırsal yerleşimlerde alternatif turizme yönelik bilgi geliştirilmesi, üretilmesi amacıyla Şekil 4.2’de şematik olarak gösterilen model oluşturulmaya çalışılmıştır. Oluşturulan model, farklı kırsal yerleşimler için kullanılacağı gibi, uygulandığı kırsal alanın alternatif turizm ile ilişkisini kuran, geliştiren bilginin oluşumunu da destekleyecektir. Oluşturulan model üç ana adımdan oluşmaktadır.

1. Adım :Bilgi Geliştirme ve Gelişim Modeli Oluşturma
2. Adım: Uygulama
3. Adım: Değerlendirme ve Geliştirme

1.adım ile 2.adım birbiriyle 1. dereceden geri beslemeli bir ilişkiye sahiptir. 2. adım ve 3.adım ise 2. derece geri beslemeli bir şekilde birbirlerine veri oluşturmaktadır.

Şekil 4.2 Model İşleyiş Grafiği (S.TAPKI, 2019)

Türkiye’de kırsal yerleşimlerin sorunları ve kırsal yerleşim turizm ilişkisindeki sorunlar son aşamada okunmaktadır. Ama sorunların kaynağı ilk aşamadaki kuramsal çerçevedeki bilgi eksikliğinden ileri gelmektedir. Bu bağlamda; “Bilgi” nin üretimi için tezde, “Bilgi Geliştirme ve Gelişim Modeli Oluşturma” aşamasına odaklanılmıştır. Birinci aşamada bilgi toplama amaçlı, “Kırsal Yerleşim”, “Alternatif Turizm” başlıkları altında veriler toplanmıştır. Kırsal yerleşimin tanımlanmasını

sağlayan veriler olan kırsal yerleşimin özgün niteliğini oluşturan fiziksel yapı, ekonomik yapı, sosyo-kültürel yapı özellikleri, kırsal yerleşimin tarihi yapı verileri, kırsal yerleşimin turistik çekicilikleri doğal güzellikler, iklim, flora, fauna, kültürel nitelikler, efsaneler, tescilli yapılar, arkeolojik ören yeri varlığı, yöresel ürünler ve yöresel kaynakların verileri, kırsal yerleşimde mevcut alternatif turizm türleri, Bağlam başlığı altında alternatif turizm, alternatif turizm özellikleri, alternatif turizm çeşitleri, kırsal yerleşimlerdeki alternatif turizm olanakları incelenmektedir. İkinci aşamada verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Bu alanda kırsal yerleşimler ile alternatif turizm ilişkisinin yapılandırılması önerileri geliştirilmiştir. Analiz aşamasından sonra bilgilerin değerlendirilmesi ve ilgili kırsal yerleşime uygun alternatif turizm programının geliştirilmesi vardır. “Bilgi Toplama”, “Bilgilerin Analizi”, “Değerlendirme” ve “Model Oluşturma” aşamaları “Uygulama” öncesi tamamlanması gereken aşamalardır.

Modeldeki **“Bilgi Geliştirme ve Gelişim Modeli Oluşturma”** dokuz adımdan oluşmaktadır.

1. **Adım:** Kırsal alandaki nüfusu giderek azalan kentin¹ ; tarihi, fiziki, sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel yapı özelliklerini analiz etmek, ilin SWOT analizi ile mevcut durum değerlendirmesini yapmak,
2. **Adım:** İl üzerinde turizm güzergahını belirlemek²,
3. **Adım:** Güzergah üzerinde analiz edilecek kırsal yerleşimleri tanımlamak,
4. **Adım:** Kırsal yerleşimlerin veri tabanını oluşturmak, kırsal yerleşimlerin sahip olduğu doğal çevre özellikleri, yapıli çevre özellikleri, tarihi çevre özellikleri, demografik özellikler, kültürel miras özellikleri, sosyo-ekonomik yapı, sosyo-

¹ Türkiye’de Cumhuriyetin ilk yıllarında kırsal nüfus oranı %76’dır. 1950 yılına kadar bu oran çok fazla değişmemiştir. 1950 yılından sonra, endüstrileşme, tarım topraklarının miras yoluyla bölünmesi, tarımda makine kullanımı, kentlerdeki iş, eğitim, sağlık olanakları nedeniyle kırdan kente yoğun göç ve hızlı kentleşme gerçekleşmiştir. 1950-1980 yılları arası-nda kırsal nüfus giderek azalarak %56,1 oranındadır. 1980-2000 yılları arasında nüfus az miktarda azalmıştır. 2000 yılından sonra kent ve kır nüfusu arasındaki fark hızla açılmıştır. 2017 yılında kırsal nüfusun oranı %23’ün altındadır.

² Turizm güzergahı, tek başına çekici olmayan yetersiz durumda olan, çeşitli aktiviteleri ve turistik cazibe noktalarını birleştirip bir tema altında bir araya getiren, turistik değerlerin tanınmasına olanak sağlayan, bölgesel turizmi canlandırırken yerel ekonomiye katkı sağlayan bir seyahat çeşididir. (Lourens, 2007)
İl üzerindeki rota; kırsal yerleşimlerin sahip olduğu, özgünlük, bütünlük, tarihsel, belgesel, sanatsal, tektonik, kullanım, folklorik, somut olmayan, süreklilik, anı, mitolojik, ekonomik, işlevsel, geleneksel değerleri göz önüne alınarak bu değerler tespit edilerek oluşturulmaktadır.

kültürel yapı, mevcut turizm durumunun ortaya konmasında yardımcı olacak ölçütlerin kapsam ve içeriğini tanımlayacak Kırsal Yerleşim Veri Tabanını oluşturmak,

5. Adım: Üretilen verileri bilgiye dönüştürmek,

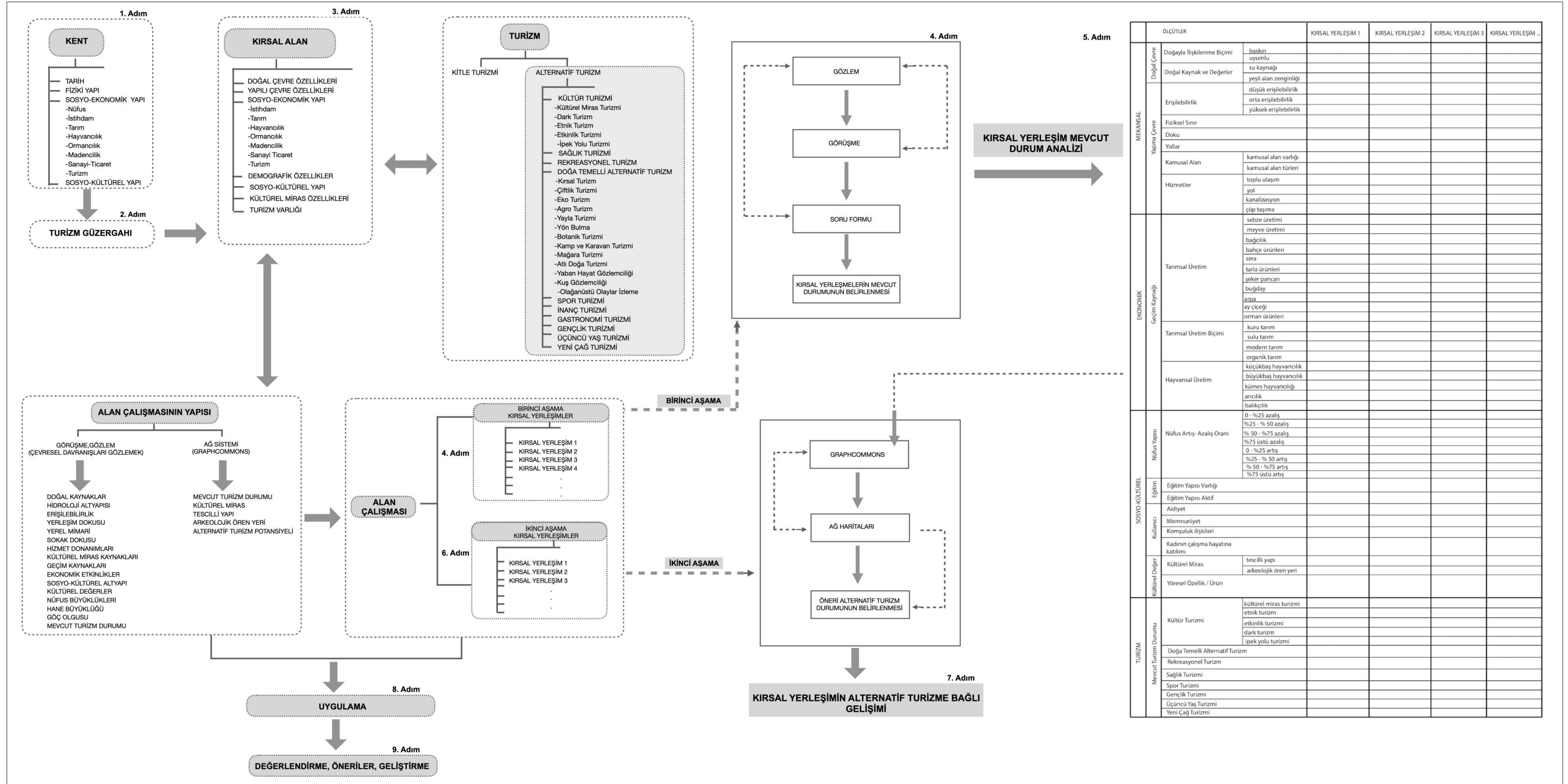
6. Adım: Dördüncü adımda üretilen bilgiler rehberliğinde, çalışma yapılacak kırsal yerleşimler için öneri alternatif turizm olanaklarının verilerini oluşturmak,

7. Adım: Üretilen verileri yorumlamak, veri haritaları formatında bilgiye dönüştürmek ve oluşturulan modelin başka kırsal yerleşimler içinde uygulanabilirliğini sınamak,

8. Adım: Üretilen modeli kırsal yerleşimlerde uygulamak ve değerlendirmek,

9. Adım: Yorum ve değerlendirme sonucu alınan kararlar doğrultusunda modeli iyileştirmeye yönelik öneriler geliştirmek.

Bu bölümde çalışmanın adımları detaylı anlatılmaktadır.

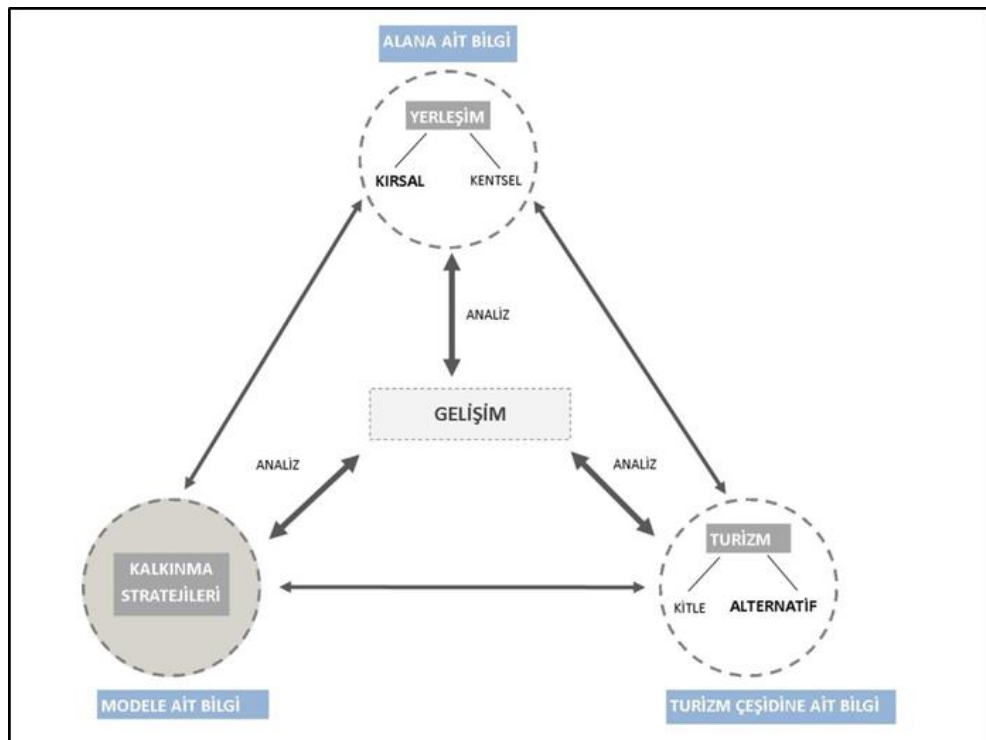

Şekil 4.3 Çalışmanın Adımları (S.TAPKI, 2019)

4.1 Model Kapsamının İrdelenmesi

Kırsal yerleşimlerin Alternatif Turizm olanakları bağlamında gelişiminin sağlanması ve değerlendirilmesinde sistematik bir gruplama temel alınır. Sistematik biçimlenmenin temelini; yerleşim alanı, turizm, kalkınma modeli faktörleri oluşturmaktadır. Bu üç faktör birbirini tamamlayan ve bir yerin yerleşimin gelişiminin sağlanmasını oluşturan unsurlardır.

İlişkiler ağında (Şekil 4.4) Kırsal Yerleşimlerin Alternatif Turizme Bağlı Gelişimi üzerine bilgi, kırsal yerleşimler ve turizm etkenleri çerçevesinde gelişmektedir. Bu etkenler “Yerleşim” ve “Turizm” olarak “Kalkınma Stratejileri” ile bütünleşen, bir yerleşimin gelişimini ilgilendiren alternatif turizmin kırsal yerleşimlerdeki itici gücü imgelerine karşılık gelmektedir. Yerleşim; kırsal ve kentsel, Turizm; kitle ve alternatif olarak alt başlıklara ayrılmıştır. Bu ilişki ağında Kalkınma Stratejileri-Turizm, Kalkınma Stratejileri- Yerleşim Yeri ve Yerleşim Yeri-Turizm iki yönlü gelişen ve birbirini etkileyen ağ zincirinin parçalarıdır. Bu bilgiler birbirini bütünleyen yapıdadır. İlişkiler Ağı herhangi bir yere, yöreye uygulanabilir.

Şekil 4.4 İlişkiler Ağı (S. Tapkı, 2019)

4.2 Kırsal Yerleşimlerde Mevcut Durumun Belirlenmesi

Kırsal Yerleşim Veri Tabanı Süreci ve Adımları

Kırsal yerleşim değerlendirme; mekansal, ekonomik, sosyo-kültürel olmak üzere üç kategoride incelenmektedir (Şekil 4.5). Kırsal Yerleşim Veri Tabanında veri toplamak için literatür taraması, sözlü-yazılı görüşmeler, anket, video kayıtları, alan gezisi, kırsal alandaki yerel halkı gözlemleme gibi araçlar kullanılarak çalışma yürütülmektedir.

Tez kapsamındaki alan çalışmasında kırsal yerleşimleri güçlendirmede turizmi itici güç olarak değerlendirmek ve ihtiyaçları ortaya koymak amaçlı Kırsal Yerleşim Veri Tabanı yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada turizm ile kırsal yerleşimlerin gelişimi için, kırsal yerleşimlerin mevcut durumlarına dair veriler değerlendirilmektedir. Değerlendirme sonucunda üretilen veriler ile hazırlanan soru formu aracılığıyla, seçilen kırsal yerleşimlerde uygulama yapılmıştır. Uygulama ile kırsal yerleşimlerde değerlendirme faktörü olarak alternatif turizm çeşitleri belirlenmektedir. Kırsal alanlarda yapılan çalışma; literatür taraması, görsel kayıt (fotoğraf), sözlü görüşme, gözlem (çevresel izleri gözlemlemek) ve soru formundan oluşan çoklu yöntem içeren, Kırsal Yerleşim Veri Tabanı olarak tanımlanabilir.

Mekansal ölçekteki incelemede: köyün bir bütün olarak algılanmasını sağlayan mekansal ögeler, yerleşim ölçeğinden yapı ölçeğine kadar birlikte ele alınmıştır. Mekansal ölçekte; doğal ve yapıli çevrenin analizi öngörülmektedir. Bu analiz ile bir kırsal yerleşimin gelişimindeki olanakların kullanılmasında; doğal kaynak, değerler ile kırsal yerleşmelerin erişilebilirlik durumları ve hizmet-altyapı yeterlilikleri incelenmektedir.

Yerleşme Dokusu: Bu kısımda yerleşmenin bir bütün olarak nasıl algılandığı, topografya, yönlenme, peyzaj özellikleri incelenmiştir. Daha sonra yerleşmenin kimliğinin en önemli parçası olan yapıların işlevleri, kullanım durumları, yapı taşıyıcı türleri, çatı türleri ve örtü malzemeleri incelenmiştir. Kırsal yerleşim için en önemli mekanlar, köy meydanı ve ortak kullanım alanlarıdır. Kırsal yerleşimlerde ortak kamusal mekanların neler olduğu ve ihtiyaçları belirlenmiştir.

Kırsal yerleşimde bir yerleşmeyi diğer yerleşmeye bağlayan yollar ve patikalar, peyzaj değeri yaşam konforu açısından önemlidir. Yollar ve patikaların peyzaj içindeki yerleri ve kullanımda yaşanan sorunlar incelenmiştir.

BOYUT	ÖLÇÜTLER	ÖLÇÜTÜN ÖNEMİ	VERİ
MEKANSAL	DOĞAL ÇEVRE -Doğal Kaynak ve Değerler -Hidroloji Altyapısı	-Kalkınma amaçlı kullanılabilen, değerlendirilebilecek coğrafi konum Doğal değerlere sahip olma	-Su Kaynakları -Bitki ve Hayvan Kaynağı -Orman, Mera Varlığı
	YAPMA ÇEVRE -Coğrafi Konum -Erişilebilirlik- Ulaşılabilirlik -Yerleşim Dokusu -Yerel Mimari -Sokak Dokusu -Hizmet Donanımları -Kültürel Miras Kaynakları -Arkeolojik Ören Yeri Kaynakları	-Köyler arası, ilçe ve ile erişilebilirlik durumu -Hizmet donanımı yer seçimi -Hizmet donanımı dengeli dağılım	-Uzaklık -Ulaşım bağlantıları -Toplu Ulaşım varlığı -Yerleşme biçimi (Dağınık ve toplu yerleşme)
EKONOMİK	İŞLEVSEL KİMLİK -Ekonomik potansiyeller -İşgücü potansiyeli	-Kalkınma amaçlı kullanılabilen potansiyel açısından köy varlığının tespiti -Yatırım konu alanlarının tespiti	-Ürün Çeşitliliği -Yapılan festivaller -Turizm faaliyetleri -Turizm potansiyeli
	ÜRETİM BİÇİMİ -Geçim Kaynakları -Ekonomik Etkinlikler -Baskın ekonomik sektör	-Köyerin kalkınma amaçlı kullanılabilen, değerlendirilebilecek üretim faaliyeti	-Temel Geçim Kaynakları -Yürütülen ekonomik faaliyetler
	ETKİ ALANI -Panayır –pazar varlığı -Depolama-pazarlama altyapısı -Dağıtım koşulları, altyapısı	-Lojistik açıdan öne çıkan köyler	-Ekonomik açıdan öncü olabilecek özellikteki köy varlığı -Dağıtım-pazarlama-depolama merkezi özelliklerine sahip köyler
SOSYAL KÜLTÜREL	ORTAK HAREKET -Sosyal ve Kültürel Yapı -Yaşam Biçimi -Komşuluk ilişkileri	-Sosyo-kültürel yaşam biçimindeki benzerlik- farklılık ve ortak değerler -Birazıya gelebilme durumu -Ortak hareket edebilme durumu	-Ailelerin birlikte ürettiği ürün-hizmet -Aile bireylerinin üstlendiği roller
	DEĞERLER -Gelenek-görenekler -Kültürel Değerler -Yerel Halk Kültürü	-Kalkınma amaçlı kullanılabilen sosyal unsurların değerlendirilmesi	-Kadının ekonomik faaliyetlere katılım oranı -Yerleşmenin ürün-hizmet çeşidi
	NÜFUS YAPISI -Nüfus büyüklükleri -Aile Yapısı -Hane Büyüklüğü -Nüfus Gelişme Eğilimleri -Göç Olgusu	-Yerleşmede yaşayanlara uygun rol verilmesi -Yerleşmede yaşayanların ihtiyaçlarının belirlenmesi	-Toplam nüfus -Göç alma /verme durumu
	EĞİTİM DURUMU -Öğrenci sayısı -Öğretmen sayısı -Eğitim yapısı varlığı -Eğitim yapısının yeterliliği	-Yerleşmedeki okul ihtiyacı -Yerleşmedeki öğrenci sayısının taşımalı eğitim mi yerleşmedeki eğitim kullanma durumunun kararlaştırılması	-İlkokul çağındaki çocuk sayısı -Yerleşmedeki ilkököl sayısı

Şekil 4.5 Kırsal Yerleşim Değerlendirme Ölçütleri

Kırsal Mimari Kimlik: Bu bölümde yapıların kırsal yerleşime özgü mimari kimlikleri incelenmiştir. Yapım tekniği, malzeme özellikleri, cephe düzeni, ve sahip oldukları diğer yapılar mimari kimlik başlığında incelenmiştir.

Ekonomik ölçek ise; kırsal yerleşimlerin üretim sahaları, üretim biçimleri analiz edilerek; kırsal yerleşimin gelişiminde kullanılabilen öncü özellikteki kırsal yerleşim varlığının tespiti, yatırımlara ve gelişmeye veri sağlayacak olan alanlarının tespiti, kalkınmada yardımcı sektör olacak üretim faaliyetinin belirlenmesi konuları incelenmektedir.

Sosyal ve kültürel ölçekte; kırsal yerleşimlerin sosyal ve kültürel hayat tarzındaki benzerlikler, komşuluk ilişkileri, ortak karar verebilme durumunun tespit edilerek, kırsal yerleşimin gelişimi amaçlı yararlanılabilecek sosyal öğelerin değerlendirilmesi, kırsal yerleşimdeki halkın üretimde etkin rol alması amaçlanmaktadır.

Veri tabanı için değerdendirilecek ölçütler belirlendikten sonra köyler için soru formu oluşturulmuştur (EK-A).

Soru Formu Amacı ve Tanımı

Kırsal Yerleşim Veri Tabanı oluşturmada temel araçlardan biri olan “Soru Formu”, değerdendirmenin pilot çalışmasını oluşturmaktadır.

Gözlem ve değerdendirmenin birlikte yapıldığı çalışmada kullanılan gözlem kartıdır. Konusunda uzman olan gözlemciden kırsal yerleşim hakkında hem sözel değerdendirme hem de sayısal değerdendirmenin grafiksel anlatımlarına yer verilmektedir.

Değerdendirme örneği dört sayfadan, on üç bölümden oluşmaktadır. Birinci, ikinci ve üçüncü bölümde yerleşim yeri özellikleri, yerleşim yeri biçimi ve yerleşim yerinin doğal çevre ile ilişkisi, dördüncü bölümde kırsal yerleşimin sahip olduğu kültür ve tabiat varlıkları, beşinci bölümde kırsal yerleşimdeki kamusal mekanlar, altıncı bölümde kırsal mekanın sokak yapısı, yedinci bölümde kırsal yerleşimdeki yapı tipleri-mimari özellikleri, sekizinci bölümde kırsal yerleşimdeki hizmetler-altyapı durumu- hizmet ve altyapı sorunları, dokuzuncu bölümde kırsal yerleşimdeki yerel halkın eğitim durumu kırsal yerleşimin eğitim yapısı durumu, onuncu bölümde kırsal yerleşimin ekonomik faaliyetleri, on birinci bölümde kırsal yerleşimin demografik özellikleri, on ikinci bölümde kırsal yerleşimin mevcut alternatif turizm durumu, on üçüncü bölümde kırsal yerleşimin yöresel özellikleri gibi sorular yer almaktadır. Gözlemci soru formunu doldurmak için istatistiki verilerden yararlanabilir ve kendi görüşünü soru formunda belirtebilir (EK-A).

4.3 Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması;

Uygulamaya Yönelik Araç Graph Commons

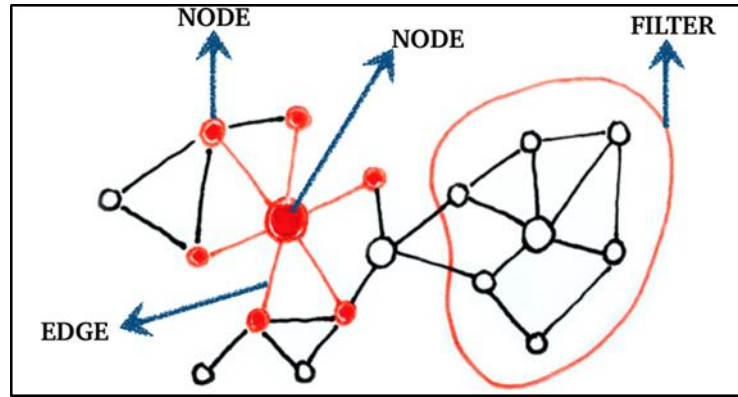
Kırsal yerleşimler için *graph commons* arayüzü kullanılarak ortak temalar belirlenmiştir. *Graph commons*, veri haritalama, yayımlama ve analiz platformudur. Platform, Burak Arıkan tarafından 2011 yılında kurulmuştur. Çok miktardaki veriyi analiz etme, inceleme ve bu verileri kullanma imkanı sağlamaktadır Web tabanlı bir girişim olan *Graph commons* veriyi analiz etme, inceleme ve yeniden kullanma imkanı sağlamaktadır. *Graph commons'ta* veriler girilip, ilişki türleri

belirlendikten sonra anlamlandırılan ve birbiri ile ilişkilendirilen veri haritası oluşmaktadır. *Graph commons*, Kümeleşme var mı? Merkezi aktörler neler? Ne tür kümeleşmeler var? sorularına cevap üretir. *Graph commons'ta* normalde ilk bakışta görülemeyen karmaşık çeşitli ilişkiler işbirliği içindedir ve veriler derlenerek haritalama yapılmaktadır.

Graph commons Özellikleri:

- Verileri ağ haritası şeklinde görselleştirir.
- Veriler arasındaki ilişki yoğunluğunu görselleştirir.
- Verileri filtre ve kümeler yardımıyla analiz etmeye yardımcı olur.
- Verileri tek tek değil bir bütün halinde göstermeyi sağlar.
- Haritaları anlamlandırır.

Graph commons'ta *node*, *edge*, *type* terimleri yer alır. *Node*; *graph commons'taki* herhangi bir noktadır. *Edge*; *node'ları* birbirine bağlayan ve arasındaki ilişkiyi sağlayan çizgisel bağlardır. Çizgisel bağların kalınlığı, *node'lar* arası ilişki yoğunluğunu gösterir. Bir *node'a* bağlanan *edge* sayısı arttıkça *node'un* boyutu büyür. *Type* ise *node* ve *edgeleri* sınıflandırma ve kümelendirmede kullanılır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6 Graph commons Terimleri

Graph commons ile “ağ haritalama” karmaşık verileri anlamlandırmada hem görsel hem matematiksel bir dil sağlar. Kırsal yerleşimlerin ve alternatif turizm olanaklarının içinde yer aldığı önemli aktör ve ilişkiyi, noktalar ve çizgiler ile

belirleyip diyagramları oluşturulabilir. Veriler *graph commons*'ta modellenerek bilgiye ulaşılabilir ve gereken işlemler yapılabilir.

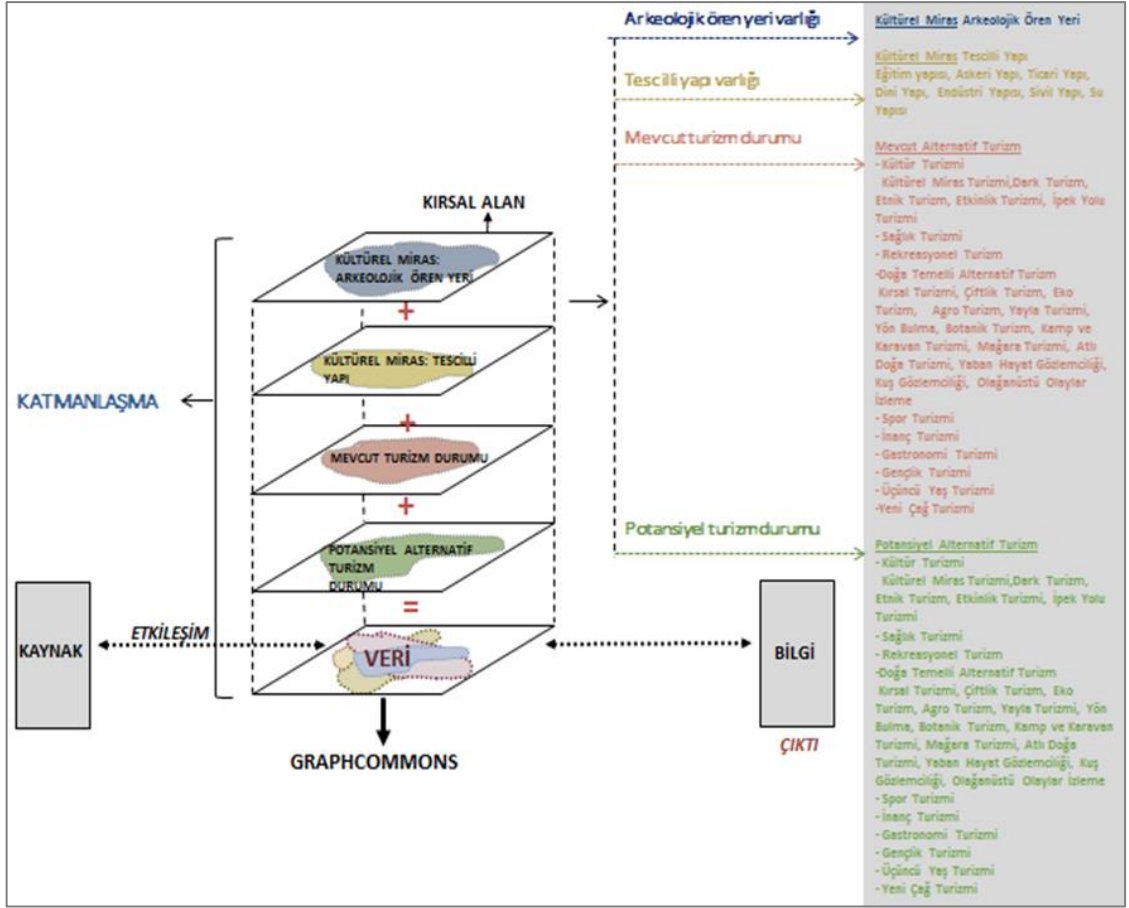
Kırsal Yerleşimlerin Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması, kırsal yerleşimler ve kırsal yerleşimlerin alternatif turizm ile gelişimi alanında verilerin modellenmesini ve bilgisayar programları ile verilerin derlenerek ilişki haritalarının çıkarılmasını amaçlamaktadır.

Çalışma üç adımdan oluşmaktadır.

1-Araç Geliştirme

Geliştirilecek uygulamaya göre programatik olarak verileri derleyecek araçların geliştirilmesi ilk aşamayı oluşturur. Bu geliştirilen araçlar *node*'lar ve *edge*'lerdir. *Node*'lar Kırsal Yerleşimlere Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanmasındaki konu başlıklarıdır. (Şekil 4.7) Bu başlıklar:

- **Kırsal Yerleşimler:** Kırsal yerleşimlerin adıdır. Kırsal Yerleşim 1, 2, ...
- **Kültürel Miras Arkeolojik Ören Yeri**
- **Kültürel Miras Tescilli Yapı:** Eğitim Yapısı, Askeri Yapı, Dini Yapı, Ticari Yapı, Endüstri Yapısı, Su Yapısı, Sivil Yapı
- **Mevcut ve Potansiyel Alternatif Turizm Çeşitleri:** Kültür Turizmi, Doğa Temelli Alternatif Turizm, İnanç Turizmi, Spor Turizmi, Gastronomi Turizmi, Üçüncü Yaş Turizmi, Gençlik Turizmi, Yeni Çağ Turizmi

Şekil 4.7 Graph commons ile Bilginin Oluşumu (S.Tapkı, 2019)

Edge'ler Kırsal Yerleşimler ve Alternatif Turizm Olanakları ile ilişkiyi açıklayan çizgilerdir. Bunlar:

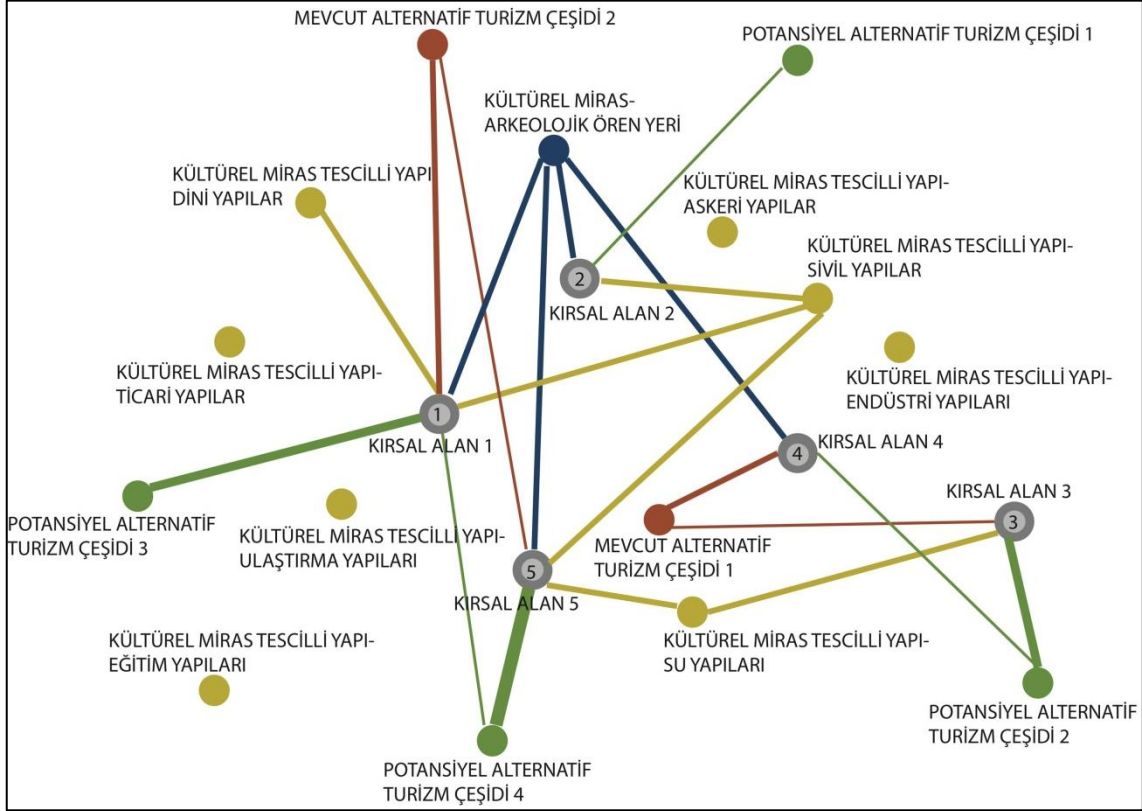
- Kırsal yerleşimlerin arkeolojik ören yeri varlığı,
- Kırsal yerleşimlerin tescilli yapı varlığı,
- Kırsal yerleşimlerin mevcut turizm durumu,
- Kırsal yerleşimlerin potansiyel turizm durumudur.

2- Ağ Modelleme

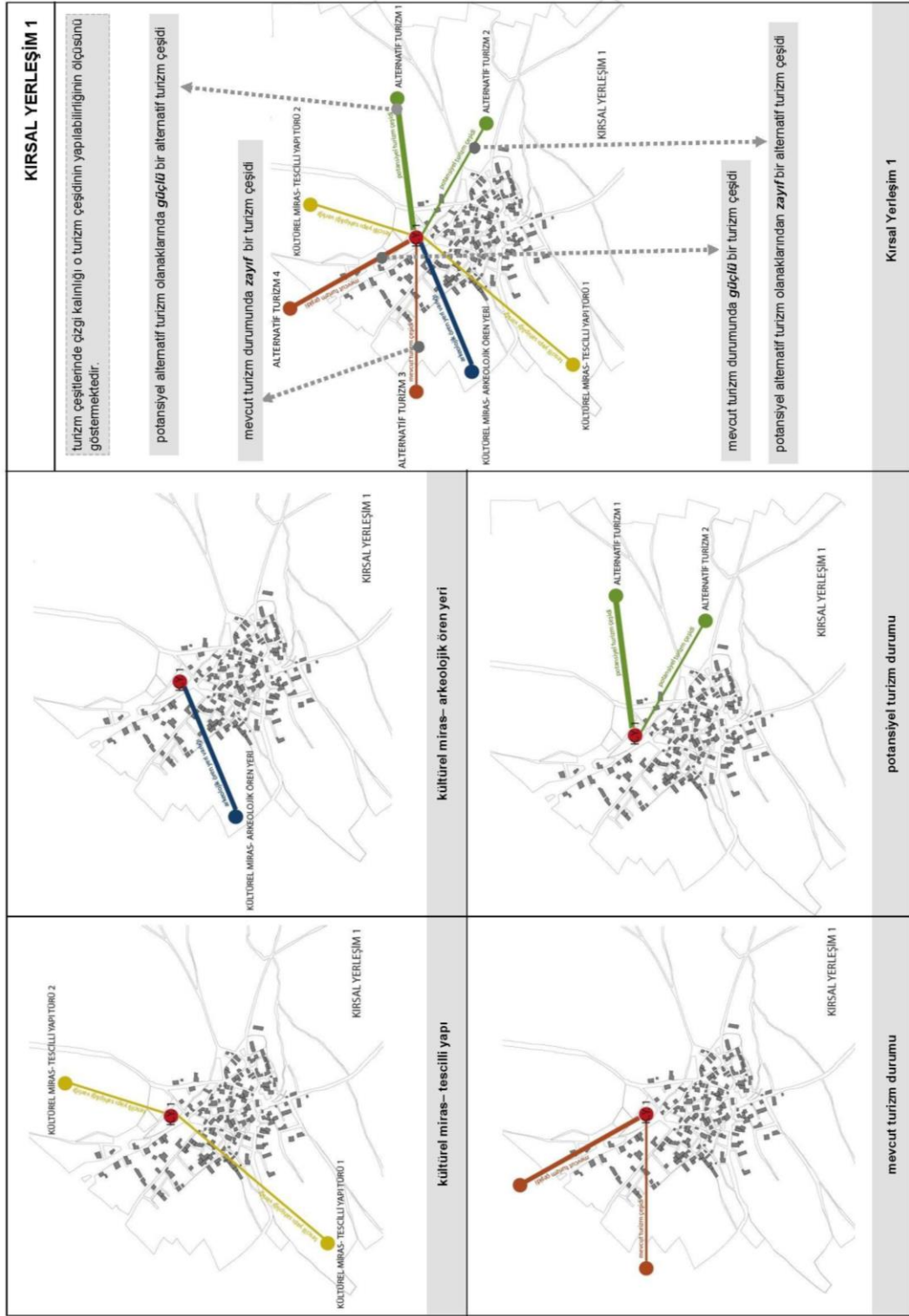
Modelleme için verilerin hazırlanması aşamasıdır. Çalışma yapılacak kırsal yerleşimlerin verilerini, alandaki önemli aktörler, alternatif turizm ile ilişkileri, ilişkilerin yoğunluğu belirlenecektir. Bu belirlemeler ile hangi aktörler önemli, hangi özellikler üzerinden yoğunlaşmalı, hangi ilişkiler önemli sorularının cevapları haritalama aşamasında yardımcı olacaktır (Şekil 4.8).

3- Haritalama

Veri derleme araçları ile oluşturulan verilerin *graph commons* platformuna aktarılarak interaktif ağ haritalarının oluşturulmasıdır. Yapılan haritalamalar okuma, analiz ile kırsal yerleşimlerin geleceğinin şekillenmesine, bu şekillenmeye yardımcı tartışma platformunun oluşmasına yardımcı olmaktadır (Şekil 4.9).

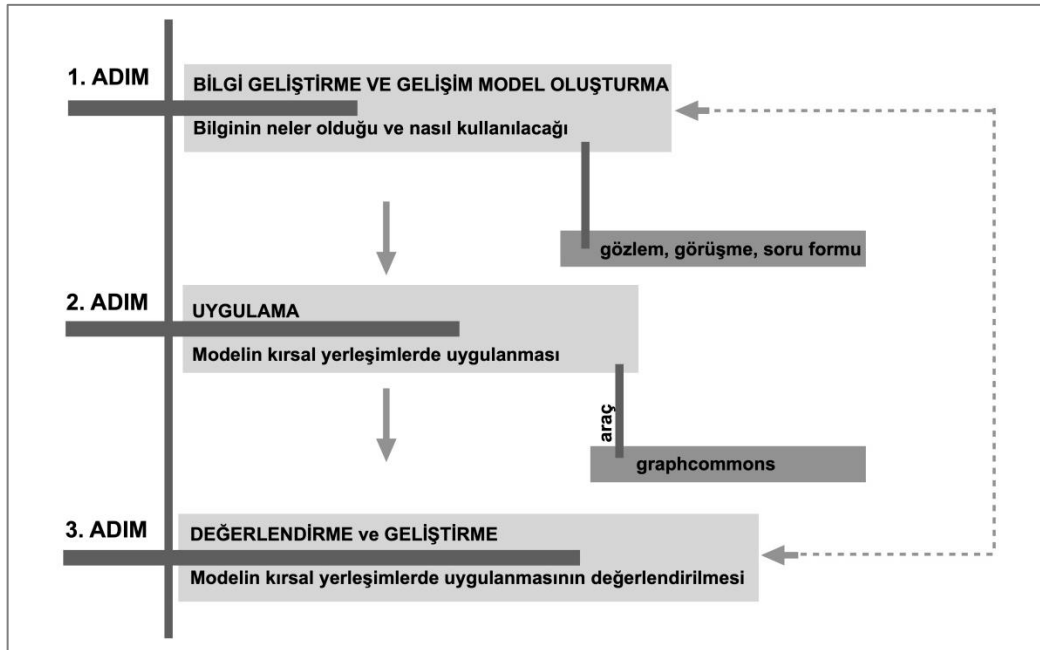
Şekil 4.8 Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Tüm Kırsal Yerleşimlerde Uygulanması (S.Tapkı, 2019)

Şekil 4.9 Graph commons'ta Elde Edilen Ağ Haritalarının Kırsal Yerleşimle Bütünleşmesi (S.Tapkı, 2019)

4.4 Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bilgi Geliştirme Modeli

Bu bölümde, kırsal yerleşimlerin gelişimi için alternatif turizm olanakları üzerine yönelik kuram ve uygulama içeren tüm girdiler ile “Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Modeli” oluşturulmuştur (Şekil 4.11). Oluşturulan model açıklanmış, modelin yapısı hakkında bilgi verilmiştir. Geliştirilen model, geri beslemeli ilerleyen bir süreç modeli olup, tüm kırsal yerleşimlerde uygulanabilecek biçimde geliştirilmeye uygundur. Model üç adımdan meydana gelmektedir (Şekil 4.10). Her bir adımın kurgusu, adımların ve modelin nasıl işlediği açıklanmaktadır.

Şekil 4.10 Modelin Uygulama Adımları

Kırsal yerleşimlerin gelişimi için alternatif turizm olanakları üzerine modelinin kırsal yerleşimler üzerinden işleyişi şu şekilde açıklanabilir:

- (1.adım) Bilgi Geliştirme ve Gelişim Modeli Oluşturma Adımı; bilgi toplama, analiz ve gelişim modeli oluşturma olmak üzere iki aşamadan oluşur. Bilgi toplama aşamasında, kırsal yerleşimlerin özellikleri, alternatif turizmin çeşitlerinin özelliklerinin NELER olduğu hakkında veriler toplanır. Analiz ve Gelişim Modeli Oluşturma adımı; elde edilen veriler analiz edilerek her kırsal yerleşim için

değerlendirme yapılır. Bunun sonucunda bilgilerin NASIL kullanılacağı hakkında ağ haritaları ile model oluşturulur.

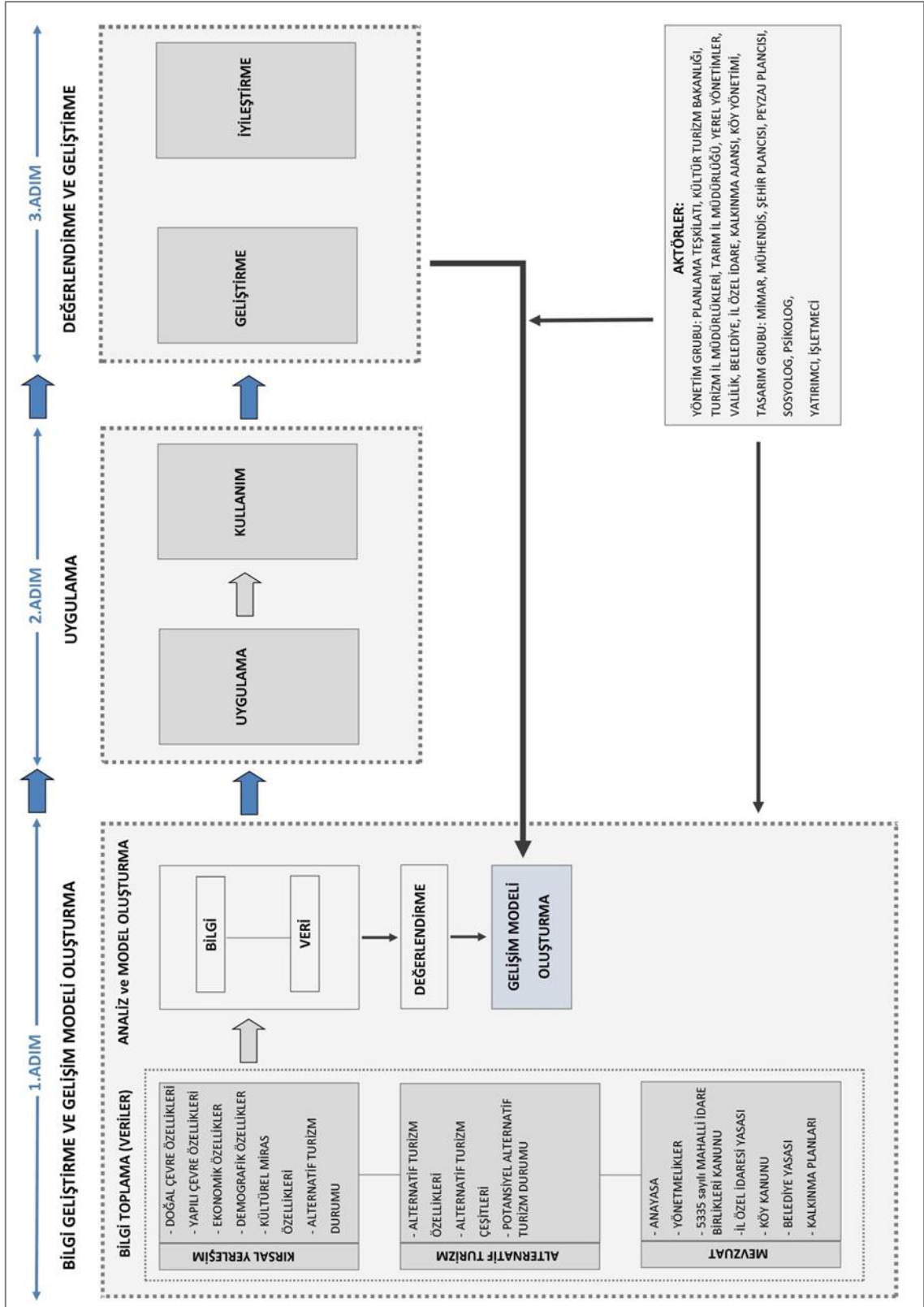
- (2.adım) Uygulama Adımı iki aşamadan oluşur. Uygulama aşaması, 1. adımda üretilen ağ haritalarının kırsal yerleşimlere uygulanmasıdır. Kullanım aşamasında, kırsal yerleşimlerin ağ haritaları aracılığıyla oluşturulan alternatif turizm olanakları ile ilişkisi üretilir.
- (3.adım) Değerlendirme ve Geliştirme Adımında ise, 1.adımda ortaya konan modellerin 2.adımda kırsal yerleşimlere uygulanmasının değerlendirilmesi yapılır. Bu ağ haritalarının kırsal yerleşimlerin gelişimine katkı verip vermediği irdelenmektedir. İrdelemenin ardından çıkan sonuçlara göre 1.adımdaki Model Oluşturma aşamasına geri döngü yapılarak model iyileştirilir.

Modelin planlama mevzuatı:

Verilerin kurgusunda turizm ve kırsal yerleşmelere ilişkin mevzuat (Anayasa, Yönetmelikler, Köy Kanunu, İl Özel İdaresi Yasası, 5335 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, Belediye Yasası, Kalkınma Planları) gözetilmiştir.

Modelin planlamasındaki aktörler:

Kırsal yerleşimlerin alternatif turizm olanakları üzerine gelişiminin sağlanması, planlanan uygulamaların izlenmesi ile değişen koşullar karşısında hızlı değişimler modelde rol alan aktörler arasında işbirliği, bilgi ve tecrübe alışverişi ile mümkün olabilmektedir. Modelin süreci içinde yer alan tüm aktörler birbirini tamamlayıcı olmaktadır.

Şekil 4.11 Kırsal Yerleşimlerde Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bilgi Geliştirilmesi Modeli Planlama Süreci (S.TAPKI,2019)

4.5 Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bilgi Geliştirme Modelinin İşleyişi

Bu bölümde geliştirilen “Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bir Model Önerisi”nin işleyişi somut bir örnek üzerinden gösterilmektedir. Bilgi Geliştirme ve Gelişim Modeli Oluşturma, Uygulama, Değerlendirme ve Geliştirme olmak üzere üç adımdan oluşan modele tezde, **Bilgi Geliştirme ve Gelişim Modeli** oluşturma adımına odaklanılmıştır. Bilgi Geliştirme ve Gelişim Modeli Oluşturma Adımı’da dokuz adımdan oluşmaktadır. Model somut bir örnek üzerinden incelenirse;

1. Adım: Kırsal yerleşimlerin gelişiminin sağlanması ve göç oranının azalmasında turizmden itici güç olarak yararlanılabilir argümanını değerlendirmek için Yozgat ili araştırılacaktır. Yozgat ili kavşak noktasında bulunmasının avantajlarından dolayı çok farklı kültürel, etnik özelliğe sahip uygarlık merkezleri ile ilişki halinde olmuştur. Yozgat coğrafyası doğal özellikler, jeotermal kaynaklar, maden kaynakları, hayvancılık, tarım için uygun ortamlara sahip olması ve tarihi yolların kesişme noktasında bulunması gibi stratejik ve ekonomik özellikler bakımından önemli olanaklara sahiptir. İl sahip olduğu olanaklardan yeterince yararlanamamaktadır. İl 2000 yılından beri yüksek oranda göç vermektedir. 2015 yılında Yozgat en fazla göç veren il olmuştur. İldeki kırsal nüfus giderek azalmaktadır.

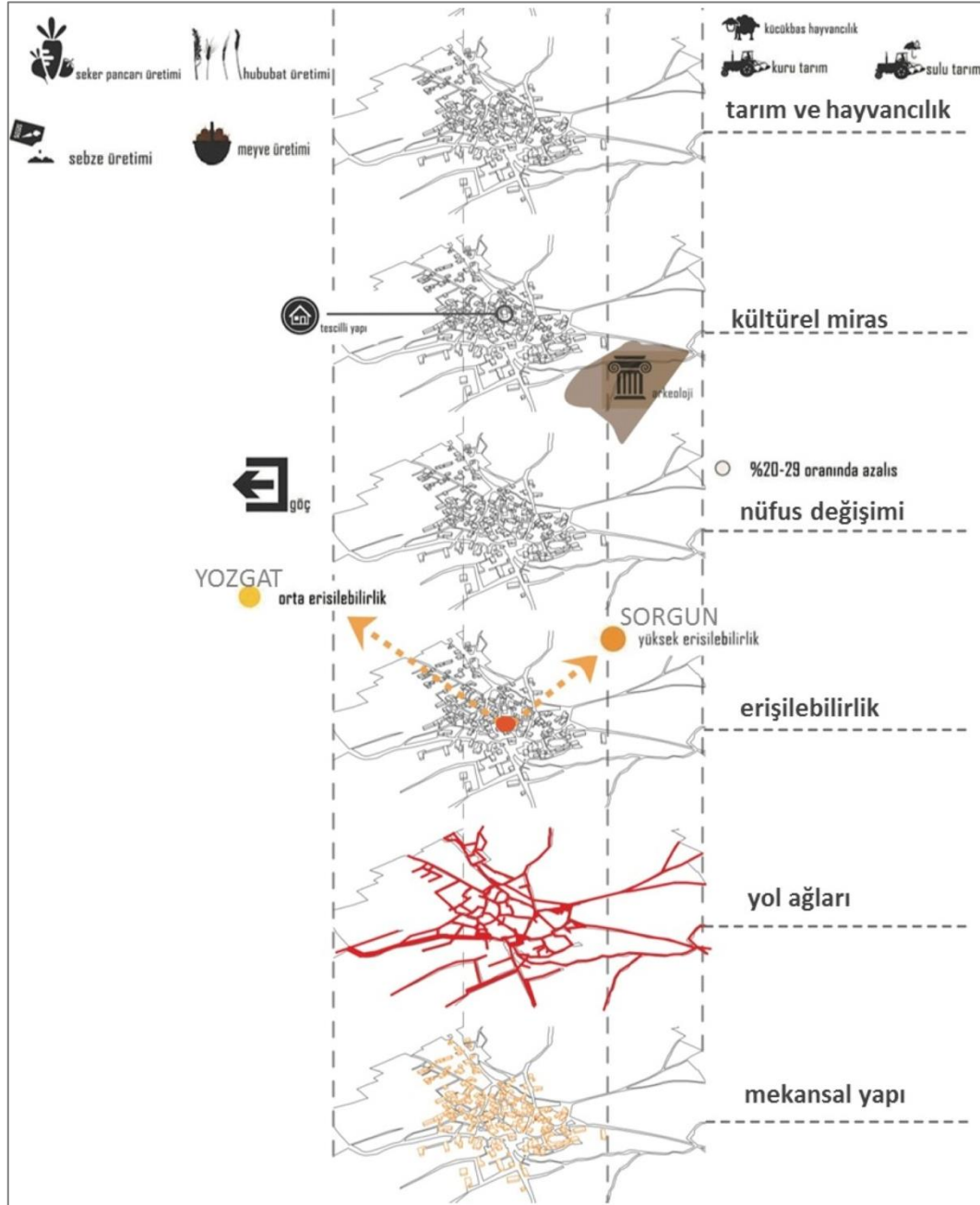
2. Adım: İl üzerinde turizm güzergahı olarak **Kral Yolu** seçilmiştir.

3. Adım: Turizm güzergahı üzerinde **Şahmuratlı** kırsal yerleşimi seçilmiştir.

Şekil 4.12 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi

4. **Adım:** Şahmuratlı kırsal yerleşiminin veri tabanı oluşturulmuştur.

Şekil 4.13 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Özellikleri (S.TAPKI,2019)

Mekansal Özellikler:

Doğal Çevre: Köydeki yerleşim doğayla uyum şekildedir. Köyde Çekerek Akarsuyu mevcuttur.

Yapma Çevre: 2002 yılında köyde Kerkenes Eko Merkezi projesi başlamıştır. Kerkenes Eko Merkezinin amacı; çevresel çalışmalarla sürdürülebilirliği

özendirmek, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını yaygınlaştırmak, çevre dostu yapılanmayı teşvik etmek, kırsal alanlardan şehirlere göçü durduracak hatta geri çevirebilecek, köyün kalkınması ve gelir getirmesini sağlayacak faaliyetleri teşvik etmektedir.

Köyde festival alanı, köy odası, güneşte kurutma fırınları, seralar, Erdoğan Akdağ Araştırma ve Eğitim Merkezi, köydeki ortak alanları oluşturmaktadır. Ayrıca köyde tanıtım ofisi bulunmaktadır.

Erişilebilirlik: Köy, ilçeye 11 km., il merkezine 45 km. uzaklıkta yer almaktadır.

Ekonomik Özellikler:

Tarımsal Üretim: Köyde kuru tarım, sulu tarım yapılmaktadır. Şeker pancarı, buğday, arpa, sebze ve meyve üretilmektedir. Yaklaşık otuz yıl önce köydeki üzüm bağları; çiftçilerin başka ürünlere yönelmesi nedeniyle bağlar bakımsız kalmış ve yok olmuştur. Günümüzde Şahmuratlı köyüne özgü 13 üzüm çeşidini yeniden üretmek için çalışmalar yapılmıştır. Üretilen üzümler sofralık, kurutmalık, şaraplık olarak yetiştirilmektedir. Daha önce bozulan bağlardan alınan numunelerle, on üç üzüm genetiği (Kirpi, Bulut, Gül, Mis, Parmak, Kara Bulut, Erik, Cafer, Çiğitsiz, Kuş, Hevenk, Köle Doyuran, Köye Doyuran,) iki yıl önce başlatılan çalışma ile yeniden üretilmiştir. Besleme döneminin ardından bağ çubukları yirmi dönümlük alana ekilmiştir. Bu bağcılık çalışmasının amacı; Şahmuratlı üzümlerinin kaybolup gitmemesi ve köyü yeniden üzümçülüğün önemli noktalarından birisi haline getirmektir.

Kerkenes Eko Merkezi köyde organik tarım için damla sulama faaliyetlerini canlandırıcı çalışmalar yapmıştır.

Köyde güneş fırınlarında üretilen, kurutulmuş sebze, kurutulmuş meyve, kurutulmuş mantar, Kerkenes Krakeri, Kerkenes sosu, reçel köye özgü üretilen ürünlerdir. Bu ürünler köyde ve Ankara'daki fuarlarda satılmaktadır.

Hayvansal Üretim: Köyde küçükbaş hayvancılık yapılmaktadır.

Sosyo-Kültürel Özellikler:

Kültürel Değer: Kerkenes Antik Kenti, Şahmuratlı Çapanoğlu Cami

Şekil 4.14 Şahmuratlı Çapanoğlu Cami

Şekil 4.15 Kerkenes Antik Kentinin Görüntüsü

Nüfus: Kerkenes Eko Merkezi projesinden önce nüfusta %20-%25 azalış vardır. Projeden sonra azalış %10 oranında olmuştur.

Kullanıcı: Köyde yaşayan yerel halkta aidiyet duygusu gelişmiştir. Halk, köyde yaşamaktan memnuniyet duymaktadır. Komşuluk ilişkileri gelişmiştir. Yerel halkta birlikte hareket etme duygusu gelişmiştir. Bu durumu dernek kurmaları da kanıtlar niteliktedir. Köyde kurulan Eko-Merkez sayesinde kadının çalışma hayatına katılımı vardır.

Turizm Durumu: Köyde mevcut durumda etkinlik turizmi yapılmaktadır. Her yıl Ağustos ayında Kerkenes Şenlikleri, Şubat ayında Arabaşı etkinliği yapılmaktadır.

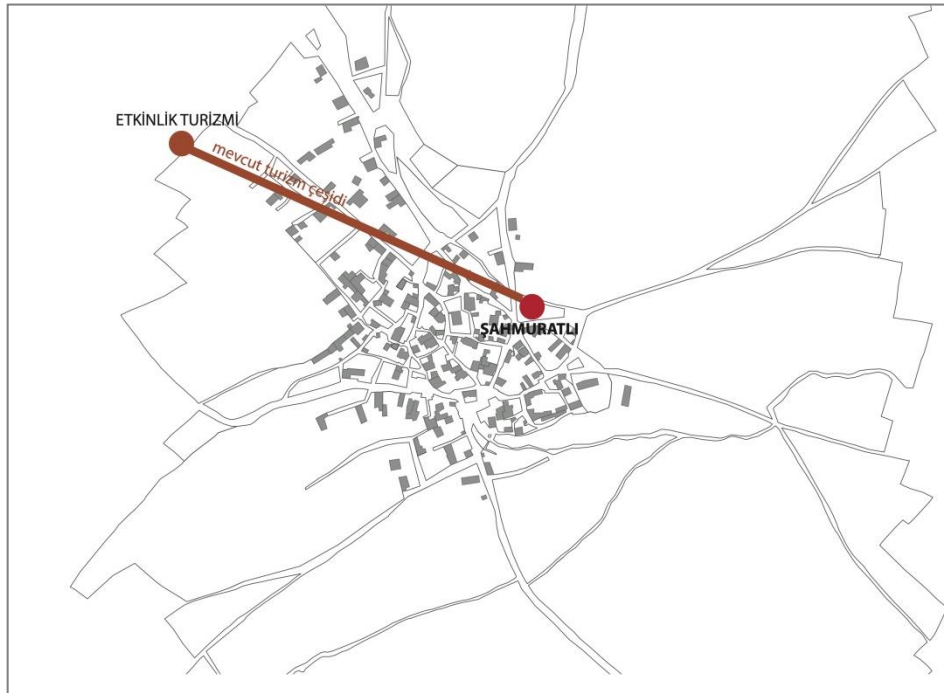
5. Adım: Şahmuratlı kırsal yerleşiminde üretilen veriler bilgiye dönüştürülmüştür.

	ÖLÇÜTLER	İLÇELER	SORGUN
		KIRSAL YERLEŞİMLER	ŞAHMURATLI
MEKANSAL	Doğal Çevre	Doğayla ilişkilendirme Biçimi	baskın uyumlu
		Doğal Kaynak ve Değerler	su kaynağı
			yeşil alan zenginliği
	Yapma Çevre	Erişilebilirlik	düşük erişilebilirlik
			orta erişilebilirlik
			yüksek erişilebilirlik
		Fiziksel Sınır	sınır çeşidi
		Doku	geleneksel-yeni doku
		Yollar	gel. doku>yeni doku
			doğal yapı ile uyumlu
		Kamusal Alan	kamusal alan varlığı
			kamusal alan türleri
			park, festival al, k. oda
		Hizmetler	toplu ulaşım
			yol
			kanalizasyon
EKONOMİK	Geçim Kaynağı	Tarımsal Üretim	sebze üretimi
			meyve üretimi
			bağcılık
			bahçe ürünleri
			sera
			tarla ürünleri
			şeker pancarı
			buğday
			arpa
			ay çiçeği
			orman ürünleri
		Tarımsal Üretim Biçimi	kuru tarım
			sulu tarım
			modern tarım
			organik tarım
SOSYO-KÜLTÜREL	Nüfus Yapısı	Nüfus Artış- Azalış Oranı	küçükbaş hayvancılık
			büyükbaş hayvancılık
			kümes hayvancılığı
			arıcılık
			balıkçılık
			0 - %25 azalış
			%25 - % 50 azalış
			% 50 - %75 azalış
	Eğitim		%75 üstü azalış
			0 - %25 artış
			%25 - % 50 artış
			% 50 - %75 artış
			%75 üstü artış
		Eğitim Yapısı Varlığı	
		Eğitim Yapısı Aktif	
		Aidiyet	
	Kullanıcı	Memnuniyet	
		Komşuluk ilişkileri	
		Kadının çalışma hayatına katılımı	
	Kültürel Değer	Kültürel Miras	tescilli yapı
			arkeolojik ören yeri
		Yöresel Özellik / Ürün	kerkenes kraker, kurutulmuş
		Diğer Özellikler	sebze meyve, reçel, sos, üzüm,
TURİZM	Mevcut Turizm Durumu	Kültür Turizmi	kültürel miras turizmi
			etnik turizm
			etkinlik turizmi
			dark turizm
			ipek yolu turizmi
		Doğa Temelli Alternatif Turizm	
		Rekreasyonel Turizm	
		Sağlık Turizmi	
		İnanç Turizmi	
		Spor Turizmi	
		Gençlik Turizmi	
		Üçüncü Yaş Turizmi	
		Yeni Çağ Turizmi	

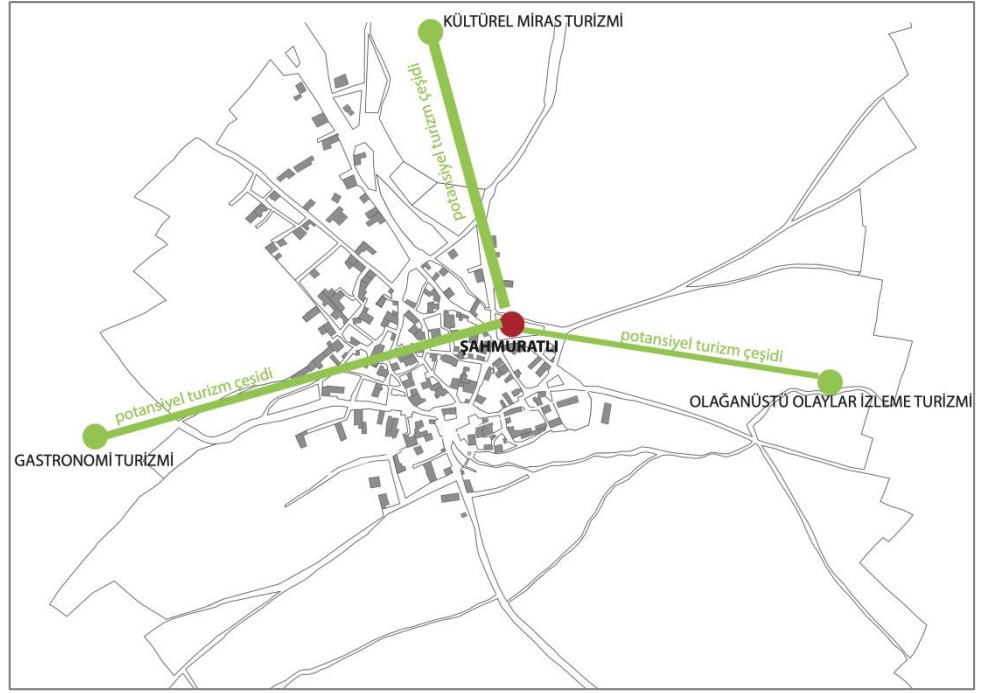
Şekil 4.16 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Kırsal Veri Tabanı (S.TAPKI,2019)

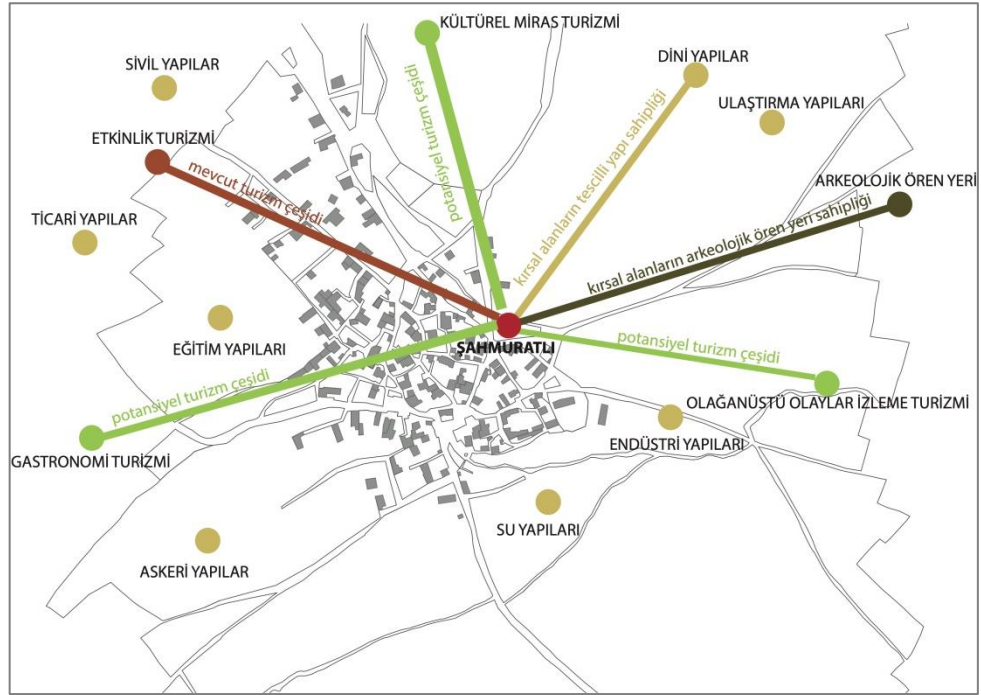
Şekil 4.18 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Kültürel Miras-Arkeolojik Ören Yeri Ağ Haritası (S.TAPKI,2019)

Şekil 4.19 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Mevcut Turizm Durumu Ağ Haritası (S.TAPKI,2019)

Şekil 4.20 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Potansiyel Alternatif Turizm Ağ Haritası (S.TAPKI, 2019)

Şekil 4.21 Şahmuratlı Kırsal Yerleşimi Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması (S.TAPKI, 2019)

8. Adım: Üretilen model kırsal yerleşimde uygulanmıştır.

9. Adım: Yorum ve değerlendirme sonucu modeli iyileştirmeye yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Köyde etkinlik turizminin faaliyetlerini arttıracak çalışmalar yapılabilir. Kerkenes Antik Kenti açık hava müzesine dönüştürülebilir. Kerkenes antik kentinin tanıtımı yapılmalıdır. Köyde üretilen ürünler katma değer kazandırılıp, il dışındaki fuarlarda ve etkinliklerde tanıtılmalıdır.

4.6 Bölüm Sonucu

Bu bölümde kırsal yerleşilerin gelişimi için alternatif turizm olanakları üzerine bir model geliştirilmeye çalışılmıştır. Modelin alt yapısı üç aşamadan oluşmaktadır:

1-Bilgi Geliştirme ve Gelişim Modeli Oluşturma

2-Uygulama

3-Değerlendirme ve Geliştirme

Elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir:

Geliştirilen model, geri beslemeli bir süreç modelidir. Model, nüfusunu kaybeden kırsal yerleşimlerin alternatif turizm ile gelişimine yönelik olmakla birlikte, farklı kırsal yerleşimlerde uygulanabilecek bütüncül, geliştirilmeye açık bir modeldir. Çalışmada Bilgi Geliştirme ve Gelişim Modeli Oluşturma adımına yoğunlaşılmıştır.

Öncelikle alternatif turizm potansiyeli olan kırsal yerleşimlere “ turizm güzergahı üzerinde bulunmak” sınırlaması getirilmiş ve kırsal yerleşimlerin mevcut durumlarında değerlendirecek ölçütler belirlenmiştir. Bu ölçütler; “Mekansal”, “Ekonomik”, “Sosyo-Kültürel”, “Turizm” olarak üç grupta incelenmektedir. Bu ölçütler kapsamında yerleşimi daha iyi analiz etmek için alt başlıklar oluşturulmuştur. Bunun yanında kırsal yerleşimlerin mevcut durumunu, sorunlarının saptanması için Kırsal Alan Veri Tabanı hazırlanmıştır. Kırsal Alan Veri Tabanının yorumlanması ışığında Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması için araç olarak *Graph Commons* önerilmektedir. Veri tabanından elde edilen veriler *graphcomonstaki* kültürel miras-tescilli yapı, kültürel miras arkeolojik ören yeri, mevcut turizm durumu, potansiyel turizm durumu değerleri girilip yoğunluklar ve ilişkileri gösteren ağ haritaları oluşmaktadır. Oluşan

haritalar kırsal yerleşimlerde öncelikli olarak gelişecek alternatif turizm türünü, kısa vadede ve uzun vadede yatırım yapılacak kırsal yerleşimi, kırsal yerleşimlerin hangi alternatif turizm türü ile ön plana çıktığı hakkında bilgi vermektedir. Son olarak modelin işleyişi somut bir örnekle gösterilmiştir.

Türkiye'deki kırsal yerleşimlerin sorunları, kırsal yerleşim alternatif turizm ilişkisi, kırsal yerleşimlerin gelişimi için yapılan planlamalardaki sorunlar son aşamada okunup, sorunların kaynağı ilk aşamadaki bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, kırsal yerleşimlerin planlı gelişimi açısından bir eksiklik olup, geliştirilen model ile bu eksikliğin giderilebileceği düşünülmektedir.

Geliştirilen model ile kırsal yerleşimlerin gelişiminde alternatif turizm ile ilişkisi irdelenmiştir. Bu model kullanılarak her kırsal yerleşimin kendine özgü alternatif turizm ile gelişim verilerinin ağ haritaları ile temsillerin irdelenmesinin yapılmasının da mümkün olabileceği düşünülmektedir. İzleyen bölümde, geliştirilen modeli sınamak amacıyla alan çalışması yer almaktadır.

ALAN ÇALIŞMASI VE GELİŞTİRİLEN MODELİN İRDELENMESİ

Önerilen *Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bilgi Geliştirme Modelinin* sınanması için alan çalışması yapılmıştır. Tezde alan çalışması iki aşamalı olarak gerçekleşmiştir. Birinci aşamada, Yozgat ilinin kırsal yerleşimlerinin gelişmesinde turistik olanak olan, Doğu ile Batı'yı bağlayan **Kral Yolu ile İpek Yolu** “turizm güzergahları” olarak seçilmiştir. Bu turizm güzergahlarının seçimindeki nedenler; uzaklık, kapsadığı alan açısından farklılık gösterme, tek başına çekici olmama, yerel, bölgesel ve uluslararası ölçekte olma, önemli turizm olanaklarına sahip bölgelerde ekonomik kalkınmaya fırsatlar sunma şeklindedir.

İpek Yolu ve Kral Yolu üzerinde belirlenecek alternatif turizm olanakları bölgenin fiziksel ve sosyal değerlerinin turizm ile ilişkilendirerek geri kazanılmasını sağlayabilecektir. Ayrıca bölgenin ekonomisini geliştirerek bölgenin kalkınmasında önemli rol oynayacaktır.

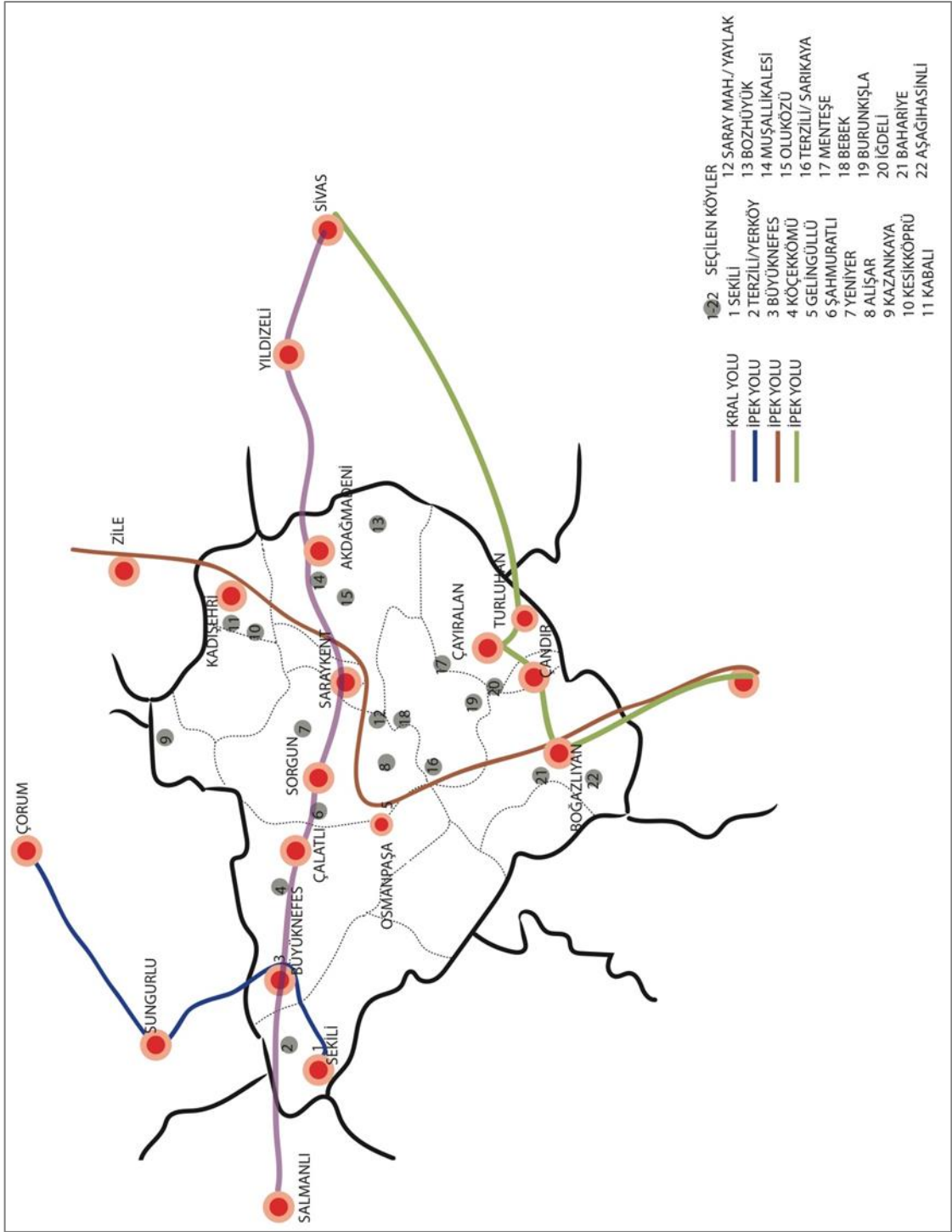
Alan çalışmasının ilk aşamasında; İpek Yolu ve Kral Yolu üzerindeki kırsal yerleşimlerin mevcut durumları, pilot çalışma seviyesindedir. Pilot çalışma aşamasında; Yozgat ilinde birbirinden bağımsız yönetilen turizm alanındaki projeler toplanarak; kırsal yerleşimlerin sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin tespiti, doğal ve kültürel değerlerin belgelenmesi, fiziki, sosyal ve ekonomik yapının analizi yapılmıştır. İpek Yolu ve Kral yolu üzerindeki, doğal, tarihi, inanç turizmi, lezzet durakları, yöresel ürünler gibi turistik değerlerin tespiti yapılarak bölge halkının bilinçlendirilerek, bu değerlerin yeniden canlandırılması amaçlanmaktadır. İldeki İpek Yolu ve Kral Yolu üzerindeki turizm noktalarının tanıtımı yapılarak, bölgenin gelişimine yardımcı olmak hedeftir. Pilot çalışmalardan elde edilen bulgulara göre alan çalışmasının ikinci aşaması

5.1 Birinci Aşama: Pilot Çalışma (İpek Yolu ve Kral Yolu Üzerindeki Kırsal Yerleşimler)

Mevcut Turizm Durumu	Literatür Tarama Gezi Görüşme Soru Formu	

5.1.1 Seçilen Kırsal Yerleşimler ve Genel Özellikleri

94

Şekil 5.2 Birinci Aşama Çalışma Alanları (S.TAPKI, 2019)

Tablo 5.1 Seçilen Kırsal Yerleşimlerin Genel Özellikleri (S.TAPKI, 2019)

KIRSAL YERLEŞİM İLÇESİ	KIRSAL YERLEŞİM ADI	TÜR
M-1	Büyüknefes	Kral Yolu
M-2	Köçekkömü	Kral Yolu
M-3	Gelingüllü	İpek Yolu
A ₁ -1	Bozhüyük	İpek Yolu
A ₁ -2	Muşallikalesi	Kral Yolu
A ₁ -3	Oluközü	Kral Yolu
A ₂	Kazankaya	İpek Yolu
B ₁ -1	Bahariye	İpek Yolu
B ₁ -2	Aşağıhasinli	İpek Yolu
Ç	İğdeli	İpek Yolu
K-1	Kesikköprü	İpek Yolu
K-2	Kabalı	İpek Yolu
S ₁	Saray Mah.	İpek Yolu
S ₂ -1	Terzili	İpek Yolu
S ₂ -2	Menteşe	İpek Yolu
S ₂ -3	Bebek	İpek Yolu
S ₂ -4	Burunkışla	İpek Yolu
S ₃ -1	Şahmuratlı	Kral Yolu
S ₃ -2	Yeniyer	Kral Yolu
S ₃ -3	Alışar	İpek Yolu
Y-1	Sekili	İpek Yolu
Y-2	Terzili	Kral Yolu
M-1,2,3 : Merkez A ₁ -1,2,3: Akdağmadeni A ₂ : Aydıncık B ₁ -1,2: Boğazlıyan Ç: Çandır K: Kadişehri S ₁ : Saraykent S ₂ -1,2,3,4: Sarıkaya S ₃ -1,2,3:Sorgun Y: Yerköy		

5.1.2 Bulgular

Şekil 5.3 M-1,2,3 Kırsal Yerleşimlerinden Örnekler (S.Tapkı, 2018)

Tablo 5.1'e göre Merkezde seçilen kırsal yerleşimlerin (Şekil 5.3) genel özellikleri aşağıda sıralanmaktadır:

Nüfus: Hane sayısı 56-236 arasındadır. Büyüknefes ve Gelingüllü kırsalında nüfus azalışı olurken, Köçekkömü kırsalında nüfus artışı olmuştur.

Erişilebilirlik: Kırsal alanların il ve ilçeye uzaklığı 45 km.'nin altındadır. Ankara – Sivas hızlı treni tamamlandığında kırsal yerleşimlere erişilebilirliğin artacağı düşünülmektedir.

Doğal Çevre Özellikleri: Kırsal yerleşimler az eğimli bir ova yerleşmeleridir. Köçekkömü ve Gelingüllü kırsal yerleşimlerinin hidrolojisini sulama havzası oluşturmaktadır. Sırasıyla Kirazlı Göleti ve Gelingüllü göleti yer almaktadır.

Tarihsel Özellik: Büyüknefes ve Köçekkömü kırsal yerleşimlerinde tescilli yapı ve arkeolojik ören yeri bulunmaktadır. Büyüknefes Köyünde, Tavium Antik Kenti Köçekkömü Çeşka Yeraltı Şehri vardır.

Ekonomik Faaliyetler: Gelingüllü köyündeki Gelingüllü Barajında sazan, kefal, gümüş, kerevit avlanarak yurtdışına ihracatı yapılmaktadır.

Hizmet Altyapı: Elektrik, internet, içme suyu, kanalizasyon, yol gibi hizmet ve alt yapı sistemleri tüm kırsal yerleşimlerde bulunmaktadır.

Eğitim Durumu: Bütün kırsal yerleşimlerde ilkokul vardır. Ama Köçekkömü Köyünde okul yapısının kullanılamamasından dolayı taşınalı eğitim gerçekleştirilmektedir.

Mevcut Turizm Durumu: Büyüknefes köyünde kültürel miras turizmi, Köçekkömü köyünde dark ve doğa temelli turizm, Gelingüllü köyünde doğa temelli alternatif turizm mevcuttur.

Diğer Özellikler: Üç kırsal yerleşimde de yöreye özgü yetiştirilen ürünler ve bunlardan yapılan yöresel lezzetler bulunur. Büyüknefes köyünde kavurga, çengel otu, firik yöreye özgü ürünlerdir. Köçekkömü köyünde geleneksel arabaşı günü yapılır. Gelingüllü köyünde flamingolar göç yolunda bu köye uğramaktadır.

Şekil 5.4 A1-1,3 Kırsal Yerleşimlerinden Örnekler (S.Tapkı, 2018)

Şekil 5.5 A1-2 Kırsal Yerleşiminden Örnek (S.Tapkı, 2018)

Tablo 5.1'e göre Akdağmadeni'nde seçilen kırsal yerleşimlerin (Şekil 5.4, 5.5) genel özellikleri:

Nüfus: Üç kırsal yerleşimde de nüfus azalışı görülmektedir. Bozhüyük ve Muşallikalesi'nde bu azalış %30'un üzerindedir.

Erişilebilirlik: Kırsal yerleşimlerin ile uzaklıkları 100 km.-120 km. arasındayken ilçeye uzaklıkları 22 km.'nin altındadır. Yüksek erişilebilirlik özelliğine sahiptir. Yapılmakta olan Ankara-Sivas hızlı tren projesinin duraklarından birinin Akdağmadeni'nde yer alacağı ifade edilmektedir.

Doğal Çevre Özellikleri: Kırsal yerleşimlerde toplu bir yerleşim görülür. Yerleşimlerin rakımları 1300-1350 metre arasındadır. Dağ yerleşimleridir. Kırsal yerleşimlerin akarsuları vardır. Arazi örtüsünü ormanlar oluşturmaktadır.

Tarihsel Özellik: Tescilli yapıları mevcuttur. Muşallikalesi köyündeki tescilli yapılar; Behram Şah Kalesi, Alişir Zaviyesi, Ali Çelebi- Mahmut Çelebi Türbesi şeklindedir.

Ekonomik Faaliyetler: Yöreyle özgü salep üretilmekte ve arıcılık yapılmaktadır. Salatalık, Fasulye ve diğer turşuluk ürünler bölgede yetiştirilmektedir.

Hizmet Altyapı: Elektrik, internet, yol, kanalizasyon hizmet ve altyapıları üç köyde de bulunmaktadır.

Eğitim Durumu: Kırsal yerleşimlerde ilkökul çağında 25-110 arası çocuk olduğu ve bu öğrencilerin köylerindeki okullarda eğitim gördüğü bildirilmektedir.

Mevcut Turizm Durumu: Oluközü köyünde turşu festivali yapılmaktadır.

Diğer Özellikler: Oluközü kırsalı turşu ve her yıl Ağustos ayında düzenlenen turşu festivaliyle tanınmıştır. Oluközünde 22 Haziran'da ve Bozhüyük'te 26 Haziran'da yayla şenlikleri yapılmaktadır.

Tablo 5.1'e göre Aydıncık'da seçilen kırsal yerleşimin genel özellikleri:

Nüfus: Kırsal yerleşimde nüfus azalışı görülmektedir. Bu azalış %40'tır.

Erişilebilirlik: Kırsal yerleşimin ile uzaklığı 99 km. iken ilçeye uzaklığı 10 km.'dir. Yüksek erişilebilirlik özelliğine sahiptir.

Doğal Özellikler: Yerleşimde turistik çekicilik olan doğal değerlerden Kazankaya Kanyonu bulunmaktadır. Kanyonun uzunluğu 10 km.'dir. Kanyonun içinden Çekerek Irmağı geçmektedir.

Tarihsel Özellik: Kazankaya kanyonunda Kybele kabartması mevcuttur.

Ekonomik Faaliyetler: Kırsal yerleşimde tarla ürünleri yetiştirilmektedir. Küçükbaş hayvancılık yapılmaktadır.

Hizmet Altyapı: Yol, kanalizasyon, çöp taşıma hizmetleri yerleşimde mevcuttur.

Eğitim Durumu: Kırsal yerleşimde eğitim yapısı mevcuttur. İlkokul çağında 49 öğrenci vardır ve köylerindeki okulda eğitim görmektedirler.

Mevcut Turizm Durumu: Kazankaya kırsalındaki 10 km. uzunluğa sahip Kazankaya Vadisinde doğa temelli alternatif turizm söz konusudur. Günümüzde kırsal yerleşimin tanıtımı yapılarak bölgeye turist çekilmektedir.

Diğer Özellikler: Kazankaya'da üretilen kuru soğan yerleşimin yöresel ürünüdür.

Tablo 5.1'e göre Boğazlıyan'da seçilen kırsal yerleşimlerin genel özellikleri:

Nüfus: İki kırsal yerleşimde de nüfus azalışı görülmektedir. Aşağıhasanlı kırsalında %60 nüfus azalışı, Bahariye kırsalında %24 nüfus azalışı vardır.

Erişilebilirlik: Kırsal yerleşimlerin ilçeye uzaklıkları 20 km.'nin altındadır ve yüksek erişilebilirlik özelliklerine sahiptir. Her iki kırsal yerleşimin ulaşımında Kayseri Havalimanını kullanması erişilebilirliği arttırmaktadır.

Doğal Çevre Özellikleri: Kırsal yerleşimler düz arazide toplu yerleşim olarak biçimlenmiştir. Rakım aralıkları 1100 ile 1150 metre arasındadır. Kırsal yerleşimlerin içinden akarsu geçmektedir.

Tarihsel Özellik: İki kırsal yerleşim de İpek Yolu güzergahında yer alır. İki kırsal yerleşimde tescilli yapı ve arkeolojik ören yeri varlığı mevcuttur. Cavlak doğal ve arkeolojik Sit alanı ve Hamam Höyüğü Bahariye kırsalında, Aşağıhasinli Yer Altı Şehri ve Kaya Yerleşimi Aşağıhasinli kırsalında yer almaktadır.

Ekonomik Faaliyetler: Bahariye köyünde jeotermal seralarda domates üretimi gerçekleştirilmektedir. Buğday, arpa ve şeker pancarı köyde üretilen ve satılan ürünlerdir.

Hizmet Altyapı: Elektrik, içme suyu kanalizasyon gibi hizmet ve altyapıları mevcuttur.

Eğitim Durumu: Aşağıhasinli köyünde eğitim yapısı mevcut ama aktif değildir. Öğrenciler taşınmalı sistemle eğitim görmektedir. Bahariye kırsalında eğitim yapısı aktiftir, 111 öğrenci kendi köylerinde eğitim görmektedir.

Mevcut Turizm Durumu: Bahariye köyünde jeotermal kaynak mevcuttur. Bu kaynaktan sağlık turizmi alanında sınırlı yararlanmaktadırlar.

Diğer Özellikler: Termal kaynak mevcuttur. Termal kaynaklardan yeterince faydalanılamamıştır. Termal otel özelliği gösteren konaklama tesisleri yoktur.

Tablo 5.1'e göre Çandır'da seçilen kırsal yerleşimlerin genel özellikleri:

Nüfus: Kırsal yerleşimde 2007-2017 yılları arasında %64 nüfus azalışı olmuştur.

Erişilebilirlik: Kırsal yerleşimin ile uzaklığı 120 km. ilçeye uzaklığı 6 km.'dir. Yerleşim yüksek erişilebilirlik özelliği taşımaktadır.

Doğal Çevre Özellikleri: Yerleşim düz bir arazide konumlanmıştır. Yerleşimde su kaynağı olarak akarsu ve ıgdeli göleti bulunur. Yerleşimin rakımı 1280 metredir.

Tarihsel Özellik: Yerleşimde tescilli yapılar bulunur. Bunlar ıgdeli Köy Evi ve Barteveian Okuludur.

Ekonomik Faaliyetler: Yerleşimde buğday, arpa yetiştirilir ve bağcılık yapılır.

Hizmet Altyapı: İçme suyu şebekesi, yol, kanalizasyon, muhtarlık hizmetleri yerleşimde bulunur.

Eğitim Durumu: Kırsal yerleşimde 20 öğrenci bulunur. Yerleşimde eğitim yapısı mevcuttur ama aktif değildir. Öğrenciler taşınmalı sistemle eğitim görmektedir.

Mevcut Turizm Durumu: Yörede etnik turizm mevcuttur. Yılın belirli zamanları kırsal yerleşimden göç eden Ermeni vatandaşlar doğdukları köyü ziyaret etmektedirler.

Diğer Özellikler: Pekmez, ıgde, yufka, çömlek peyniri yöresel ürünlerdir.

Tablo 5.1'e göre Kadışehri'nde seçilen kırsal yerleşimlerin genel özellikleri:

Nüfus: Kesikköprü kırsalından Avusturya, Avrupa ülkelerine göç gerçekleşmiştir. Kırsalın günümüzdeki nüfusunun 1/3'i Çerkez'dir. Kırsalda %43 oranında nüfus azalışı görülmektedir. Kabalı kırsalında %10 oranında nüfus azalışı vardır. Yeni gerçekleştirilen meyvecilik projesi ile köye geri göç başlamıştır.

Erişilebilirlik: Kabalı kırsalının ile uzaklığı 104 km., ilçeye uzaklığı 14 km.'dir. Kırsal yerleşim yüksek erişilebilirlik özelliği göstermektedir. Kesikköprü kırsalının ile uzaklığı 100 km., ilçeye uzaklığı 9 km.'dir. Kırsal yerleşim yüksek erişilebilirlik özelliği göstermektedir.

Doğal Çevre Özellikleri: İki yerleşim de doğaya uyumludur. Su kaynağı ve yeşil alan zenginliği mevcuttur. Kabalı kırsalının rakımı 1000 metredir.

Tarihsel Özellik: Kesikköprü kırsalında tescilli yapı mevcuttur. Kesikköprü Kervansarayı bu alanda bulunmaktadır.

Ekonomik Faaliyetler: Kabalı köyünde modern tarımla meyve yetiştirilir. Kesikköprü kırsalında, tarla ürünleri, şeker pancarı, buğday, arpa, ayçiçeği, orman ürünleri üretilir.

Hizmet Altyapı: Kesikköprü kırsalında yol, kanalizasyon, içme suyu şebekesi, PTT hizmetleri bulunur. Kabalı kırsalında; yol, içme suyu şebekesi, muhtarlık hizmeti vardır.

Eğitim Durumu: Kabalı köyünde ilkokul çağında 111 öğrenci bulunur ve eğitimlerin köylerindeki okulda görmektedirler.

Mevcut Turizm Durumu: Kırsal yerleşimlerde turizm durumu mevcut değildir.

Diğer Özellikler: Kesikköprü kırsalının yöresel ürünleri çerkez lezzetleri, pasta, mamursa, çalıbasan buğdayı, soğandır. Bulgur köftesi, kısır, yayla çorbası, gilik Kabalı kırsalının yöresel ürünleridir.

Tablo 5.1'e göre Saraykent'te seçilen kırsal yerleşimlerin genel özellikleri:

Nüfus: Kırsal yerleşimde %29 oranında nüfus azalışı vardır.

Erişilebilirlik: Kırsal yerleşimin ile uzaklığı 78 km. ilçeye uzaklığı 7 km.'dir. Yüksek erişilebilirlik özelliği göstermektedir.

Doğal Çevre Özellikleri: Yerleşim doğayla uyumludur. Yerleşimde akarsu kaynağı ve yeşil alan zenginliği mevcuttur.

Tarihsel Özellik: Çinçinli Han, Çekereksu Köprüsü, Çekereksu Han bu alanda bulunmaktadır.

Ekonomik Faaliyetler: Sera, tarla ürünleri, sebze üretimi, buğday, arpa üretimi gerçekleştirilir.

Hizmet Altyapı: Kırsal yerleşimde yol, kanalizasyon altyapısı mevcuttur.

Eğitim Durumu: Eğitim yapısı mevcut olmasına rağmen ilkokul çağındaki öğrenciler taşınmalı sistemle ilçede eğitim görmektedir.

Mevcut Turizm Durumu: Mevcut turizm durumu yoktur.

Şekil 5.6 S Kırsal Yerleşiminden Örnek (S.Tapkı, 2018)

Tablo 5.1'e göre Sarıkaya'da seçilen kırsal yerleşimlerin (Şekil 5.6) genel özellikleri:

Nüfus: Kırsal yerleşimlerin nüfusları giderek azalmaktadır. Kırsal yerleşimlerin nüfusunda farklı etnik kökenlerden insanlar bulunur. Kırsal yerleşimler geçmişte Ermeni'lerin çoğunlukta yaşadığı yerleşimlerdir. Günümüzde Ermeni nüfus İstanbul'a göç etmiştir. Burunkışla köyünde Bulgaristan, Sırbistan ve Selanik Muhacirleri yaşamaktadır.

Erişilebilirlik: Yerleşimlerin ilçe merkezine uzaklığı 15-25 km. aralığındadır. Kırsal yerleşimlerin erişilebilirliği orta ve yüksek seviyededir.

Doğal Çevre Özellikleri: Kırsal yerleşimler eğimli arazide konumlanmıştır. Rakım aralıkları 1200 metre ile 1350 metre aralığındadır.

Tarihsel Özellik: Sarıkaya Roma Hamamı, Terzili Kilisesi, Burunkışla Höyüğü ve Tümülsü yerleşimin kültürel miras değerleridir.

Ekonomik Faaliyetler: Terzili, Menteşe, Bebek kırsallarında buğday, arpa, şeker pancarı yetiştirilir. Burunkışla kırsalında ay çiçeği ve orman ürünleri yetiştirilmektedir. Menteşe kırsalında arıcılık yapılmaktadır.

Hizmet Altyapı: Dört kırsal yerleşimde de yol, kanalizasyon, altyapısı mevcuttur. Terzili kırsalında çöp taşıma hizmeti de vardır.

Eğitim Durumu: Dört kırsal yerleşimde eğitim taşınalı sistemle sağlanmaktadır.

Mevcut Turizm Durumu: Sarıkaya Roma Hamamı tanıtımı yapılarak bölgeye bir miktar turist çekilmektedir.

Diğer Özellikler: Kırsal yerleşimin mutfağı diğer kırsal yerleşimlerden farklıdır. Arnavut Böreği, Arnavut ciğeri, Arnavut yemekleri yörede çokça tüketilmektedir.

Göç eden Ermeniler yılın belli bir zamanı Sarıkaya ilçesine gelerek doğdukları köyler olan Terzili, Sarıkaya, Bebek, Menteşe köylerini ziyaret etmektedir. Terzili kırsalındaki Terzili Kilise'sinde ayin düzenlemektedirler (Şekil 5.7).

Şekil 5.7 Terzili Kilisesi (Habertürk, 2016)

Şekil 5.8 S3 Kırsal Yerleşiminden Örnek (S.Tapkı, 2018)

Tablo 5.1'e göre Sorgun'da seçilen kırsal yerleşimlerin (Şekil 5.8)genel özellikleri:

Nüfus: Kırsal yerleşimlerde %10 ile %35 arası nüfus azalışı mevcuttur. Bu azalışı önlemeye yönelik Kerkenes Eko-Merkez tarafından planlamalar yapılmaktadır.

Erişilebilirlik: Kırsal yerleşimlerin ilçeye uzaklıkları 30 km.'nin altındadır. Kırsal yerleşimlerin erişilebilirliği fazladır. Ankara'dan veya batıdan doğuya giden insanlar mutlaka Sorgun'dan geçmek zorundadır.

Tarihsel Özellik: Kırsal yerleşimlerin, yerleşim tarihleri M.Ö.'lere dayanır. Alishar ve Yeniyer kırsal yerleşimlerinde Hititlerden kalma arkeolojik kalıntılar mevcuttur. Şahmuratlı köyünde ise demir çağından kalma Kerkenes (Kayıp Şehir Pteria) antik

kenti bulunur. Her üç kırsal yerleşim de arkeolojik ören yeri açısından çok değerli antik kentleri bulundurur. Kültürel Miras Turizmi bu alanlarda çok düşük seviyelerde yapılmaktadır.

Ekonomik Faaliyetler: Kırsal yerleşimlerde üretilen yöreye özgü ürünler bulunur. Bu ürünlerden elde edilen lezzetler mevcuttur. Şahmuratlı kırsalında Kerkenes Karakeri, güneş evinde kurutulmuş soğan, yeşillikler, mantar, domates ve sebzelerin tanıtımı uluslararası çapta ve yurtiçi fuarlarında yapılarak satışı gerçekleştirilmektedir. Eko Merkez, kırsal yerleşimlerde güneş enerjisinden faydalanmayı amaçlanmakta ve bunun için çalışmalar yapılmaktadır.

Hizmet Altyapı: Şahmuratlı ve Yeniyer kırsalında yol ve kanalizasyon altyapısı mevcutken Alishar kırsalında sadece yol altyapısı vardır. Su, kanalizasyon yoktur.

Eğitim Durumu: Yeniyer kırsalındaki eğitim yapısı aktif olarak kullanılmaktadır. Şahmuratlı kırsalındaki 13 öğrenci ve Alishar kırsalındaki öğrenciler taşımali sistemle eğitim görmektedir.

Mevcut Turizm Durumu: Yerel yönetimler tarafından, ören yerlerini düzenleme çalışmaları, müzede eserlerin sergilenmesi hedeflenmektedir. Kültürel Miras Turizmini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır. İlçede termal kaynaklar bulunur. Sorgun ilçesinde termal turizm çok gelişmemiş olmakla beraber vardır. Turistlerin ortalama kalış süresinin bir gün olduğu ifade edilmektedir. Termal turizme yönelik konaklama tesisleri bulunsa da yetersiz olduğu ileri sürülmektedir.

Diğer Özellikler: Her yıl ekim ayında Kerkenes Festivali, yöresel halk oyunları festivali , yöresel yemekleri içeren festivaller yapılmaktadır.

Şekil 5.9 Y Kırsal Yerleşimlerinden Örnekler (S.Tapkı, 2018)

Tablo 5.1'e göre Yerköy'de seçilen kırsal yerleşimlerin (Şekil 5.9) genel özellikleri:

Nüfus: Sekili kırsalında %7 nüfus azalışı, Terzili kırsalında %80 nüfus azalışı vardır.

Erişilebilirlik: Sekili kırsalının ile uzaklığı 61 km. ilçeye uzaklığı 21 km.'dir. Yerleşim orta erişilebilirlik özelliği göstermektedir. Terzili kırsalının ile uzaklığı 85 km. ilçeye uzaklığı 50 km.'dir. Yerleşim düşük erişilebilirlik özelliği göstermektedir.

Tarihsel Özellik: Sekili Kırsalı İpek Yolu güzergahında yer alır. Tarihi değeri olan Tuzla Köprüsü Sekili köyünde bulunur. Sekili'nin sınırı olan Sungurlu'da İpek Yolu kervansarayı vardır. Terzili kırsalında tescilli sivil mimari yapı örnekleri mevcuttur.

Ekonomik Faaliyetler: Sekili'de meyve üretimi modern tarımla gerçekleştirilir. Terzili'de bağcılık ve bahçe ürünleri üretilir.

Hizmet Altyapı: Sekili kırsalında toplu ulaşım, yol, kanalizasyon, çöp taşıma hizmetleri varken, Terzili kırsalında yol ve çöp taşıma hizmetleri bulunmaktadır.

Eğitim Durumu: Sekili kırsalına taşımali sistemle öğrenciler eğitime gelmektedir ve öğrenci sayısı 350'dir. Terzili kırsalında 15 öğrenci bulunur ve öğrenciler taşımali sistemle Sekili'de eğitim görmektedirler.

Mevcut Turizm Durumu: Kırsal yerleşimlerde kırsal turizm, agro turizm, kültürel miras turizmi olanakları olmasına rağmen turizm mevcut değildir.

Diğer Özellikler: Sekili kırsalında kavun, karpuz üretilir. Kaya tuzu ocakları Sekili'de bulunur ve bu ocaklarda üretim gerçekleştirilir. Terzili-Yerköy kırsalında el sanatları olarak terzilik ön plana çıkmıştır. Terzili kırsalının ceviz ve menengiç yöresel ürünleridir.

22 kırsal yerleşim içinden elde edilen veriler şöyle sıralanmaktadır:

Tablo 5.2 Pilot Çalışmadan Elde Edilen Veriler (S.Tapkı, 2019)

İLÇE	ÖLÇÜT KIRSAL YERLEŞİM	MEKANSAL															
		DOĞAL ÇEVRE				YAPMA ÇEVRE											
		doğa ile ilişkilene biçimi		Doğal Kaynak ve Değerler		Erişilebilirlik			Fiziksel Sınır	Doku	Yollar	Kamusal Alan		Hizmetler			
		baskın	uyumlu	su kaynağı	yeşil alan zenginliği	düşük eri.	orta eri.	yüksek eri.	sınır çeşidi	geleneksel-yeni doku	yol ağı - doğal yapı ilişkisi	kamusal al. varlığı	kamusal al. türleri	toplu ulaşım	yol	kanalizasyon	çöp taşıma
MERKEZ	BÜYÜKNEFES								yapay: doğal taş	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		köy meydanı				
	KÖÇEKKÖMÜ								doğal : topoğrafya + çalılık	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		cem evi, köy oda, kütüphane				
	GELİNGÜLLÜ								yapay: duvar	yeni doku > gel. d.	doğal y. ile uyumsuz		park, kooperatif				
AKDAĞMADENİ	BOZHÜYÜK								yapay: doğal taş +çit	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		meydan, kahve, değirmen,festival al.				
	MUŞALLİKALESİ								yapay: doğal taş doğal : topoğrafya	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		park,meşdan, kahve				
	OLUKÖZÜ								yapay: doğal taş	yeni doku > gel. d.	doğal y. ile uyumsuz		park, festival alanı				
AYDINCIK	KAZANKAYA								yapay: duvar doğal : topoğrafya	yeni doku > gel. d.	doğal y. ile uyumsuz		meydan, park,kahve, fırın, festival alanı				
BOĞAZLIYAN	BAHARİYE								yapay: duvar	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		meydan, park,kahve, fırın,				
	AŞAĞIHASINLI								yapay: duvar	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		park, kahve, festival al.				
ÇANDIR	İĞDELİ								yapay: doğal taş +çit	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		park, kahve, köy odası, su depo, köy konağı				
KADİŞEHİRİ	KESİKKÖPRÜ								yapay: duvar doğal : çalılık	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		park, meydan, köy oda				
	KABALI								yapay: doğal taş +çit	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		ambar, meydan, k.oda				
SARAYKENT	SARAY								yapay: doğal taş doğal : ağaç	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu						
SARIKAYA	TERZİLİ								yapay: duvar	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		park, meydan, k.oda				
	MENTEŞE								yapay: doğal taş	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		park, kahve				
	BEBEK								yapay: doğal taş doğal : ağaç	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		park, kahve. meydan				
	BURUNKIŞLA								sınırsız	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		park, kahve				
SORGUN	ŞAHMURATLI								sınırsız	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		park, festival al, k. oda				
	YENİYER								yapay: doğal taş	yeni doku > gel. d.	doğal y. ile uyumsuz		park, kahve,taziye evi				
	ALIŞAR								yapay: doğal taş + duvar	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		köy odası				
YERKÖY	SEKİLİ								sınırsız	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		park, kahve, köy o. fırın, harman yeri				
	TERZİLİ								yapay: doğal taş doğal : topoğrafya	gel. doku>yeni	doğal yapı ile uyumlu		park, kahve, köy o., meydan, harman y.				

Tablo 5.2 Pilot Çalışmadan Elde Edilen Veriler (S.Tapkı, 2019) (devamı)

İLÇE	ÖLÇÜT KIRSAL YERLEŞİM	EKONOMİK																			
		GEÇİM KAYNAĞI																			
		Tarımsal Üretim										Tarımsal Üretim Biçimi				Hayvansal Üretim					
		sebze üretimi	meyve üretimi	bağcılık	bahçe ürünleri	sera	tarla ürünleri	şeker pancarı	buğday	arpa	ayçiçeği	orman ürünleri	kuru tarım	sulu tarım	modern tarım	organik tarım	küçükbaş hayvancılık	büyükbaş hayvancılık	kümes hayvancılığı	arıcılık	balıkçılık
MERKEZ	BÜYÜKNEFES																				
	KÖÇEKKÖMÜ																				
	GELİNGÜLLÜ																				
AKDAĞMADENİ	BOZHÜYÜK																				
	MUŞALLIKALESİ																				
	OLUKÖZÜ																				
AYDINCIK	KAZANKAYA																				
BOĞAZLIYAN	BAHARİYE																				
	AŞAĞIHASİNLİ																				
ÇANDIR	İĞDELİ																				
KADIŞEHİR	KESİKKÖPRÜ																				
	KABALI																				
SARAYKENT	SARAY																				
SARIKAYA	TERZİLİ																				
	MENTEŞE																				
	BEBEK																				
	BURUNKIŞLA																				
SORGUN	ŞAHMURATLI																				
	YENİYER																				
	ALIŞAR																				
YERKÖY	SEKİLİ																				
	TERZİLİ																				

Tablo 5.2 Pilot Çalışmadan Elde Edilen Veriler (S.Tapkı, 2019) (devamı)

İLÇE	ÖLÇÜT KIRSAL YERLEŞİM	SOSYO-KÜLTÜREL																
		NÜFUS YAPISI								EĞİTİM		KULLANICI				KÜLTÜREL DEĞER		
		Nüfus Artış- Azalış Oranı								Eğitim Yapısı Varlığı	Eğitim Yapısı Aktif	Aidiyet	Memnuniyet	Komşuluk İlişkileri	Kadının Çalışma Hayatına Katılımı	Kültürel Miras		Yöresel Özellik/ Ürün/ Diğer Özellikler
		0-%25 azalış	%25-%50 azalış	%50-%75 azalış	%75 üstü azalış	0-%25 artış	%25-%50 artış	%50-%75 artış	%75 üstü artış							tescilli yapı	arkeolojik ören yeri	
MERKEZ	BÜYÜKNEFES																	kavurga,çengel otu
	KÖÇEKKÖMÜ																	buğday, geleneksel arabaşı günü, köyde güneş enerjisi
	GELİNGÜLLÜ																	sazan,kefal,gümüş, kerevit, göçmen kuş, flamingo
AKDAĞMADENİ	BOZHÜYÜK																	yayla şenlikleri
	MUŞALLİKALESİ																	patates, fasülye
	OLUKÖZÜ																	turşu, turşu festivali tabiat parkı
AYDINCIK	KAZANKAYA																	kuru soğan
BOĞAZLIYAN	BAHARİYE																	domates, pancar, buğday
	AŞAĞIHASINLI																	
ÇANDIR	İĞDELİ																	pekmez,iğde, yufka, çömlek peyniri
KADIŞEHİRİ	KESİKKÖPRÜ																	çerkes lezzetleri, pasta, mamursa, çalibasan
	KABALI																	bulgur köftesi, kısır, yayla çorbası, gilik
SARAYKENT	SARAY																	
	TERZİLİ																	
SARIKAYA	MENTEŞE																	
	BEBEK																	
SORGUN	BURUNKIŞLA																	Arnavut böreği, arnavut yemekleri
	ŞAHMURATLI																	kerkenes kraker, kurutulmuş sebze, sos
	YENİYER																	
	ALIŞAR																	köhne panayırı
YERKÖY	SEKİLİ																	kavun, karpuz, kaya tuzu
	TERZİLİ																	ceviz, menengiç

Tablo 5.2 Pilot Çalışmadan Elde Edilen Veriler (S.Tapkı, 2019) (devamı)

İLÇE	ÖLÇÜT KIRSAL YERLEŞİM	TURİZM												
		MEVCUT TURİZM DURUMU												
		Kültür Turizmi					Doğa Temelli Alternatif Turizm	Rekreasyonel Turizm	Sağlık Turizmi	İnanç Turizmi	Spor Turizmi	Gençlik Turizmi	Üçüncü Yaş Turizmi	Yeni Çağ Turizmi
		Kültürel Miras Turizmi	Etnik Turizm	Etkinlik Turizmi	Dark Turizm	İpek Yolu Turizmi								
MERKEZ	BÜYÜKNEFES													
	KÖÇEKKÖMÜ													
	GELİNGÜLLÜ													
AKDAĞMADENİ	BOZHÜYÜK													
	MUŞALLİKALESİ													
	OLUKÖZÜ													
AYDINCIK	KAZANKAYA													
BOĞAZLIYAN	BAHARIYE													
	AŞAĞIHASİNLİ													
ÇANDIR	İĞDELi													
KADIŞEHİR	KESİKKÖPRÜ													
	KABALI													
SARAYKENT	SARAY													
	TERZİLİ													
SARIKAYA	MENTEŞE													
	BEBEK													
	BURUNKIŞLA													
SORGUN	ŞAHMURATLI													
	YENİYER													
	ALİŞAR													
YERKÖY	SEKİLİ													
	TERZİLİ													

Bir kırsal yerleşimin alternatif turizm olanakları ile geliştirilmesinin ardında; kırsal yerleşimin konumlandığı alan, sahip olduğu olanaklar ile olan ilişkisinin araştırılması gerektiği düşüncesi ile yola çıkılan bu araştırmada, kırsal yerleşimlerin mevcut durumları bulundukları çevre ile beraber değerlendirilmiştir. Bu bağlamda ortaya çıkan sonuçlar şunlardır:

- Yozgat ilinde incelemeye alınan kırsal yerleşimler değerli ve özgündür: Kırsal yerleşimler doğal çevresi, tarihi çevresi, mimari yapısı, kırsal yerleşimde yaşayan insanları, yaşam biçimleri ve kültürleri ile değerlidir. Her kırsal yerleşim kendi içinde biçimlenen ve kendine özgü özellikler barındırır.
- Kırsal yerleşimlerin gelişimini sağlayacak olan kendi gücüdür: Kırsal yerleşimlerde bulunan olanaklar, değerler kullanıldıkça ve kırsal yerleşimlerde yaşayan insanların bu değerlere sahip çıkması ile kırsal yerleşimler korunabilir ve gelişimi sağlanabilir.
- Kırsal yerleşimler bir bütün ve birliktelik içindedir: Fiziksel olarak iyi durumda olan kırsal yerleşimler mimari yapıları, kamusal alanları, sokakları, doğal peyzajı ile bir bütündür ve bu bütünlük sosyal yaşama da yansımıştır. Kırsal yerleşimler doğal çevre, yapılı çevre ve sosyal çevreleri ile bir bütün olarak incelenmelidir. Kırsal yerleşimlerin bu bütünlüklü yapısı korunmalıdır.
- Kırsal yerleşimlerde değişim mevcuttur: Kırsal yerleşimlerden kente göç, toplumsal ve ekonomik değişimler, kırsal yerleşimlerde değişen ihtiyaçlar ve istekler, kentin kırsal yerleşimlere etkileri, tarım ve hayvancılık sektöründeki değişiklikler gibi nedenlerle kırsal yerleşimlerde değişim yaşanmaktadır.
- Kırsal yerleşimlerde konforlu bir hayat olasıdır: Kırsal yerleşimler fiziki, ekonomik, sosyo-kültürel yapısı bir bütün olarak düşünülerek yerel halka yaşam konforu sağlanmalıdır. Böylece kırsal yerleşimler daha yaşanabilir hale gelirken, kırsal yerleşimlerdeki göç oranı azalacaktır.

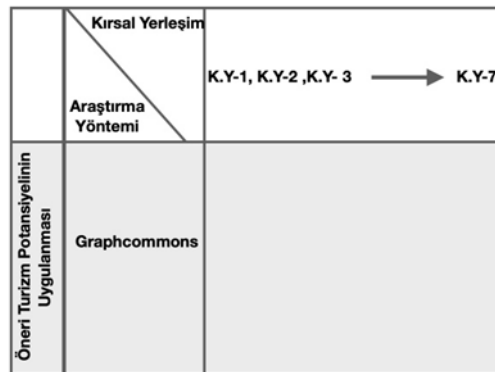
Kırsal yerleşimlerin karşılaştırılmasını da içeren pilot çalışma sonucunda kırsal yerleşimleri ve çevresini ilgilendiren sorunlar belirlenmiştir. Bu sorunlar sınırlı bir alan içinde belirlenmiştir, ancak kırsal yerleşimlerin turizm ile olan ilişkisinde Alternatif Turizm başlığı altında sıralanabilecek birçok sorunu barındırmaktadır.

Bu çalışma aynı zamanda, kırsal yerleşimlerin turizm ile gelişiminin sağlanmasında ve kırsal kalkınma gerekliliklerinin sadece mimarlık bilgisi gerektirmediği, turizm ve şehir planlama disiplinlerindeki tüm paydaşlara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

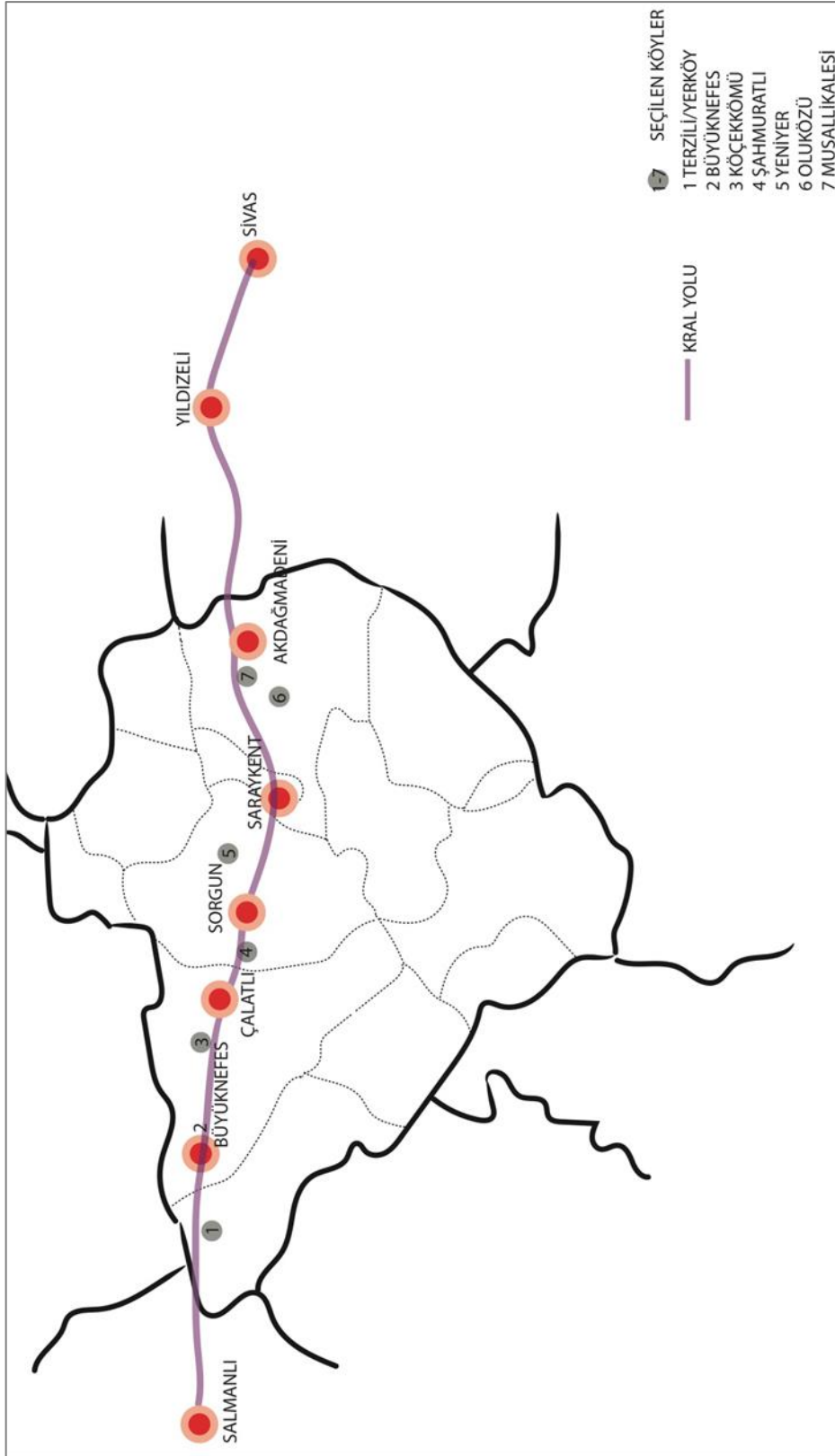
5.2 İkinci Aşama: Alternatif Turizm Olanaklarının Değerlendirilmesi (Kral Yolu Üzerindeki Kırsal Yerleşimler)

Alan çalışmasının ikinci aşaması olarak sadece Kral Yolu üzerindeki yedi adet kırsal yerleşim seçilmiştir. Yedi adet kırsal yerleşimlerin; doğal, tarihi, sosyal, inanç, lezzet, aktivite gibi turistik değerleri harita üzerinde noktasal olarak birleştirilip Kral Yolu teması altında biraraya gelebilmektedir. Böylece güçlü bir turistik unsur oluşturulmakta ve turizm noktaları ortaklaşa, Yozgat ilini turizm destinasyonu olarak konumlandırabilecektir. Ayrıca il üzerinden geçecek olan Demir İpek Yolu Projesi (Yerköy-Merkez-Sorgun-Akdağmadeni ilçeleri üzerinden) ile Kral Yolu (Yerköy-Merkez-Sorgun-Akdağmadeni) aynı güzergah üzerinde yer almaktadır. Bu durum Kral Yolu üzerindeki kırsal yerleşimlere gelecek olan turistlerin alana erişimini kolaylaştırmaktadır.

Bu yedi adet kırsal yerleşimde, (Şekil 5.11) uygulamaya yönelik *graph commons* uygulanmıştır (Şekil 5.10). Uygulama kapsamında kırsal yerleşimlerin Kültürel Miras Değerlerinden (Tescilli Yapı- Arkeolojik Ören Yeri), Mevcut Turizm Durumu, Potansiyel Alternatif Turizm Durumu incelenmiştir.

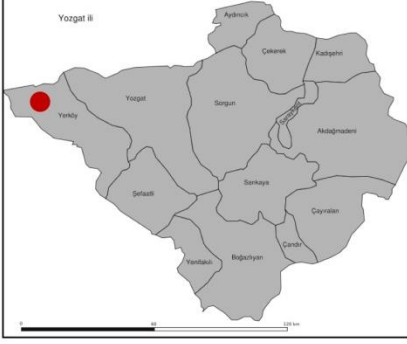

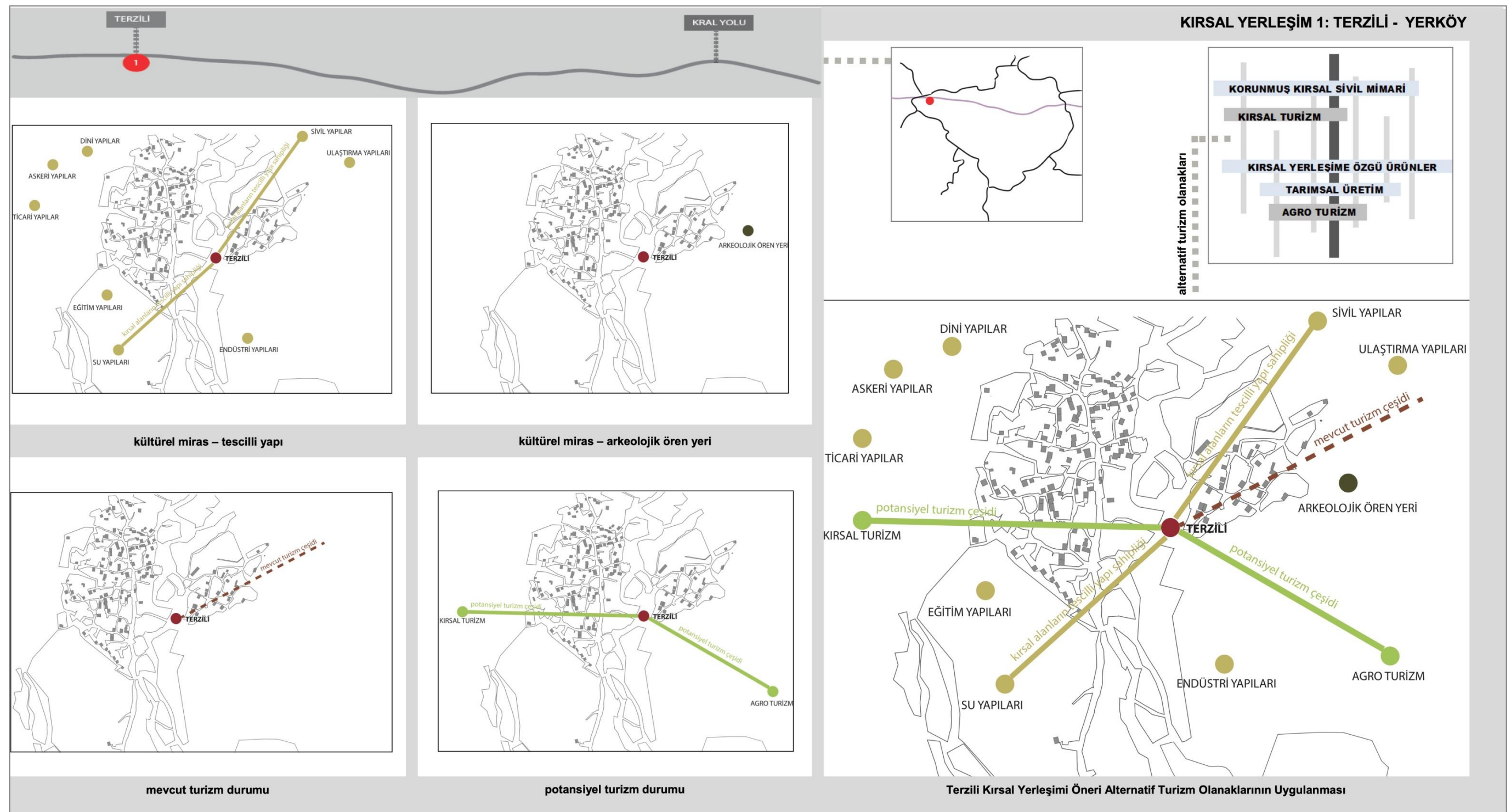
Şekil 5.10 Alan Çalışmasında İkinci Aşamaya Ait Veri Toplama Teknikleri
(S.Tapkı, 2019)

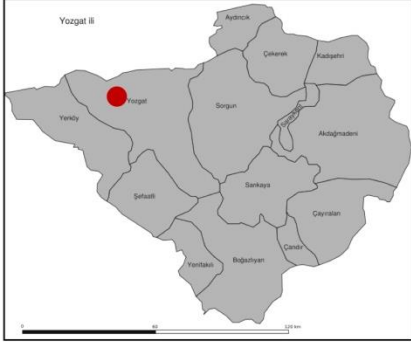
Şekil 5.11 İkinci Aşama Çalışma Alanları (S.Tapkı, 2019)

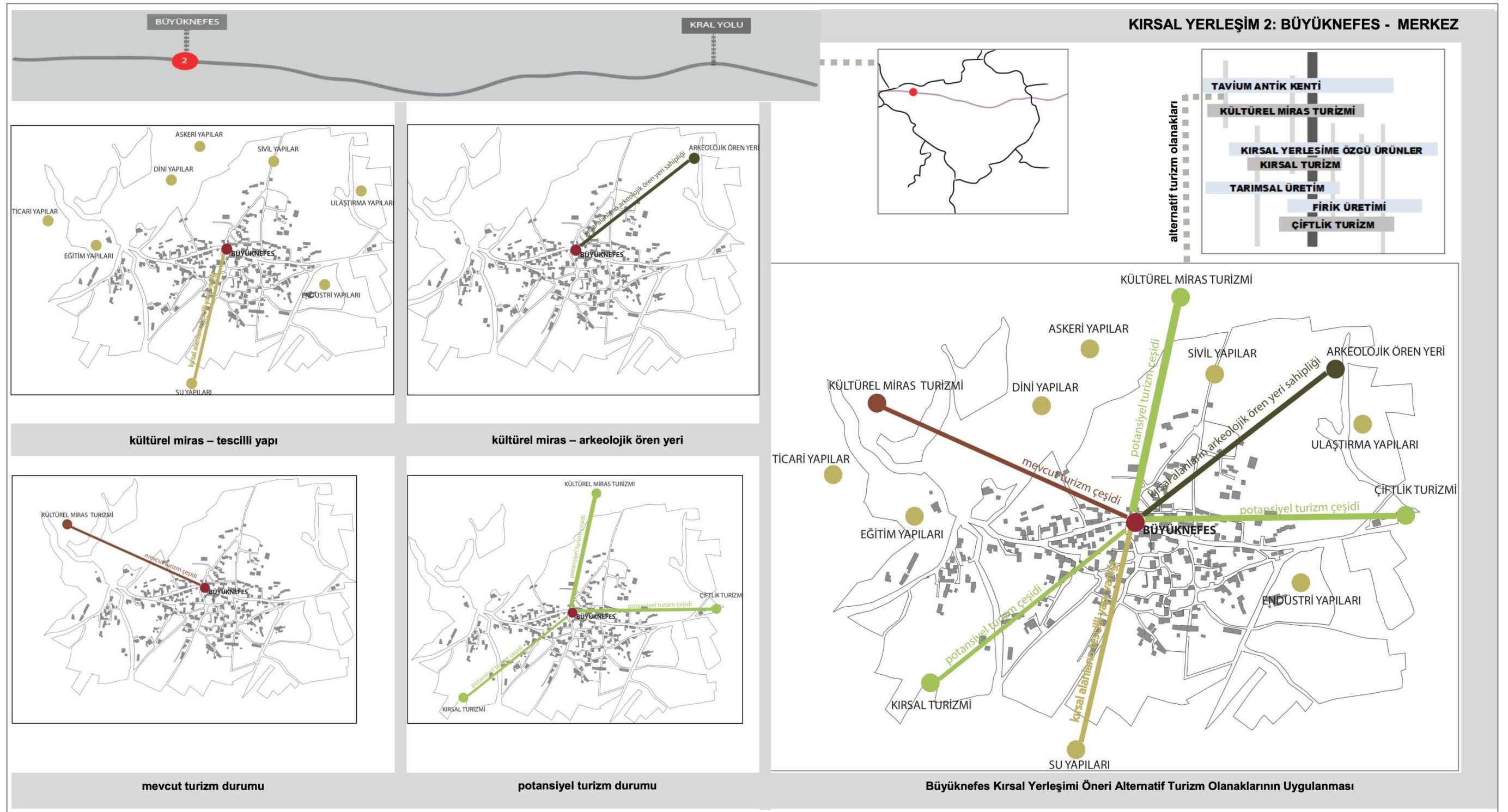
Tablo 5.3 Terzili Köyü Kırsal Yerleşim Analizi (S.Tapkı, 2019)

KIRSAL YERLEŞİM YERİ ÖZELLİKLERİ						
TERZİLİ KÖYÜ	DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	YAPILI ÇEVRE DOKU ÖZELLİKLERİ	EKONOMİK ÖZELLİKLER	DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	KÜLTÜREL MİRAS ÖZELLİKLERİ	ALTERNATİF TURİZM
  	- Dağ yerleşimi - Eğimli arazi -855 m. rakım - İlçe merkezine düşük erişilebilirlik - İl merkezine düşük erişilebilirlik -Merkeze uzak -Delice Akarsu -Teknik altyapı yetersizliği -Akarsuyun sellenmeye neden olması	- Özgün mimari ve yerleşme dokusu - Erişim güçlüğüne ve doğal eşiklere bağlı olarak değişim eğilimi az - Evlerde eskime köhneleme sorunu - Yeni ev yapma isteği yok -Taş ve kerpiç malzeme ağırlıklı konutlar -Depo ve ahırlar konuttan ayrı -Yerleşimde dükkan, kümes, ahır, çeşme, bulunmakta. -Park, köy kahvesi, köy odası, harman yeri köy meydanı kırsal yerleşimin kamusal alanlarıdır. -Toplu taşıma , yol sorunu var. -Sürekli, kıvrımlı sokaklar -Taş duvarlar, sınırları oluşturuyor.	Tarımsal Üretim: -Sebze üretimi -Kuru tarım -Sulu Tarım -Bağcılık, bahçe ürünleri - Traktör kullanımı yüksek -Ceviz,menengiç, yöresel ürünleri Hayvancılık: -Küçükbaş, büyükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı	-Köy nüfusu 193 - Hane sayısı 34 - %8 nüfusta azalma -Çiftçi ve ev hanımı ağırlıklı meslek - Göç veriyor - Komşuluk ve akraba ilişkileri iyi -Orta yaş ve üzeri nüfus dağılımı -Göç etme isteği fazla -Memnuniyet hissi duyulmamakta	-Tescilli Yapı Su Yapısı: Terzili Köyü Çeşmesi Sivil Mimari Yapı: Terzili Köyü Konutu	<u>Mevcut Durum:</u> Turizm faaliyeti yok. <u>Potansiyel Alternatif Turizm Durumu:</u> Kırsal Turizm: Korumaya değer sivil mimari miras var. Agro Turizm: ceviz, menengiç
FOTOĞRAFLAR						
						

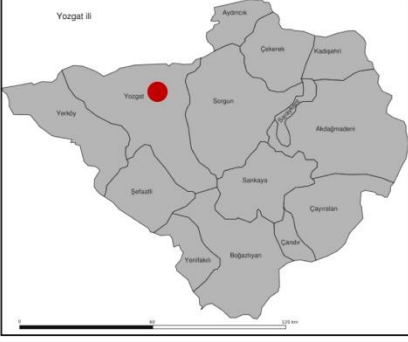
Tablo 5.4 Büyüknefes Köyü Kırsal Yerleşim Analizi (S.Tapkı, 2019)

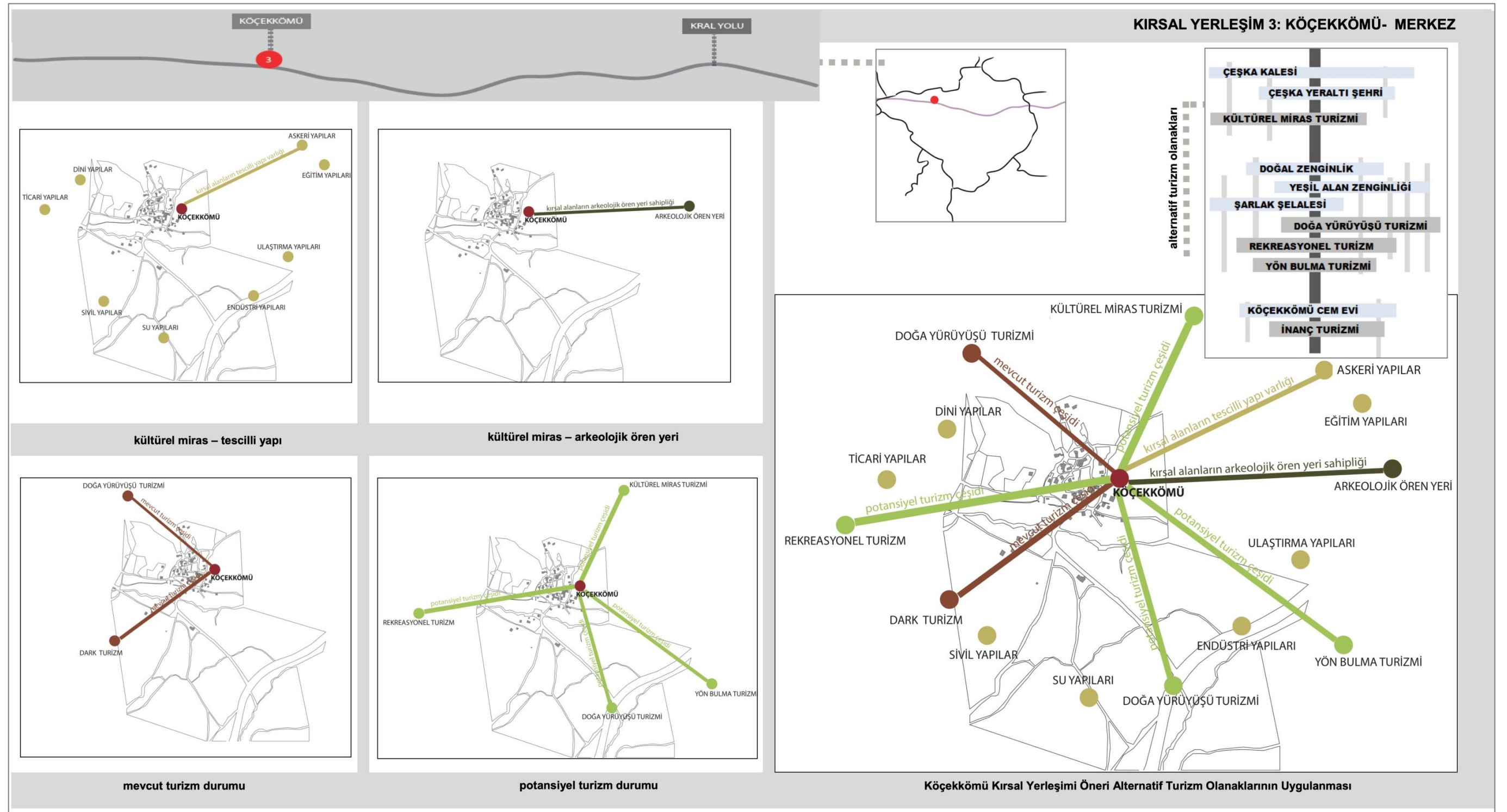
KIRSAL YERLEŞİM YERİ ÖZELLİKLERİ						
BÜYÜKNEFES KÖYÜ	DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	YAPILI ÇEVRE DOKU ÖZELLİKLERİ	EKONOMİK ÖZELLİKLER	DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	KÜLTÜREL MİRAS ÖZELLİKLERİ	ALTERNATİF TURİZM
  	- Vadi yerleşimi - Az eğimli arazi -650 m. rakım - İlçe merkezine orta erişilebilirlik -İl merkezine orta erişilebilirlik -Merkeze yakın - Su yetersiz, sulama sorunu var.	- Özgün mimari ve yerleşme dokusu -Taş malzeme ağırlıklı konutlar -Depo ve ahırlar konuttan ayrı konumlanmış. - Beton yapılaşma özgün dokuda bozulma var. - Yeni ev yapma isteği var. -Yerleşimde dükkan, kümes, kahve, ahır, çeşme, bulunmakta. -Toplu taşıma sorunu var. -Yol sorunu var. -Sürekli, kıvrımlı sokaklar -Taş duvarlar, çitler sınırları oluşturuyor. -Kırsal alanda okul aktif. Taşımalı sistemle başka köylerden öğrenciler geliyor.	Tarımsal Üretim: -Sebze üretimi -Kuru tarım - Traktör kullanımı yüksek oranda Hayvancılık: -Küçükbaş, kümes hayvancılığı - Dükkan dışında ticari faaliyet yok. - Kavurga, çengel otu, firik üretimi	-Köy nüfusu 236 - Hane sayısı 54 - %35 nüfusta azalma -Çiftçi ve ev hanımı ağırlıklı meslek - Göç veriyor. - Nüfusun eğitim durumuna bakıldığında ilkokul mezunu ağırlıkta. - Komşuluk ve akraba ilişkileri iyi. - Aidiyet hissi var.	-Arkeolojik Ören Yeri Varlığı: Tavium Antik Kenti Büyük Kale Höyüğü Küçük Kale Höyüğü Kuzeytepe Tümülüsü Kuzeyardı Yerleşimi -Tescilli Yapı Su Yapısı: Büyüknefes Köyü Çeşmesi	<u>Mevcut Durum:</u> Kültürel Miras Turizmi: Tavium Antik Kenti <u>Potansiyel:</u> Kültürel Miras Turizmi: Tavium Antik Kenti Büyük Kale Höyüğü, Küçük Kale Höyüğü, Kuzeytepe Tümülüsü Kuzeyardı Yerleşimi Kırsal Turizm: Çiftlik Turizmi: Firik Üretimi
FOTOĞRAFLAR						
					   	TAVİUM ANTİK KENTİ BÜYÜKNEFES KÖYÜ ÇEŞMESİ BÜYÜKNEFES KÖYÜ KONUT KUZEYTEPE TÜMÜLÜSÜ

Şekil 5.13 Büyüknefes Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması (S.Tapkı, 2019)

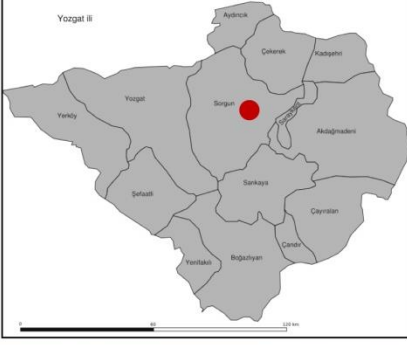
Tablo 5.5 Köçekkümü Köyü Kırsal Yerleşim Analizi (S.Tapkı, 2019)

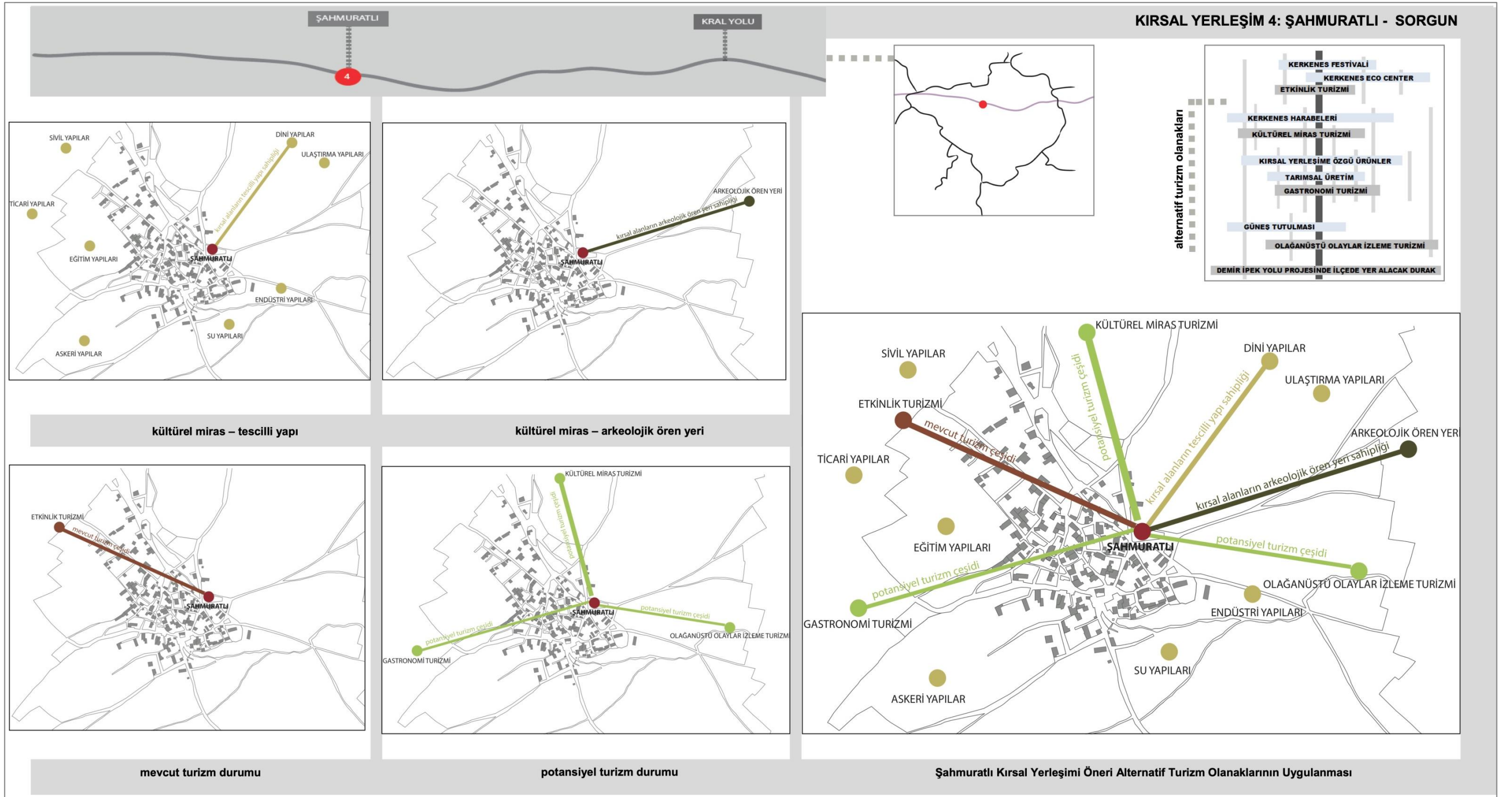
KIRSAL YERLEŞİM YERİ ÖZELLİKLERİ						
KÖÇEKKÖMÜ KÖYÜ	DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	YAPILI ÇEVRE DOKU ÖZELLİKLERİ	EKONOMİK ÖZELLİKLER	DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	KÜLTÜREL MİRAS ÖZELLİKLERİ	ALTERNATİF TURİZM
  	- Vadi yerleşimi - Az eğimli arazi -1300m. rakım - İlçe merkezine yüksek erişilebilirlik -İl merkezine yüksek erişilebilirlik -Merkeze yakın - Kırazlı Göleti - Güneş Enerjisi Kullanımı - Şarлак Şelalesi - Yeşil alan zenginliği - Doğal zenginlikler	-Beton malzeme ağırlıklı konutlar -Beton yapılaşmayla özgün dokuda bozulma mevcut. -Depo ve ahırlar konuttan ayrı konumlanmış. - Yeni ev yapma isteği yüksek, kendi parsellerinde yapmak istiyor. -Yerleşimde çocuk parkı, köy odası, köy kahvesi, aktif olmayan değirmen, köy kütüphanesi, hizmet ve cem evi, dernek yapısı bulunur. -Toplu taşıma sorunu var. -Altyapı yetersizliği var. -Sürekli, kıvrımlı sokaklar -Çalılar, çitler sınırları oluşturuyor. -Kırsal alanda okul aktif değil. Öğrenciler taşımali sistemle il merkezine gidiyor.	Tarımsal Üretim: - Buğday üretimi -Kuru tarım, bağcılık - Traktör kullanımı yüksek Hayvancılık: -Büyükbaş hayvancılık , kümes hayvancılığı -Otomobil sahipliği oranı yüksek - Köyde güneş enerjisi kullanımı var.	-Köy nüfusu 54 - Hane sayısı 14 - %30 nüfusta artış -Çiftçi ve ev hanımı ağırlıklı meslek - Eğitimde ilkokul mezunu ağırlıkta - Komşuluk ve akraba ilişkileri iyi - Köyde yaşayanların köyle bağları güçlü, köyün çevresi ile ilişkileri zayıf. - Köyde okur yazar oranı yüksek. - Köyde yaşayanlarda yerleşime karşı aidiyet hissi var . - Kırsal yerleşimde yaşamaya karşı memnuniyet var.	-Arkeolojik Ören Yeri Varlığı: Çeşka Yeraltı Şehri -Tescilli Yapı Askeri Yapı: Çeşka Kalesi Gelenekler: - Geleneksel Arabaşı Günü - Yayla Şenlikleri	<u>Mevcut Durum:</u> Doğa Yürüyüşü turizmi, Dark Turizm: Köçekkümü Cem Evi <u>Potansiyel:</u> Kültürel Miras Turizmi: Çeşka Yeraltı Şehri Çeşka Kalesi Yön Bulma Turizmi Rekreasyonel Turizm: Şarлак Şelalesi, Doğal ve yeşil alan zenginliği Doğa Yürüyüşü Turizmi
FOTOĞRAFLAR						
    						
KÖÇEKKÖMÜ KÖYÜ CEM EVİ DEĞİRMEN						

Şekil 5.14 Köçekkümü Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması (S.Tapkı, 2019)

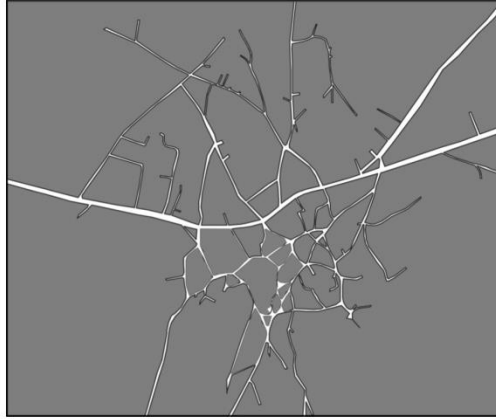
Tablo 5.6 Şahmuratlı Köyü Kırsal Yerleşim Analizi (S.Tapkı, 2019)

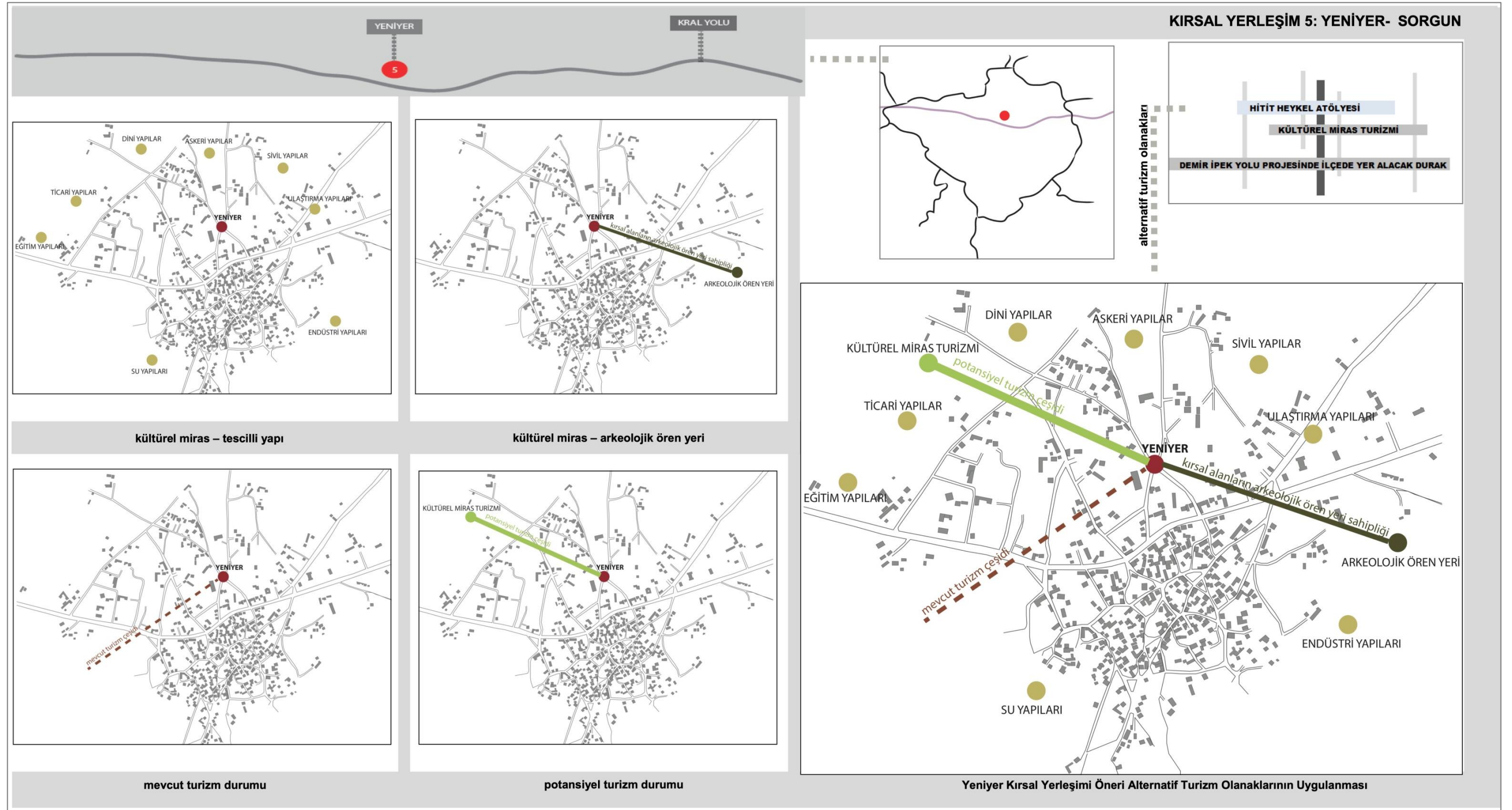
KIRSAL YERLEŞİM YERİ ÖZELLİKLERİ						
ŞAHMURATLI KÖYÜ	DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	YAPILI ÇEVRE DOKU ÖZELLİKLERİ	EKONOMİK ÖZELLİKLER	DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	KÜLTÜREL MİRAS ÖZELLİKLERİ	ALTERNATİF TURİZM
  	- Ova köyü -Düz arazi -1150 m. rakım - İlçe merkezine yüksek erişilebilirlik -İl merkezine orta erişilebilirlik -Merkeze yakın -Çekerek Akarsuyu	-Kerkenes dağı eteğinde özgün mimari ve yerleşme dokusu -Toprak malzeme ağırlıklı konutlar -Yerleşimde dükkan, kümes, kahve, ahır, park, festival alanı, çeşme, tanıtım ofisi, bulunmakta. - Güneş fırını, köy evi köyün gelişimi için yapılan projede hayata geçirilmiştir. -Toplu taşıma sorunu var. -Çöp sorunu var. -Sürekli, kıvrımlı sokaklar -Taş duvarlar, çitler sınırları oluşturuyor. -Kırsal alanda okul aktif değil.	Tarımsal Üretim: -Tarım bahçecilik, bağcılık -Kuru tarım -Sebze Üretimi -Meyve Üretimi - Eko Merkez projesi ile köyün kalkınmasını, gelir getirmesini sağlayan faaliyetler mevcut. - Kadının çalışma hayatına katılımı gerçekleşmiş. - Fuarlarda köydeki yöresel ürünlerin, kurutulmuş sebze ve meyve, reçel satışı Hayvancılık: -Küçükbaş, kümes hayvancılığı	-Köy nüfusu 651 - Hane sayısı 58 - %10 nüfusta azalma -Çiftçi ve ev hanımı ağırlıklı meslek -Komşuluk ve akraba ilişkileri yoğun -Köyde yaşayanların köyle bağları güçlü - Köyün çevre ilişkileri güçlü - Köye karşı insanlarda aidiyet duygusu var. - Köydeki yaşamdan memnuniyet duyma	-Arkeolojik Ören Yeri Varlığı: Kerkenes Harabeleri -Tescilli Yapı - Dini Yapı - Şahmuratlı Köyü Çapanoğlu Cami	<u>Mevcut Durum:</u> Etkinlik Turizmi Kerkenes Festivali Arabaşı Etkinliği <u>Potansiyel:</u> Kültürel Miras Turizmi: Kerkenes Harabeleri (Kayıp Şehir Pteria) Gastronomi Turizmi: Kerkenes krakeri, Kurutulmuş soğan-yeşillikler, güneş evinde kurutulmuş mantar, güneş evinde kurutulmuş domates-sebze, yemek sosu. Yöreye özgü yemekler ve köy ürünleri mevcuttur. Olağanüstü Olaylar İzleme Turizmi : Güneş Tutulması
FOTOĞRAFLAR						
 KERKENES DAĞI, ŞAHMURATLI KÖYÜ KERKENES ANTİK KENTİ KERKENES ANTİK KENTİ 						

Şekil 5.15 Şahmuratlı Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması (S.Tapkı, 2019)

Tablo 5.7 Yeniyer (Karakız) Köyü Kırsal Yerleşim Analizi (S.Tapkı, 2019)

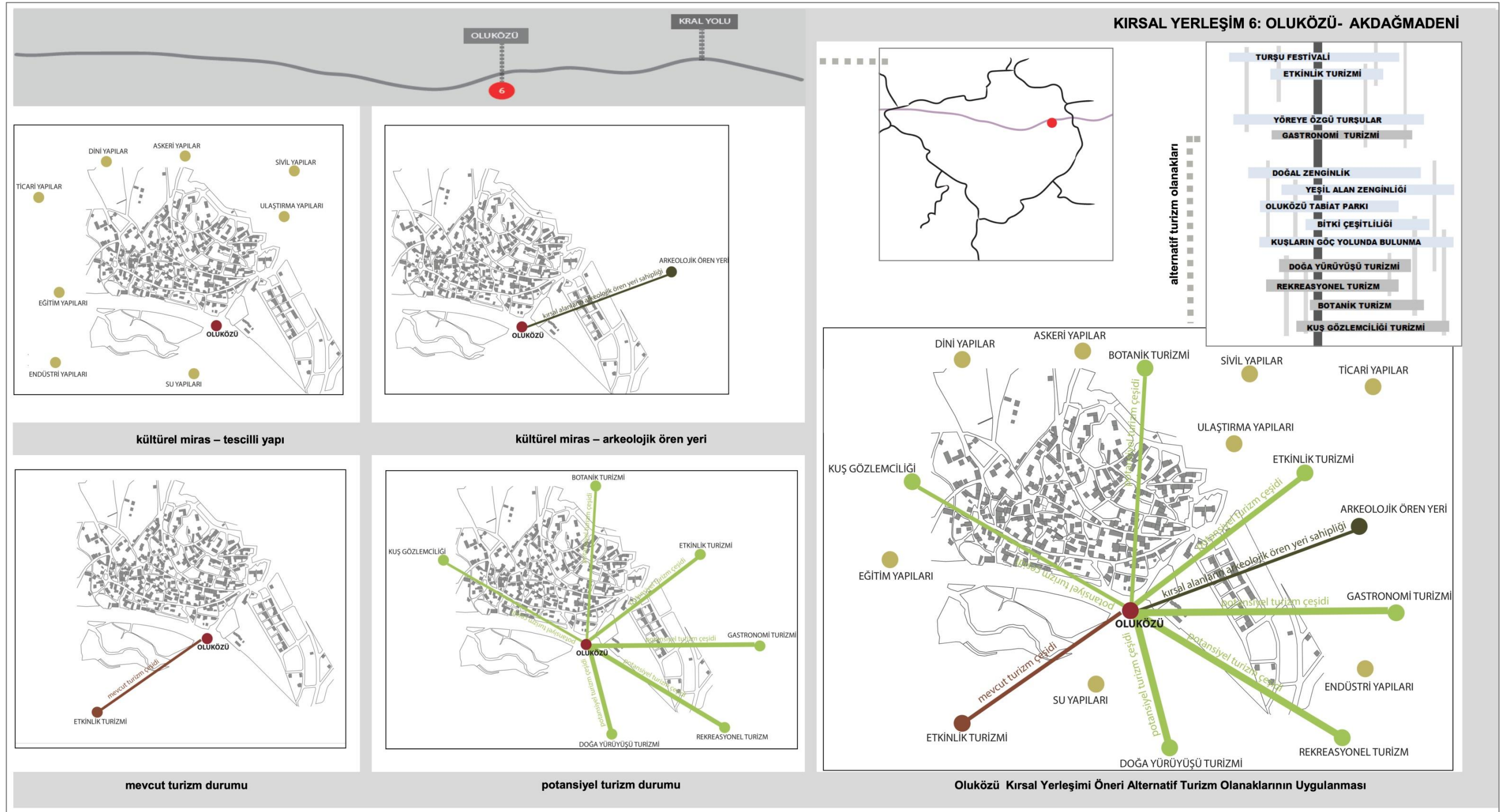
KIRSAL YERLEŞİM YERİ ÖZELLİKLERİ						
YENİYER-KARAKIZ KÖYÜ	DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	YAPILI ÇEVRE DOKU ÖZELLİKLERİ	EKONOMİK ÖZELLİKLER	DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	KÜLTÜREL MİRAS ÖZELLİKLERİ	ALTERNATİF TURİZM
  	- Ova köyü -Düz arazi -1100 m. rakım - İlçe merkezine yüksek erişilebilirlik -İl merkezine orta erişilebilirlik -İlçe merkezine yakın -Çekerek Akarsuyu	-Özgün mimari ve yerleşme dokusu -Toprak ve beton malzeme ağırlıklı konutlar -Yerleşimde dükkan, kümes, kahve, ahır, taziye evi bulunmaktadır. -Toplu taşıma sorunu var. -Çöp sorunu var -Altyapı yetersiz durumda. -Sürekli, kıvrımlı sokaklar -Beton duvarlarsınırları oluşturuyor. -Kırsal alanda okul aktif.	Tarımsal Üretim: -Sulu tarım -Sebze Üretimi - Şeker pancarı, buğday, arpa üretimi Hayvancılık: -Küçükbaş, kümes hayvancılığı	-Köy nüfusu 2376 - Hane sayısı 258 - %36 nüfusta azalma -Çiftçi ve ev hanımı ağırlıklı meslek -Komşuluk ve akraba ilişkileri yoğun -Köyde yaşayanların köyle bağları güçlüdür. - Köyün çevre ilişkileri güçlü.	--Arkeolojik Ören Yeri Varlığı: Karakız ve Hapisboğazı Hitit Heykel Atölyesi <u>Mevcut Durum:</u> Turizm faaliyeti yoktur. <u>Potansiyel:</u> Kültürel Miras Turizmi: Karakız Hitit Heykel Atölyesi	
FOTOĞRAFLAR						
    						
HİTİT HEYKEL ATÖLYESİ						

Şekil 5.16 Yeniyer (Karakız) Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması (S.Tapkı, 2019)

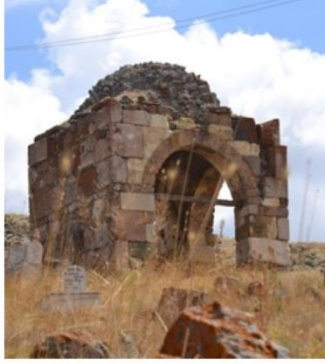
Tablo 5.8 Oluközü Köyü Kırsal Yerleşim Analizi (S.Tapkı, 2019)

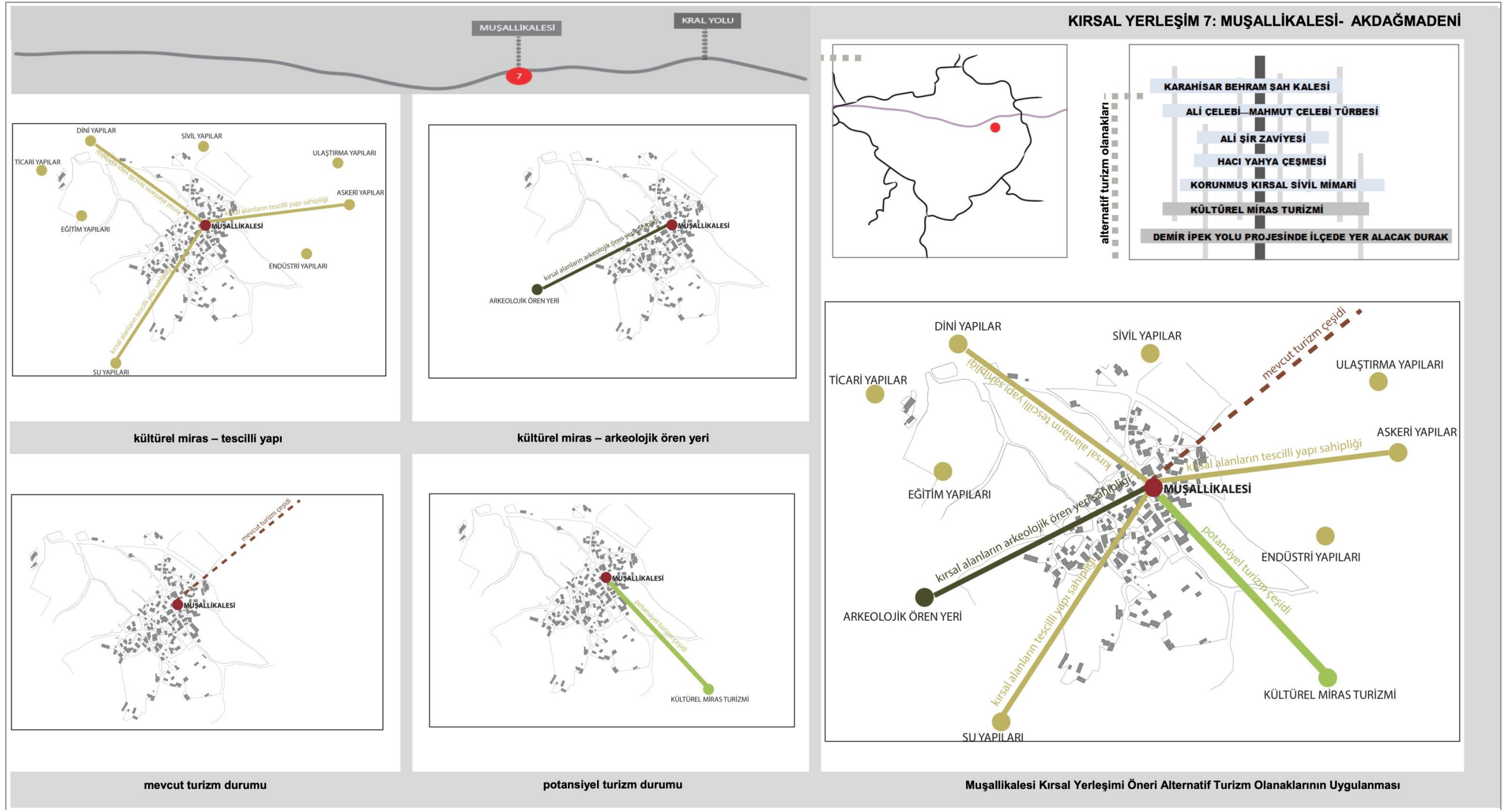
KIRSAL YERLEŞİM YERİ ÖZELLİKLERİ						
OLUKÖZÜ KÖYÜ	DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	YAPILI ÇEVRE DOKU ÖZELLİKLERİ	EKONOMİK ÖZELLİKLER	DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	KÜLTÜREL MİRAS ÖZELLİKLERİ	ALTERNATİF TURİZM
  	- Ova yerleşimi - Düz arazi -1281 m. rakım - İlçe merkezine yüksek erişilebilirlik -İl merkezine düşük erişilebilirlik -İl merkezine erişim zorluğu - Zengin bitki örtüsü - Akarsu varlığı - Oluközü Tabiat parkı - Doğal zenginlikler	-Beton malzeme ağırlıklı konutlar -Beton yapılaşmayla özgün dokuda bozulma -Yapılaşmada özgünlük yitimi, bozulma -Yeni ev yapma isteği yüksek -Depo ve ahırlar konuttan ayrı konumlanmış. - Yol kalitesi ve altyapıya ilişkin eksiklikler var. -Yerleşimde kümes, ahır, market bulunmakta - Yerleşimde park, festival alanı kamusal alanları oluşturur. -Sokaklar dar -Beton duvarlar sınırları oluşturuyor. -Kırsal alanda okul aktif.	Tarımsal Üretim: -Salatalık, fasulye üretimi -Turşu yapımı -Sulu tarım - Traktör kullanımı yaygın - Ticari faaliyet var. - Kadının çalışma hayatına katılımı var Hayvancılık: -Küçükbaş, büyükbaş, kümes hayvancılığı	-Köy nüfusu 2302 - Hane sayısı 293 - %8 nüfusta azalma -Çiftçi ve ev hanımı ağırlıklı meslek - Göç veriyor - Komşuluk ve akraba ilişkileri iyi - Köyün çevresi ile ilişkileri güçlü - Genç nüfusun göç isteği yüksek seviyede.	-Arkeolojik Ören Yeri Varlığı: Şebni Tümülüsü <u>Mevcut Durum:</u> Etkinlik Turizmi: Oluközü Turşu Festivali <u>Potansiyel:</u> Gastronomi Turizmi: Turşu Etkinlik Turizmi yoğunlaşabilir Doğa Yürüyüşü Rekreasyonel Turizm: Oluközü Tabiat Parkı Botanik Turizm: Oluközü Tabiat Parkında ; <i>Acanthus hirsutus</i> Boiss. subsp. Kılı ayıpençesi, Yabani havuç, Sarı papatya, Sarı civanperçemi, Hindiba, Kurtkuyruğu Kuş Gözlemciliği: Oluközü Tabiat Parkında; Çam baştankarası, ispinoz, büyük baştankara ala karga, saksagan, karabaşlı iskete, ibibik ve kızıl şahin	
FOTOĞRAFLAR						
 OLUKÖZÜ TABİAT PARKI		 OLUKÖZÜ YERLEŞİMİ 				

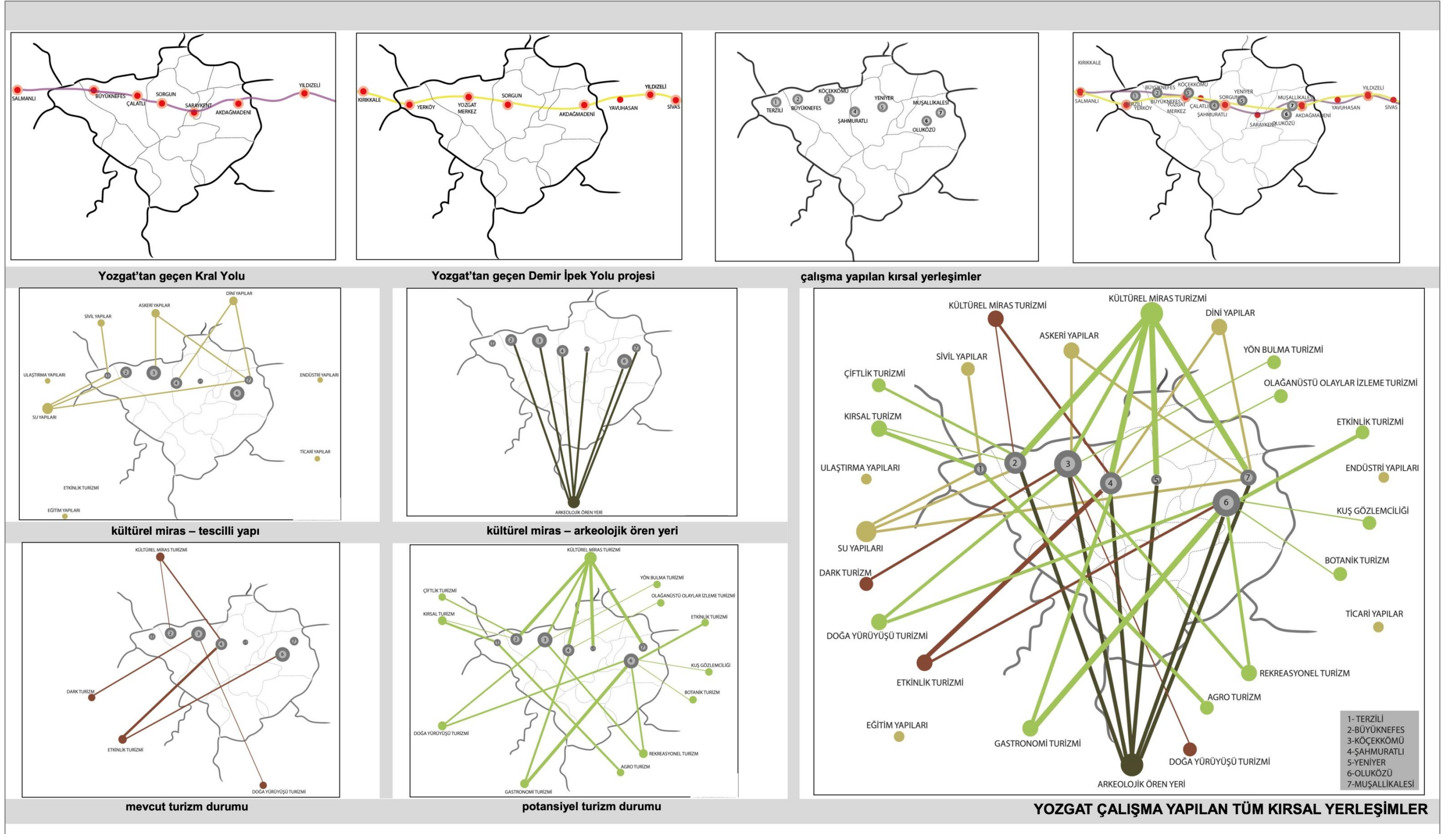
Şekil 5.17 Oluközü Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması (S.Tapkı, 2019)

Tablo 5.9 Muşallikalesi Kırsal Yerleşim Analizi (S.Tapkı, 2019)

KIRSAL YERLEŞİM YERİ ÖZELLİKLERİ						
MUŞALLİKALESİ KÖYÜ	DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	YAPILI ÇEVRE DOKU ÖZELLİKLERİ	EKONOMİK ÖZELLİKLER	DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	KÜLTÜREL MİRAS ÖZELLİKLERİ	ALTERNATİF TURİZM
 	- Vadi yerleşimi - Eğimli arazi -1330m. rakım - İlçe merkezine yüksek erişilebilirlik - İl merkezine düşük erişilebilirlik - İl merkezine erişim zorluğu - Zengin bitki örtüsü - Akarsu varlığı - Göndelen, Maden Özü Akarsuları -Sellenme riski var.	- Özgün mimari ve yerleşme dokusu - Erişim gücüne ve doğal eşiklere bağlı olarak değişim az. -Taş malzeme ağırlıklı konutlar -Depo ve ahırlar konuttan ayrı konumlanmış. - Kamusal alan olarak park, köy meydanı ve köy kahvesi mevcut - Yeni ev yapma isteği az - Yol kalitesi ve altyapıya ilişkin eksiklikler -Yerleşimde kümes, ahır, çeşme, bulunmakta. -Toplu taşıma sorunu var. -Çöp sorunu var. -Sokaklar dar -Taş duvarlar sınırları oluşturuyor. -Kırsal alanda okul aktif.	Tarımsal Üretim: - Patates, fasulye üretimi - Kuru tarım - Bahçe ürünleri üretimi - Tarım aracı sahipliği oranı düşük Hayvancılık: - Küçükbaş, büyükbaş, kümes hayvancılığı - Ticari faaliyet yok.	-Köy nüfusu 344 - Hane sayısı 140 - %31 nüfusta azalma - Yaşlı nüfus -Çiftçi ve ev hanımı ağırlıklı meslek - Göç veriyor - Komşuluk ve akraba ilişkileri iyi - Köyün çevresi ile ilişkileri zayıf - Köyde yaşam memnuniyeti yok.	-Arkeolojik Ören Yeri Varlığı: Muşallikalesi Köyü -Tescilli Yapı - Dini Yapı - Muşallikalesi Köyü Büyük Cami - Muşallikalesi Üşüdümlü Buydum Türbesi - Mahmut Çelebi Türbesi - Ali Çelebi Türbesi - Ali Şir Zaviyesi - Su Yapıları - Muşallikalesi Köyü Hacı Yahya Çeşmesi - Askeri Yapı - Karahisar Behram Şah Kalesi	<u>Mevcut Durum:</u> Köyde mevcut durumda turizm faaliyeti yoktur. <u>Potansiyel:</u> Kültürel Miras Turizmi: İpek Yolu güzergahında yer alma Tescilli yapı stoğu
FOTOĞRAFLAR						
  						
KARAHİSAR BEHRAMŞAH KALESİ ALİŞİR ÇELEBİ TÜRBESİ MAHMUT ÇELEBİ TÜRBESİ						

Şekil 5.18 Muşallikalesi Köyü Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması (S.Tapkı, 2019)

Şekil 5.19 Tüm Kırsal Yerleşimlerde Öneri Alternatif Turizm Olanaklarının Uygulanması

5.3 Bölüm Sonucu

Bu bölümde kırsal yerleşimlerin gelişimi için alternatif turizm olanakları üzerine bilgi geliştirme modelini irdelemek amacıyla alan çalışması gerçekleştirilmiştir.

Alan çalışması iki aşamalı olup, birinci aşama kırsal yerleşimlerin mevcut durumunun irdelenmesine, ikinci aşama ise alternatif turizm olanakları durumlarının uygulanmasına yönelik kurgulanmıştır.

Alan çalışmasının **ilk aşamasında** literatür taraması, gözlem, görüşme ve soru formu teknikleri kullanılmıştır. Alan çalışmasının ilk aşamasında kırsal yerleşimin mevcut durum analizi gerçekleştirilmiştir. İpek Yolu ve Kral Yolu üzerinde nüfusu giderek azalan, alternatif turizm olanağı olan yirmi iki adet kırsal yerleşim seçilmiştir. Kırsal yerleşimlerin veri tabanından çıkan sonuçlar şöyledir:

Turizm:

Mevcut durumda kırsal yerleşimlerde çoğunlukla kültürel miras turizmi vardır. İkinci sırada yer alan turizm çeşidi, ilin doğal kaynaklarının ve bitki örtüsünün zenginliği ile akarsu kaynağına sahip olması nedeniyle doğa temelli alternatif turizm mevcuttur.

-İlde jeotermal kaynağının bulunmasından dolayı sağlık turizmi de görülmektedir.

-İl kavşak noktasında bulunmasından dolayı bir çok etnik yapıya ev sahipliği yapmıştır. Bu kırsal yerleşimlerden bazıları Ermeni nüfusunun çoğunlukta olduğu yerlerdir. Bu nüfus yılın belirli zamanlarında doğdukları toprakları ziyaret etmekte, kiliselerde inançlarının gerekliliklerini yerine getirmektedir.

Sosyo-kültürel:

Kültürel Miras:

İlde kültürel miras değeri yapı veya arkeolojik ören yeri oldukça fazladır. Bu kültürel miras değerlerinin yeterince tanıtımı yapılamadığından çoğunluğu kültürel miras turizmi kapsamında değerlendirilememektedir. Tescilli yapılar gerekli restorasyon çalışmalarını görmeden doğal ortamda yıpranmaya maruz durumda bulunmaktadır. Ayrıca bu yapılar için konumlandıkları yerlerde

bilgilendirici tabelalar da yer almamaktadır. Bu yapıları ziyaret etmek isteyen insanlar kırsal yerleşimlerde yapıyı bulamama sorunu ile karşı karşıya kalmaktadır. Yerel halkta da bu yapıları koruma bilinci yeterli gelişmemiştir.

-İldeki arkeolojik ören yerlerinden Kerkenes Antik Kenti ziyaret edilebilmektedir. Yeniyer Hitit heykel atölyesinin açık hava müzesine dönüştürülmesi projesi mevcuttur.

Yöresel Özellik:

Kırsal yerleşimlerin her birinde yöresel özellik gösteren ürün-lezzetler bulunmaktadır. Ama bunlardan Oluközü turşusu festivali ile, Kerkenes krakeri-sosu-reçel- kurutulmuş sebze ve meyvesi fuarlarda stantlar ile tanıtımını yapmaktadır. Diğer kırsal yerleşimlerde üretilen ürünler veya lezzetlerin tanıtımı, tescil çalışmaları bulunmamaktadır. Üretilen mahsüllerin katma değerli ürüne dönüşmesi çalışmaları yoktur.

Nüfus:

Şahmuratlı kırsal yerleşiminde kurulan, amacı kırsal yerleşimde geri göçü başlatmak olan Eko Merkez, ürettiği projelerle yerleşimdeki göç oranı %20-25 arasından % 10'a düşmüştür.

Kabalı köyünde çiftçiler, topraklarını birleştirip on bin dokuz yirmi dekarlık alanda meyve üretimi gerçekleştirmişlerdir. Kabalı köyündeki meyvecilik projesi ile köyde %10 oranında nüfus artışı olmuş, köylüler şehir merkezinden veya başka illerden köylerine geri dönmüşlerdir.

Kullanıcı:

Kırsal yerleşimlerdeki kullanıcıların çoğu bulundukları yerleşimde yaşamaktan memnuniyet duymamaktadır. Bu durumu köylerdeki nüfus artış-azalış oranı kanıtlar niteliktedir. Kırsal yerleşimlerdeki insanlar şehir merkezine veya başka illere göç etmektedir. Kabalı köyü geliştirilen meyvecilik projesi ile geri göçü başarabilen kırsal yerleşimdir. Gelingüllü, Oluközü, Bahariye, Kabalı, Şahmuratlı köylerinde kadının çalışma hayatına katılımı mevcuttur.

Ekonomik:

-Kırsal yerleşimlerdeki halkın ekonomik gelir kaynakları tarım ve hayvancılıktır. İl turizm sektöründen yeterli miktarda ekonomik payı alamamaktadır. İle gelen turistlerin ortalama kalış süreleri bir gündür.

-Çevre illere (Çorum-Hattuşa, Kayseri, Kapadokya) gelen turistlerin Yozgat'a gelmelerini sağlayacak projeler üretilmelidir. İlin turizm olanaklarından aktif olarak yararlanması sağlanmalıdır.

-Tarımsal üretim ve hayvansal üretim turizm ile desteklenebilir. Agro turizm, kırsal turizm, çiftlik turizmi tarımsal ürün verimliliği fazla olan kırsal yerleşimlerde geliştirilebilir. İncelenen kırsal yerleşimlerde her yerleşime özgü tarımsal ürünler (soğan, kavun, ceviz, menengiç, domates, buğday, şeker pancarı, firik vb.) belirlenmiştir.

İkinci aşamada *graph commons* yardımı ile Kral Yolu üzerindeki kırsal yerleşimlerin alternatif turizm ilişkisi incelenmiş, öneri alternatif turizm olanakları belirlenmiş ve oluşturulan ağ haritaları ile geliştirilen modelin irdelenmesi yapılmıştır. Kırsal yerleşimlerin ağ haritalarından çıkan sonuçlar:

-Kırsal yerleşimlerde tescilli yapı sınıfları; dini yapılar, askeri yapılar, su yapıları sivil yapılar şeklindedir.

-İnceleme yapılan yedi kırsal yerleşimin beşinde arkeolojik ören yeri mevcuttur. Bu arkeolojik ören yerleri; Büyüknefes (Tavium)- Galatlar Dönemi, Köçekkömü (Çeşka Yeraltı Şehri), Şahmuratlı (Kerkenes Antik Kenti)- Demir Çağı, Yeniyer (Karakız Hitit Heykel Atölyesi)-Hitit Dönemi, Muşallikalesi şeklinde sıralanabilir. Bu arkeolojik ören yerlerinden Kerkenes antik kenti ziyaret edilebilmektedir. Yeniyer kırsal yerleşimindeki Hitit heykel atölyesi açık hava müzesine dönüştürülüp ziyarete açılacaktır.

-Kırsal yerleşimlerde mevcut turizm durumu olarak Köçekkömü köyünde doğa yürüyüşü turizmi ve inanç turizmi, Şahmuratlı ve Oluközü köylerinde etkinlik turizmi gerçekleştirilmektedir. Bu kırsal yerleşimler içinde de turizmin en yoğun olduğu köy Şahmuratlı'dır. Kırsal yerleşimler turizmin gerçekleşme yoğunluğuna göre Köçekkömü - Oluközü, Şahmuratlı, sıralanır. Bu sıralama *graph commons'taki*

mevcut turizm durumu çizgilerinin kalınlıkları ve kırsal yerleşime bağlanan mevcut turizm durumları ile oluşmaktadır.

-Kırsal yerleşimlerin alternatif turizm olanakları analiz edildiğinde; Kültürel Miras turizmini, Gastronomi turizmini, Doğa Yürüyüşü turizmini, Rekreasyonel turizmini, Kırsal turizmini, Etkinlik turizmini, Agro Turizmini, İnanç turizmini, Çiftlik turizmini, Olağanüstü Olaylar İzleme turizmini, Yön Bulma turizmini, Kuş Gözlemciliğini, Botanik Turizmi gerçekleştirilebilecektir. (alternatif turizm çeşitleri gerçekleşme yoğunluğuna göre sıralanmıştır.)

Her iki aşamada gerçekleştirilen alan çalışmalarının değerlendirilmesi yapılmıştır. İzleyen bölümde çalışmanın sonuçları ve önerileri yer almaktadır.

Dünya nüfusunun giderek kentsel alanlarda yoğunlaşmasıyla kırsal alanlardaki sorunlar, kırsal alanların nüfus kaybederek yok olmaları da artmaktadır. Ayrıca, kırsal alanlardan göç edenler kentsel alanlarda çarpık kentleşme, gecekondulaşma, hizmetlerde yaşanan aksaklıklar, altyapı yetersizliği, kültürel çatışmalar gibi sebepler kırsal alanların sürdürülebilirliğini zorunlu kılmaktadır. Sürdürülebilir kırsal alan olmanın temeli; kırsal yerleşimlerin kendi kendine yetebilmek, ekonomik ve sosyal birimleri ile kırsal yaşam seviyesini kentsel yaşam seviyesine yaklaştırıp çağdaş kılmaktır. Kırsal yerleşimlerin kalkınmasına önemli katkıda bulunan turizm, ekonomik, sosyo-kültürel, fiziki çevreyle etkileşim içinde bulunurken bu çevreleri de etkilemektedir. Kırsal yerleşimlerin hızlı değişen ihtiyaçlara ve modern yaşam koşullarına ayak uydurarak, bulunduğu yerin sınırlarının ötesine geçen, nüfusun kırsal yerleşimlerde sürdürülebilirliğini içeren planlamalar zorunlu hale gelmiştir. Konuya sadece “kalkınma” yönünden değil, “kırsal yerleşim ihtiyaçlarını mimari tasarım ölçütleri açısından da gözeten alternatif turizm” olarak bakıldığında, ziyaretçilerin tercihlerinin giderek değiştiği günümüzde beklentileri karşılama ile “özel ilgi turizmi”ni ve beraberinde “yerellik” olgusunu pekiştirerek “kırsal alanların gelişimine” katkıda bulunulacaktır.

Bu çalışma, “Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi” bağlamında mimarlık ve turizm disiplinleri arasında Kırsal Yerleşimler aracılığıyla bağ kurmaktadır. Araştırmanın ana problemi; günümüzdeki “Kırsal Yerleşimlerin Turizm İle Kalkınması” kavramının planlamasının ve uygulamaların eksik yorumlanmasıdır. Problemin arka planında “kırsal yerleşimler”e bakış açısındaki yanlışlar, kırsal yerleşimlerdeki sorunlar ve bu sorunların çözümündeki kuramsal bilginin yetersizliği veya bilginin dağınık halde bulunması yer almaktadır. Tezin temel amacı “Nüfusu giderek azalan kırsal yerleşimlerde turizmden itici güç olarak yararlanma” konusunda uygulama için yol gösteren ve kırsal yerleşimlerde

alternatif turizm olanakları üzerine bilgi geliştirmek ve farklı kırsal yerleşimler için kullanılabilir bütüncül bir model ortaya koymaktır.

Bu tez, “kırsal yerleşimlerin kalkınmasında turizm”i tek başına değil, kırsal yerleşimlerin sahip oldukları fiziksel, sosyal, kültürel, ekonomik çevre konularını da bir bütün altında toplayan, yerel bir olgu olarak bakmaktadır. Turizm, kırsal yerleşimlerin gelişiminin sağlanması için henüz yeni bir kalkınma aracıdır. Kırsal yerleşimlerin gelişiminin sağlanması ve yerleşimlerin kalkınmasında turizmin itici güç olduğu örneklerin yurtdışında daha çok olduğu görülmüştür. Son yıllarda hızla gelişen bu tip örneklerin başarılı olması için kırsal yerleşimlerin kalkınma planlarının turizm ile yenilenmesi, planlamaların yerel alanlara ve o alan verilerine göre özelleşmesi gerektiği ve tek bir model üzerinden o yere özgü planlamaların oluşturulması sonuçlarına varılmıştır.

Çalışmada bütüncül bir model geliştirilerek, çalışmanın sadece Yozgat ili kırsal alanları sınırları içinde kalmayıp, diğer illerde ve yerleşimlerde de uygulanabilir hale gelmesi sağlanmıştır. Model “Bilgi Geliştirme ve Gelişim Modeli Oluşturma”, “Uygulama”, “Değerlendirme ve Geliştirme” olmak üzere üç adımdan oluşmaktadır. Tezde modelin *Bilgi Geliştirme ve Gelişim Modeli Oluşturma* adımına odaklanılmış ve bu adımda kırsal yerleşimlerin alternatif turizm olanakları üzerine nasıl bir gelişim modeli oluşturduğunun irdelemesini yapmak amaçlanmaktadır.

Bu adımda; “Kırsal alanlar, doğal çevre özellikleri, yapılı çevre özellikleri, ekonomik özellikler, demografik özellikler, kültürel miras, alternatif turizm durumu ve bağlayıcı olan yasal mevzuatlar ile bütün olarak ele alınmaktadır. Bir kırsal yerleşimin mekan çözümü bağlamında “Bilgilerin Toplanması”nın ardından alternatif turizm bağlamında “Analizleri”nin yapılması ve “Değerlendirme”si uygulamaya geçmeden önce “Gelişimi Modeli Oluşturma” adımı tamamlanmaktadır. Tüm bu aşamalar kırsal yerleşimin alternatif turizm ile ilişkisini kuran bilgiyi oluşturmayı sağlayacaktır. Modelin sonraki adımlarında uygulama, değerlendirme ve modelin uygulanması sonrasında geliştirilmesi yer almaktadır. Model ile oluşan bilginin, mimarlık ve turizm disiplinleri arasında kırsal alanların gelişimi ve sürdürülebilirliği aracılığıyla bağ kurması açısından önemli örneklerden biri olması planlanmaktadır.

Kırsal yerleşimdeki nüfusu giderek azalan il olan Yozgat, kırsal yerleşimin alternatif turizm olanakları üzerine gelişimi sürecinde en önemli adım olan gelişim modeli oluşturmada, bu çalışmanın uygulama alanı olarak seçilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

-Kırsal yerleşimlerin *graph commons* ile ağ haritaları oluşturulduğunda, kırsal yerleşime bağlanan çizgi sayısı (yerleşimdeki kültürel miras varlığı, mevcut turizm durumu, potansiyel turizm durumu) arttıkça kırsal yerleşimlerin öncelikleri de artmış grafiksel olarak daha büyük *node*'lara dönüşmüştür. Böylece hangi kırsal yerleşimlere öncelik verilmesi gerektiği belirlenmiştir.

-Kırsal yerleşimler içinde kısa vadede planlamalarda Köçekkömü, Oluközü yerleşimleri yer almaktadır. Bu kırsal yerleşimlere öncelik verilmesi gereklidir.

-Köçekkömü kırsal yerleşimi; doğa yürüyüşü turizmi, rekreasyonel turizm, kültürel miras turizm, yön bulma turizmi olanaklarını barındırır. Bu alternatif turizm olanakları içerisinde rekreasyonel turizm ve kültürel miras turizminin yapılabilirlik derecesi en yüksek turizm çeşitleridir. Çeşka yeraltı şehrinin kazılarının tamamlanıp ziyarete açılması; kültürel miras turizminin yerleşimdeki etkisini arttırmış olacaktır. Daha sonra yön bulma turizmi ve doğa yürüyüşü turizmi gelmektedir. Doğa yürüyüşü turizmi mevcut turizm durumunda da yer almakta ama yapılma oranı çok düşük seviyededir. Kırsal yerleşimde mevcut olan dark turizm ve doğa yürüyüşü turizmi yapılabilirlik derecesi artırılabilir. Kırsal yerleşimin merkezde bulunması ve Demir İpek Yolu projesinin de merkezde durağının olması, yerleşimin erişilebilirliğini arttırıp alana daha fazla turistin gelmesini sağlayacaktır.

-Oluközü kırsal yerleşimi, bir çok farklı alternatif turizm olanağını bünyesinde barındırır. Bu turizm çeşitleri yapılabilirlik derecesine göre sıralanırsa; gastronomi turizmi- rekreasyonel turizm- doğa yürüyüşü turizmi, etkinlik turizmi, kuş gözlemciliği-botanik turizmi şeklindedir. Yerleşime özgü ürün olarak turşu bulunmakta ve turşu festivali düzenlemektedir. Bu durum yerleşimin mevcut turizm durumunda etkinlik turizminin varlığına neden olmaktadır. Turşunun ve turşu festivalinin yeterli tanıtımı yapılırsa yerleşimdeki turizm durumu artacaktır.

-Şahmuratlı ve Büyüknefes kırsal yerleşimi 2. dereceden öncelikli yerleşimlerdir. Köçekkömü ve Oluközü kırsal yerleşimlerinden sonra kısa vadede planlama yapılması gereklidir.

-Şahmuratlı kırsal yerleşiminde Kerkenes Antik kentinin bulunması, yerleşime güçlü bir alternatif turizm olanağı kazandırır. Yerleşimde mevcut durumda Kerkenes şenliği ve Arabaşı etkinlikleri düzenlenmekte ve yerleşimde etkinlik turizmi görülmektedir. Yerleşimin alternatif turizm olanakları içersinde kültürel miras turizmi yapılabilirlik derecesi en yüksek turizm çeşididir. Kerkenes antik kentinin ziyaretçilere açılması, açık hava müzesine dönüştürülmesi gibi antik kentte yapılacak olan düzenlemeler kültürel miras turizminin uygulanmasını kolaylaştıracaktır. Ayrıca antik kent ile kırsal yerleşim arasında bağ kurmak antik kentin turizme kazandırılması konusunda geliştirilecek projelere kırsal yerleşimi de entegre etmek, kırsal yerleşimin de gelişimini sağlayacaktır. Şahmuratlı köyünde yapılabilirlik oranı 2. sırada gastronomi turizmi gelmektedir. Köyün yöresel ürün ve lezzetleri Kerkenes krakeri, Kerkenes sosu, kurutulmuş sebze-meyve-mantar, reçel, Şahmuratlı üzümüdür. Köyde olağanüstü olaylar izleme turizmi olanağı diğer olanaklara göre en düşük düzeydedir. M.Ö. 28 Mayıs 585 yılındaki güneş tutulması ile Medler ile Persler arasında uzun yıllar süren savaş sona ermiştir. Ayrıca 2005 yılında 21. yüzyılın ilk güneş tutulması Kerkenes Dağında gerçekleşmiştir.

-Büyüknefes kırsal yerleşiminde mevcut durumda kültürel miras turizmi en düşük düzeydedir. Kırsal yerleşim, kültürel miras turizmi, çiftlik turizmi, kırsal turizm olanaklarını barındırır. Bu alternatif turizm olanakları içerisinde kültürel miras turizminin yapılabilirlik derecesi en yüksek turizm çeşididir. Daha sonra çiftlik turizmi ve kırsal turizm gelmektedir. Büyüknefes köyünde Tavium antik kenti bulunmaktadır. Antik kentte kazı çalışmaları devam etmektedir. Antik kente ait parçalar, yerel halk tarafından yerleşimdeki yapılarda devşirme malzeme olarak kullanılmıştır. Köyde sütunlar, sütun başlıkları, kabartmalı duvar malzemeleri köydeki konutlarda veya bahçelerde bulunmaktadır. Köyün çeşmesi de tescillidir. Köyün tamamı yaşayan köy müzesi olarak değerlendirilebilir. Köyün merkezde yer

alması ve yapılacak olan Ankara-Sivas hızlı treninin durağının Merkez ilçede de bulunması erişilebilirliği arttıracaktır.

-Muşallikalesi köyüne gerçekleştirilecek olan yatırımlar orta vadede düşünülmelidir. Muşallikalesi köyü Kral Yolu güzergahının Yozgat ilinde son bulunduğu konumda yer almaktadır. Yerleşimin tarihi ve doğal güzellikleri özgünlüğü oluşturmaktadır. Yerleşimdeki kırsal mimari karakter bozulmadan günümüze kadar gelmiştir. Köydeki %31 oranındaki göç olayı kırsal yerleşimin insansızlaşmasına neden olarak, kırsal miras bakımsız kalmış ve köhneleşmiştir. Köydeki tescilli yapılar ve arkeolojik ören yeri kültürel miras turizmi çerçevesinde değerlendirilebilir. Tescilli yapıların, günümüzde zorlu iklim şartlarına açık halde bulunması restorasyon çalışmalarının zaman kaybetmeden yapılmasını gerekli kılmaktadır. Yapılacak olan Ankara-Sivas hızlı treninin köyün bağlı olduğu Akdağmadeni ilçesinde durağının olması, kırsal yerleşime gelecek olan turistlerin alana ulaşımını kolaylaştıracaktır.

-Terzili kırsal yerleşiminde orta vadede planlamalar yapılmalıdır. Orta vadede yapılacak planlamalarda Terzili kırsal yerleşimi, Muşallikalesi kırsal yerleşimine yapılacak planlamalardan sonra gelmektedir. Terzili köyünde ceviz ve menengiç ürünleri yetiştirilmektedir. Bu ürünlerin yetiştirilmesi ile köyde agro turizm olanağı oluşmaktadır. Köyün kırsal dokusu, kırsal mimari dokusu, peyzaj özellikleri ile kırsal kimliğini oluşturmaktadır. Kırsal kimliğin somut kanıtı köyde gözlemlenebilmektedir. Köyün kimliği bozulmadan günümüze kadar gelmiştir. Yapılacak olan alternatif turizm çalışmaları ile korunarak gelecek kuşaklara aktarılması gereklidir.

-Kırsal yerleşimlerde uzun vadede planlamalarda Yeniyer köyü yer almaktadır. Hitit heykel atölyesi, yerleşimin kültürel miras turizmi olanağını oluşturur. Bu kültürel mirasın korunarak turizm ile değerlendirilmesi gereklidir. Açık hava müzesine dönüştürülerek, Hattuşa ile bağlantı kurulup Hitit rotası oluşturulabilir.

-İlde alternatif turizmin gelişmesi ile birlikte turizmin yan sektörleride geliştirecektir. Bu durumda işgücü ihtiyacı artacak ildeki işsizlik oranının azalmasına katkı yapacaktır.

Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda çıkarılan genel sonuçlar:

- Turizm, kırsal yerleşimlerde çeşitli nedenlerden üretim ve ekonomi, sosyal yapı konularında gerileme göstermiş bir yeri güçlendirmede, itici güç olabilir. Turizm bir yöreyi kalkındırmada araç olarak kullanılabilir.
- Türkiye’de kırsal yerleşimlerin kalkındırılmasında turizm ile ilgili birçok çalışmanın sentezi yapılarak, kırsal yerleşimlerin gelişiminin turizm ile ilişkisi kurulmuştur.
- Kırsal yerleşimlerin gelişiminde önemli rolü olan turizm konusuna önerilen model ile, sistematik ve farklı disiplinleri buluşturan bir bakış getirilmeye çalışılmıştır.
- Bu tez kırsal alanların kalkınması açısından kurumların, yerel yönetimlerin, STK’ların, üniversitelerin çalışmalarını dayandırabilecekleri kaynak olmaya aday bir çalışmadır.

şeklinde özetlenebilir.

Öneriler

-Kırsal yerleşimlerin alternatif turizm ile gelişmesi öncesinde master planları hazırlanmalıdır.

-Her bir kırsal yerleşim için uzun kısa vadeli ve uzun vadeli planlamalar yapılmalıdır. Planlamalar şeffaflık ilkesi ile yerel halk ile paylaşılmalıdır. Halkın sorunları, istekleri doğrultusunda gerekli revizyonlar yapılmalıdır.

-Yapılacak olan planlamalarda; kırsal yerleşimlerin dönemlerin yaşam tarzlarını, mimari yaklaşımlarını, yapım teknolojilerini, yapım tekniklerini, topoğrafya ile kurdukları ilişkiyi, peyzaj özelliklerini günlük yaşamı, gelenekleri, kültürel etkinlikleri yansıttıkları unutulmamalıdır. Bu özelliklerin yitirilmesi kırsal yerleşimin karakterinin değişimine neden olmaktadır.

-Yerel halka her kırsal yerleşimde gerçekleşecek alternatif turizm çeşidi ile ilgili bilgilendirmeler yapılmalıdır. Kırsal yerleşimle ilgili kararlar alınırken yerel halkın da söz sahibi olması sağlanmalıdır.

-Önerilen Kral Yolu rotası çevre illerle bölgesel güç oluşturacak şekilde entegre edilmelidir. Kral Yolu rotası Hattuşa (Çorum), Kapadokya rotaları ile entegre olabilmektedir. Hattuşa ve Kapadokya'yı ziyaret eden turistler Kral Yolu üzerindeki kırsal yerleşimlere çekilip ilde kalacakları süre uzatılmalıdır.

-Yeniyer (Karakız) kırsal yerleşimi Hattuşa ile birleşerek Hitit rotası oluşturulabilir.

-Kırsal yerleşimlerde yetişen, üretilen lezzetler coğrafi işaret almaya başvurabilir. Bu lezzetler ile gastronomi rotası oluşturulabilir.

-Kırsal yerleşimlerdeki ürünlerin doğru tanıtım ve pazarlama çalışmaları ile yerleşimdeki ekonomik yaşama katkı sağlanabilir. Bu lezzetlerin çeşitli fuarlarda, ilde ve başka illerdeki etkinliklerde tanıtımı yapılabilir. İnternet sitesi, sosyal medya ile tanıtım yapılarak ürün ve lezzetlerin bilgisi daha geniş kitlelere yayılabilir. Böylece, kırsal yerleşimlerdeki kadınların yerel ürün ve lezzetler ile çalışma hayatına katılımı gerçekleştirilir.

-Köy mutfakları oluşturulup, kırsal yerleşime özgü yemeklerin tadıldığı veya gelen turistlerin de yapım aşamasına katıldığı mekanlar her kırsal yerleşime oluşturulabilir.

-Kültürel etkinlik takvimi oluşturularak, festivaller düzenlenebilir.

-Kırsal yerleşimlerde bulunan kültürel miras ile ilgili envanter hazırlanmalıdır. Ayrıca somut olmayan kültürel miras varlıkları da belirlenmelidir.

-Kültürel miras değeri olan yapı veya arkeolojik buluntuların bulundukları yerlere enformasyon amaçlı bilgi levhaları yerleştirilip hangi önemli yol üzerinde olduğu işaretlenebilir.

-Kültürel mirasın korunması konusunda çalışmaların vakit kaybetmeden yapılması gereklidir. Çünkü mirasın doğa şartları altında hızla yok olması kaçınılmazdır. Alanında uzman kişiler tarafından oluşturulacak komisyonlar ile yerel yönetim, yerel halk ve uzmanların koordineli çalışmaları sonucunda gerekli restorasyon çalışmaları yapılmalıdır.

-Arkeolojik ören yerleri için açık hava müzesi oluşturulabilir.

-Koruma konusunda yerel halkın da bilinçlenmesini sağlayacak eğitimler verilmelidir.

-Tanıtım faaliyetleri ile kırsal yerleşimler turistler için cazibe merkezi haline getirilmelidir.

-Turizm fuarlarında ili, ilçeyi ve kırsal yerleşimleri tanıtabak çalışmalar yapılmalıdır.

-Kırsal yerleşimlerde yapma çevrede yer alan hizmet ve altyapı sorunları giderilmelidir.

-İlde konaklama tesisleri sayısında ve konaklama tesislerinin verdiği hizmetlerde sorunlar gözlenmiştir. Konaklama tesisi sayısı arttırılıp, hizmet kalitesi yükseltilmelidir.

-Turizm sektöründe çalışacak kalifiye insanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yüzden turizm sektöründe çalışacak insanlara gerekli eğitim verilmelidir.

-Tarımsal faaliyetler için ilde bulunan üniversite ile işbirliği kurularak, az maliyet yüksek verime uygun üretim politikaları düzenlenebilir.

-Turistlere yönelik tarımsal etkinlikler düzenlenmelidir. Sebze-meyve toplama, hayvancılık ile ilgilenme, pekmez yapma vb. gibi etkinlikler oluşturulabilir.

Bu çalışmanın uygulanması ile sonuçlarının kırsal alandaki güncel hayata etkileri şöyle sıralanabilir:

Ekonomik etkiler:

-Tarımla uğraşan nüfusa turizm ile ek gelir sağlanır.

-Yerel girişimcilik başlar.

-Kırsal yerleşimdeki kadınlar çalışma yaşamında daha aktif rol alarak ekonomik etkinliklere katılır.

-İstihdam edilen yerel halk sayısı artar, işsizlik oranı azalır.

-Altyapı, ulaştırma ve yerel hizmetlerin alt yapısı tamamlanıp var olan hizmetler geliştirilir.

-Yerel halkın düzensiz gelirleri artarak refah düzeyi yükselir.

- Kent ve kır arasındaki gelir dağılımındaki dengesizlik azalır.
- Yerel kaynaklar kullanılarak ekonomik faaliyetler çeşitlendirilir.
- Turizme bağlı yan sektörlerin gelirleri artar.

Fiziksel çevre etkileri:

- Yerel halk doğal çevrenin korunması gerektiği konusunda bilinçlenir.

Sosyo-kültürel etkiler:

- Kentte yaşayan insanlar ile kırsal alanda yaşayan insanlar arası bilgi akışı gerçekleşir.
- Kırsal alandaki yaşam tarzı ve kırsal alan tanıtılır.
- Kadınların ve gençlerin toplumdaki yeri güçlenir.
- Kültürel etkileşim gerçekleşerek bilgi alışverişi sağlanır.
- Bölgelerin yerel kimlikleri güçlenir.
- Tarihsel değerler, kültürel miras koruma altına alır.
- Geleneksel mimari mirasın restore edilmesine katkı sağlanır.
- Yerel halkta koruma bilinci gelişir.

Son olarak; günümüzde turizm disiplini de mimarlar ile ortak teorik ve uygulamaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Kırsal yerleşimler, her iki disipline de hizmet sağlayan bağlayıcı konumdadır.

Bu tez çalışması ile, Kırsal Yerleşimlerin Alternatif Turizm Olanakları İle Gelişiminin Sağlanması literatürüne mimarlık ve turizm ara kesitinde katkıda bulunmuştur.

- Ahipaşaoğlu, S., & Çeltekt, E. (2006). *Sürdürülebilir Kırsal Turizm*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akad, Ö. (2000). *Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği*. Bursa: Motif Matbaa.
- Akça, H. (2004). Dünya'da ve Türkiye'de Kırsal Turizm. *Standart Dergisi, Eylül*, 61-70.
- Albayrak, A. (2013). *Alternatif Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Alpullu, A. (2011). *Uluslararası Basketbol Organizasyonlarının Spor Turizmine, Ülke Ekonomisine ve Tanıtımına Katkılarının Değerlendirilmesi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Avcı, M. (2005). Çeşitlilik ve Endemizim Açısından Türkiye'nin Bitki Örtüsü. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakóltesi Coğrafya Dergisi, 13(27)*, 5.
- Aydın, İ. (1990). *Açıklamalı Turizm Terimler Sözlüğü*. Aydın: Coşkun Matbaası.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivleri. (157, 69). Sadaret Mektubi Kalemı.
- Bursa Dağcılık ve Doğa Sporları İhtisas Kulübü. (2018). <http://budak.org.tr/index.asp?ContentID=11>. Erişim tarihi: 09/02/2018 .
- Carrera, P., & Bridges, B. (2006). Globalization and Healthcare: Understanding Health Care and Medical Tourism. *Pharmacoecon Outcomes Research, 6(4)*, 447-454.
- Cengiz, T., & Çelem, H. (2003). Kırsal Kalkınmada Analitik Hiyerarşı Süreci Yönetiminin Kullanımı. *Kafkas Üniversitesi Artvin rman Fakóltesi dergisi, 4(1)*, 2.
- Coltman, M. (1989). *Introduction To Travel & Tourism An International Approach*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Conell, J. (2005). Managing Gardens For Visitors Experience in Great Britain: A Story of Continuity and Change. *Tourism Management , 26*, 185.
- Confer, J. C., & Kerstetter, L. (2000). Past Perfect: Explorations of Heritage Tourism. *Parks&Recreation, 35(2)*, 38-57.

- Cook, A., Yale, J., & Marqua, J. (1999). *Tourism: The Business Of Travel*. U.K: Prentice Hall.
- Cuinet, V. (1891). *La Turquie d'Asie* (Vol. I). Paris.
- Çevirgen, A. (2009). Edremit Yöresinde Ekoturizme Yönelik Bir Talep Araştırması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 45-67.
- Demirci, F. O., & Yavuz, M. C. (2003). Rekreasyonel Turizmde Müşteri Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir pilot Çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(11), 61-76.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (2001). *DPT Özel İhtisas Raporu*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- Doğan, C. (2000). *Ankara'da Termal Turizm Potansiyeli*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı Master Tezi , Ankara.
- Ege, Z. (1998). *Bir Rekreasyon Türü Olarak Av Turizmi ve Türkiye'de Av Turizminin Geliştirilmesi İle İlgili Bir Model Önerisi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Doktora Tezi, İzmir.
- Erdoğan, N. (2003). *Çevre ve (Eko)turizm*. Ankara: Erk Yayınları.
- European Commission. (1999). *Towards Quality Rural Tourism*. Brussels: Enterprise Directorate General Tourism Unit.
- Fagence, M. (2003). *Tourism in Destination Communities Cambridge*. U.K: Cabi Publishing.
- Genç, Ö. (2004). *Yozgat İli uygun Yatırım Alanları Araştırması*. Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş Araştırma Müdürlüğü.
- Getz, D. (1997). *Event Management and Event Tourism*. New York: Cognizant Communications Corporation.
- Getz, D., & Wicks, B. (1993). Festival Management and Event Torurism. *An International Journal*, 1(1), 2-16.
- Greg, R. (1996). *Cultural Tourism in Europe*. U.K: Cab Ointernational.

- Greg, R. (2002). Tourism Attraction Systems Exploring Cultural Behavior. *Annals of Tourism Research*, 29(4), 1048-1064.
- Gürlük, S. (2001). Dünya'da ve Türkiye'de kırsal kalkınma politikaları ve sürdürülebilir kalkınma. *Uludağ Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, 19(4).
- Hacıoğlu, N., & Bayram, Ş. (2008). *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi: Üçüncü Yaş Turizmi*. (N. Hacıoğlu, & C. Avcukurt, Eds.) Ankara.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., & Dinç , Y. (2003). *Boş Zaman & Rekreasyon Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hall, M., & Mitchell, R. (2001). Wine Tourism in The Mediterranean: A Tool For Restructuring and Development. *Thunderbird International Business Review*, 42(4), 445-465.
- Healism. (2018). www.healism.com Erişim tarihi: 09/02/2018
- Holloway, J. C., & Taylor, N. (2006). *The Business Of Tourism*. England: Prentice Hall.
- İlkin, A., & Dinçer, M. (1991). *Turizm Kesiminin Türk Ekonomisindeki Yeri ve Önemi Ekonomik ve Sosyal Sorunlar- Çözüm Önerileri*. Ankara: TOBB Yayınları.
- İncekara, A. (1998). *Doğu Anadolu'da Kış Turizmi ve Gelişme Olanakları*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Işık, N., & Baysal, D. (2011). Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları: Genel Bir Değerlendirme. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 165.
- Kahraman, N., & Türkay, O. (2004). *Turizm ve Çevre*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kartal, E. Z. (1997). *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*. Ankara: Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü.
- Kaya, Ö. (1998). *İnanç Turizmi*. Bursa: Özsan Matbaacılık.
- Keleş, R. (1990). Kırdan kente göçün tarihi ve Türkiye'nin durumu. *Tarım Orman ve Köy*(57), 6-7.

- Kılıç, B., & Sop, A. (2011). Hüzün Turizmi, Katarsis ve Alternatif Katarsistik Bir Destinasyon Örneği Olarak San Jose Madeni. *SOİD: Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 8(3).
- Kınalı, F. (1987). *Eski Anadolu Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Kinneir, J. M. (1815). *Voyages Dans l'Asie Mineure l'Armenie et le Kourdistan*. Paris.
- Kiper, T. (2006). *Safranbolu Yörük Köyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Koral, D. (1993). *Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Spor ve Rekreasyonun Organizasyonu ve Bunun Türkiye'de Uygulanması Üzerine Bir Araştırma*. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Kozak, N., Kozak Akoğlu, M., & Kozak, M. (2001). *Genel Turizm İlkeler-Kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kördeve, M. K. (2016). Sağlık Turizmine Genel Bir Bakış ve Türkiye'nin Sağlık Turizmindeki Yeri. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 2(1), 51-61.
- Küçük, A. (2003). *Dönmeler (Sebataistler) Tarihi*. Ankara: Andaç Yayınları.
- Lourens. (2007). *The Underpinnings for Successful Route Tourism Development in South Africa*. Johannesburg: University Of Witwatersrand.
- Luzar, E. J., Diagne, A., Ecgan, C., & Henning, B. (1998). Profiling The Nature-based Tourist: A Multinomial Logit Approach. *Journal Of Travel Research*, 37, 48-55.
- McCain, G., & Nina, M. (2003). Legacy Tourism: The Search For Personal Meaning in Heritage Travel. *Tourism Management*, 24(6), 713-717.
- Mordtmann, A. (1925). *Anatolien*. Hannover: Skizzen und Reisebrief Aus Kleinasien.
- MTA. (2018). http://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi / maden_ potansiyel_2010 /Yozgat_Madenler.pdf Erişim tarihi: 08/07/2018.
- Northup, E. D., & Lavoie, H. (2001). Geomicrobiology Of Caves: A Review. *Geomicrobiology Journal*, 200.

- Ocak, A. (1988). Bozok Sancağı. In *Türk Dyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Vol. 6, pp. 321-322). Ankara.
- Okumuş, B., Okumuş, F., & Mckercher, B. (2007). Incorporating Local and International Cuisines in The marketing Of Tourism Destinations: The Case Of Hong Kong and Turkey. *Tourism Management*, 28, 253-261.
- Oral, S. (1999). Türkiye'de Gençlik Turizmi ve Geliştirilmesi. *Turizm Bakanlığı Gençlik Turizmi Konferansı*, (pp. 15-134). Ankara.
- Oral, S., & Başarır, A. (1995). Alternatif Turizmin Önemi, Türkiye'de Alternatif Turizm Çeşitleri ve Kapadokya'da Uygulanabilirliği. *Haftasonu Seminerleri II: Kapadokya'nın Turistik, Kültürel Potansiyeli ve Pazarlama Sorunları*, (p. 180). Nevşehir.
- Orta Anadolu Kalkınma Ajansı. (2011). *Yozgat Turizm ve Sosyal Altyapı Sektörel Çalışma Grubu Raporu*. ORAN Orta Anadolu Kalkınma Ajansı.
- Orta Anadolu Kalkınma Ajansı. (2017). *Yozgat Yatırım Rehberi 2017*. ORAN Orta Anadolu Kalkınma Ajansı.
- Oruç, O. (2004). *Bir Alternatif Turizm Türü olan Doğa-Atlı Spor Turizminin Kastamonu Örneği Üzerinde İrdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı , İstanbul.
- Ögdül, H. (2013). Kırsal Mekan Politikalarında Yeni Dönem. *Mimarlık*(371).
- Özgüç, N. (1998). *Turizm Coğrafyası Özellikler Bölgeler*. İstanbul: Cantay Kitabevi.
- Özkaya, Y. (1978). 18. Yüzyılın İlk Yarısında Yerli Ailelerin Ayanlıkları Ele Geçirışı ve Büyük Hanedanlıkların Kuruluşu. *Belleten Yayınları*, 168, 667-723.
- Öztürk, Y., & Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 188.
- Perrot, G. (1867). *Souvenirs d'un Voyage En Asie Mineure*. Paris.
- Petroman, I., & Petroman, C. (2010). Agritourism And its Forms. *Lucrari Ştiinţifice*, 53(2), 367-369.

- Poujoulat, M. B. (1840). *Voyage Dans l'Asie Mineure En Mesopotamie, A Palmyre En Syrie En Palestine Et En Egypte*. Paris.
- Prentice, R. (1993). *Tourism and Heritage Attractions*. Londra: Routledge.
- Readman, M. (2003). Golf Tourism. In S. Hudson, *Sport and Adventure Tourism* (p. 167). New York : The Haworth Hospitality Press.
- Reiner, J. (1998). *Tourism Development in Perpheral Regions of Post Soviet States: A Case Study of Strategic planning on Hiiumaa*. Estonia international Planning Studies, ABD.
- Roberts, L., & Hall, D. (2003). *Rural Tourism and Recreation Principles and Practice*. U.K: CABI Publishing.
- Ryan, C. (2002). Tourism and Cultural Proximity: Examples from New Zeland. *Annals of Tourism Research*, 29(4), 950-963.
- Sakin, O. (2012). *Tarihten Günümüze Bozok Sancağı ve Yozgat*. İstanbul: Tarih Doğu Kütüphanesi.
- Sargın, S. (2006). Yalvaç'ta İnanç Turizmi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 1-18.
- Seaton, A. (1999). War and Thanatourism: Waterloo 1815-1914. *Annals of Tourism Research*, 26(1), 130-158.
- Sharpley, R. (2002). Rural Tourism and The Challenge of Tourism Diversification: The Case of Cyprus. *Tourism Management*, 233-244.
- Soykan, F. (1999). Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm . *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10, 67-75.
- Sürdürülebilir Turizm*. (2019). [http://uclg-mewa.org /uploads/file/e6bf42eff4e946f1a3c12473f358b229/Sürdürülebilir%20Turizm.pdf](http://uclg-mewa.org/uploads/file/e6bf42eff4e946f1a3c12473f358b229/Sürdürülebilir%20Turizm.pdf) Erişim tarihi: 10/03/2019
- Sznajder, M., Przeborska, L., & Scrimgeour, F. (2009). *Agritourism*. U.K: CABI.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2007). *Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı 2007-2013*. Ankara.

- TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2018). <http://www.kultur.gov.tr/TR/belge/1-19414/hava-sporlari.html> Erişim tarihi: 09/02/2018.
- TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2018). <http://www.kultur.gov.tr/TR/belge/1-19424/turkiye-de-avlanabilen-av-hayvanlari.html> Erişim tarihi: 09/03/2018.
- TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2018). <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-11492/saglik-ve-termal-turizmi-tanimi.html> Erişim tarihi: 09/02/2018.
- Texier, C. (1340). *Küçük Asya* (Vol. 3). İstanbul: İstanbul Matbaa-ı Amire.
- The Guardian. (n.d.). http://image.guardian.co.uk/sys-files/Guardian/documents/2007/06/27/URBAN_WORLD_2806.pdf Erişim tarihi: 10/09/2019.
- Toskay, T. (1993). *Genel Turizm*. Ankara: Der Yayınları.
- Tozer, H. F. (1881). *Turkish Armenia and Eastern Asia Minor*. London: Longman&Co.
- Tren , E. (2011). Ata Toprağı Ziyaretlerinin Turizm Kapsamında Değerlendirilmesi. *VI. Lisansüstü Turizm ğrencileri Araştırma Kongresi*, (pp. 550-567). Antalya.
- Tunç, A., & Sa , F. (1998). *Genel Turizm Gelişimi ve Geleceği*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Turan, O. (1971). *Selçuklular Zamanında Türkiye*. İstanbul.
- Turco, M. D., Riley, S., & Swart, K. (2002). *Sport Tourism*. USA: Fitness Information Technology Inc.
- Turizm Bakanlığı. (1999). *Turizm Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Ankara Turizm Bakanlığı Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Basım Evi.
- Tutar, E. (1991). Afyonkarahisar'da Termal Turizm Potansiyeli. In *Turizm Yıllığı 1991* (p. 222). Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası Yayını.
- TK. (2018). <http://www.tuik.gov.tr/Start.do> Erişim tarihi: 11/12/2018.
- Türkiye Avcıları*. (2018). www.turkiyeavcileri.com Erişim tarihi: 09/02/2018.
- Türkiye Kültür Portalı*. (2018). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/yozyat/gezilecekyer/kerkenes-harabeleri-kayip-sehir-pteris> Erişim tarihi: 06/03/2018
- Uçkun, G., & elteke, E. (2004). Niş Pazarlama ve turizm Sektöründe Uygulanabilirliği. *İşg Dergisi*, 6(2), 3.

- UN. (2018). <https://www.un.org/esa/population/publications/WUP2005/2005wup.html>.
Erişim tarihi: 13/05/2018.
- Usta, Ö. (2002). *Genel Turizm*. İzmir: Anadolu Matbaacılık.
- Usta, Ö. (2008). *Turizm- Genel ve Yapısal Yaklaşımı*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ülker, İ. (1999). *Dağ Turizmi Planlama Yöntemleri: Yüksek Dağlarımız, Kayak Yerlerimiz*. Ankara: T.C. Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Weiler, B., & Hall, M. (1992). *What's Special About Special Interest Tourism ?*
London: Belhaven Press.
- Williams, P. (2001). *AgriToursim Market and Product Development*. Simon Fraser University, Ministry of Agriculture , Canada.
- Xie, Y., Ward, R., Fabd, C., & Qiao, B. (2007). The Urban System in West China: A Case Study Along The Midsection of Ancient Silk Road He-Xi Corridor. *Cities*, 24(1), 60-73.
- Yalçın, P. (2006). *Türkiye'de Sağlık Turizminde Altyapı oluşturma Gereği ve Sağlık Kurumlarına Yönelik Bir Araştırma*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Ankara.
- Yozgat Valiliği. (1973). *Cumhuriyetin 50. yılında Yozgat 1973 Yılı*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Yozgat Valiliği İl Kültür Turizm Müdürlüğü. (2008). *Yozgat Kent tarihi*. Yozgat: Bozok Ofset.
- Yozgat Valiliği İl Kültür Turizm Müdürlüğü 2018 Verileri.
- Yozgat Valiliği İl Tarım Müdürlüğü 2018 Verileri.
- Yozgat Valiliği İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü 2018 Verileri.
- Yüncü, R. H. (2010). Sürdürülebilir Turizm Açısından Gastronomi Turizmi ve Perşembe Yaylası. *X. Aybastı-Kabataş Kurultayı*, (pp. 27-34). Eskişehir.

KIRSAL ALAN SORU FORMU

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU

İlçe Adı:
Köy Adı:
İl-İlçe Merkezine Uzaklık (km):
Hane Sayısı:
Nüfus:

Yerleşimin Morfolojik Diyagramı

Fotoğraflar

Uydu Görünümü:

1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

Yerleşim Biçimi							
Toplu		Grup		Dağınık		Dizimsel	
Yerleşim Tipi							
Merkezli		Doğrusal		İşinsal		Diğer	

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ									
Peyzaj Özel.	Orman			Eğimli arazi			Merkeze yakın		
	Deniz,göl			Az eğimli arazi			Merkezden uzak		
	Nehir			Düz arazi			Sınır Yerleşmesi		
	Dağlık, kayalık			Vadi			T.C.K yolu üzeri		
	Baraj gölü			Dağ			Köy Yolu Üzeri		
	Tarım alanı			Ova					
				Kıyı					
BAKİ									
Kuzey		Güney		Doğu		Batı			
Kuzey-Doğu		Kuzey-Batı		Güney-Doğu		Güney-Batı			
ARAZİ ÖRTÜSÜ									
Yerleşim		Orman		Su		Yapay yüzey		Kır/Mera	
BİTKİ ÖRTÜSÜ									
Orman				Çalılık				Su kenarı veletasyonu	
YERLEŞİM-DOĞA İLİŞKİSİ									
Doğaya baskısı çok						Doğaya baskısı az uyumlu			
RAKIM ARALIKLARI									
HİDROLOJİ									
Akarsu				Sulama Havzası				Sulama Kanalı	
3- KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI									
Köyün Kuruluş Tarihi									
Köyde Tarihi Değeri Olan Yapılar					Var		Yok		
Arkeolojik ören yeri varlığı					Var		Yok		
Tescilli yapı varlığı					Var		Yok		
4- KAMUSAL MEKANLAR									
Çeşitlilik									
Köy Meydanı				Köy Odası				Açık Alanlar	
Park				Harman Yeri				Festival Alanı	
Çayır-Mera				Köy Kahvesi				Değirmen	
Fırın				Çamaşırhık				Diğer	
5- SOKAKLAR									
Yapısı									
Eğimli				Az Eğimli				Düz	
Biçimi									
Doğrusal				Kıvrımlı				Merdivenli	
Tipi									
Sürekli				Kesintili				Çıkamaz	
Zemin									
Toprak				Taş				Asfalt	
								Parke	
Genişlik									
<2 m.				2-3 m.				3-4 m.	
Mobilyalar									
Elek. direği				Levha				Çeşme	
								Bank vb.	
								Ocak	
Sınırlar									
Yapılar				Taş duvar				Çitler	
								Ağaçlar	
								Çalılar	
YAPILAR									
Yerleşmedeki Yapılar									
Konut				Samanlık				Ahır	
Odunluk				Kümes				Değirmen	
Dükkan				Kahve				Kuyu/Çeşme	
								Serander	
								Fırın	
								Satış/Tanıtım	
								Ambar	
								Köprü	
								Diğer	
Strüktür									
Yığma								Karkas	
								Karma	

Yapı Malzemesi							
Ahşap		Taş		Beton		Tuğla	Kerpiç
Cephe Malzemesi							
Ahşap		Taş		Tuğla		Sıva	Kerpiç
Çatı Tipi							
Düz		Beşik		Kırma		Sundurma	
Çatı Malzemesi							
Beton		Kerpiç		Kiremit		Saz-Kamış	
Mimari Öğeler							
Cumba		Balkon		Avlu		Çıkma	

HİZMETLER ve ALTYAPI							
Kamusal Hizmetler							
Elektrik		İçme Suyu (Şebeke)		Yol			
Okul		Sağlık		Kanalizasyon			
İnternet		Telefon		Toplu Taşıma			
Muhtarlık		Çöp Taşıma					
Özel Hizmetler							
PTT acenta		Bankamatik		Market			

EĞİTİM DURUMU		
Köyde İlkokul Var Mı?	Var	
	Yok	
	Var-Yetersiz	
Köyde Okuyan Çocuklar	Köydeki okulda okuyor	
Taşımali Sistem Nereye?	Taşımali Sistemle	
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	Yakın Köyde	
	İlçede	
	İlde	
İlkokul çağı kaç çocuk var ?		

EKONOMİK FAALİYETLER							
Tarım							
Sulu Tarım		Kuru Tarım		Modern Tarım		Organik Tarım	
Seracılık		Bahçecilik		Bağcılık		Özel Ürün	
Hayvancılık							
Büyükbaş		Küçükbaş		Balıkçılık		Kümes Hay.	Arıcılık
Diğer							
Ormancılık							
Çalışma Şekli							
Kendi İşi/Mülkiyeti		Günübirlik İşçilik		Mevsimlik İşçilik			

NÜFUS	
Nüfus artış- azalış oranı	
Nüfus Grafiği	

ALTERNATİF TURİZM							
Mevcut Turizm Durumu							
Kültürel Miras Turizmi		Etnik Turizm		İpek Yolu Turizmi		Rekreasyonel Turizm	
Dark Turizm		Etkinlik Turizmi		Sağlık Turizmi		Termal Turizm	
Kırsal Turizm		Çiftlik Turizmi		Ekoturizm		Agro Turizm	
Yayla Turizm		Yön Bulma		Botanik Turizm		Kamp ve Karavan Turizmi	
Mağara Turizmi		Atlı Doğa Turizmi		Yaban Hayat Gözlemciliği		Kuş Gözlemciliği	
Hava Sporları Turizmi		Kış Turizmi ve Dağcılık		Akarsu Sporları Turizmi		Golf Turizmi	
Futbol Turizmi		Av Turizmi		Gastronomi Turizmi		Gençlik Turizmi	
Üçüncü Yaş Turizmi		Olağanüstü Olaylar İzleme		Yeni Çağ Turizmi			

YÖRESEL ÖZELLİKLER							
Yöresel el sanatı		Yöresel el dokumaları		Yöreye özgü yemek		Köy Ürünleri	
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün							
Ticaret ve El Sanatları							
Dokumacılık		Marangozluk		Nalburiye		Terzi	
						Diğer	

KÖYLERİN DEĞERLENDİRME FORMLARI

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU	
İlçe Adı: MERKEZ Köy Adı: BÜYÜKNEFES İl-İlçe Merkezine Uzaklık (km): 37-37 KM. Hane Sayısı: Nüfus: 236	
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı 	
Uydu Görüntüsü 	
Fotoğraflar 	

YAPILAR	
Yerleşimdeki Yapılar	
Konut	X
Odunluk	X
Dükkan	X
Yığılma	X
Ahşap	X
Ahşap	X
Düz	X
Beton	X
Cumba	X

HİZMETLER VE ALTYAPI	
Kamusal Hizmetler	
Elektrik	X
Okul	X
İnternet	X
Muhtarlık	X
PTT	X

EĞİTİM DURUMU	
Köyde İlkokul Var mı?	X
Köyde Okuyan Çocuklar	X
Taşınmalı Sistem Nereye?	X
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor?	X
İlkokul çağı kaç çocuk var?	190-200

EKONOMİK FAALİYETLER	
Tarım	
Sulu Tarım	X
Seracılık	X
Büyükbaş	X
Küçükbaş	X
Ormanlık	X
Kendi İşi/Mülkiyeti	X

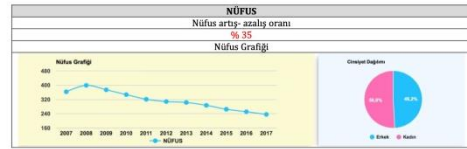
1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ	
Yerleşim Biçimi	
Toplu	X
Grup	X
Merkezi	X
Doğrusal	X
İkizsal	X
Diğer	X

2-YERLEŞME BİÇİMİ VE DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ	
Peyza (Özel)	X
Orman	X
Deniz/göl	X
Nehir	X
Dağlık	X
Kayalık	X
Baraj gölü	X
Tarım alanı	X
Eğimli arazi	X
Az eğimli arazi	X
Düz arazi	X
Vadi	X
Dağ	X
Ova	X
Kıyı	X

3-KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI	
Köyün Kuruluş Tarihi	X
Köyde Tarihi Değeri Olan Yapılar	X
Arkeolojik ören yeri varlığı	X
Tescilli yapı varlığı	X
Büyüknefes Köyü Çeşmesi, Tavium Antik Kenti, Büyük Kale Höyüğü, Küçük Kale Höyüğü, Kuzeytepe Tünellüsü, Kuzeyardı Yerleşimi	X

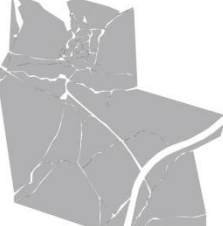
4-KAMUSAL MEKANLAR	
Köy Meydanı	X
Park	X
Çayır-Mera	X
Fırın	X

5-SOKAKLAR	
Eğimli	X
Doğrusal	X
Süreklilik	X
Toprak	X
<2 m.	X
Elek. direği	X
Yapılar	X

ALTERNATİF TURİZM	
Mevcut Turizm Durumu	
Kültürel Miras Turizmi	X
Dark Turizm	X
Kırsal Turizm	X
Yayla Turizm	X
Mağara Turizmi	X
Hava Sporları Turizmi	X
Futbol Turizmi	X
Üçüncü Yaş Turizmi	X

YÖRESEL ÖZELLİKLER	
Yöresel el sanatı	X
Yöresel el dokumaları	X
Yöreye özgü yemek	X
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün	X
Ticaret ve El Sanatları	X
Dokumacılık	X
Marangozluk	X
Nalburiye	X
Terzi	X
Diğer	X

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU	
İlçe Adı: MERKEZ Köy Adı: KÖÇKİNKÖMÜ İlçe Merkezine Uzaklık (km): 7-7 Hane Sayısı: Nüfus: 56	
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı 	Fotoğraflar
Uydu Görünümü: 	

1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ				
Yerleşim Biçimi				
Toplu	X	Grup	Dağınık	Dizimsel
Yerleşim Tipi				
Merkezli	X	Doğrusal	İşimsal	Diğer

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ						
Poza/Özel	Orman		Eğimli arazi	X	Merkeze yakın	X
	Deniz/göl		Az eğimli arazi	X	Merkezden uzak	
	Nehir		Düz arazi		Sınır Yerleşmesi	
	Dağlık, kayalık		Vadi		T.C.K yolu üzeri	
	Baraj gölü		Dağ		Köy Yolu Üzeri	X
	Tarım alanı		Orta			
			Kıyı			
BAKİ						
Kuzey		Güney		Doğu		Batı
Kuzey-Doğu		Kuzey-Batı		Güney-Doğu		Güney-Batı

ARAZİ ÖRTÜSÜ	
Yerleşim	X Orman Su X Yapay yüzey Kır/Mera X Tarla X
BITKİ ÖRTÜSÜ	
Orman	Çalılık X Su kenarı veletasyonu
YERLEŞİM-DOĞA İLİŞKİSİ	
Doğaya baskısı çok	Doğaya baskısı az uyumlu X
RAKIM ARAÇLARI	
1300 metre	
HİDROLOJİ	
Akarsu	X Sulama Havzası X Kırışık Gölet Sulama Kanalı

3- KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI	
Köyün Kuruluş Tarihi	1780
Köyde Tarihi Değeri Olan Yapılar	Var X Yok
Arkeolojik ören yeri varlığı	Var X Yok
Tescilli yapı varlığı	Var X Yok
Çepke Yer Altı Şehri, Çepke Kalesi	

4- KAMUSAL MEKANLAR	
Köy Meydanı	Çeşitlilik
Park	X Köy Odası X Açık Alanlar X
Çayır-Mera	X Harman Yeri Festival Alanı
Fırın	X Köy Kahvesi X Değirmen aktif değil X
	Diğer Köy Kütüphanesi Hizmet ve Cem Evi Dernek

5- SOKAKLAR	
Eğimli	Az Eğimli
Doğrusal	Kıvrımlı
Sürekli	X Kesintili
Toprak	X Taş X Asfalt
<2 m.	2-3 m.
Elek. direği	X Levha
Yapılar	X Taş duvar X Çitler X Ağaçlar X Çahlar

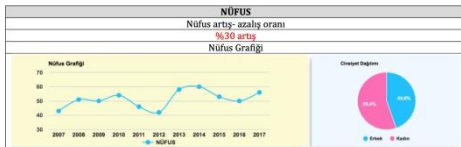
YAPILAR	
Konut	X Samanlık
	Ahr X Serander

Odunluk		Kümes	X	Değirmen		Fırın		Köprü	X
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme	X	Satış/Tanıtım		Diğer	X
Strüktür									
Yığına	X	Karkas	X	Karma					
Ahşap		Taş	X	Beton	X	Tuğla	X	Kerpiç	
Ahşap		Taş	X	Tuğla	X	Sıra	X	Kerpiç	
Düz		Beşik	X	Çatı Tipi		Kırma	X	Sundurma	
Beton		Kerpiç		Çatı Malzemesi		Kiremit	X	Saz-Kamış	
Cumba		Balkon	X	Mimari Öğeler		Avlu		Çıkma	X

HİZMETLER ve ALTYAPI				
Kamusal Hizmetler				
Elektrik	X	İçme Suyu (Şebeke)	X	Yol
Okul	X	Sağlık		Kanalizasyon
İnternet	X	Telefon		Toplu Taşıma
Muhtarlık		Çöp Toplama		
Özel Hizmetler				
PTT acenta	X	Bankamatik		Market

EĞİTİM DURUMU		
Köyde İlkokul Var mı?	Var Yok	X
Köyde Okuyan Çocuklar	Var-Yetersiz	
Taşınmalı Sistemle	Köydeki okulda okuyor	TAŞINMALI SİSTEMLE
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	Yakın Köyde İlçede İlde	İLDE
İlkokul çağı kaç çocuk var ?		

EKONOMİK FAALİYETLER				
Sulu Tarım		Kuru Tarım	X	Organik Tarım
Seraçılık		Bahçecilik		Özel Ürün
Büyükbaş	X	Küçükbaş		Hayvancılık
Ormançılık	X	Balıkçılık		Kümes Hay.
Kendi İş/Mülkiyeti		Çalışma Şekli		Arıcılık
		Günöbirtik İşçilik		Mevsimlik İşçilik

ALTERNATİF TURİZM				
Mevcut Turizm Durumu				
Kültürel Miras Turizmi	Etnik Turizm	İpek Yolu Turizmi	Rekreasyonel Turizm	
Dark Turizm	X Etkileşim Turizmi	Sağlık Turizmi	Termal Turizm	
Kırsal Turizm	Çiftlik Turizmi	Ekoturizm	Agro Turizm	
Yayla Turizm	Yön Bulma	X Botanik Turizm	Kamp ve Karavan Turizmi	
Mağara Turizmi	Athl Doğa Turizmi	Yaban Hayat Gözlemciliği	Koy Gözlemciliği	
Hava Sporları	Kış Turizmi ve Dağcılık	Akarsu Sporları	Golf Turizmi	
Futbol Turizmi	Av Turizmi	Gastronomi Turizmi	Gençlik Turizmi	
Üçüncü Yaş Turizmi	Olajantıatı Olaylar İzleme	Yeni Çağ Turizmi		

YÖRESEL ÖZELLİKLER			
Yöresel el sanatı	Yöresel el dokumaları	Yöreye özgü yemek	Köy Ürünleri
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün			
BUĞDAY			
GELENEKSEL ANABASI GÜND			
SELALE			
Ticaret ve El Sanatları			
Dokumacılık	Marangozluk	Nalburiye	Terzi
			Diğer

KÖYDE GÜNEŞ ENERJİSİ KULLANILYOR.

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU	
İlçe Adı: MERKEZ Köy Adı: GELİNGÜLLÜ İl-İlçe Merkezine Uzaklık (km): 43 Hane Sayısı: Nüfus: 90	
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı Uydu Görünümü: 	Fotoğraflar

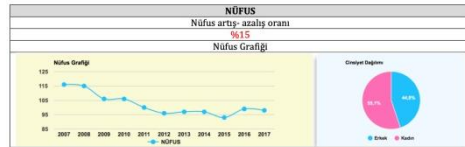
1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ				
Toplu	X	Grup	Yerleşim Tipi	Dışın
Merkezli	X	Doğrusal	İnşaat	Diğer

Yapı Malzemesi				
Ahşap		Taş	X	Beton
Ahşap		Taş	X	Çimento
Düz		Beşik		Kırma
Beton		Kerpiç		Kiremit
Cumba		Balkon	X	Arı

HİZMETLER ve ALTYAPI				
Elektrik	X	İçme Suyu (Şebeke)	X	Yol
Okul	X	Sağlık	X	Kanalizasyon
İnternet	X	Telefon	X	Toplu Taşıma
Muhtarlık	X	Çöp Toplama	X	
PTT acenta		Bankamatik		Market

EĞİTİM DURUMU		
Köyde İlkokul Var mı?	Var	X
Köyde Okuyan Çocuklar	Yok	
Tasımalı Sistem Nerede?	Köydeki okulda okuyor	KÖYDEKİ OKULDA OKUYOR
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	Yakın Köyde	İlçede, İLDE
İlkokul çağı kaç çocuk var ?	20	

EKONOMİK FAALİYETLER				
Sulu Tarım	X	Kuru Tarım		Organik Tarım
Seracılık		Bahçecilik		Organik Ürün
Büyükbaş		Küçükbaş		Arıcılık
Ormancılık		Balıkçılık	X	Diğer
Kendi İş/Mülkiyeti	X	Günümüz İşçilik		Mevsimlik İşçilik

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ				
Yerleşim	Orman	Su	Yapay yüzey	Kır/Mera
Orman				
Doğaya baskısı çok				
RAKIM ARALIKLARI				
1005 metre				
HİDROLOJİ				
Akarsu		Sulama Havzası	X	Sulama Kanalı

3-KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI				
Köyün Kuruluş Tarihi				
Köyde Tarihî Değeri Olan Yapılar		Var		Yok
Arkeolojik ören yeri varlığı		Var		Yok
Tescilli yapı varlığı		Var		Yok

4-KAMUSAL MEKANLAR				
Köy Meydanı		Köy Odası		Açık Alanlar
Parti	X	Harman Yeri		Festival Alanı
Çayır-Mera		Köy Kahvesi		Değirmen
Fırın		Çamurluk		Diğer Kooperatif

5-SOKAKLAR				
Eğim		Az Eğim	X	Düz
Doğrusal		Kıvrımlı	X	Merdivevli
Süreklilik	X	Kesintili		Çıkma
Toprak	X	Taş		Parke
<2 m.		2-3 m.		3-4 m.
Elek. direği	X	Levha	X	Çeşme
Yapılar	X	Taş duvar		Çitler

YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Okul	X	Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
Yığılma	X	Karkas		Karma

ALTERNATİF TURİZM				
Kültürel Miras		Etnik Turizm		İpek Yolu Turizmi
Dark Turizm		Etkinlik Turizmi		Sağlık Turizmi
Kırsal Turizm		Çiftlik Turizmi		Ekoturizm
Yayla Turizm		Yön Bulma		Botanik Turizm
Mağara Turizmi		Atlı Doğa Turizmi		Yaban Hayat Gözlemciliği
Hava Sporları		Kay Turizmi ve Dağcılık		Akarsu Sporları
Futbol Turizmi		Av Turizmi		Gastronomi Turizmi
Üçüncü Yaş Turizmi		Olağanüstü Olaylar İzleme		Yeni Çağ Turizmi

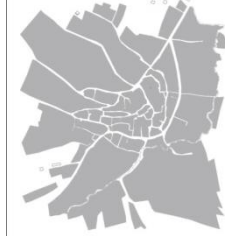
YÖRESEL ÖZELLİKLER				
Yöresel el sanatı		Yöresel el dokumaları		Yöreye bağlı yemek
Dokumacılık		Marangozluk		Nalburiye
		Ticaret ve El Sanatları		Terzi

BALIKÇILAR SAKARYA,ANKARA,SAMSUNDAN GELİYOR.
YERLEŞİM GÖÇMEN KUŞLARA, FLAMİNGOLARA EV SAHİPLİĞİ YAPIYOR.

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU

İlçe Adı: **AKDAĞMADENİ**
Köy Adı: **ROZHOYUN**
İl-İlçe Merkezine Uzaklık (km): **127- 22 km.**
Hane Sayısı: **69**
Nüfus: **179**

Yerleşimin Morfolojik Diyagramı:

Fotoğraflar:

Uydu Görünümü:

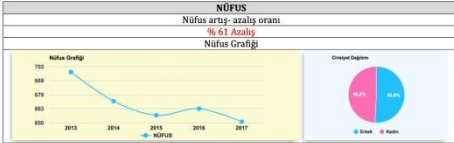
1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ				
Yerleşim Biçimi				
Toplu	X	Grup		
Merkezli	X	Dağınık		
Doğrusal		İçimsel		
Diğer				

		Yapı Malzemesi							
Ahşap	Taş	Beton	X	Tuğla	X	Kerpiç	X		
Ahşap	Taş	Cephe Malzemesi	X	Tuğla	X	Sıva	X	Kerpiç	X
Düz	Beşik	Çatı Tipi	X	Kırma	X	Sundurma			
Beton	Kerpiç	Çatı Malzemesi	X	Kiremit	X	Saz-Kamış			
Cumba	Balkon	Mimari Ögeler	X	Avlu		Çıkma			

HİZMETLER ve ALTYAPI					
Kamusal Hizmetler					
Elektrik	X	İçme Suyu (Şebeke)	X	Yol	X
Okul	X	Sağlık		Kanalizasyon	X
İnternet	X	Telefon	X	Toplu Taşıma	X
Muhtarlık	X	Çöp Taşıma			
Özel Hizmetler					
PTT	-	Bankamatik		Market	

EĞİTİM DURUMU		
Köyde İlkokul Var mı?	Var	Var
	Yok	
	Var-Yetersiz	
Köyde Okuyan Çocuklar	Köydeki okulda okuyor	Köydeki okulda okuyor
Taşınmalı Sistem Nereye?	Taşınmalı Sistemle	
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	Yakın Köyde	İlçede, İilde
İlkokul çağı kaç çocuk var ?	110	

EKONOMİK FAALİYETLER							
Tarım							
Sulu Tarım		Kuru Tarım		Modern Tarım		Organik Tarım	
Seraçılık		Bahçecilik		Bağcılık		Özel Ürün	
Büyükbaş	X	Küçükbaş	X	Hayvancılık			X
				Diğer			
Ormancılık		X		Kümes Hay.	X	Arıcılık	X
Kendi İş/Mülkiyeti				Çalışma Şekli		Mevsimlik İşçilik	X
				Günümüzlik İşçilik			

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ						
Peyzaş Üst.	Orman	X	Eğimli arazi		Merkeze yakın	X
	Deniz/göl		Az eğimli arazi		Merkezden uzak	
	Nehir		Düz arazi		Sınır Yerleşmesi	
	Dağlık, kayalık		Vadi		T.C.K yolu üzeri	
	Baraj gölü		Dağ	X	Köy Yolu Üzeri	
	Tarım alanı		Ova			
			Kıyı			
BAKİ						
Kuzey		Güney		Doğu		Batı
Kuzey-Doğu		Kuzey-Batı		Güney-Doğu		Güney-Batı

ARAZİ ÖRTÜSÜ										
Yerleşim	X	Orman	X	Su	X	Yapay yüzey		Kır/Mera	Tarla	
BİTKİ ÖRTÜSÜ										
Orman	%42	X	Çalılık		X	Su kenarı veletasyonu				
YERLEŞİM-DOĞA İLİŞKİSİ										
Doğaya baskısı çok					Doğaya baskısı az uyumlu					X
RAKIM ARALIKLARI										
1350 m.										
HİDROLOJİ										
Akarsu	X	Sulama Havzası		Sulama Kanalı						

3-KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI				
Köyün Kuruluş Tarihi		1755		
Köyde Tarihi Değeri Olan Yapılar		Var		Yok
Arkeolojik ören yeri varlığı		Var		Yok
Tescilli yapı varlığı		Var		Yok

4- KAMUSAL MEKANLAR					
Çeşitlilik					
Köy Meydanı	X	Köy Odası		Açık Alanlar	
Park		Harman Yeri		Festival Alanı	
Çayır-Mera		Köy Kahvesi	X	Değirmen	
Fırın		Çamaşırlık		Ortak Ambar	

5-SOKAKLAR									
Yapısı									
Eğimli		X	Az Eğimli				Düz		
Doğrusal			Kıvrımlı				X	Merdivenli	
Sürekliliği				X	Kesintili			Çıkamaz	
Toprak				X	Taş		Asfalt		Parke
<2 m.		X	2-3 m.		Genişlik		3-4 m.		
Elek direği				X	Levha		Çeşme		Bank vb.
Yapılar					Taş duvar	X	Çitler		Sınırlar
								Ağaçlar	Çalılar

YAPILAR									
Yerleşimdeki Yapılar									
Konut	X	Samanlık		Ahr	X	Serander		Ambar	
Odunluk	X	Kümes	X	Değirmen		Fırın	X	Köprü	
Dükkan		Kahve		Kuyu/Çeşme		Satış/Tanıtım			
				Strüktür					
Yığılma		X	Karkas			Karma			

ALTERNATİF TURİZM							
Mevcut Turizm Durumu							
Kültürel Miras Turizmi	Etnik Turizm	İpek Yolu Turizmi	Rekreasyonel Turizm				
Dark Turizm	Etkinlik Turizmi	Sağlık Turizmi	Termal Turizm				
Rural Turizm	Çiftlik Turizmi	Ekoturizm	Agro Turizm				
Yayla Turizm	Yön Bulma	Botanik Turizm	Kamp ve Karavan Turizmi				
Mağara Turizmi	Atlı Doğa Turizmi	Yaban Hayat Gözlemciliği	Kuş Gözlemciliği				
Hava Sporları Turizmi	Kış Turizmi ve Dağcılık	Akarsu Sporları Turizmi	Golf Turizmi				
Futbol Turizmi	Av Turizmi	Gastronomi Turizmi	Gençlik Turizmi				
Üçüncü Yaş Turizmi	Olağanüstü Olaylar İzleme	Yeni Çağ Turizmi					

YÖRESEL ÖZELLİKLER									
Yöresel el sanatı		Yöresel el dokumaları		Yöre özgü yemek		Köy Ürünleri			
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün									
Ticaret ve El Sanatları									
Dokumacılık		Marangozluk		Nalburiye		Terzi		Diğer	
Yerleşimde Yaşlı penlikleri düzenlenmektedir.									

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU					
İlçe Adı: AKDAĞMADENİ Köy Adı: MUŞALI İMKALESİ İl-İlçe Merkezine Uzaklık (km): 117-12 km. Hane Sayısı: 140 Nüfus: 344					
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı: 			Fotoğraflar: 		
Yüzu Görünümü: 					
1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ					
Yerleşme Biçimi					
Topla	X	Grup	Dağınık		Dizimsel
Yerleşim Tipi					
Merkezli	X	Doğrusal	İnsal		Diğer

3-YERLEŞME BİÇİMİ VE DOĞAL ÇEVRE İZLİŞKİSİ									
Peyzaż Öznl.	Orman				Ekimli arazi	X	Merkez yakın		
	Deniz/göl				Az ekimli arazi		Merkezden uzak		X
	Nehir		X		Düz arazi		Sınır Yerleşmesi		
	Dağlık, kayalık				Vadi		T.C.K.yolu üzeri		
	Baraj gölü				Dağ	X	Köy Yolu Üzeri		
	Tarım alanı				Ova				
					Kıyı				
BAKİ									
Kuzey		Güney			Doğu		Batı		
Kuzey-Doğu		Kuzey-Batı			Güney-Doğu		Güney-Batı		
ARAZİ ÖRTÜŞÜ									
Yerleşim	X	Orman	X	Su	X	Yapı yüzü	Kör/Mera	Tarla	X
		Orman	X			BİTKİ ÖRTÜŞÜ		Su kenarı veletasyonu	
						Çalılık			
YERLEŞİM-DOĞA İZLİŞKİSİ									
		Doğuya baskon çok				Doğuya baskon az yuvarlı			X
RAKIM ALAKLARI									
1330 m.									
HİROKLİK									
	Akarsu	X			Sulama Havzası			Sulama Kanalı	
3- KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI									
Köyün Kuruluş Tarihi									
Köyde Tarihi Değeri Olan Yapılar						Var	X	Yok	
Arkeolojik ören yeri varlığı						Var	X	Yok	
Tescilli yapı varlığı						Var	X	Yok	
Köyün Başbakan Bektaş Kalesi, Alıçır Zaviyesi, Ali Çelebi Türbesi, Mahmut Çelebi Türbesi									
4- KAMUSAL MEKANLAR									
						Çeşitlilik			
Köy Meydanı		X	Köy Odası				Açık Alanlar		
Park		X	Harman Yeri				Festival Alanı		
Çayır-Mera		X	Köy Kahvesi			X	Değirmen		
Firm			Çamaşrılık				Ortak Ambar		
5- SOKAKLAR									
						Yapılaş			
Ekimli		X	Az Ekimli				Düz		
						Bişimi			
Doğrusal			Kıvrımlı			X	Merdvenli		
						Tipi			
Sürekli		X	Kesintili				Çıkamaz		
						Zemin			
Toprak	X		Taş			Asfalt		Parke	
						Genişlik			
<2 m.	X		2-3 m.				3-4 m.		
Mobilyalar									
Elek. direği	X	Levha		Çeşme	X	Bank vb.		Okak	
				Sınırlar					
Yapılar	X	Taş duvar	X	Çitler		Ağaçlar		Çalılar	
YAPILAR									
Yerleşimdeki Yapılar									
Konut	X	Samanlık	X	Ahr		Serander		Ambar	
Odunluk		Kümes	X	Değirmen		Sırma		Köprü	
Dökkan		Kahve	X	Kuyu/Çeşme	X	Satış/Tanıtım			
Strüktür									
	Yabma	X		Karlas				Karma	

Yapa Malzemeleri									
Aşhap		Taş	X	Beton	X	Tuğla		Kerpiç	X
Çeşme Malzemeleri									
Aşhap		Taş		Tuğla		Siva	X	Kerpiç	X
Çatı Malzemeleri									
Düz		Besik	X	Kırma	X	Sundurma			
Beton		Kerpiç		Kiremit	X	Saz-Kamış			
Mimarî Öğeler									
Cumba		Balkon	X	Avlu		Çıkma			

HİZMETLER VE ALTYAPI					
Kamusal Hizmetler					
Elektrik	X	İçme Suyu (Sebeke)	X	Yol	X
Okul		Sağlık		Kanalizasyon	X
İnternet	X	Telefon	X	Toplu Taşıma	
Muhtarlık		Çöp Taşıma			
Özel Hizmetler					
PTT	X	Bankamatik		Market	

EĞİTİM DURUMU		
Köyde İlkokul Var mı?	Var	Var
	Yok	
	Var-Yeterüstü	
	Köydeki okula okuyan Tasınmalı Sistemle	Köydeki okula okuyor
Köyde Okuyan Çocuklar Tasınmalı Sistem Nereye?	Yakın Köyde	İlçede, İlide
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	İlçede	İlide
Okulda kaç ç çocuk var ?	23	

EKONOMİK FAALİYETLER				
Tarım				
Sulu Tarım	Kuru Tarım	Modern Tarım	Organik Tarım	
	Bahçecilik	Bağcılık	Özel Ürün	
Hayvancılık				
Büyükbaş	Küçükbaş	Balıkçılık	Kümes Hayv.	Arıcılık
Diğer				
Ormancılık				
Çalışma Şekli				
Kendi İş/Mülkiyeti	Günbütürlük İşçilik	Mevsimlik İşçilik		

NÜFUS	
Nüfus artış- azalış oranı	
% 31 Azalış	
Nüfus Grafiği	

Yıl	Nüfus
2013	712
2014	679
2015	650
2016	660
2017	630

Kategori	Oran (%)
Erkek	49%
Kadın	51%

ALTERNATİF TURİZİM					
Mevcut Turizm Durumu					
Kültürel Miras Turizmi	Etnik Turizm	İpek Yolu Turizmi	Rekreasyonel Turizm		
Dinî Turizm	Etkinlik Turizmi	Sağlık Turizmi	Termal Turizm		
Korsal Turizm	Çiftlik Turizmi	Ekoturizm	Agro Turizm		
Yayla Turizm	Yön Bulma	Botanik Turizm	Kamp ve Karavan Turizmi		
Mağara Turizmi	Atlı Doğa Turizmi	Yaban Hayat Gözlemciliği	Kuş Gözlemciliği		
Hava Sporları Turizmi	Kış Turizmi ve Dağcılık	Akarsu Sporları Turizmi	Golf Turizmi		
Futbol Turizmi	Av Turizmi	Gastronomi Turizmi	Gençlik Turizmi		
Üçüncü Yaş Turizmi	Ölağanüstü Olaylar İzleme	Yeni Çağ Turizmi			
YÖRESEL ÖZELLİKLER Yöresel el sanatı Yöresel el dokumaları Yöreye özgü yemek Köy Ürünleri <i>Köyde Üretilen ve Satılan Ürün</i> <i>Patates, fasulye</i>					
Dokumacılık	Marangozhuk	Ticaret ve El Sanatları	Nahriye	Terzi	Diğer

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU				
İlçe Adı: AKDAĞMADENİ Köy Adı: OLUKÖZÜ İlçe Merkezine Uzaklık (km): 100-9 km. Hane Sayısı: 293 Nüfus: 2307				
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı: 		Fotoğraflar: 		
Uydu Görünümü: 				
1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ				
Yerleşim Biçimi				
Toplu	X	Grup		Dizimsel
Merkezi		Doğrusal	X	Diğer
Yerleşim Tipi				
		İşinsal		
ALTERNATİF TURİZM				
Mevcut Turizm Durumu				
Kültürel Miras Turizmi	Etnik Turizm	İpek Yolu Turizmi	Rekreasyonel Turizm	
Dark Turizm	Etkinlik Turizmi	X	Sağlık Turizmi	Termal Turizm
Kırsal Turizm	Çiftlik Turizmi	Ekoturizm	Agro Turizm	
Yayla Turizm	Yön Bulma	Botanik Turizm	Kamp ve Karavan Turizmi	
Mağara Turizmi	Atlı Doğa Turizmi	Yaban Hayat Gözlemciliği	Kuş Gözlemciliği	
Hava Sporları Turizmi	Kış Turizmi ve Dağcılık	Akarsu Sporları Turizmi	Golf Turizmi	
Futbol Turizmi	Av Turizmi	Gastronomi Turizmi	Gençlik Turizmi	
Üçüncü Yaş Turizmi	Olajmanistü Olaylar İzleme	Yeni Çağ Turizmi		
YÖRESEL ÖZELLİKLER				
Yöresel el sanatı		Yöreye özgü dokumaları	X	Köy Ürünleri
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün				
Fasulye, salatahık				
Turşu Festivali				
Tabiat Parkı var				
Ticaret ve El Sanatları				
Dokumacılık	Marangozluk	Nalburiye	Terzi	Diğer
Bisiklet, Doğa Yürüyüşü, Fotoğraf Etkinlikleri yapılabilir.				

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ				
Peyza Özel.	Orman	X	Eğimli arazi	X
	Denizgöl		Az eğimli arazi	
	Nehir		Düz arazi	
	Dağlık, kayalık		Vadi	
	Baraj gölü		Dağ	
	Tarım alanı		Öra	
			Köy Yolu Üzeri	
BAKİ				
Kuzey	Güney	Doğu	Batı	
Kuzey-Doğu	Kuzey-Batı	Güney-Doğu	Güney-Batı	
ARAZİ ÖRTÜSÜ				
Yerleşim	X	Orman	X	Su
			Yapay yüzey	
			Kır/Mera	
			Tarla	X
BİTKİ ÖRTÜSÜ				
Orman	X	Çalılık	X	Su kenarı veletasyonu
YERLEŞİM-DOĞA İLİŞKİSİ				
Doğaya baskısı çok			Doğaya baskısı az uyumlu	X
RAKIM ARALIKLARI				
1281 m.				
HİDROLOJİ				
Akarsu	X	Sulama Havzası		Sulama Kanalı
3-KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI				
Köyün Kuruluş Tarihi				
Köyde Tarihî Değerleri Olan Yapılar		Var	X	Yok
Arkeolojik ören yeri varlığı		Var		Yok
Tescilli yapı varlığı		Var	X	Yok
4-KAMUSAL MEKANLAR				
Çeşitlilik				
Köy Meydanı		Köy Odası		Açık Alanlar
Park	X	Harman Yeri		Festival Alanı
Çayır-Mera		Köy Kahvesi		Değirmen
Fırın		Çamaşırlık		Ortak Ambar
5-SOKAKLAR				
Yapısı				
Eğimli	X	Az Eğimli		Düz
Biçimi				
Doğrusal		Kovrılmış		Merdivevli
Tipi				
Sürekli	X	Kesintili		Çıkamaz
Zemin				
Toprak		Taş	X	Asfalt
Genişlik				
<2 m.		2-3 m.	X	3-4 m.
Mobilyalar				
Elek direği	X	Levha		Çeşme
			X	Bank vb.
				Ocak
Sınırlar				
Yapılar		Taş duvar	X	Çitler
				Ağaçlar
				Çalılar
				X
YAPILAR				
Yerleşmedeki Yapılar				
Konut	X	Samanlık		Serander
Otluluk		Kümes		Fırın
Dükkan		Kahve	X	Satış/Tanıtım
Strüktür				
Yığma		Karkas		Karma

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU	
İlçe Adı: AYDINCIK Köy Adı: RAZANKAYA İl-İlçe Merkezine Uzaklık (km): 99-10 km. Hane Sayısı: 1360 Nüfus: 1360	
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı	Fotoğraflar
	
Uydu Görünümü:	
	

1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ					
Toplu	X	Grup	Yerleşim Biçimi	Dağınık	Dizimsel
Merkezi		Doğrusal	X	İşinsal	Diğer

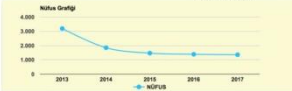
2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ					
Peşaj /Özel,	Orman	Eğimli arazi		Merkeze yakın	X
	Deniz/göl	Az eğimli arazi		Merkezden uzak	
	Nehir	Düz arazi	X	Sınır Yerleşmesi	
	Dağlık	Vadi	X	T.C.K yolu üzeri	X
	kayalık			Köy Yolu Üzeri	
	Baraj gölü				
Tarım alanı					
BAKİ					
Kuzey	Güney	Doğu	Batı		
Kuzey-Doğu	Kuzey-Batı	Güney-Doğu	Güney-Batı		
ARAZI ÖRTÜSÜ					
Yerleşim	X	Orman	Su	X	Yapay yüzey
BTİTİ ÖRTÜSÜ					
Orman		Çalılık		Su kenarı veletasyonu	
YERLEŞİM-DOĞA İLİŞKİSİ					
Doğaya baskısı çok					
Doğaya baskısı az uyumlu					
RAKIM ARALIKLARI					
661 metre					
HİDROLOJİ					
Akarsu	X	Sulama Havzası		Sulama Kanalı	
3- KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI					
Köyün Kuruluş Tarihi		M.O. 2000			
Köyde Tarihi Değeri Olan Yapılar		Var	X	Yok	
Arkeolojik izleni yeri varlığı		Var	X	Yok	
Tescilli yapı varlığı		Var	X	Yok	
HİTİT MEZARLIĞI, SUR KALINTILARI					
4- KAMUSAL MEKANLAR					
Çeşitlilik					
Köy Meydanı	X	Köy Odası		Açık Alanlar	X
Park	X	Harmas Yeri		Festival Alanı	X
Çayır-Mera	X	Köy Kahvesi		Değirmen	
Fırın	X	Çamaşırlık		Diğer	
5- SOKAKLAR					
Yapısı					
Eğimli		Az Eğimli	X	Düz	
Biçimi					
Doğrusal		Kıvrımlı	X	Merdivevli	
Tipi					
Sürekli	X	Kesintili		Çukmaz	
Zemin					
Toprak		Taş		Asfalt	X
Parke					
<2 m.		2-3 m.		3-4 m.	X
Mobilyalar					
Elek. direği	X	Levha	X	Çeşme	X
Bank vb.					
Yapılar	X	Taş duvar	X	Çitler	X
Ağaçlar					
YAPILAR					
Yerleşimdeki Yapılar					
Konut	X	Samanlık		Ahur	X
Odunluk	X	Kümes	X	Değirmen	
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme	
Sats/Tanıtım					
Strüktür					
Yığma	X	Karkas			Karma

Yapı Malzemesi	
Ahşap	Taş X Beton X Tuğla X Kerpiç
Ahşap	Taş X Tuğla X Siva X Kerpiç X
Düz	Beşik X Çatı Tipi X Kıрма X Sundurma
Beton	Kerpiç X Çatı Malzemesi X Kiremit X Saz-Kamış
Cumba	Balkon X Avlu Çıkma

HİZMETLER ve ALTYAPI	
Elektrik	X İçme Suyu (Şebeke) X Yol X
Okul	X Sağlık X Kanalizasyon X
İnternet	X Telefon X Toplu Taşıma
Multiarik	Çöp Toplama X
Özel Hizmetler	
PTT acenta	X Bankamatik X Market X

EĞİTİM DURUMU	
Köyde İlkokul Var mı?	Var X
	Yok
	Var-Yetersiz
Köyde Okuyan Çocuklar	Köydeki okulda okuyor
Taşımalı Sistem Nereye?	KÖYDEKİ OKULDA OKUYOR
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	Yakın Köyde İlçede İlde
İlkokul çağı kaç çocuk var ?	49

EKONOMİK FAALİYETLER	
Sulu Tarım	Kuru Tarım X Modern Tarım Organik Tarım
Seracılık	Bahçecilik Bağımsız Özel Ürün
Büyükbaş	Küçükbaş X Hayvancılık
	Balıkçılık Diğer
Ormanlık	
Kendi İşi/Mülkiyeti	X Çalışma Şekli
	Günlüklik İşçilik Mevsimlik İşçilik

NÜFUS	
Nüfus artışı- azalış oranı	
Nüfus Azalış	
Nüfus Grafiği	
	
	

ALTERNATİF TURİZM	
Mevcut Turizm Durumu	
Kültürel Miras Turizmi	Etnik Turizm
Dark Turizm	Eğilimlik Turizmi
Kırsal Turizm	Çiftlik Turizmi
Yayla Turizm	Yön Bulma
Mağara Turizmi	Atlı Doğa Turizmi
Hava Sporları Turizmi	Kay Turizmi ve Dağcılık
Futbol Turizmi	Av Turizmi
Üçüncü Yaş Turizmi	Olağanüstü Olaylar İzleme
İpek Yolu Turizmi	Rekreasyonel Turizm
Sağlık Turizmi	Termal Turizm
Ekoturizm	Agro Turizm
Botanik Turizm	Kamp ve Karavan Turizmi
Yaban Hayat Gözlemciliği	Kuş Gözlemciliği
Akarsu Sporları Turizmi	Golf Turizmi
Gastronomi Turizmi	Gençlik Turizmi
Yeni Çağ Turizmi	

YÖRESEL ÖZELLİKLER	
Yöresel el sanatı	Yöresel el dokumaları
	Yöreyle ilgili yemek
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün	
KURU SOĞAN	
Ticaret ve El Sanatları	
Dokumacılık	Marangozluk
	Nalburiye
	Terzi
	Diğer

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU

İlçe Adı: **BOGAZLIYAN**
Köy Adı: **BAHARİYE**
İl İlçe Merkezine Uzaklık (km): **97- 6 km.**
Hane Sayısı:
Nüfus: **351**

Yerleşimin Morfolojik Diyagramı:

Fotoğraflar:

Uydu Görünümü:

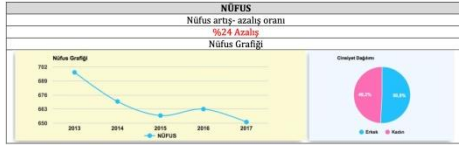
1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ				
Toplu	X	Grup	Yerleşim Biçimi	Dizimsel
Merkezi	X	Doğrusal	Yerleşim Tipi	Diğer

Cephe Malzemesi				
Ahşap		Taş	Tuğla	X
			Sıva	X
			Kerpiç	X
			Çatı Tipi	
			Bezik	X
			Kırma	X
			Sundurma	
			Beton	
			Kerpiç	X
			Kiremit	X
			Saz-Kamış	
			Cumba	
			Balkon	X
			Avlu	
			Çıkma	

HİZMETLER ve ALTYAPI				
Elektrik	X	İzme Suyu (Sebeke)	X	Yol
Okul	X	Sağlık	X	Kanalizasyon
İnternet	X	Telefon	X	Toplu Taşıma
Muhtarlık		Çöp Tasma	X	
		Özel Hizmetler		
PTT		Bankamatik		Market

EĞİTİM DURUMU				
Köyde İlkokul Var mı?		Var	Yok	Var
		Var-Yetersiz		
Köyde Okuyan Çocuklar		Köydeki okulda okuyor		Köydeki okulda okuyor
Tagmalı Sistem Nereye?		Taşınmalı Sistemle		
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?		Yakın Köyde		İlçede, İlde
İlkokul çağı kaç çocuk var ?		111		

EKONOMİK FAALİYETLER				
Sulu Tarım		Kuru Tarım	Tarım	Organik Tarım
Seracılık	X	Bahçecilik	Modern Tarım	Organik Tarım
			Bağcılık	Özel Ürün
Büyükbaş		Küçükbaş	Hayvancılık	
			Balıkçılık	X
			Diğer	Ancılık
Ormancılık				
Kendi İş/Mülkiyeti		Çalışma Şekli		Mevsimlik İşçilik
		Günöberrik İşçilik		

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ				
Yerleşim	Orman	Eğimli arazi	Merkeze yakın	X
	Deniz/göl	Az eğimli arazi	Merkezden uzak	
	Nehir	Düz arazi	Sınır Yerleşmesi	X
	Dağlık	Vadi	T.C.Yolu üzeri	
	kayalık		Köy Yolu Üzeri	
	Baraj gölü	Dağ		
	Tarım alanı	Ova		
		Koy		

ARAZİ ÖRTÜŞÜ				
Yerleşim	X	Orman	Su	Yapay yüzey
			Kır/Mera	X
			Tarla	X
BİTKİ ÖRTÜŞÜ				
Orman		Çalılık	X	Su kenarı veletasyonu
YERLEŞİM-DOĞA İLİŞKİSİ				
Doğaya baskısı çok		Doğaya baskısı az uyumlu		X
RAKIM ARALIKLARI				
		1061 m.		
HİDROLOJİ				
Akarsu	X	Sulama Havzası		Sulama Kanalı

3- KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI				
Köyün Kuruluş Tarihi		Var		Yok
Köyde Tarihi Değeri Olan Yapılar		Var	X	Yok
Arkeolojik ören yeri varlığı		Var		Yok
Tescilli yapı varlığı		Var		Yok
Cavlak Doğal ve Arkeolojik Sıt Alanı, Hamam Höyüğü				

4- KAMUSAL MEKANLAR				
Köy Meydanı	X	Köy Odası	Çeşitlilik	Ank Alanlar
Park	X	Harman Yeri		Festival Alanı
Çayır-Mera		Köy Kahvesi	X	Değirmen
Fırın	X	Çamaşırlık		Ortak Ambar

5- SOKAKLAR				
Eğimli		Az Eğimli		Düz
				X
Doğrusal		Kıvrımlı	X	Merdirevli
Sürekli	X	Kesintili		Çıkma
Toprak	X	Taş	Asfalt	Parke
			Genişlik	
<2 m.		2-3 m.	3-4 m.	X
Elek. direği	X	Levha	X	Çeşme
			Bank vb.	Okak
Yapılar		Taş duvar	X	Çitler
			Ağaçlar	Çalılar

YAPILAR				
Konut	X	Samanlık	Ahır	X
Odunluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	Kuru/Çeyme	Satış/Tanıtım
			Sırıktır	
Yuğma	X	Karkas		Karma
		Yapı Malzemesi		
Ahşap		Taş	Beton	X
			Tuğla	Kerpiç

ALTERNATİF TURİZM				
Mevcut Turizm Durumu				
Kültürel Miras Turizmi	Etnik Turizm	İpek Yolu Turizmi	Rekreasyonel Turizm	
Dark Turizm	Etkinlik Turizmi	Sağlık Turizmi	X	Termal Turizm
Korsal Turizm	Çiftlik Turizmi	Ekoturizm		Agro Turizm
Yayla Turizm	Yön Bulma	Botanik Turizm		Kamp ve Karavan Turizmi
Mağara Turizmi	Atlı Doğa Turizmi	Yaban Hayat Gözlemciliği		Kuş Gözlemciliği
Hava Sporları Turizmi	Kış Turizmi ve Dağcılık	Akarsu Sporları Turizmi		Golf Turizmi
Futbol Turizmi	Av Turizmi	Gastronomi Turizmi		Gençlik Turizmi
Üçüncü Yaş Turizmi	Olgañanistü Olaylar İzleme	Yeni Çağ Turizmi		
Bitki gözlemeleme	Kelebek gözlemeleme	Kuş gözlemeleme		Yaban hayatı gözlemeleme
Bisiklet gezisi	Doğa yürüyüşü	Fotografçılık		Avevık
Mağaracılık	At gezisi	Orienteering (Yön Bulma)		Kampçılık

YÖRESEL ÖZELLİKLER				
Yöresel el sanatı	Yöresel el dokumaları	Yöreye özgü yemek	Köy Ürünleri	X
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün				
Domates, pancar, bağday				
Dokumacılık	Marangozluk	Nalburiye	Terzi	Diğer

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU

İlçe Adı: **BOGAZLIYAN**
Köy Adı: **AŞAĞIHAŞINLI**
İlçe Merkezine Uzaklık (km): **130-10 km.**
Hane Sayısı: **50**
Nüfus: **127**

Yerleşimin Morfolojik Diyagramı

Fotoğraflar

Uydu Görünümü:

1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ				
Toplu	X	Grup	Yerleşim Biçimi	Dağınık
Merkezi		Doğrusal	X	İşimsal
				Diğer

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ				
Orman		Eğimli arazi		Merkeze yakın
Deniz/göl		Az eğimli arazi	X	Merkezden uzak
Nehir		Düz arazi		Sınır Yerleşmesi
Dağlık, kayalık		Vadi		T.C.K yolu üzeri
Baraj gölü		Dağ		Köy Yolu Üzeri
Tarım alanı		Ora		
		Koy		

3-KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI				
Köyün Kuruluş Tarihi		Var		Yok
Köyde Tarihi Değeri Olan Yapılar		Var	X	Yok
Arkeolojik ören yeri varlığı		Var		Yok
Tescilli yapı varlığı		Var		Yok

4-KAMUSAL MEKANLAR				
Köy Meydanı		Köy Odası		Açık Alanlar
Park	X	Harman Yeri		Festival Alanı
Çayır-Mera		Köy Kahvesi	X	Değirmen
Fırın		Çamaşılık		Diğer CAMİ

5-SOKAKLAR				
Eğimli		Az Eğimli		Düz
Doğrusal	X	Kıvrımlı		Merdivenli
Sürekli	X	Kesintili		Çıkamaz
Toprak		Taş		Afırlat
<2 m.		2-3 m.		3-4 m.
Elek. direği	X	Levha		Çeşme
Yapılar	X	Taş duvar	X	Çitler

6-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

7-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

8-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

9-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

10-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

11-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

12-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

13-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

14-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

15-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

16-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

17-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

18-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

19-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

20-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

21-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

22-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

23-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

24-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

25-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

26-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

27-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

28-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

29-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

30-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

31-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

32-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

33-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

34-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

35-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

36-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

37-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

38-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR				
Konut	X	Samanlık		Ahır
Ödünçluk		Kümes	X	Değirmen
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme
			X	Satış/Tanıtım

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU	
İlçe Adı: CANDIR Köy Adı: İĞDELLİ İl-İlçe Merkezine Uzaklık (km): 120-6 Hane Sayısı: Nüfus: 148	
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı Uydu Görünümü: 	Fotografılar

1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ							
Yerleşim Biçimi							
Toplu		Grup	X	Dağınık		Dizimsel	
Yerleşim Tipi							
Merkezli	X	Doğrusal		İşinsal		Diğer	

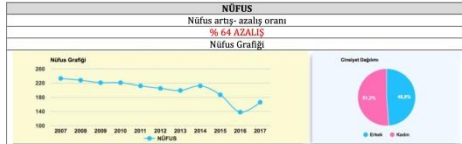
2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ									
Yerleşim Biçimi	Orman	Eğimli arazi	Merkezten yakın	X					
	Deniz/göl	Az eğimli arazi	Merkezden uzak						
	Nehir	Düz arazi	Sınır Yerleşmesi						
	Dağlık, kayalık	Vadi	T.C.K.Yolu üzeri						
	Baraj gölü	Dağ	Köy Yolu Üzeri	X					
	Tarım alanı	Ova							
		Kıyı							
BAKİ									
Kuzey	Güney	Doğu	Batı						
Kuzey-Doğu	Kuzey-Batı	Güney-Doğu	Güney-Batı						
ARAZİ ÖRTÜSÜ									
Yerleşim	X	Orman	Su	X	Yapay yüzey	Kır/Mera	X	Tarla	X
BİTKİ ÖRTÜSÜ									
Orman		Çalılık	X	Su kenarı veletasyonu	X				
YERLEŞİM-DOĞA İLİŞKİSİ									
Doğaya baskısı çok									
Doğaya baskısı az uyumlu									
X									
RAKIM ARALIKLARI									
1280 metre									
HİDROLOJİ									
Alkarsu	X	Sulama Havzası	İğdeli Göleti	X	Sulama Kanalı				
3- KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI									
Köyün Kuruluş Tarihi									
Köyde Tarihi Değeri Olan Yapılar									
Arkeolojik izleri varlığı									
Tescilli yapı varlığı									
İğdeli köy evi Bartevean Okulu									
4- KAMUSAL MEKANLAR									
Çeşitlilik									
Köy Meydanı		Köy Odası	X	Açık Alanlar	X				
Park	X	Harman Yeri		Festival Alanı					
Çayır-Mera		Köy Kahvesi	X	Değirmen alıfı değil	X				
Fırın		Çamaşlılık		Diğer Cami, Su Deposu, Köy Konağı	X				
5- SOKAKLAR									
Yapısı									
Eğimli		Az Eğimli		Düz	X				
Doğrusal									
		Kıvrımlı	X	Merdivevli					
Sürekliliği									
	X	Kesintili	X	Çıkamaz					
Zemin									
Toprak		Taş	X	Asfalt	X				
Genişlik									
<2 m.		2-3 m.		3-4 m.	X				
Elekt. direği									
X	Levha		Çeşme	X	Bank vb.				
Sınırlar									
Yapılar	X	Taş duvar	X	Çitler	Ağaçlar				
YAPILAR									
Yerleşimdeki Yapılar									
Konut	X	Samanlık		Ahır	X				
Odunluk		Kümes	X	Değirmen	Penn				
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme	X				
Satış/Tanıtım									
Diğer									

Yığma		Strüktür		Karkas		Karma		
Ahşap	Taş	X	Yapı Malzemesi	X	Tuğla	Kerpiç	X	
Ahşap	Taş	X	Cephe Malzemesi	X	Sıva	X	Kerpiç	X
Düz	Besik		Çatı Tipi		Kırma	X	Sundurma	
Beton	Kerpiç		Çatı Malzemesi		Kiremit	X	Saz-Kamış	
Cumba	Balkon	X	Mimari Ögeler	X	Avlu		Çıkma	

HİZMETLER ve ALTYAPI					
Kamusal Hizmetler					
Elektrik	X	İçme Suyu (Şebeke)	X	Yol	X
Okul		Sağlık	X	Kanalizasyon	X
İnternet		Telefon		Toplu Taşıma	
Muhtarlık	X	Çöp Taşıma			
Özel Hizmetler					
PTT acenta		Bankamatık		Market	

EĞİTİM DURUMU		
Köyde İlkokul Var mı?	Var	X
	Yok	
	Var-Yetersiz	
Köyde Okuyan Çocuklar	Köydeki okula okuyor	TASIMALI SİSTEMLE
Tasimalli Sistem Nereye?	Tasimalli Sistemle	
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	Yakın Köyde	
	İlçede	
İlkokul çağı kaç çocuk var ?	20	

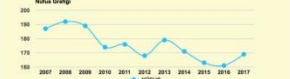
EKONOMİK FAALİYETLER				
Tarım				
Sulu Tarım		Kuru Tarım	X	Organik Tarım
Seracılık		Bahçecilik		Organik Ürün
		Hayvancılık		
Büyükbaş	X	Küçükbaş	X	Balıkçılık
		Diğer		Kümes Hay.
Ormançılık				X
		Diğer		
Kendi İş/Mülkiyeti		Çalışma Şekli		Mevsimlik İşçilik
		Günlük/İşçilik		

ALTERNATİF TURİZM				
Mevcut Turizm Durumu				
Kültürel Miras Turizmi	Etnik Turizm	X	İpek Yolu Turizmi	Rekreasyonel Turizm
Dark Turizm	Etkinlik Turizmi		Sağlık Turizmi	Termal Turizm
Kırsal Turizm	Çiftlik Turizmi		Ekoturizm	Agro Turizm
Yayla Turizm	Yön Bulma		Botanik Turizm	Kamp ve Karavan Turizmi
Mağara Turizmi	Atlı Doğa Turizmi		Yaban Hayat Gözlemciliği	Kuş Gözlemciliği
Hava Sporları Turizmi	Kış Turizmi ve Dağcılık		Akarsu Sporları Turizmi	Golf Turizmi
Futbol Turizmi	Av Turizmi		Gastronomi Turizmi	Gençlik Turizmi
Üçüncü Yaş Turizmi	Olğanüstü Olaylar İzleme		Yeni Çağ Turizmi	

YÖRESEL ÖZELLİKLER					
Yöresel el sanatları	Yöresel el dokumaları	Yöreye özgü yemek	X	Köy Ürünleri	X
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün					
PEKMEZ, İÇME, BÜĞDAY, YIĞRA, ÇÖMLEK PEYNİRİ					
Ticaret ve El Sanatları					
Dokumacılık	Marangozluk	Nalburiye	Terzi	Diğer	

GÜNEŞ ENERJİSİ KULLANILIYOR.

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU			
İlçe Adı: SARAYKENT Köy Adı: KESİKKÖPRÜ İlçe Merkezine Uzaklık (km): 100-9 km. Hane Sayısı: Nüfus: 169			
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı:		Fotoğraflar:	
			
Uydu Görünüşü			
			
1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ			
Yerleşim Biçimi			
Toplu	X	Grup	
Merkezli	X	Dağınık	
		Yerleşim Tipi	
		İkmal	
		Diğer	
Dükkan			
Kahve		Kuyma/Çeyme	
		Satış/Tanıtım	
Yiğme		Karıkas	
Ahşap		Yapı Malzemesi	
		Beton	X
Ahşap		Çeşitli Malzemesi	
		Tuğla	X
		Sıva	X
		Kerpiç	X
		Çatı Tipi	
		Besik	X
		Karıkas	X
		Sundurma	
		Beton	X
		Kerpiç	X
		Kiremit	X
		Saz-Kamış	
		Mimarî Ögeler	
		Balkon	X
		Avlu	
		Çıkma	
HİZMETLER ve ALTYAPI			
Kamusal Hizmetler			
Elektrik	X	İzme Suyu (Şebeke)	X
Okul	X	Sağlık	X
İnternet	X	Telefon	X
Muhtarlık	X	Çöp Tasma	
		Özel Hizmetler	
PTT	X	Bankamatik	
		Market	X
EĞİTİM DURUMU			
Köyde İlkokul Var mı?			
		Var	Var
		Yok	
		Var-Yetersiz	Yetersiz
		Köydeki okulda okuyor	Taşınmaz sistemle
		Taşınmaz Sistemle	
		Yakın Köyde	İlçede, İdide
		İlçede	
		İdide	
		İlkokul çağlı kaç çocuk var ?	
EKONOMİK FAALİYETLER			
Tarım			
Sulu Tarım		Kuru Tarım	X
Seracılık		Bahçecilik	
		Modern Tarım	
		Bağcılık	
		Organik Tarım	
		Özel Ürün	X
Büyükbaş	X	Küçükbaş	X
		Balıçılık	
		Hayvancılık	
		Kümes Hay.	X
		Arıcılık	
		Diğer	
Ormanlık	X		
		Çalışma Şekli	
Kendi İş/Mülkiyeti	X	Günümüz İhtiyaç	
		Mevsimlik İhtiyaç	
NÜFUS			
Nüfus artış- azalış oranı			
% 49 Azalış			
Nüfus Grafiği			
			
			

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ				
Peyzaj Özet.	Orman	X	Eğimli arazi	X
	Deniz/göl		Az eğimli arazi	
	Nehir	X	Düz arazi	
	Dağlık, kayalık		Vadi	
	Baraj gölü		Dağ	X
	Tarım alanı		Orta	
		Kıyı		
Merkeze yakın				
Merkezden uzak				
Sınır Yerleşmesi				
T.C.K.yolu üzeri				
Köy Yolu Üzeri				
Orta				
Kıyı				
BAKİ				
Kuzey		Güney		
Kuzey-Doğu		Kuzey-Batı		
		Güney-Doğu		
		Güney-Batı		
ARAZİ ÖRTÜSÜ				
Yerleşim	X	Orman	X	
		Su	X	
		Yapay yüzey		
		Kır/Mera		
		Tarla	X	
BİTKİ ÖRTÜSÜ				
Orman	X	Çalılık	X	
		Su kenarı veletasyonu		
YERLEŞİM-DOĞA İLİŞKİSİ				
Doğaya baskın çok		Doğaya baskın az uyumlu	X	
RAKIM ARALIKLARI				
HİDROLOJİ				
Akarsu	X	Sulama Havzası		
		Sulama Kanalı		
3-KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI				
Köyün Kuruluş Tarihi		Var	X	
Köyde Tarihî Değerli Olan Yapılar		Var	X	
Arkeolojik ören yeri varlığı		Var	X	
Tescilli yapı varlığı		Var	X	
Çekereköy Köprüsü, Çekereköy Han		Tabiat Varlığı		
		Doğal sit		
		Doğal Manzara		
		Tabiat Anıtı		
		Tabiatı Koruma Alanı		
		Anıt Ağaç		
		Diğer		
4-KAMUSAL MEKANLAR				
Çeyitlilik				
Köy Meydanı	X	Köy Odası	X	
Park	X	Harman Yeri		
Çayir-Mera		Köy Kahvesi		
Fırın		Çamaşırhık		
		Ortak Ambar		
5-SOKAKLAR				
Yapısı				
Eğimli	X	Az Eğimli		
		Biçimi		
Doğrusal		Kıvrımlı	X	
		Merdivenli		
		Tipi		
Sürekliliği	X	Kesintili		
		Çıkamaz		
Toprak		Taş		
		Asfalt		
		Parke	X	
<2 m.		2-3 m.		
		3-4 m.		
		Mobilyalar		
Elek. direği	X	Levha		
		Çeyme		
		Bank vb.	X	
		Okak		
		Sınırlar		
Yapılar		Taş duvar	X	
		Çitler		
		Ağaçlar		
		Çalılar		
YAPILAR				
Yerleşimdeki Yapılar				
Konut	X	Samanlık	X	
Odunluk	X	Kümes	X	
		Değirmen		
		Serander		
		Fırın		
		Ambar		
		Köprü	X	
ALTERNATİF TURİZM				
Mevcut Turizm Durumu				
Kültürel Miras Turizmi		Etnik Turizm		
		İpek Yolu Turizmi		
Dark Turizm		Etkinlik Turizmi		
		Sağlık Turizmi		
Korsal Turizm		Çiftlik Turizmi		
		Ekoturizm		
Yayla Turizm		Yön Bulma		
		Botanik Turizm		
		Kamp ve Karavan Turizmi		
Mağara Turizmi		Atlı Doğa Turizmi		
		Yaban Hayat Gözlemciliği		
		Kuş Gözlemciliği		
Hava Sporları Turizmi		Kış Turizmi ve Dağcılık		
		Akarsu Sporları Turizmi		
Futbol Turizmi		Av Turizmi		
		Gastronomi Turizmi		
		Güzel sanatlar		
Üçüncü Yaş Turizmi		Olağanüstü Olaylar İzleme		
		Yeni Çağ Turizmi		
YÖRESEL ÖZELLİKLER				
Yöresel el sanatı		Yöresel el dokumaları		
		Yöreyle ilgili yemek	X	
		Köyde Üretilen ve Satılan Ürün		
		Çerkez Tatlıları, Pasta, Mamurusa		
		Şeker Pancarı, Buğday, Arpa, Çalbasan buğdayı, Soğan		
Dokumacılık		Marangozluk		
		Ticaret ve El Sanatları		
		Nalburçlu		
		Terzi		
		Diğer		
Nüfusun 1/3'ü Çerkez,				
Avusturya, Avrupa Ülkelerine Göç				

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU

İlçe Adı: **KADİŞEHİRİ**
Köy Adı: **KABALI**
İl-İlçe Merkezine Uzaklık (km): **104 km.-14 km.**
Hane Sayısı: **195**
Nüfus: **5940**

Yerleşimin Morfolojik Diyagramı:

Fotoğraflar:

Uydu Görünümü:

1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

Toplu	Grup	Yerleşim Biçimi	Dağınık	X	Dizimsel	
Merkezli	Doğrusal	Yerleşim Tipi	İçrisal	X	Diğer	

Yapı Malzemesi						
Ahşap	Taş	X	Beton	Tuğla	X	Kerpiç
Çeşitli Malzemesi						
Ahşap	Taş	X	Tuğla	Sıva	X	Kerpiç
Düz	Beylik		Kırma	X	Sundurma	
Beton	Kerpiç		Çatı Malzemesi	Kiremit	X	Saz-Kamış
Cumba	Balkon	X	Mimari Öğeler	Avlu		Çama

HİZMETLER ve ALTYAPI

Kamusal Hizmetler						
Elektrik	X	İçme Suyu (Sebeke)	X	Yol		X
Okul	X	Sağlık		Kanalizasyon		
İnternet	X	Telefon	X	Toplu Taşıma		
Muhtarlık	X	Çöp Tasma				
Özel Hizmetler						
PTT		Bankamatik		Market		

EĞİTİM DURUMU

Köyde İlkokul Var mı?	Var	Var
	Yok	
Köyde Okuyan Çocuklar	Var-Yetersiz	
Taşımalı Sistem Nereye?	Köyedeki okula okuyor	Köyedeki okula okuyor
	Taşımalı Sistemle	
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	Yakın Köyde	İlçede
	İlçede	
İlkokul çağı kaç çocuk var ?	110	

EKONOMİK FAALİYETLER

Tarım						
Sulu Tarım	X	Kuru Tarım	Modern Tarım	X	Organik Tarım	
Seracılık	X	Bahçecilik	Bahçecilik		Özel Ürün	
Hayvancılık						
Büyükbaş	X	Küçükbaş	X	Kümes Hay.	X	Arıcılık
Kendi İşi/Mülkiyeti	X	Günbırlık İştirak			Mevsimlik İştirak	

NÜFUS

Nüfus artış- azalış oranı	
% 10	
Nüfus Grafiği	

Peyzaj Özet.	Orman	2- YERLEŞME BİÇİMİ VE DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ										
	Deniz/göl	Eğimli arazi					Merkeze yakın					
	Nehir	Az eğimli arazi					Merkezden uzak					
	Dağlık, kayalık	Düz arazi					Sınır Yerleşmesi					
	Baraj/gölü	Vadi					T.C.K yolu üzeri					
	Tarım alanı	X	Dağ					Köy Yolu Üzeri				
		Ova										
		Kıyı										
BAKİ												
Kuzey			Güney			Doğu			Batı			
Kuzey-Doğu			Kuzey-Batı			Güney-Doğu			Güney-Batı			
ARAZİ ÖRTÜŞÜ												
Yerleşim	X	Orman	Su	BTK Örtüşü			Kır/Mera	Tarla	X			
Orman		Çalılık					X	Su kenarı veletasyonu				
DOĞAYLA BİRLİKTE						DOĞAYLA BİRLİKTE						
Doğayla başkısı çok						Doğayla başkısı az uyumlu						
RAKIM ALAKLARI												
1000 m.												
HİDROLOJİ												
Akarsu				X	Sulama Havzası				Sulama Kanalı			
				X					X			

3- KÜLTÜR VE TABİAT VARILIKLARI											
Köyün Kuruluş Tarihi						Var		Yok		X	
Köyde Tarihi Değeri Alan Yapılar						Var		Yok		X	
Arkeolojik İlereri Varlığı						Var		Yok		X	
Tescilli yapı varlığı						Var		Yok		X	

4- KAMUSAL MEKANLAR											
Çeşitlilik											
Koy Meydanı		X		Koy Odası		X		Açık Alanlar		X	
Park		X		Harman Yeri		X		Festival Alanı		X	
Çayır-Mera		X		Köy Kahvesi		X		Doğırmen		X	
Fırın		X		Çamaşırık		X		Ortak Ambar		X	

5- SOKAKLAR											
Yapısı											
Eğimli			Az Eğimli			Bilçimi			Düz		
Doğrusal			Kıvrımlı			X			Merdivenli		
Sırtıklı			X			Kesintili			Çıkamaz		
Toprak			Taş			Zemin			Parke		
X			X			Asfalt			X		
Genişlik			X			3-4 m.			X		
<2 m.			2-3 m.			Mobilyalar			X		
Elek direği			X			Levha			Çeşme		
X			X			Sınır			Bank vb.		
Yapılar			Taş duvar			X			Çitler		
X			X			Ağaçlar			Çalılar		
X			X			X			X		

YAPILAR											
Yerleşimdeki Yapılar											
Konut		X	Samanlık		X	Ahır		X	Serander		X
Oduhulık		X	Kümes		X	Doğırmen		X	Fırın		X
Dükkan		X	Kahve		X	Kuyu/Karşıs		X	Satır/Tanıtım		X
Yılma		X	X		X	Sıra		X	Kırma		X
Kırma		X	X		X	Kırma		X	Kırma		X

ALTERNATİF TURİZİM				
Mevcut Turizm Durumu				
Kültürel Miras	Etnik Turizm	İpek Yolu Turizmi	Rekreasyonel Turizm	
Dark Turizm	Etkinlik Turizmi	Sağlık Turizmi	Termal Turizm	
Kırsal Turizm	Çiftlik Turizmi	Ektoturizm	Ağır Turizm	
Yayla Turizm	Yön Bulma	Botanik Turizm	Kamp ve Karavan Turizmi	
Mağara Turizmi	Athi Doğa Turizmi	Yaban Hayat Gözlemciliği	Kuş Gözlemciliği	
Hava Sporları Turizmi	Kıy Turizmi ve Dağcilik	Akarsu Sporları Turizmi	Golf Turizmi	
Futbol Turizmi	Av Turizmi	Gastronomi Turizmi	Gençlik Turizmi	
Üçüncü Yaş Turizmi	Okulağustu Turizmi	Yeni Çağ Turizmi		

YÖRESEL ÖZELLİKLER						
Yöresel el sanatı		Yöresel dokumaları		Yöresel Özellikler		
				Yöreye özgü yemek	X	Köy Ürünleri
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün Meyveler, Bulgur köftesi, Kısır, Yayla Çorbası, Gilik						
Ticaret ve El Sanatları						
Dokumacılık	Marangozluk	Nalburiye	Terzi			Diğer
Diğer						

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU	
İlçe Adı: SARAYKENT Köy Adı: YAYLAK İl-İlçe Merkezine Uzaklık (km): 78-7 km Hane Sayısı: Nüfus: 425	
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı 	Fotoğraflar
Uydu Görünümü: 	

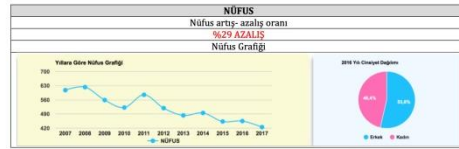
1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ				
Yerleşim Biçimi				
Toplu	Grup	Dağınık	☒	Dizimsel
Merkezli	Doğrusal	☒	İşimsal	Diğer

Yapı Malzemesi				
Ahşap	Taş	☒	Beton	Tuğla
Ahşap	Taş		Cephe Malzemesi	Sıva
Düz	Beşik		Çatı Tipi	Kırma
Beton	Kerpiç		Çatı Malzemesi	Saz-Kamış
Cumba	Balkon	☒	Mimari Ögeler	Çıkma

HİZMETLER ve ALTYAPI				
Elektrik	İçme Suyu (Şebeke)	Var	Kamusal Hizmetler	
Okul	Sağlık		Kanalizasyon	
İnternet	Telefon		Toplu Taşıma	
PTT acenta	Bankamatik		Özel Hizmetler	Market

EĞİTİM DURUMU		
Köyde İlkokul Var mı?	Var	☒
Köyde Okuyan Çocuklar	Var-Yetersiz	
Taşınmalı Sistem Nereye?	Köydeki okulda okuyor	TAŞINMALI SİSTEMLE
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	Yakın Köyde	İLÇEYE
İlkokul çağı kaç çocuk var ?	İlçede	İLDE

EKONOMİK FAALİYETLER				
Sulu Tarım	Kuru Tarım	☒	Moderna Tarım	Organik Tarım
Seracılık	Bahçecilik		Bağcılık	Özel Ürün
Büyükbaş	Küçükbaş	☒	Balıkçılık	Kümes Hay.
Ormancılık	Diğer		Ancılık	☒
Kendi İş/Mülkiyeti	Çalışma Şekli		Günöbirtik İşçilik	Mevsimlik İşçilik

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ				
Peyza Özel.	Orman	☒	Eğimli arazi	
	Deniz/göl		Az eğimli arazi	
	Nehir		Düz arazi	☒
	Dağlık		Vadi	☒
	kayalık		Dağ	
	Baraj gölü		Ova	
Tarım alanı		Kıyı		
BAKİ				
Kuzey	Güney	Doğu	Batı	
Kuzey-Doğu	Kuzey-Batı	Güney-Doğu	Güney-Batı	
ARAZİ ÖRTÜSÜ				
Yerleşim	Orman	☒	Su	
BİTKİ ÖRTÜSÜ				
Orman	☒	Çalılık	Su kenarı veletasyonu	
YERLEŞİM-DOĞA İLİŞKİSİ				
Doğaya baskın çok		Doğaya baskın az uyumlu	☒	
RAKIM ARALIKLARI				
İHDROLOJİ				
Akarsu	☒	Sulama Havzası	Sulama Kanalı	
3- KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI				
Köyün Kuruluş Tarihi		Var	☒	Yok
Köyde Tarihî Değeri Olan Yapılar		Var	☒	Yok
Arkeolojik ören yeri varlığı		Var	☒	Yok
Tescilli yapı varlığı		Var	☒	Yok
ÇİNGİNLİ SULTAN HAN				
4- KAMUSAL MEKANLAR				
Köy Meydanı	Köy Odası	Çeşitlilik	Açık Alanlar	
Park	Harman Yeri	Festival Alanı		
Çayır-Mera	Köy Kahvesi	Değirmen		
Fırın	Çamaşırtık	Diğer		
5- SOKAKLAR				
Eğimli	Az Eğimli	Biçimi	Düz	☒
Doğrusal	☒	Kıvrımlı	Merdivevli	
Sarekli	☒	Kesintili	Çıkma	
Toprak	Taş	Zemin	Parke	
<2 m.	2-3 m.	Genişlik	3-4 m.	
Elek direği	☒	Levha	☒	Çeşme
Mobilyalar	Bank vb.	Öçak		
Yapılar	Taş duvar	Çitler	☒	Ağaçlar
			☒	Çalılar
YAPILAR				
Konut	☒	Samanlık	Ahır	☒
Odunluk	☒	Kümes	Değirmen	Fırın
Dükkan	☒	Kahve	☒	Kuyu/Çeşme
Strüktür	Yığılma	☒	Karkas	Karma

ALTERNATİF TURİZM				
Mevcut Turizm Durumu				
Kültürel Miras	Etnik Turizm	İpek Yolu Turizmi	Rekreasyonel	
Dark Turizm	Etkinlik Turizmi	Sağlık Turizmi	Termal Turizm	
Kırsal Turizm	Çiftlik Turizmi	Ekoturizm	Agro Turizm	
Yayla Turizm	Yön Bulma	Botanik Turizm	Kamp ve Karavan	
Mağara Turizmi	Atlı Doğa Turizmi	Yaban Hayat	Kuş Gözlemciliği	
Hava Sporları	Kış Turizmi ve	Akarsu Sporları	Golf Turizmi	
Futbol Turizmi	Dağcılık	Gastronomi	Gençlik Turizmi	
Üçüncü Yaş	Olajandırma	Yeni Çağ Turizmi		
Turizmi	Olaylar İzleme			

YÖRESEL ÖZELLİKLER				
Yöresel el sanatı	Yöresel el dokumaları	Yöreyle ilgili yemek	Köy Ürünleri	
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün				
Ticaret ve El Sanatları				
Dokumacılık	Marangozluk	Nalburçye	Terzi	Diğer

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU	
İlçe Adı: SARIKAYA Köy Adı: BURUNKIŞLA İlçe Merkezine Uzaklık (km): 94-14 Hane Sayısı: Nüfus: 313	
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı 	Fotoğraflar
Uydu Görünümü: 	

1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ					
Yerleşim Biçimi					
Toplu	X	Grup		Dağınık	
Merkezli		Doğrusal	X	İşimsal	
				Diğer	

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ					
Orman		Eğimli arazi	X	Merkeze yakın	X
Deniz/göl		Az eğimli arazi		Merkezden uzak	
Nehir		Düz arazi		Sınır Yerleşmesi	
Dağlık, kayalık		Vadi		T.C.K yolu üzeri	
Baraj gölü		Dağ		Köy Yolu Üzeri	X
Tarım alanı	X	Ova			
		Kıyı			

3-KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI					
Köyün Kuruluş Tarihi		Hinler Denemi			
Köyde Tarihi Değeri Olan Yapılar		Var	X	Yok	
Arkeolojik ören yeri varlığı		Var	X	Yok	
Tescilli yapı varlığı		Var		Yok	X
BURUNKIŞLA HÖYÜĞÜ ve TÜMÜLÜSÜ					

4-KAMUSAL MEKANLAR					
Köy Meydanı		Çeşitlilik		Açık Alanlar	
Park	X	Harman Yeri		Festival Alanı	
Çayır-Mera	X	Köy Kahvesi	X	Değirmen	
Fırın		Çamaşırlık		Diğer	

5-SOKAKLAR					
Eğimli	X	Az Eğimli		Düz	
Doğrusal		Kıvrımlı		Bicim	X
Sürekli	X	Kesintili		Tipi	
Toprak		Zemin		Çıkma	
Taş	X	Asfalt		Parke	X
<2 m.		Genişlik	X	3-4 m.	
Elek direği	X	Levha		Çeşme	
		Smirler		Bank vb.	
Yapılar	X	Taş duvar	X	Çitler	
		Ağaçlar		Çalılar	

6-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR					
Konut	X	Samanlık		Ahar	X
Odunluk	X	Kümes	X	Değirmen	
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme	
				Satış/Tanıtım	
				Diğer	

Bulgaristan, Sırbistan, Selanik Muhaciri, 1 hane Ermeni

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU	
İlçe Adı: SARIKAYA Köy Adı: BURUNKIŞLA İlçe Merkezine Uzaklık (km): 94-14 Hane Sayısı: Nüfus: 313	
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı 	Fotoğraflar
Uydu Görünümü: 	

1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ					
Yerleşim Biçimi					
Toplu	X	Grup		Dağınık	
Merkezli		Doğrusal	X	İşimsal	
				Diğer	

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ					
Orman		Eğimli arazi	X	Merkeze yakın	X
Deniz/göl		Az eğimli arazi		Merkezden uzak	
Nehir		Düz arazi		Sınır Yerleşmesi	
Dağlık, kayalık		Vadi		T.C.K yolu üzeri	
Baraj gölü		Dağ		Köy Yolu Üzeri	X
Tarım alanı	X	Ova			
		Kıyı			

3-KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI					
Köyün Kuruluş Tarihi		Hinler Denemi			
Köyde Tarihi Değeri Olan Yapılar		Var	X	Yok	
Arkeolojik ören yeri varlığı		Var	X	Yok	
Tescilli yapı varlığı		Var		Yok	X
BURUNKIŞLA HÖYÜĞÜ ve TÜMÜLÜSÜ					

4-KAMUSAL MEKANLAR					
Köy Meydanı		Çeşitlilik		Açık Alanlar	
Park	X	Harman Yeri		Festival Alanı	
Çayır-Mera	X	Köy Kahvesi	X	Değirmen	
Fırın		Çamaşırlık		Diğer	

5-SOKAKLAR					
Eğimli	X	Az Eğimli		Düz	
Doğrusal		Kıvrımlı		Bicim	X
Sürekli	X	Kesintili		Tipi	
Toprak		Zemin		Çıkma	
Taş	X	Asfalt		Parke	X
<2 m.		Genişlik	X	3-4 m.	
Elek direği	X	Levha		Çeşme	
		Smirler		Bank vb.	
Yapılar	X	Taş duvar	X	Çitler	
		Ağaçlar		Çalılar	

6-YERLEŞMEDEKİ YAPILAR					
Konut	X	Samanlık		Ahar	X
Odunluk	X	Kümes	X	Değirmen	
Dükkan	X	Kahve	X	Kuyu/Çeşme	
				Satış/Tanıtım	
				Diğer	

Bulgaristan, Sırbistan, Selanik Muhaciri, 1 hane Ermeni

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU

İlçe Adı: **SORGUN**
Köy Adı: **ŞAHMURATLI**
İlçe Merkezine Uzaklık (km): **45-11 km.**
Hane Sayısı: **58**
Nüfus: **651**

Yerleşimin Morfolojik Diyagramı

Uydu Görünümü:

Fotoğraflar

1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ				
Toplu	Grup	Dağınık	Dizimsel	
☒	☒	☒	☒	
Merkezli	Doğrusal	İşinsal	Diğer	
☒	☒	☒	☒	

Yığılma				
Yığılma	Yığılma	Yığılma	Yığılma	Yığılma
Ahşap	Taş	Beton	Tuğla	Kerpiç
☒	☒	☒	☒	☒
Ahşap	Taş	Ciğir	Sıva	Kerpiç
☒	☒	☒	☒	☒
Düz	Beşik	Kırma	Sundurma	
☒	☒	☒	☒	
Beton	Kerpiç	Kiremit	Saz-Kamış	
☒	☒	☒	☒	
Cumba	Balkon	Avlu	Çıkma	
☒	☒	☒	☒	

HİZMETLER ve ALTYAPI				
Kamusal Hizmetler	Kamusal Hizmetler	Kamusal Hizmetler	Kamusal Hizmetler	Kamusal Hizmetler
Elektrik	İçme Suyu (Şebeke)	Yol	Kanalizasyon	
☒	☒	☒	☒	
Okul	Sağlık	Toplu Taşıma		
☒	☒	☒		
İnternet	Telefon			
☒	☒			
Muhtariyet	Özel Hizmetler	Market		
☒	☒	☒		

EĞİTİM DURUMU		
Köyde İlkokul Var mı?	Var	☒ Faal değil
	Yok	
	Var-Yetersiz	
Köyde Okuyan Çocuklar	Köydeki okula okuyor	Taşınmaz sistemle
Taşınmaz Sistem Nereye?		İlçeye
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	Yakın Köyde	İlçede, İlde
	İlçede	
İlkokul çağı kaç çocuk var ?	13	

EKONOMİK FAALİYETLER				
Sulu Tarım	Kuru Tarım	Modern Tarım	Organik Tarım	Organik Tarım
Seracılık	Bahçecilik	Bağcılık	Özel Ürün	
☒	☒	☒	☒	
Büyükbaş	Küçükbaş	Balıkçılık	Kümes Hay.	Arıcılık
☒	☒	☒	☒	☒
Ormancılık	Çalınma Şekli			
☒	☒			
Kendi İş/Mülkiyeti	Günümüz İşçilik	Mevsimlik İşçilik		
☒	☒	☒		

NÜFUS	
Nüfus artış-azalış oranı	% 10
Nüfus Grafiği	

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ				
Yerleşim	Orman	Eğimli arazi	Merkeze yakın	
☒	☒	☒	☒	
Deniz/göl	Az eğimli arazi		Merkezden uzak	
Nehir	Düz arazi		Sınır Yerleşmesi	
Dağlık	Vadi		T.C.K.yolu üzeri	
kayalık				
Baraj gölü	Dağ	☒	Köy Yolu Üzeri	
Tarım alanı	Ova			
	Köy			

BAKİ			
Kuzey	Güney	Doğu	Batı
Kuzey-Doğu	Kuzey-Batı	Güney-Doğu	Güney-Batı

ARAZİ ÖRTÜSÜ				
Yerleşim	Orman	Su	Yapay yüzey	Kır/Mera
☒	☒	☒	☒	☒
Orman	Çalılık	Su kenarı veletasyonu		
☒	☒	☒		
YERLEŞİM-DOĞA İLİŞKİSİ				
Doğaya baskısı çok	Doğaya baskısı az uyumlu			
☒	☒			
RAKIM ARALIKLARI				
1150 METRE				
HİDROLOJİ				
Akarsu	Sulama Havzası	Sulama Kanalı		
☒	☒	☒		

3- KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI				
Köyün Kuruluş Tarihi	1576			
Köyde Tarihî Değeri Olan Yapılar	Var		Yok	
Arkeolojik ören yeri varlığı	Var	☒	Yok	
Tescilli yapı varlığı	Var	☒	Yok	

4- KAMUSAL MEKANLAR				
Köy Meydanı	Köy Odası	Çeşitlilik	Açık Alanlar	
☒	☒	☒	☒	
Park	Harman Yeri	Festival Alanı		
☒	☒	☒		
Çayır-Mera	Köy Kahvesi	Değirmen		
☒	☒	☒		
Fırın	Çamaşırlık	Diğer		
☒	☒	☒		

5- SOKAKLAR				
Eğimli	Az Eğimli	Biçimi	Merdivenli	
☒	☒	☒	☒	
Doğrusal	Kovrmlı	Tipi		
☒	☒	☒		
Süreklili	Kesintili	Çıkma	(az miktarda)	☒
☒	☒	☒		
Toprak	Taş	Zemin	Asfalt	Parke
☒	☒	☒	☒	☒
<2 m.	2-3 m.	3-4 m.		
☒	☒	☒		
Elek. direği	Levha	Çeşme	Bank vb.	Okak
☒	☒	☒	☒	☒
Yapılar	Sınırlar	Çitler	Ağaçlar	Çalılar
☒	☒	☒	☒	☒

YAPILAR				
Konut	Samanlık	Ahır	Serander	Ambar
☒	☒	☒	☒	☒
Okul	Kümes	Değirmen	Fırın	Köprü
☒	☒	☒	☒	☒
Dükkan	Kahve	Kuyu/Çeşme	Satış/Tanıtım	Diğer
☒	☒	☒	☒	☒

ALTERNATİF TURİZM				
Kültürel Miras	Etnik Turizm	İpek Yolu Turizmi	Rekreasyonel	
Turizmi	Turizmi	Turizmi	Turizm	
Dinî Turizm	Etkinlik Turizmi	Sağlık Turizmi	Termal Turizm	
☒	☒	☒	☒	
Kırsal Turizm	Çiftlik Turizmi	Ekoturizm	Agro Turizm	
☒	☒	☒	☒	
Yayla Turizm	Yön Bulma	Botanik Turizm	Kamp ve Karavan	
☒	☒	☒	☒	
Mağara Turizmi	Ath Doğa Turizmi	Yaban Hayat	Kuş Gözlemciliği	
☒	☒	☒	☒	
Hava Sporları	Kış Turizmi ve	Akarsu Sporları	Golf Turizmi	
☒	☒	☒	☒	
Futbol Turizmi	Av Turizmi	Gastronomi	Gençlik Turizmi	
☒	☒	☒	☒	
Üçüncü Yaş	Olağanüstü	Yeni Çağ Turizmi		
☒	☒	☒		

YÖRESEL ÖZELLİKLER						
Yöresel el sanatı		Yöresel el dokumaları	Yöreye özgü yemek	X	Köy Ürünleri	X
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün						
KERKENES KRAKERİ, GÜNEŞ EVİNDE KURUTULMUŞ SOĞAN-YEŞİLİKLER, GÜNEŞ EVİNDE KURUTULMUŞ MANTAR, GÜNEŞ EVİNDE KURUTULMUŞ DOMATES-SERZE, YEMEK SOSU						
Ticaret ve El Sanatları						
Dokumacılık		Marangozluk	Nalburiye	Terzi	Diğer	

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU	
İlçe Adı: SORGUN Köy Adı: ALİŞAR İl İlçe Merkezine Uzaklık (km): 61-28 Hane Sayısı: Nüfus: 93	
Yerleşimin Morfolojik Diyagramı 	Fotoğraflar Uydu Görünümü:

1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ				
Yerleşim Biçimi				
Toplu	X	Grup		
Yerleşim Tipi				
Merkezli		Doğrusal	X	İnşisel
				Diğer

Yapı Malzemesi				
Ahşap		Taş	X	Beton
				Tuğla
				Kerpiç
Ahşap		Taş	X	Cephe Malzemesi
				Sıva
				Kerpiç
Düz		Beşik		Çatı Tipi
				Kırma
				Sundurma
Beton		Kerpiç		Çatı Malzemesi
				Kiremit
				Saz-Kamış
Cumba		Balkon	X	Mimari Öğeler
				Avlu
				Çıkma

HİZMETLER ve ALTYAPI				
Kamusal Hizmetler				
Elektrik	X	İçme Suyu (Sebeke)	X	Yol
Okul	X	Sağlık		Kanalizasyon
İnternet	X	Telefon	X	Toplu Taşıma
Muhtarlık		Çöp Taşıma		Cami
				Özel Hizmetler
PTT acenta		Bankamatik		Market

EĞİTİM DURUMU		
Köyde İlkokul Var mı?	Var	X
	Yok	
	Var-Yetersiz	
Köyde Okuyan Çocuklar	Köydeki okulda okuyor	TAŞIMALI SİSTEMLE
Taşımalı Sistem Nereye?	Taşımalı Sistemle	
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	Yakın Köyde	İlçe
	İlçede	
İlkokul çağı kaç çocuk var ?		

EKONOMİK FAALİYETLER				
Tarım				
Sulu Tarım		Kuru Tarım	X	Modern Tarım
Seracılık		Bahçecilik		Bağcılık
				Organik Tarım
				Özel Ürün
Büyükbaş	X	Küçükbaş		Hayvancılık
				Balıçılık
				Kümes Hay.
Ormancılık				Arıcılık
				Diğer
Kendi İşi/Mülkiyeti	X	Günümüz İşçilik		Çalışma Şekli
				Mevsimlik İşçilik

NÜFUS	
Nüfus artış- azalış oranı	
Nüfus Analizi	
Nüfus Grafiği	
	
	

2-YERLEŞME BİÇİMİ ve DOĞAL ÇEVRE İLİŞKİSİ			
Peyzaş Özel.	Orman	Eğimli arazi	Merkezine yakın
	Deniz/göl	Az eğimli arazi	Merkezden uzak
	Nehir	Düz arazi	Sınır Yerleşmesi
	Dağlık	Vadi	T.C.K yolu üzeri
	Kayalık		
	Baraj gölü	Dağ	Köy Yolu Üzeri
Tarım alanı	Ova		
	Kıyı		
BAKİ			
Kuzey	Güney	Doğu	Batı
Kuzey-Doğu	Kuzey-Batı	Güney-Doğu	Güney-Batı
ARAZİ ÖRTÜSÜ			
Yerleşim	X	Orman	Su
		Yapay yüzey	Kır/Mera
		Bitki ÖRTÜSÜ	Tarla
Orman		Çalılık	Su kenarı veletasyonu
YERLEŞİM-DOĞA İLİŞKİSİ			
Doğaya baskısı çok		Doğaya baskısı az uyumlu	X
RAKIM ARALIKLARI			
1300 metre			
HİDROLOJİ			
Akarsu	Sulama Havzası		Sulama Kanalı
3- KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI			
Köyün Kuruluş Tarihi		M.O.3000	
Köyde Tarihî Değeri Olan Yapılar	Var	X	Yok
Arkeolojik değeri varlığı	Var	X	Yok
Tescilli yapı varlığı	Var	X	Yok
ALİŞAR HOYÜĞÜ			
4- KAMUSAL MEKANLAR			
Çeşitlilik			
Köy Meydanı		Köy Odası	X
Park		Harman Yeri	
Çayır-Mera	X	Köy Kahvesi	
Fırın		Çamaşırılık	
5- SOKAKLAR			
Yapısı			
Eğimli		Az Eğimli	Düz
			X
Biçimi			
Doğrusal	X	Kıvrımlı	Merdirevli
Tipi			
Sürekli	X	Kesintili	Çıkma
Zemin			
Toprak	X	Taş	Asfalt
			Parke
Genişlik			
<2 m.		2-3 m.	3-4 m.
Mobilyalar			
Elek. direği	X	Levha	Çeşme
			X
		Sınırlar	Bank vb.
			Ocak
Yapılar	X	Tay duvar	Çitler
			Ağaçlar
			Çalılar
YAPILAR			
Yerleşimdeki Yapılar			
Konut	X	Samanlık	Ahır
			X
Odunluk	X	Kümes	Değirmen
			X
Dükkan	X	Kahve	Kuyu/Çeyme
			X
			Satış/Tanıtım
			Diğer
Yığılma	X	Karkas	
			Karma

ALTERNATİF TURİZM				
Turizm faaliyetine uygunluk				
Kültürel Miras Turizmi	X	Etnik Turizm	İpek Yolu Turizmi	Rekreasyonel Turizm
Dark Turizm		Etkinlik Turizmi	Sağlık Turizmi	Termal Turizm
Kırsal Turizm		Çiftlik Turizmi	Ekoturizm	Agro Turizm
Yayla Turizm		Yön Bulma	Botanik Turizm	Kamp ve Karavan Turizmi
Mağara Turizmi		Atlı Doğa Turizmi	Yaban Hayat Gözlemciliği	Kuş Gözlemciliği
Hava Sporları Turizmi		Kış Turizmi ve Dağcılık	Akarsu-Sporları Turizmi	Golf Turizmi
Futbol Turizmi		Av Turizmi	Gastronomi Turizmi	Gençlik Turizmi
Üçüncü Yaş Turizmi		Olajüstü Olaylar İzleme	Yeni Çağ Turizmi	

YÖRESEL ÖZELLİKLER				
Yöresel el sanatı		Yöresel el dokumaları		Yöreye özgü yemek
				Köy Ürünleri
				X
Köyde Üretilen ve Satılan Ürün				
SİRKER PANCARI, ANPA, BUDGAY, KÖHNE PANAYIRI 20-25 BİN HAYVAN ALINIP SATILYOR.				
Ticaret ve El Sanatları				
Dokumacılık	Marangozluk	Nalburiye	Terzi	Diğer
KÖYDE GÜNEŞ ENERJİSİ KULLANILYOR.				

ÖN BİLGİ DERLEME FORMU

İlçe Adı: **YERKÖY**
Köy Adı: **SEKİLİ**
İl-İlçe Merkezine Uzaklık (km): **61-21KM.**
Hane Sayısı:
Nüfus: **651**

Yerleşimin Morfolojik Diyagramı:

Fotoğraflar:

Uydu Görünümü:

1-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ				
Toplu	Grup	Dağınık	Dizimsel	
		☒		
Merkezli	Doğrusal	İkimsal	Diğer	
	☒			

Yapı Malzemesi				
Ahşap	Taş	Beton	Tuğla	Kerpiç
		☒		☒
Çeşitli Malzemesi				
Ahşap	Taş	Tuğla	Sıva	Kerpiç
		☒		☒
Düz	Besik	Çatı Tipi	Kırma	Sundurma
		☒	☒	
Beton	Kerpiç	Çatı Malzemesi	Kiremit	Saz-Kamış
		☒	☒	
Cumba	Balkon	Mimari Öğeler	Avlu	Çıkma
		☒		

HİZMETLER VE ALTYAPI				
Kamusal Hizmetler				
Elektrik	İçme Suyu (Şebeke)	Yol		
☒	☒	☒		
Okul	Sağlık	Kanalizasyon		
☒	☒	☒		
İnternet	Telefon	Toplu Taşıma		
☒	☒	☒		
Muhtarlık	Çöp Tazıma			
☒	☒			
Özel Hizmetler				
PTT	Bankamatik	Market		
		☒		

EĞİTİM DURUMU		
Köyde İlkokul Var mı?	Var Yok	☒
	Var-Yetersiz	
Köyde Okuyan Çocuklar	Köydeki okulda okuyor	☒
Taşınmalı Sistem Nereye?	Taşınmalı Sistemle	
İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor ?	Yakın Köyde İlçede İlde	☒
İlkokul çağı kaç çocuk var ?	350	

EKONOMİK FAALİYETLER				
Tarım				
Sulu Tarım	Kuru Tarım	Modern Tarım	Organik Tarım	
☒	☒	☒	☒	
Seracılık	Bahçecilik	Bağcılık	Özel Ürün	
		☒		
Büyükbaş	Küçükbaş	Balıkçılık	Kümes Hay.	
☒	☒	☒	☒	
Ormancılık	Diğer			
Kendi İş/Mülkiyeti	Çalışma Şekli	Günlüklik İşçilik	Mevsimsilik İşçilik	
		☒	☒	

NÜFUS

Nüfus artış-azalış oranı

% 7 azalış

Nüfus Grafiği

Nüfus Grafiği

710

680

650

620

590

560

530

500

470

440

410

380

350

320

290

260

230

200

170

140

110

80

50

20

0

2013

2014

2015

2016

2017

NÜFUS

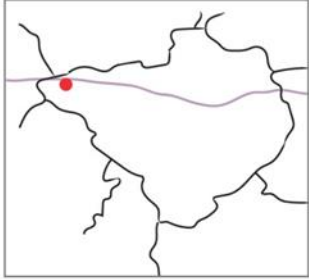
Erkekler

74,0%

Kadınlar

26,0%

KRAL YOLU ÜZERİNDEKİ KIRSAL YERLEŞİMLERİN BİLGİ FÖYLERİ

İl: Yozgat	İlçe: Yerköy	Kırsal Alan Adı: TERZİLİ KÖYÜ
 Köyün Konumu		 Köyün Görünümü
Doğal Çevre Özellikleri <u>İlçenin Genel Özellikleri:</u> İlçedeki geniş düzlükler ve aşınmış tepeler, yer şekillerinin genel hatlarını oluşturmaktadır. Arazinin büyük bir kısmını, Delice Irmağın taşıdığı alüvyonlarla üzerini örttüğü Yerköy Ovası kaplamakta olup, doğu ve güneyden Çiçekdağı ve Orta Dağı ile, diğer kenarlarda da aşınmış tepeler kuşatılmıştır. En önemli akarsuyu Karanlıkdere vadisinden sonra ilçe sınırlarına giren Delice Irmağıdır. Suları yazın azalıp, baharda kabaran Delice Irmak, ilçedeki küçük dere ve çayları da toplayarak, Sekili sınırlarında Ankara - Yozgat karayolunu keserek, ilçe ve il topraklarını terk eder . <u>İlçenin İklimsel Özellikleri:</u> Karasal iklimin egemen olduğu ilçede yazlar; sıcak ve kurak, kışlar; soğuk ve sert geçmekte, yıllık yağış tutarının büyük bir bölümü ilk ve sonbaharda düşmektedir. Yerleşimin Rakımı: 855 metre Dağlar / Tepe: Çamlıbel, Yazır, Emir, Aygar, Eğri, Su Havzası: Akarsu Akarsu : Delice <u>Doğal Çevre Sorunları:</u> Toplu taşıma sorunu, Yol, Kanalizasyon,		
Yerleşme Özellikleri Yozgat'ın Yerköy ilçesine bağlı olan Terzili Köyü , Yozgat'a 85 km Yerköy'e 50 km. uzaklıkta ve rakımı 855 m olan bir dağ yerleşimidir. Köy ilçe merkezine düşük erişilebilirliktedir. Merkeze uzaktır. Köyde ilkokul çağına giden 15 çocuk olduğundan, ilkokul binası aktiftir. Taşımali sistemle öğrenciler Sekil'deki ilkokula gitmektedir. Köyün kuruluş tarihi tam olarak bilinmemektedir. Köyde geleneksel organik dokuya rastlanmaktadır. Köyde bulunan bakkalın dışında ticari bir kurum oluşmamıştır. Konutlarda kullanılan ağırlıklı olarak taş ve kerpiç malzeme kullanılmıştır. Evlerin bahçelerinde kümes ve ahırlar mevcuttur. Köy dokusunda meydan olgusuna rastlanmaktadır. Toplanma mekanı köyde bulunan çeşmedir.		
Sosyo-kültürel ve Ekonomik Yapı Ekonomik Faaliyetler: Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyde kuru tarım, sulu tarım, bağcılık az miktarda bağcılık yapılmaktadır. Sulu tarım alanlarında; patates, şekerpancarı, ayçiçeği ve soğan ile yükseltinin arttığı doğu kesimindeki kuru tarım alanlarında ise, buğday ve nohut üretilmektedir. Ayrıca küçükbaş, büyükbaş hayvancılık ve kümes hayvancılığı da yapılmaktadır. Köyde sebze üretimi yapılmaktadır. Ceviz, menengiç köyün yöresel ürünleridir. Demografik Özellikler: Terzili köyünün TÜİK 2017 verilerine göre toplam nüfusu 236 olarak belirlenmiştir. 2007,2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 yılı nüfus verileri incelendiğinde; 2007 ve 2017 yılları arasında %8 oranında bir azalış olduğu görülmektedir. Köyde kadın ve erkek nüfusu yaklaşık olarak eşittir.		

Yıllara Göre Nüfus Değişimi

Kültürel Miras

Köydeki sivil mimari örnekleri

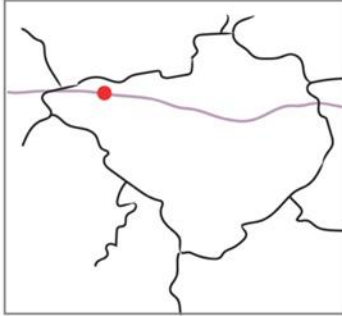
Alternatif Turizm

Mevcut Durum:

Turizm faaliyeti yoktur.

Potansiyel:

Kırsal Turizm, Agro Turizm

İl: Yozgat	İlçe: Merkez	Kırsal Alan Adı: BÜYÜKNEFES KÖYÜ
 Köyün Konumu	 Köyün Görünümü	
Doğal Çevre Özellikleri		
<u>İlçenin Genel Özellikleri:</u> Yozgat İli, İç Anadolu Bölgesinin orta Kızılırmak bölümünde Bozok Platosu üzerinde yer almaktadır. Yozgat şehir merkezi, doğu Batı istikametinde uzanan Kırazlıdere vadisi içinde kurulmuştur. 14.123 km²'lik bir alan kapsayan İl toprakları 34 05' ve 36 10' doğu meridyenleri ile 38 40' ve 40 18' kuzey paralelleri arasında yer alır. Bozok Platosunun yüksek tepelerinden birinin eteğinde kurulmuştur.		
<u>İlçenin İklimsel Özellikleri:</u> Yozgat İl'inde, İç Anadolu Bölgesi'nin yarı kurak karasal iklimi hâkimdir. Deniz etkisine kapalı olduğu için, yazlar sıcak ve kurak; kışlar soğuk ve yağışlı geçer. Yaz ile kış; gece ile gündüz arasındaki sıcaklık farkları yüksektir. Sert iklim koşulları, Yeşilırmak havzasına giren Çekerek Vadisi'nde biraz yumuşamakta, az da olsa Karadeniz ardı ikliminin etkileri görülmektedir.		
Yerleşimin Rakımı: 650 metre Dağlar / Tepe: Çamlıbel, Yazır, Emir, Aygar, Eğri,		
Su Havzası: Sulama Kanalı		
<u>Doğal Çevre Sorunları:</u> Toplu taşıma sorunu, Yol, Sulama		
Yerleşme Özellikleri		
Yozgat'ın Merkez ilçesine bağlı olan Büyüknefes Köyü , Yozgat'a 37 km uzaklıkta ve rakımı 650 m olan bir vadi yerleşimidir. Köy ilçe merkezine orta erişilebilirliktedir. Merkeze yakındır. Köyde ilkökul çağına giden 190-200 çocuk olduğundan, ilkökul binası aktiftir. Taşımali sistemle 13 köyden öğrenci köydeki okula gelmektedir. Köyün tarihinin Galatlar devrine (M.Ö.280-274) uzandığı bilinmektedir. Köyde geleneksel organik dokuya rastlanmaktadır. Köyde bulunan bakkalın dışında ticari bir kurum oluşmamıştır. Konutlarda kullanılan ağırlıklı olarak taş ve betondur. Evlerin bahçelerinde kümes ve ahırlar mevcuttur. Köy dokusunda meydan olgusuna rastlanmaktadır. Toplanma mekanları cami avlusudur.		
Sosyo-kültürel ve Ekonomik Yapı		
Ekonomik Faaliyetler: Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyde kuru tarım yapılmaktadır. Ayrıca küçükbaş hayvancılık ve kümes hayvancılığı da yapılmaktadır. Köyde sebze üretimi yapılmaktadır. Kavurga, kengel out, firik köyün yöresel ürünleridir.		
Demografik Özellikler: Büyüknefes köyünün TÜİK 2017 verilerine göre toplam nüfusu 236 olarak belirlenmiştir. 2007,2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 yılı nüfus verileri incelendiğinde; 2007 ve 2017 yılları arasında %35 oranında bir azalış olduğu görülmektedir. Köyde kadın ve erkek nüfusu yaklaşık olarak eşittir.		

Yıllara Göre Nüfus Değişimi

Kültürel Miras

Tavium Antik Kenti - Büyüknefes Köyü Çeşmesi

Büyükkale—Küçükale Höyüğü

Tavium Antik Kenti: Yozgat il merkezinin 40 km batısında bulunan Büyüknefes Köyü'nde yer almaktadır. Tavium'da Hitit ve Frig yerleşim izleri görülmesine rağmen asıl yerleşim Galatlar zamanında MÖ. 3. yy ile 1. yy arasında olmuştur. Tavium Romalıların Galat dedikleri kavmin MÖ. 280'li yıllarda Balkanlardan Anadolu'ya gelen Trokme (Trokmi) kolu tarafından kurulmuştur. Kent İç Anadolu Bölgesinde Trokmilerin yaşadığı Orta Kızılırmak Yöresinin ticaret merkezi ve başkenti konumundaydı. 1997 yılından beri yörede Avusturyanın Klagenfurt Üniversitesinden Prof. Karl Strobel başkanlığında yüzey araştırmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar kapsamında, Büyüknefes ve çevresinde yer alan birçok köyde de yüzey araştırmaları yapılmış geniş bir çevrede tarihin izleri tespit edilmiştir. Araştırmalar sonunda çok sayıda seramik parçaları, sütun kaide ve tamburları, mezar stelleri, Bizans dönemine ait yazıtlı mezar, birçok mimari parçalarına rastlanılmıştır. Geniş bir çevrede yapılan çalışmalar sonucunda şu ana kadar, Kalkolitik çağdan – İslami döneme kadar iskân izlerine rastlanılmıştır.

Büyük Kale Höyüğü-Küçükale Höyüğü: Köyün kuzeyinde birbirine yakın iki höyük yer almaktadır. Küçükale Höyük 150 m. Çapında 20 m. Yükseklikte olup, oval bir görünüme sahiptir. Büyükkale Höyük ise 220-230 m. Çapında 30-35 m. Yükseklikte oval ve üzeri düzdür. İki höyük arası 60 m.dir. Höyükler üzerinde yapılan yüzey araştırmasında Eski Tunç Döneminden Roma Dönemine kadar iskan gördüğü seramiklerden anlaşılmaktadır. Höyüklerin çevresinde yaklaşık 1 km. çapındaki alan Tavium Antik Kentinin yerleşim alanıdır. Özellikle köyün Bağlar Mevkiinde bir çok antik yapı taşları, arşitrav blokları görmek mümkündür. Bölgede 1997-2009 yıllarında Avusturya Klagenfurt Üniversitesinden Prof.Dr. Karl Strobel tarafından yüzey araştırmaları yapılmıştır.

Kuzeytepe Tümülüsü: Köyün karşısında köye 1,5-2 km. uzaklıkta, kuzeytepe denilen yerde, plato görünümlü arazide, tarım alanları içerisinde yer alır. Tarım yapılan tarlanın köşesinde yayvan bir tümülüstür. Kaçak kazılar ile üzerinde bir çukur açılmıştır.

Kuzeyardı Yerleşimi: Büyüknefes Köyü arazisinde kalan yerleşim kaçak kazılar sonucu büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Muhtemel bir yapı kalıntısına ait temeller ortaya çıkmış, etrafta çeşitli tuğla parçaları ve çanak çömlek kalıntıları bulunmaktadır.

Alternatif Turizm

Mevcut Durum:

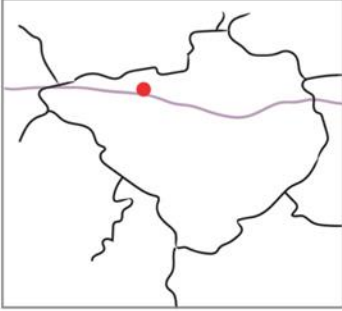
Kültürel Miras Turizmi: Tavium Antik Kenti

Potansiyel:

Kırsal Turizm

Çiftlik Turizmi: Fırık üretimi

Kültürel Miras Turizmi daha aktif kullanılabilir.

İl: Yozgat	İlçe: Merkez	Kırsal Alan Adı: KÖÇEKKÖMÜ KÖYÜ
 Köyün Konumu Köyün Görünümü		
Doğal Çevre Özellikleri		
<u>İlçenin Genel Özellikleri:</u> Yozgat İli, İç Anadolu Bölgesinin orta Kızılırmak bölümünde Bozok Platosu üzerinde yer almaktadır. Yozgat şehir merkezi, doğu Batı istikametinde uzanan Kirazlıdere vadisi içinde kurulmuştur. 14.123 km²'lik bir alan kapsayan İl toprakları 34 05' ve 36 10' doğu meridyenleri ile 38 40' ve 40 18' kuzey paralelleri arasında yer alır. Bozok Platosunun yüksek tepelerinden birinin eteğinde kurulmuştur. <u>İlçenin İklimsel Özellikleri:</u> Yozgat İl'inde, İç Anadolu Bölgesi'nin yarı kurak karasal iklimi hâkimdir. Deniz etkisine kapalı olduğu için, yazlar sıcak ve kurak; kışlar soğuk ve yağışlı geçer. Yaz ile kış; gece ile gündüz arasındaki sıcaklık farkları yüksektir. Sert iklim koşulları, Yeşilirmak havzasına giren Çekerek Vadisi'nde biraz yumuşamakta, az da olsa Karadeniz ardı ikliminin etkileri görülmektedir. Yerleşimin Rakımı: 1300 metre Dağlar / Tepe: Çamlıbel, Yazır, Emir, Aygar, Eğri, Su Havzası: Akarsu , Kirazlı Göleti <u>Doğal Çevre Sorunları:</u> Toplu taşıma sorunu, Kanalizasyon, Telefon altyapısı, Çöp Toplama,		
Yerleşme Özellikleri		
Yozgat'ın Merkez ilçesine bağlı olan Köçekkömü Köyü , Yozgat'a 37 km uzaklıkta ve rakımı 650 m olan bir vadi yerleşimidir. Köy ilçe merkezine orta erişilebilirliktedir. Merkeze yakındır. Köyde ilkökul çağına giden çocuklar olmasına rağmen okul aktif değildir. Öğrenciler taşımali sistemle il merkezindeki okullara gitmektedir. Köyün tarihinin 1780 yılına uzandığı bilinmektedir. Köyde geleneksel organik dokuya rastlanmaktadır. Köyde park, köy odası,köy kahvesi, değirmen, köy kütüphanesi, hizmet ve cem evi, dernek bulunur. Konutlarda kullanılan ağırlıklı olarak betondur. Evlerin bahçelerinde kümes ve ahırlar mevcuttur. Köyün toplanma mekanı köy odası, dernek binasıdır.		
Sosyo-kültürel ve Ekonomik Yapı		
Ekonomik Faaliyetler: Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyde kuru tarım ve bağcılık yapılmaktadır. Ayrıca büyükbaş hayvancılık da yapılmaktadır. Köyde buğday üretimi gerçekleştirilmektedir. Ormancılık faaliyeti var. Köyde güneş enerjisi kullanılmaktadır. Demografik Özellikler: Köçekkömü köyünün TÜİK 2017 verilerine göre toplam nüfusu 236 olarak belirlenmiştir. 2007,2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 yılı nüfus verileri incelendiğinde; 2007 ve 2017 yılları arasında %30 oranında bir artış olduğu görülmektedir.		

Yıllara Göre Nüfus Değişimi

Kültürel Miras

Köydeki değirmen

Çeşka Yeraltı Şehri

Çeşka Yer Altı Şehri: Çeşka Yeraltı Şehri Yozgat il merkezinin yaklaşık 3 km kuzeydoğusunda ve Kırızlı Gölü olarak bilinen sulama gölünün kuzeyinde çevreye hâkim, yüksekçe bir tepenin üzerinde, tam tepe noktasında bulunmaktadır. Üç ayrı yerden girildiği tespit edilen yeraltı şehrinin kuzeybatı kısmındaki esas giriş kapısı kapanmıştır. İkinci bir giriş yeri olan güney kısmında iki katlı ve kayaya oyulmuş mekânın yarısı yıkılmış olup, iki ayrı odadan iki ayrı galeri ile içeri girilmektedir. Ancak; galerilerin iç içi kısmen dolu oldukları için buradan da girilememektedir. Bu kısımda üç oda bulunmakta ve bu odaların üzerinde ikinci bir kat bulunmaktadır. Doğu kısmındaki odanın duvarında yaklaşık 1,80 metre boyunda bir niş vardır. Ayrıca, batı kısmındaki odanın havalandırma bacası mevcuttur. Üçüncü giriş yeri ise kuzeyde ve kayalık olan kütlenin alt eteklerinde ağız kısmı bozulmuş dar bir kısmen dolu galeriden sürünmek suretiyle girilmekte. Yaklaşık 5 metre sonrasında dikdörtgen kısmen dolu bir odaya girilmekte, bu odanın batısında iki ayrı galeri bağlanmaktadır. Birinden girildikten sonra 10 metre mesafede geniş dikdörtgen şeklinde bir salona çıkılmakta ve bu salona iki büyük oda kapısı, iki küçük oda ve karşılıklı iki galeri kapısı açılmaktadır. Yaklaşık yüksekliği 1.30 metre civarındadır. Tavan kısımları tonoz şeklindedir. Ayrıca irili ufaklı nişler mevcuttur. Yeraltı şehrinin en üst kısmında kayalara oyulmuş büyük ve küçük kaya mezarları tespit edilmiştir. Tepenin eteklerinden yıkıntı taşlar arasında tek renkli astarlı ve astarsız Roma, Bizans ve boyalı Frig seramiğine rastlanılmıştır. Müze Müdürlüğüne 2008 Yılında galerilerde temizlik çalışması yapılmıştır.

Çeşka Kalesi:

Alternatif Turizm

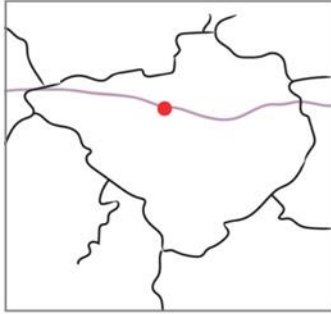
Mevcut Durum:

Doğa yürüyüşü (Treking) Turizmi, Dark Turizm

Potansiyel:

Kültürel Miras, Yön Bulma , Rekreasyonel Turizm, Doğa Yürüyüşü Turizmi,

İl: Yozgat	İlçe: Sorgun	Kırsal Alan Adı: ŞAHMURATLI KÖYÜ
------------	--------------	----------------------------------

	
Köyün Konumu	Köyün Sokaklarından Görünüm

Doğal Çevre Özellikleri

İlçenin Genel Özellikleri:

Sorgun, İç Anadolu bölgesi içinde Yozgat İline bağlı bir ilçedir. İlçe doğudan Akdağmadeni, güneyden Sarıkaya, batıdan Merkez ve kuzeyden Çorum ile Çekerek tarafından çevrilidir. Sorgun, Yozgat Merkez ve Akdağmadeni arasında bulunan geniş ve verimli bir ovaya yerleşmiştir. Güneyinde üç tepeler denilen ve Kerkenez dağlarının devamı olan tepeler mevcuttur. Yerleşimin kuzeyi hafif ve gittikçe yükselen engebeler halindedir.

İlçenin İklimsel Özellikleri:

Sorgun'da karasal iklimin hakim sürdüğü Sorgun Yıllık sıcaklık ortalaması 9.7 derecedir. Yıllık ortalama yağış 447 mm. En kurak ay Ağustos, en fazla yağış Mayıs ayında.

Yerleşimin Rakımı: 1150 metre Dağlar / Tepe: Kuzeyinde Kerkenes Dağı

Akarsu/Dere: Çekerek Akarsuyu Su Havzası: Akarsu

Doğal Çevre Sorunları:

Çöp taşıma sorunu, Toplu taşıma sorunu, Altyapının yetersiz olması, Sulama

Yerleşme Özellikleri

Yozgat'ın Sorgun ilçesine bağlı olan Şahmuratlı Köyü, Yozgat'a 45 km, Sorgun'a 11 km uzaklıkta ve rakımı 1150 m olan bir ova yerleşimidir. Köy ilçe merkezine yüksek erişilebilirliktedir. Merkeze yakındır. Çalışmanın yapıldığı dönemde, Demir İpek Yolu Projesi devam etmektedir. İlçede yer alacak demiryolu durağı ile ilçenin merkezle ve diğer illerle bağlantısı sağlanacaktır.

Köyde ilkökul çağına giden 13 çocuk olduğundan, ilkökul binası kapatılmıştır. Öğrenciler taşınmalı sistemle ilçe merkezindeki okullara gitmektedir.

Köyün tarihinin 1576 yılına uzandığı bilinmektedir. Köyde geleneksel organik dokuya rastlanmaktadır. Köyde bulunan bakkalın dışında ticari bir kurum oluşmamıştır.

Konutlarda kullanılan ağırlıklı olarak taş ve betondur. Evlerin bahçelerinde kümes ve ahırlar mevcuttur. Köy dokusunda meydan olgusuna rastlanmamaktadır. Toplanma mekanlarını daha çok kerkenes eco center gibi ortak kullanım alanları oluşturur.

Sosyo-kültürel ve Ekonomik Yapı

Ekonomik Faaliyetler:

Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyde kuru tarım yapılmaktadır. Ayrıca küçükbaş hayvancılık ve kümes hayvancılığı da yapılmaktadır. Köyde sebze ve meyve üretimi yapılmaktadır. Üretilen sebzeler güneş fırınlarında kurutulup, meyvelerden reçel yapıp fuarlarda satılmaktadır.

Demografik Özellikler:

Şahmuratlı köyünün TÜİK 2017 verilerine göre toplam nüfusu 651 olarak belirlenmiştir. 2007,2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 yılı nüfus verileri incelendiğinde; 2007 ve 2017 yılları arasında %10 oranında bir azalış olduğu görülmektedir. Köyde yaşlı nüfus yaşamaktadır.

Köyün Dinamikleri:

2002 yılında Kerkenes Eco Center projesi faaliyete geçirildi.

- Kerkenes Eko Merkezinin amacı çevresel çalışmalarla sürdürülebilirliği özendirme.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını savunmak.
- Doğru malzemeler ve etkin enerji tasarımları ile çevre dostu yapılanmanın teşviki ve hızlandırılması için çalışmak.
- Sürdürülebilir köy yaşantısı için tasarımların, malzemelerin ve faaliyetlerin deneneceği bir dinamik üs olarak çalışmak.
- Kırsal alanlardan şehirlere göçü durduracak hatta geri çevirebilecek, köyün kalkınması ve gelir getirmesini sağlayacak faaliyetleri teşvik etmek.

2003 yılında yapı birimi, 2004 yılında saman ev ve sera inşası gerçekleşti. 2007 yılında güneş evi yapılarak, güneşte kurutma, pişirme işlemleri yapılabilir hale geldi.

Kültürel Miras

Kerkenes Antik Kenti

Şahmuratlı Köyü Çapanoğlu Cami

Kerkenes Harabeleri (Kayıp Şehir Pteria)

Şahmuratlı köyünde bulunan Kerkenes dağı antik kentinde ilk yüzey araştırması çalışmaları 1993 yılında başlamış 1998-2000 yıllarında müze ile katılımlı araştırma şekline dönüşmüş ve 2001 yılından günümüze kadar da İngiliz uyruklu Dr.Geoffrey Summers başkanlığında kazı ve araştırmalar devam etmektedir. Höyükteki yerleşme tek tabakalı bir Demir Çağı yerleşmesidir. Kentin MÖ 7. yüzyıl sonlarında kurulduğu ileri sürülmektedir. MÖ 6. yüzyılın ortalarında uğradığı yıkımla birlikte bütünüyle terk edilmiştir. Şehrin demir çağında M.Ö.600 yıllarında Medler tarafından kurulduğu tahmin edilmekte ise de 2003 kazı sezonunda Frigce yazıtlar bulunması kentin bir Frig yerleşimi olabileceğini de göstermektedir. Kentin yaklaşık 7 km olan sur duvarları 2,5 kilometrekarelik bir yerleşim alanı oluşturmaktadır. Antik kaynaklarda Pteria olarak kaydedilen kentin burası olduğu sanılmaktadır. Kentin önemli özelliklerinden biri de çabuk bozulabilen kumtaşı denilen taşın mimari, heykeltıraş ve yazıtlarda çok sık kullanılmış olmasıdır. Sur boyunca kente girişi sağlayan 7 kapı vardır. Bunlardan sadece "Kapadokya Kapısı" olarak adlandırılan biri kazılmıştır. Kentin güney kesiminden, çevreye hakim konumuyla stratejik durumda bir saray yapısı ortaya çıkarılmıştır. Aşağı kentte yapılan yüzey araştırmalarında mahalleler, sokaklar, açık alanlar ve karmaşık bir su şebekesi saptanmıştır. Ayrıca jeofizik araştırmalar kent merkezinde megaron planda iki yapı göstermiştir. Bunların kamu yapıları olduğu düşünülmektedir. Sonuç olarak; Orta Anadolu'nun en büyük antik kentlerinden biri olan Kerkenes Dağı Şehrindeki kazı ve araştırmalar bölgenin tarihinin aydınlatılmasına katkıda bulunmaya devam edecektir.

Alternatif Turizm

Mevcut Durum:

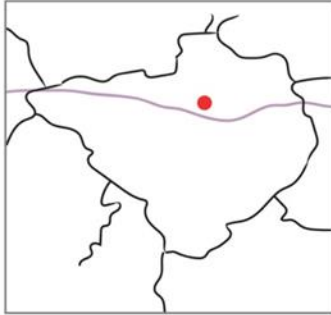
Etkinlik, Kerkenes Festivali,

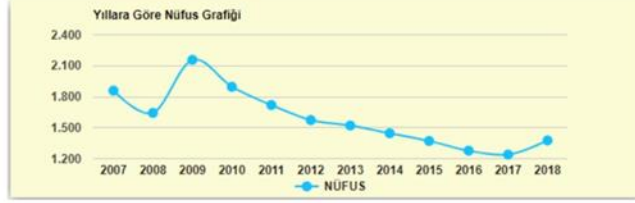
Potansiyel:

Gastronomi Turizmi: Kerkenes krakeri, Kurutulmuş soğan-yeşillikler, güneş evinde kurutulmuş mantar, güneş evinde kurutulmuş domates-sebze, yemek sosu. Yöreye özgü yemekler ve köy ürünleri mevcuttur.

Kültürel Miras Turizmi: Kerkenes Harabeleri

Olağanüstü Olaylar İzleme: Güneş Tutulması

İl: Yozgat	İlçe: Sorgun	Kırsal Alan Adı: YENİYER– KARAKIZ
		
Köyün Konumu	Köyün Sokaklarından Görünüm	
Doğal Çevre Özellikleri		
<u>İlçenin Genel Özellikleri:</u> Sorgun, İç Anadolu bölgesi içinde Yozgat İline bağlı bir ilçedir. İlçe doğudan Akdağmadeni, güneyden Sarıkaya, batıdan Merkez ve kuzeyden Çorum ile Çekerek tarafından çevrilidir. Sorgun, Yozgat Merkez ve Akdağmadeni arasında bulunan geniş ve verimli bir ovaya yerleşmiştir. Güneyinde üç tepeler denilen ve Kerkenez dağlarının devamı olan tepeler mevcuttur. Yerleşimin kuzeyi hafif ve gittikçe yükselen engebelikler halindedir.		
<u>İlçenin İklimsel Özellikleri:</u> Sorgun’da karasal iklimin hakim sürdüğü Sorgun Yıllık sıcaklık ortalaması 9.7 derecedir. Yıllık ortalama yağış 447 mm. En kurak ay Ağustos, en fazla yağış Mayıs ayında. Yerleşimin Rakımı: 1150 metre Dağlar / Tepe: Kuzeyinde Kerkenes Dağı Akarsu/Dere: Çekerek Akarsuyu Su Havzası: Akarsu		
<u>Doğal Çevre Sorunları:</u> Çöp taşıma sorunu, Toplu taşıma sorunu, Altyapının yetersiz olması, Sulama		
Yerleşme Özellikleri		
Yozgat’ın Sorgun ilçesine bağlı olan Yeniier- Karakız Köyü, Yozgat’a 50 km, Sorgun’a 17 km uzaklıkta ve rakımı 1150 m olan bir ova yerleşimidir. Köy ilçe merkezine yüksek erişilebilirliktedir. Merkeze yakındır. Çalışmanın yapıldığı dönemde, Demir İpek Yolu Projesi devam etmektedir. İlçede yer alacak demiryolu durağı ile ilçenin merkezle ve diğer illerle bağlantısı sağlanacaktır. Köyde ilkokul çağına giden 130 çocuk olduğundan, ilkokul binası aktiftir. Köyün tarihi bilinmemektedir. Köyde geleneksel organik dokuya rastlanmaktadır. Köyde bulunan bakkalın dışında ticari bir kurum oluşmamıştır. Konutlarda kullanılan malzeme ağırlıklı olarak betondur. Evlerin bahçelerinde kümes ve ahırlar mevcuttur. Köy dokusunda meydan olgusuna rastlanmaktadır.		
Sosyo-kültürel ve Ekonomik Yapı		
<u>Ekonomik Faaliyetler:</u> Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyde sulu tarım yapılmaktadır. Ayrıca küçükbaş hayvancılık ve kümes hayvancılığı da yapılmaktadır. Köyde sebze de yapılmaktadır.		
<u>Demografik Özellikler:</u> Yeniier köyünün TÜİK 2017 verilerine göre toplam nüfusu 651 olarak belirlenmiştir. 2007,2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 yılı nüfus verileri incelendiğinde; 2007 ve 2017 yılları arasında %36 oranında bir azalış olduğu görülmektedir. Köyde yaşlı nüfus yaşamaktadır.		

Yıllara Göre Nüfus Değişimi

Kültürel Miras

Karakız Hitit Heykel Atölyesi

Karakız Hitit Heykel Atölyesi:

Karakız Belediyesi hizmet binasının yaklaşık 500 metre kuzeyinde yer alan bir adet aslan heykelinin bulunduğu kayalık alanın Hitit Döneminde heykel atölyesi olarak kullanıldığını gösteren işlenmiş ve yarı işlenmiş bazalt taşlar tespit edilmiştir. Karakız Belediyesi'nin içinden geçen, Karakız Kadişehri yolunun yaklaşık 1 kilometre güneyinde yer alan Kazankaya Mevkii'nde 2 metre çapında oyulmuş su sarnıcı ve yarı işlenmiş bazalt taşlar tespit edilmiştir.

Kabaca oyulmuş heykeller ve düzleştirilmiş kaya blokları bölgenin İmparatorluk döneminde bir heykel atölyesi olarak kullanıldığını göstermektedir. Heykel biçiminde yontulmuş, bilinen iki sütun kaidesinden biri köy içindeki boş bir alanda, diğeri ise köyün yakınında Hapisboğazı olarak bilinen bölgededir.

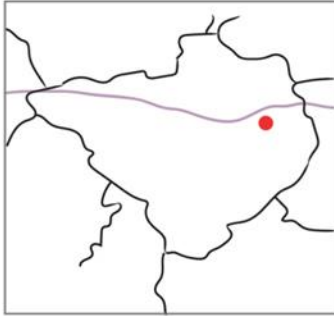
Alternatif Turizm

Mevcut Durum:

Turizm faaliyeti yok.

Potansiyel:

Kültürel Miras Turizmi: Hitit Heykel Atölyesi

İl: Yozgat	İlçe: Akdağmadeni	Kırsal Alan Adı: MUŞALLİKALESİ KÖYÜ
		
Köyün Konumu	Köyün Görünümü	
Doğal Çevre Özellikleri		
<u>İlçenin Genel Özellikleri:</u> İlçe jeolojik açıdan, masif üzerindedir. İlçenin Sivas sınırını çizen Akdağlar'ın yapısında genellikle 2. zamanın kalkerleri yaygındır. Eteklerinde de neojen tortulları yer almaktadır. Denizden yüksekliği 1352 m olan ilçenin yüzölçümü ise, 1.796 Km.² dir. Yozgat'ın, 102 Km. doğusunda bulunan ilçe, doğuda; Yıldızeli ve Şarkışla (Sivas) ve Kuzeyde ise, Kadışehri ilçeleriyle çevrilidir. Matematiksel konum itibarıyla, 39°, 39', 39" enlemleri ile 35,53°, 11" boylamları arasında yer almaktadır. İ		
<u>İlçenin İklimsel Özellikleri:</u> İlçede, karasal iklim hakim olup ormanlık ve yaylalık alanlarla kaplı olduğundan dolayı bazen de Karadeniz iklimi özelliğini göstermektedir. Yazları serin, kışları ise, soğuk ve yağışlı geçmektedir. Yağışlar genellikle, ilkbahar ve sonbahar mevsimine rastlamaktadır. Bu aylarda yağışların miktarı da bir hayli artmaktadır. Yıllık yağış miktarı ortalama olarak, 480-500 mm. civarındadır. Sahip olduğu toprakların büyük bir bölümü ormanlarla kaplı olduğundan, il il en çok yağış alan ilçesi konumundadır. Yerleşimin Rakımı: 1330 metre Dağlar / Tepe: İlçe merkezinin, özellikle doğu, güney ve kuzey kesimleri oldukça yüksek tepelerden oluşmaktadır. Sahip olduğu toprakların birçoğu dağlık olan ilçenin, en önemli yükseltisi 2.166m yüksekliğe sahip olan ve kırmızı ova köyü arazisinde bulunan "Nalbant Tepesi" dir. Aynı zamanda da ilçenin en yüksek tepeleri bu bölgede bulunmaktadır. Su Havzası: Akarsu Akarsu: Göndelen, Maden Özü <u>Doğal Çevre Sorunları:</u> Toplu taşıma sorunu, Çöp Toplama, Yol sorunu		
Yerleşme Özellikleri		
Yozgat'ın Akdağmadeni ilçesine bağlı olan Muşallikalesi Köyü , Yozgat'a 117 km İlçeye 12 km uzaklıkta ve rakımı 1330 m olan bir vadi yerleşimidir. Köy ilçe merkezine yüksek erişilebilirliktedir. İle uzak düşük erişilebilirliktedir. Köyde ilkökul çağına giden 23 çocuk olduğundan, ilkökul binası aktiftir. Köyün kuruluş tarihi bilinmemektedir. Köyde geleneksel organik dokuya rastlanmaktadır. Köyde bulunan ticari bir kurum oluşmamıştır. Konutlarda kullanılan ağırlıklı olarak taşdır. Evlerin bahçelerinde kümes ve ahırlar mevcuttur. Köy dokusunda meydan olgusuna rastlanmaktadır. Köyün meydanında çeşme bulunmaktadır.		
Sosyo-kültürel ve Ekonomik Yapı		
Ekonomik Faaliyetler: Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyde kuru tarım yapılmaktadır. Ayrıca küçükbaş, büyükbaş hayvancılık ve kümes hayvancılığı da yapılmaktadır. Köyde patates ve fasulye üretimi yapılmaktadır.		
Demografik Özellikler: Muşallikalesi köyünün TÜİK 2017 verilerine göre toplam nüfusu 344 olarak belirlenmiştir. 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 yılı nüfus verileri incelendiğinde; 2007 ve 2017 yılları arasında %31 oranında bir azalış olduğu görülmektedir. Köyde kadın ve erkek nüfusu yaklaşık olarak eşittir.		

Kültürel Miras

Behram Şah Kalesi

Ali Çelebi Türbesi

Karahisar Behram Şah Kalesi: Karahisar-Behramşah kalesi Muş Ali köyünde, Köyün kuzey doğusunda bulunan bir tepe üzerinde kurulmuş bir kaledir. Gıyasettin Keykavus zamanında (1237-1246) emirlerinden Necmettin Behramşah-ı Candar'a ait olan bu kale tahminen 13.yyın ilk yarısında yapılmıştır. Kalenin bir çok kısmı yıkık ve haraplıdır. Sadece batı ve güney duvarları ayakta. Doğu kısmı daha sarp ve kayalıktır. Yüksek kale duvarları moloz taş, üzeri kesme taş kaplamadır. İşte ise bu taş kaplama, taş dizileri tuğla gibi çaprazlama dizilerle sıralanarak, zikzak duvar örgüsünü oluşturmuştur. Batı ve kuzey dış duvarlar da, uzun dikdörtgen, üç ufak burç vardır. Kalenin kaç giriş kapısı olduğu bilinmemektedir. Yalnız kuzey yönüne köylülerin demir kapı dedikleri büyük bir açıklık ile batıda kemer dizilerinin dahi belli olduğu küçük bir açıklık vardır.

Ali Çelebi Türbesi: Köyün kuzeyinde her tarafa hakim bir tepe üzerinde kale ile batı eteğinde kurulmuş iki türbe bulunmaktadır. Bu türbelerden kaleye yakın (yukarıda) olanı, Ali Çelebi, aşağıda olanı Mahmut Çelebi türbesidir. Ali Çelebi türbesi dikdörtgen planlı, baldöken tarzında türbeler "grubuna giren bu türbe kare planlıdır. "L" ayaklar arasındaki üç sivri kemere ve duvara pandantifle oturan ufak kubbeli bir yapıdır. Örülmüş olan kuzey duvarında devşirme malzeme daha çok kullanılmış ve duvar yönünde bir hareketlilik sağlamıştır.

Mahmut Çelebi Türbesi: Muş Ali köyündedir. Muşallım (Çalışkan) kalesinin batı eteğindeki aşağıda kalan ova kubbesi Yıkık türbedir. Yukarıdaki Muşallım oğlu Çelebi türbesinden pek farklı bir yanı yoktur. Yalnız bu yapıda devşirme malzeme çok kullanılmış ve ebatları bakımından da diğer yapılardan daha büyüktür. Ali Çelebi türbesinde olduğu gibi kuzey tarafı kapatılmış üç sivri kemerden doğudaki sivri kemer kavisi kalmıştır. Kubbesi de üst kısmı yıkılmıştır. Köşelerde pandantif izlere rastlanır. Bu yapı Ali Çelebi'nin oğlu Mahmut Çelebiye aittir. Kare planlı, yıkılmış olan esas mezar odasının üzeri ardıc ağaçları ile kapatılmıştır. Yapı dışında devşirme malzemelerin kusursuz olarak ta kullanıldığı hissi sezilmektedir.

Muşali Kalesi Köyü Ali Şir Zaviyesi: Kareye yakın dikdörtgen planlı olarak kuzey güney doğrultusunda, beden duvarları moloz taştan yığma, yer yer devşirme kesme taş bloklardan yapılmıştır. Üç duvarda farklı büyüklüklerde penceresi vardır. Üzeri iki devşirme sütun üzerine ahşap direkler üzerindeki yastıklara oturan yatay, düşey ve diyagonal direklerin taşıdığı kırma çatı ile kapatılmış, çatı kiremitle kaplanmıştır. Yapının iç kısmı üç kademelidir. Orta kademede bir üst kademede iki olmak üzere ahşap kaplı üç sanduka bulunur. Doğu duvarında kesme taştan bir niş bulunur. Ziyaretçi kısmı ahşap tabanlıdır.

Muşali Kalesi Köyü Büyük Mahalle Cami, Muşalli Kalesi Hacı Yahya Çeşmesi, Muşalli Kalesi Üşüdümlü Buydum Türbesi

Alternatif Turizm

Mevcut Durum:

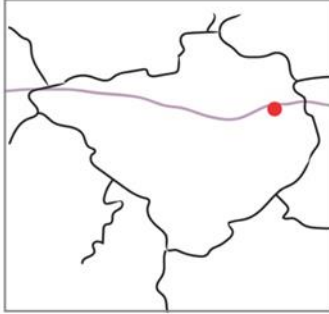
Turizm Yok

Potansiyel:

Kültürel Miras Turizmi :Karahisar Behramşah Kalesi, Alişir Zaviyesi, Ali Çelebi Türbesi, Mahmut Çelebi Türbesi

Çalışmanın yapıldığı dönemde, Demir İpek Yolu Projesi devam etmektedir. İlçede yer alacak demiryolu durağı ile ilçenin merkezle ve diğer illerle bağlantısı sağlanacaktır.

İl: Yozgat	İlçe: Akdağmadeni	Kırsal Alan Adı: OLUKÖZÜ KÖYÜ
------------	-------------------	-------------------------------

	
Köyün Konumu	Köyün Görünümü

Doğal Çevre Özellikleri

İlçenin Genel Özellikleri:

İlçe jeolojik açıdan, masif üzerindedir. İlçenin Sivas sınırını çizen Akdağlar'ın yapısında genellikle 2. zamanın kalkerleri yaygındır. Eteklerinde de neojen tortulları yer almaktadır. Denizden yüksekliği 1352 m olan ilçenin yüzölçümü ise, 1.796 Km.² dir. Yozgat'ın, 102 Km. doğusunda bulunan ilçe, doğuda; Yıldızeli ve Şarkışla (Sivas) ve Kuzeyde ise, Kadışehri ilçeleriyle çevrilidir. Matematiksel konum itibarıyla, 39°, 39', 39'' enlemleri ile 35,53°, 11'' boylamları arasında yer almaktadır.

İlçenin İklimsel Özellikleri:

İlçede, karasal iklim hakim olup ormanlık ve yaylalık alanlarla kaplı olduğundan dolayı bazen de Karadeniz iklimi özelliğini göstermektedir. Yazları serin, kışları ise, soğuk ve yağışlı geçmektedir. Yağışlar genellikle, ilkbahar ve sonbahar mevsimine rastlamaktadır. Bu aylarda yağışların miktarı da bir hayli artmaktadır. Yıllık yağış miktarı ortalama olarak, 480-500 mm. civarındadır. Sahip olduğu toprakların büyük bir bölümü ormanlarla kaplı olduğundan, il il en çok yağış alan ilçesi konumundadır.

Yerleşimin Rakımı: 1281metre Dağlar / Tepe: İlçe merkezinin, özellikle doğu, güney ve kuzey kesimleri oldukça yüksek tepelerden oluşmaktadır. Sahip olduğu toprakların birçoğu dağlık olan ilçenin, en önemli yükseltisi 2.166m yüksekliğe sahip olan ve kızılca ova köyü arazisinde bulunan "Nalbant Tepesi"dir. Aynı, zamanda da ilçenin en yüksek tepeleri bu bölgede bulunmaktadır.

Su Havzası: Akarsu Doğal Çevre Sorunları: Yol Sorunu

Yerleşme Özellikleri

Yozgat'ın Akdağmadeni ilçesine bağlı olan Oluközü Köyü , Yozgat'a 100km İlçeye 9 km uzaklıkta ve rakımı 1281 m olan bir ova yerleşimidir. Köy ilçe merkezine yüksek erişilebilirliktedir. İlçe uzak düşük erişilebilirliktedir.

Köyde ilkököl çağına giden 50 çocuk olduğundan, ilkököl binası aktiftir.

Köyün kuruluş tarihi bilinmemektedir. Köyde geleneksel organik dokuya rastlanmaktadır. Köyde bulunan ticari bir kurum olarak market oluşmuştur. Köyde yapı olarak köy kahvesi, çeşme, festival alanı bulunur.

Konutlarda kullanılan ağırlıklı olarak betondur. Evlerin bahçelerinde kümes ve ahırlar mevcuttur. Köy dokusunda meydan oluşuna rastlanmaktadır.

Sosyo-kültürel ve Ekonomik Yapı

Ekonomik Faaliyetler:

Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyde sulu tarım yapılmaktadır. Ayrıca küçükbaş, büyükbaş hayvancılık ve kümes hayvancılığı da yapılmaktadır. Köyde fasulye, salatalık, turşuluk ürünlerin üretimi yapılmaktadır. Köye özgü turşular bulunur.

Demografik Özellikler:

Oluközü köyünün TÜİK 2017 verilerine göre toplam nüfusu 2307 olarak belirlenmiştir. 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 yılı nüfus verileri incelendiğinde; 2007 ve 2017 yılları arasında %8 oranında bir azalış olduğu görülmektedir. Köyde kadın ve erkek nüfusu yaklaşık olarak eşittir.

Yıllara Göre Nüfus Değişimi

Kültürel Miras

Şebni Tümülüsü

Şebni Tümülüsü:

Yozgat İli, akdağmadeni İlçesi, Oluközü Beldesi Şebni Mevkiinde bulunan Tümülüs yaklaşık 30 m. çapında yığma topraktır. Tümülüsün tepe noktasında 50 cm. derinliğinde kaçak kazı çukuru bulunmaktadır. Tümülüsün tamamı ve çevresi ağaçlandırma amacıyla teraslanmıştır.

Alternatif Turizm

Mevcut Durum:

Etkinlik Turizmi

Potansiyel:

Gastronomi Turizmi, Doğa Yürüyüşü (Treking) Turizmi, Rekreasyonel Turizm, Botanik Turizm, Kuş Gözlemciliği, Etkinlik Turizmi

TEZDEN ÜRETİLMİŞ YAYINLAR

İletişim Bilgisi: sinem-tapki@hotmail.com

Konferans Bildirileri

1. Tapkı, S., & Barkul, Ö. (2019). Kutsal Alanlar Üzerinden Kırsal Okumak. *VIII. Ulusal IV. Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu Kırsal Turizm*, (s. 968-976). Anamur, Mersin.

Makaleler

1. Tapkı, S., & Barkul, Ö. (2019). Kırsal Mekanda İnanç Turizmi Potansiyelini Belirlemek: Yozgat İli Terzili Köyü Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 481-496.